

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΣΧΟΛΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ»

Παλαιστίνιοι ως παράγοντας στη Μέση Ανατολή. Η περίπτωση του Ισραήλ.
Palestinians as an actor in the Middle East. The case of Israel.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Νικόλαος Τσαχαλίνας

Αθήνα, 2023

Τριμελής Επιτροπή

Κωνσταντίνος Υφαντής, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου (Επιβλέπων)

Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου

Ανδρέας Γκόφας Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου

Copyright © Νικόλαος Τσαχαλίνας, 2023

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνωμών του συγγραφέα.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

(άρθρο 8 Ν.1599/1986)

Η ακρίβεια των στοιχείων που υποβάλλονται με αυτή τη δήλωση μπορεί να ελεγχθεί με βάση το αρχείο άλλων υπηρεσιών (άρθρο 8 παρ. 4 Ν. 1599/1986)

ΠΡΟΣ(1):	Τη Συντονιστική Επιτροπή του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών				
Ο - Η Όνομα:	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Επώνυμο:	ΤΣΑΧΑΛΙΝΑΣ		
Όνομα και Επώνυμο Πατέρα:	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΑΧΑΛΙΝΑΣ				
Όνομα και Επώνυμο Μητέρας:	ΜΑΡΙΑ ΤΣΑΧΑΛΙΝΑ				
Ημερομηνία γέννησης(2):	ΔΕΚΑΕΞΙ ΑΠΡΙΛΙΟΥ ΧΙΛΙΑ ΕΝΝΙΑΚΟΣΙΑ ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ ΕΠΤΑ				
Τόπος Γέννησης:	ΚΑΤΕΡΙΝΗ				
Αριθμός Δελτίου Ταυτότητας:	ΑΡ 231393	Τηλ:	6977241715		
Τόπος Κατοικίας:	ΚΑΤΕΡΙΝΗ	Οδός:	ΖΑΛΟΙΓΟΥ	Αριθ:	14 ΤΚ: 60100
Αρ. Τηλεμοιότοπου (Fax):		Δ/ση Ηλεκτρ. (Email):	ntsachalinas@yahoo.gr		

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις (3), που προβλέπονται από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 22 του Ν. 1599/1986, δηλώνω ότι:

Η εργασία που παραδίδω είναι αποτέλεσμα πρωτότυπης έρευνας και δεν χρησιμοποιεί πνευματικής ιδιοκτησία τρίτων χωρίς αναφορές.

Αναλαμβάνω όλες τις νομικές και διοικητικές συνέπειες σε περίπτωση που αποδειχθεί ότι η εργασία μου αποτελεί προϊόν λογοκλοπής ή προϊόν τρίτων.

Ημερομηνία: 08 Ιανουάριου 2023
Ο Δηλών

(Υπογραφή)

(1) Αναγράφεται από τον ενδιαφερόμενο πολίτη ή Αρχή ή η Υπηρεσία του δημόσιου τομέα, που απευθύνεται η αίτηση.

(2) Αναγράφεται ολογράφως.

(3) «Όποιος εν γνώσει του δηλώνει ψευδή γεγονότα ή αρνείται ή αποκρύπτει τα αληθινά με έγγραφη υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Εάν ο υπαίτιος αυτών των πράξεων σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτόν του ή σε άλλον περιουσιακό όφελος βλάπτοντας τρίτον ή σκόπευε να βλάψει άλλον, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι 10 ετών.

(4) Σε περίπτωση ανεπάρκειας χώρου η δήλωση συνεχίζεται στην πίσω όψη της και υπογράφεται από τον δηλούντα ή την δηλούσα.

*Η παρούσα εργασία αφιερώνεται στη μητέρα μου Μαρία
και στον αδελφό μου Ιωάννη*

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ θερμά:

Τον επιβλέποντα μου, καθηγητή της Παντείου κ. Υφαντή Κωνσταντίνο, καθώς και όλους τους καθηγητές του μεταπτυχιακού για την άψογη συνεργασία μας, τις κατευθύνσεις που μου παρείχαν και την καθοδήγηση τους, τόσο κατά τη διάρκεια των σπουδών, όσο και κατά την διάρκεια εκπόνησης της παρούσας διατριβής.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ, επίσης, οφείλω στην οικογένεια μου και ειδικά στην μητέρα μου Μαρία για την ηθική συμπαράσταση και για την έμπρακτη υποστήριξή της, καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω από βάθους καρδιάς τους συμφοιτητές μου στο μεταπτυχιακό για την άψογη συνεργασία, το ομαδικό πνεύμα και τις ευχάριστες στιγμές που περάσαμε κατά τη διάρκεια των σπουδών μας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη	- 10 -
Abstract.....	- 12 -
Εισαγωγή.....	- 14 -
Προϋποθέσεις	- 16 -
Κεφάλαιο 1ο.	- 17 -
Η ιστορία του γεωγραφικού χώρου που ονομάζεται Παλαιστίνη μέχρι το 19ο αιώνα.	- 17 -
Κεφάλαιο 2ο.	- 21 -
Η Παλαιστίνη στη σύγχρονη εποχή-Πολιτικές οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις τον 19ο αιώνα.	- 21 -
Κεφάλαιο 3ο.	- 26 -
Η περίοδος 1900-1918. Η χειραφέτηση των Αράβων και η εμφάνιση του σιωνιστικού κινήματος στη γη της Παλαιστίνης. Η Συμφωνία Σάικς-Πικό και η διακήρυξη Μπαλφούρ.-	26 -
Κεφάλαιο 4ο.	- 30 -
Η περίοδος της βρετανικής εντολής στη γη της Παλαιστίνης 1922-1948.....	- 30 -
Κεφάλαιο 5ο.	- 37 -
Από τον Πόλεμο της Ανεξαρτησίας του Ισραήλ και τη Νάκμπα των Παλαιστινίων έως τον Πόλεμο τον έξι ημερών, 1948-1967.....	- 37 -
Κεφάλαιο 6ο.	- 45 -
Η περίοδος από το 1967 ως το 1987. Από την κατάληψη της Ιερουσαλήμ το 1967, στην πρώτη Ιντιφάντα το 1987.....	- 45 -
Κεφάλαιο 7ο.	- 51 -
Η εξέλιξη της ισραηλινό-παλαιστινιακής διένεξης από τις Συμφωνίες του Όσλο έως το 2022.....	- 51 -
Κεφάλαιο 8ο	- 62 -
Η Ρωσική πολιτική στην Ισραηλο-Παλαιστινιακή διένεξη από την εποχή της Σοβιετικής Ένωσης ως και την Ρωσική ομοσπονδία.....	- 62 -
Η επίδραση της Ρωσίας στην Παλαιστίνη από το τέλος του 19ου αιώνα ως τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα.	- 62 -
Το παράδοξο της συμβολής της Ε.Σ.Σ.Δ. στην αναγνώριση του Ισραήλ το 1948...	- 63 -

Το τέλος του μήνα του Μέλιτος μεταξύ Ε.Σ.Σ.Δ. και Ισραήλ. Η επαναπροσέγγιση με τον αραβικό κόσμο και τους Παλαιστίνιους.....	- 70 -
Η Σοβιετική πολιτική σε σχέση με την ισραηλοπαλαιστινιακή διένεξη κατά τις δεκαετίες του 1960 και του 1970.	- 72 -
Η Δεκαετία του 1980 και οι τελευταίες προσπάθειες της Ρωσίας ως Ε.Σ.Σ.Δ. να παρέμβει στην διευθέτηση της ισραηλοπαλαιστινιακής διένεξης.	- 77 -
Η αναδιάταξη της ρωσικής πολιτικής στο μεσανατολικό και στο παλαιστινιακό μετά την κατάρρευση της Ε.Σ.Σ.Δ..Η νέα εποχή που σηματοδοτεί η άνοδος του Πούτιν στη Ρωσική πολιτική	- 79 -
Κεφάλαιο 9ο	- 85 -
Η πολιτική της Γαλλίας στην Μέση Ανατολή η θέση της στην Ισραηλο-Παλαιστινιακή διένεξη.	- 85 -
Η Γαλλία τα πρώτα χρόνια μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και η στάση της στο σχέδιο του Ο.Η.Ε. για τη διχοτόμηση της Παλαιστίνης.	- 85 -
Η άνοδος του Ντε Γκώλ στη προεδρία και η ισχυρή προσωπικότητα του στον καθορισμό της Γαλλικής πολιτικής στη διένεξη, για τις επόμενες δεκαετίες.....	- 86 -
Η Γαλλική πολιτική στη σύγκρουση Ισραήλ και Παλαιστίνιων, από τον οραματιστή Ντε Γκώλ, στον ρεαλιστή Πομπιντού.....	- 88 -
Η Γαλλία του Βαλερί Ζισκαρ ντε Στεν. Η μεταβολή στη γαλλική πολιτική του παλαιστινιακού, από προσφυγικό πρόβλημα, σε ζήτημα αυτοδιάθεσης ενός λαού. -	90 -
Η Γαλλία του Μιτεράν. Η Γαλλία πιο κοντά στο Ισραήλ, αλλά και η υποστήριξή της, για Παλαιστινιακό κράτος.	- 94 -
Η Γαλλία του ισορροπιστή Σιράκ. Επίλυση του προβλήματος επί της βάσης δύο κρατών.	- 96 -
Η Γαλλία των Σαρκοζί και Ολάντ. Ενίσχυση των δεσμών της Γαλλίας με το Ισραήλ.-	97 -
Η Γαλλία του Μακρόν. Η Γαλλία πιο κοντά στο Ισραήλ, χωρίς να άρει τη λεκτική στήριξή της στη δημιουργία Παλαιστινιακού κράτος.	- 99 -
Κεφάλαιο 10ο	- 102 -
Η πολιτική των Η.Π.Α. στην Μέση Ανατολή και η επίδρασή της, στην διένεξη Παλαιστίνιων και Ισραηλινών.	- 102 -
Η περίοδος από το 1948 έως το 1962.Οι Η.Π.Α. από την επιφυλακτικότητα και την προσπάθεια τήρησης ίσων αποστάσεων, στην ενίσχυση της σχέσης με το Ισραήλ.-	102 -

Η παραγμένη δεκαετία του 1960 στη διένεξη Ισραηλινών Παλαιστινίων. Οι απαρχές δημιουργίας μιας στενότερης σχέσης μεταξύ Η.Π.Α. και Ισραήλ.	- 105 -
Η δημιουργία της ειδικής σχέσης μεταξύ Η.Π.Α. και Ισραήλ τη δεκαετία του 1970 και ο ρόλος των Παλαιστινίων σε αυτή την εξέλιξη.	- 109 -
Από την εποχή του Ρείγκαν, του πιο ένθερμου υποστηρικτή του Ισραήλ ,στην αμερικανική προεδρία, στην εποχή του Κλίντον και στις Συμφωνίες του Όσλο. .	- 116 -
Η αμερικάνικη πολιτική στην Ισραηλοπαλαιστινιακή διένεξη την πρώτη εικοσαετία του νέου αιώνα. Η περίοδος της στασιμότητας.....	- 121 -
Κεφάλαιο 11 ^ο	- 124 -
Ιεροσόλυμα μία πόλη για δύο λαούς. Το κεντρικό ζήτημα των Ιεροσολύμων στην επίτευξη της επίλυσης της διένεξης μεταξύ Ισραηλινών και Παλαιστινίων.	- 124 -
Το καθεστώς της Ιερουσαλήμ σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο.....	- 124 -
Η ισραηλινή οπτική και οι επιδιώξεις των Ισραηλινών για την Ιερουσαλήμ. Οι εβραϊκοί εποικισμοί, ως μέσω επίτευξης πολιτικών στόχων.	- 126 -
Η Ιερουσαλήμ των Παλαιστινίων. Η κατάσταση και οι επιδιώξεις των Παλαιστινίων Αράβων στην Ανατολική Ιερουσαλήμ.	- 131 -
Ο ρόλος των εκκλησιών στην πόλη της Ιερουσαλήμ.	- 135 -
Συμπεράσματα	- 137 -
Προτάσεις.....	- 141 -
Πηγές-Βιβλιογραφία	- 144 -
Παράρτημα «Α»	159
Χάρτες	159

Περίληψη

Η παρούσα διατριβή προσπαθεί να καταδείξει το πώς δημιουργήθηκε και εξελίχθηκε μέχρι σήμερα η ισραηλινό-παλαιστινιακή διένεξη.

Σκοπός της εργασίας είναι να καταδειχθεί ο παράγοντας των Παλαιστινίων στη Μέση Ανατολή σε σχέση με το Ισραήλ. Η προσέγγιση του θέματος θα γίνει με τρόπο που να καταδεικνύει το πώς δημιουργήθηκε η ισραηλινό-παλαιστινιακή διένεξη. Επίσης, θα καταβληθεί προσπάθεια να αναδειχθεί ο ρόλος που διαδραμάτισαν τόσο οι εσωτερικοί όσο και οι εξωτερικοί δρώντες.

Αρχικά πραγματοποιείται μία ιστορική αναδρομή στην ιστορία της Παλαιστίνης έως τον 19ο αιώνα, με ειδική έμφαση στην ρωμαιοκρατία και τις σταυροφορίες που επιδρούν, ακόμη και σήμερα στη συλλογική μνήμη των δύο λαών. Παράλληλα διευκρινίζεται ο όρος «Παλαιστίνη», ετυμολογικά, χρονολογικά και γεωγραφικά.

Ακολουθεί μια ανάλυση σχετικά με τα ρεύματα του σιωνισμού και του αραβικού-Παλαιστινιακού εθνικισμού, τον τόπο και το χρόνο ανάπτυξής τους και τους μηχανισμούς που χρησιμοποίησαν αυτά τα δύο ρεύματα για να εδραιωθούν. Η διερεύνηση της διένεξης γίνεται πάντα σε συνάρτηση με την οικονομική, κοινωνική και διοικητική κατάσταση στην Παλαιστίνη, στις δύο κοινότητες και στο πως αυτή επηρεάζεται και επηρεάζει αυτές.

Επιπλέον, αναδεικνύονται τα διάφορα στάδια από τα οποία διήλθαν οι σχέσεις Αράβων/Παλαιστινίων και Ισραηλινών. Η διένεξη χωρίζεται σε δυο μεγάλες περιόδους. Η πρώτη από τον 19ο αιώνα έως το 1948, όπου γίνεται ειδική αναφορά, στις επιστολές του Χένρι ΜακΜάουν με τον Σαρίφ-Χουσεν, στη συμφωνία Σάικς-Πικο, στη διακήρυξη του Μπαλφούρ και στον τρόπο δράσης των δυο κοινοτήτων στο μεσοπόλεμο και κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Η δεύτερη περίοδος περιλαμβάνει τα γεγονότα που έλαβαν χώρα, από το 1948 μέχρι και το 2022, όπου παρουσιάζονται οι πολεμικές αναμετρήσεις που υπήρξαν, η στάση της διεθνούς κοινότητας και οι πολιτικές εξελίξεις της περιόδου. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στη θέση των Παλαιστινίων στα κατεχόμενα και στις διάφορες αραβικές χώρες, όπου διαβιούν ως πρόσφυγες και στο πως αυτή η παρουσία επηρεάζει το πρόβλημα. Ταυτόχρονα, παρουσιάζονται οι προσπάθειες για την εύρεση ενός *modus vivendi* και μιας όσο το δυνατόν δίκαιης διευθέτησης της διένεξης.

Παράλληλα γίνεται μια διεξοδική παρουσίαση των πολιτικών των μεγάλων δυνάμεων που με αποφάσεις και ενέργειες τους επηρέασαν την εξέλιξη της σύγκρουσης, καθώς και τις πράξεις και τις αποφάσεις των κύριων δρώντων αυτής, Ισραηλινών και Παλαιστινίων.

Σημαντικό κομμάτι της διένεξης αφορά το μέλλον των Ιεροσολύμων. Ιερής πόλης των Εβραίων, των Χριστιανών και των Μουσουλμάνων. Σε μια σύγκρουση που σε μεγάλο μέρος της ενυπάρχει ο μύθος και το θρησκευτικό στοιχείο, η διαμάχη για την πόλη των Ιεροσολύμων αποκτά ένα μεταφυσικό σωτηριολογικό χαρακτήρα για τους αντιμαχόμενους. Εκτός από το υπερβατικό πεδίο φυσικά δεν μπορούν να παραλειφθούν το διεθνές δίκαιο, οι αποφάσεις του Ο.Η.Ε. και τα συμφέροντα των αντιμαχόμενων. Έτσι δεν είναι υπερβολή να λεχθεί ότι τύχη των Ιεροσολύμων αποτελεί το χρυσό δισκοπότηρο, σε μια μελλοντική διευθέτηση της διένεξης.

Το συμπέρασμα της διατριβής είναι ότι η πολύχρονη διαμάχη μεταξύ των δύο λαών, μετρούμενη σε ανθρωπιστικούς και οικονομικούς όρους, βαίνει συνεχώς επιδεινούμενη, εκτός των κινδύνων που επιφέρει στη σταθερότητα της ευρύτερης περιοχής, γεγονός που καθιστά επιτακτική την ανάγκη για επίλυσή της. Παρά τις τεράστιες δυσκολίες, μία λύση θα επιφέρει τεράστια οφέλη στο οικονομικό και πρωτίστως στο ανθρωπιστικό πεδίο και για τις δύο κοινωνίες. Η μελέτη των παραγόντων εκείνων που εκτροχίασαν προηγούμενες προσπάθειες, η πραγματική πολιτική βούληση των δύο μερών, πέρα από εσωτερικές πολιτικές σκοπιμότητες και η διεθνής υποστήριξη, αποτελεί το κλειδί για την οριστική λύση της διένεξης.

Abstract

This thesis tries to show how the Israeli-Palestinian conflict was created and has evolved until today.

The purpose of the thesis is to demonstrate the Palestinian factor in the Middle East in relation to Israel. The approach to the topic will be taken in a way that demonstrates how the Israeli-Palestinian conflict came about. An attempt will also be made to highlight the role played by both internal and external actors.

First, a historical review of the history of Palestine up to the 19th century will be undertaken, with a special focus on the Roman Empire and the Crusades, which still have an impact on the collective memory of the two peoples today. At the same time, the term 'Palestine' is clarified etymologically, chronologically and geographically.

This is followed by an analysis of the currents of Zionism and Arab-Palestinian nationalism, the place and time of their development and the mechanisms these two currents used to establish themselves. The exploration of the conflict is always done in relation to the economic, social and administrative situation in Palestine, in the two communities and how it affects and influences them.

In addition, the various stages through which Arab/Palestinian and Israeli relations have passed are highlighted. The conflict is divided into two major periods. The first, from the 19th century to 1948, where specific reference is made to the letters between Henry McMown and Sharif-Houssen, the Sykes-Picot agreement, the Balfour Declaration and the way in which the two communities acted between the war and during the Second World War.

The second period covers the events that took place from 1948 to 2022, presenting the wars that took place, the attitude of the international community and the political developments of the period. In addition, reference is made to the position of Palestinians in the occupied territories and in the various Arab countries where they live as refugees and how this presence affects the problem. At the same time, efforts to find a modus vivendi and as fair a settlement of the conflict as possible are presented.

At the same time, a thorough presentation is given of the policies of the major powers whose decisions and actions have influenced the development of the conflict, as well as the actions and decisions of the main actors in the conflict, the Israelis and the Palestinians. An important part of the dispute concerns the future of Jerusalem. Holy City of Jews, Christians and Muslims. In a conflict in which much of the myth and religious element is inherent, the conflict over the city of Jerusalem takes on a metaphysical salvific character for the warring parties. Apart from the transcendental realm, of course, international law, UN resolutions and the interests of the belligerents cannot be omitted. Thus it is no exaggeration to say that the fate of Jerusalem is the golden grail in a future settlement of the conflict.

The conclusion of the thesis is that the long-standing conflict, between the two peoples, measured in humanitarian and economic terms, is constantly deteriorating, in addition to the dangers it poses to the stability of the wider region, which makes it imperative that it be resolved. Despite the enormous difficulties, a solution will bring enormous economic and, above all, humanitarian benefits for both societies. A study of the factors that have derailed previous efforts, the real political will of the two parties, beyond internal political considerations, and international support, is the key to a definitive solution to the conflict.

Εισαγωγή

Ο Σιωνισμός, ο οποίος στην ουσία είναι ο εβραϊκός εθνικισμός αναπτύχθηκε από τα τέλη του δέκατου ένατου αιώνα. Γεννήθηκε στο πλαίσιο του φιλελεύθερου αστικού ευρωπαϊκού διαφωτισμού, ακολουθώντας την ουμανιστική παράδοση, όπως αυτή εκφράζεται στη γερμανική κουλτούρα. Η πρώτη εμφάνιση του Σιωνισμού έγινε στην Πολωνία και στη Ρωσία όπου οι εκεί εβραϊκές κοινότητες στερούνταν κάθε δικαίωμα και αντιμετώπιζαν αντισιμιτικές επιθέσεις. Οι εβραίοι της Πολωνίας, υπήρξαν αποδιοπομπαίοι τράγοι κάθε κοινωνικής και πολιτικής κρίσης. Γνωστά έχουν μείνει τα Πογκρόμ των τσάρων εναντίον τους, στην Ουκρανία, στη Λιθουανία και άλλου στη τσαρική Ρωσία πριν την Οκτωβριανή επανάσταση, αλλά ακόμη και κατά τη διάρκεια της στα εδάφη που ήταν υπό την κυριαρχία των λευκών Ρώσων. Έτσι οι εβραίοι αναζητούσαν απεγνωσμένα μια απάντηση στις διώξεις που υφίσταντο. Αυτή η λύση αναζητήθηκε απεγνωσμένα μέσω της διαμόρφωσης του δικού τους εθνικού «μύθου» που σχημαπίστηκε με τη δημιουργία του σιωνιστικού κινήματος¹. Η εβραϊκή ιστορία αποτελεί εξάλλου και για τους μη εβραίους το αγαπημένο έδαφος για όποιον αναζητά τον θεό. Πολύ περισσότερο λοιπόν για τους ίδιους τους εβραίους η αρχαία αβραμική θρησκεία να αποτελέσει παρακαταθήκη και πηγή έμπνευσης για μια εθνική αναγέννηση. Οι δυνάμεις που δημιούργησαν το σιωνιστικό κίνημα, θα αναμειχθούν αργότερα στα επαναστατικά κινήματα της περιοχής, γεγονός που εξηγεί την σοσιαλιστική και κατόπιν λενινιστική επίδραση στο σιωνιστικό κίνημα της δεκαετίας του 1920.

Έτσι μπορεί να λεχθεί, ότι ο σιωνισμός αποτέλεσε ένα κίνημα μοντερνισμού και εκσυγχρονισμού, ένα κίνημα επηρεασμένο από τον Ευρωπαϊκό διαφωτισμό μέσα στους κόλπους του εβραϊσμού. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να σημειωθεί ότι παράλληλα με αυτό το πνεύμα ανακαίνισης των εβραϊκών κοινοτήτων, ο ορθόδοξος ιουδαϊσμός διατήρησε την ισχυρή παρουσία του, ιδιαίτερα στην ανατολική Ευρώπη. Έτσι πολλοί ορθόδοξοι Εβραίοι, αρχικά αντιτάχθηκαν έντονα στο σιωνιστικό κίνημα, το οποίο το κατήγγειλαν ως βλάσφημο, αφού δεν περίμενε την επάνοδο στην Βιβλική γη της επαγγελίας, το Ισραήλ, μετά την έλευση του μεσσία. Πάραυτα, υπήρξε μία μερίδα ορθοδόξων Εβραίων που συντάχθηκε με το σιωνιστικό κίνημα, αλλά και με την άποψη δημιουργίας ενός ισχυρού κορπορατιστικού κράτους.²

Από την άλλη μεριά το αραβικό εθνικό κίνημα αναπτύχθηκε και χειραφετήθηκε, κατά τη διάρκεια και μετά το τέλος του πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, ως απότοκο της διάλυσης της οθωμανικής αυτοκρατορίας στην οποία άλλωστε συνέβαλε. Στηρίχθηκε

¹ Αμπραμ Λέον (2017), "Το εβραϊκό ζήτημα μια μαρξιστική προσέγγιση " (Επιμ. Ζωρζ Μπαχραμιάν, Λουίζα Μιζάν, Μπαμπης Μισαηλίδης, Νατάσα Τερλεξη Μπφρ Μωυσής Λίτσης). (σ.28) Αθήνα: Διεθνές Βήμα. (Το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε το 1946)

² Rappe I. (2007), "Η ιστορία της σύγχρονης Παλαιστίνης " (Επιμ. Μπφρ Αλαβάνου). Αθήνα: Κέδρος. (Το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε το 2004)(σ.1-40)

κυρίως στους οπαδούς ενός Ισλάμ ανανεωμένου, που πίστευε στην οικοδόμηση μίας νέας μουσουλμανικής κοινωνίας στα πλαίσια ενός εκσυγχρονισμένου κράτους. Ο αραβικός εθνικισμός, αφορά έναν εθνικισμό που συνδέει την πολιτική με τη θρησκεία. Όμως ο αραβικός εθνικισμός δεν είναι απλά μία υπόθεση των Αράβων μουσουλμάνων. Επηρεάστηκε επίσης, από τους διανοούμενους των χριστιανικών κοινοτήτων του Λιβάνου και της Συρίας, οι οποίοι επιδίωκαν να συμμετάσχουν στη συγκρότηση ενός αραβικού έθνους, προασπιζόμενοι τον εκκοσμικευμένο χαρακτήρα του, με σαφή διαχωρισμό της πολιτικής από τη θρησκεία.³

Κατά συνέπεια οι δύο εθνικισμοί, εβραϊκός και αραβικός, δημιουργήθηκαν περίπου την ίδια χρονική περίοδο, στο τέλος του δέκατου ένατου αιώνα, όταν στην Ευρώπη ήταν αναπτυγμένα τα κινήματα του φιλελεύθερου εθνικισμού. Τα δύο εθνικά κινήματα, δημιούργησαν την ταυτότητά τους βασισμένα σε ένα εδαφικό όραμα και στη δύναμη της ενιαίας γλώσσας. Στους Άραβες αυτή η γλώσσα ήταν η ομιλούμενη, ενώ στους εβραίους ήταν η γλώσσα της λατρείας, αφού, η για πολλούς αιώνες περιπλάνηση τους, είχε ως συνέπεια οι διάφορες εβραϊκές κοινότητες να δημιουργήσουν τις δικές τους ξέχωρες γλώσσες-διαλέκτους. Παράδειγμα τέτοιων γλωσσών είναι τα Σεφαραδίτικα, που μιλούσαν οι Εβραίοι της Θεσσαλονίκης και άλλων κοινοτήτων της νότιας Ευρώπης ή τα Γίντις που μιλούσαν οι Εβραίοι της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης. Τέλος στην ανάπτυξη της έννοιας του λαού, εμπνευσμένη από την ιστορία, τα όνειρα και τους μύθους.

Αυτοί οι εθνικισμοί σε όλη τη διάρκεια του 20ου αιώνα θα βρίσκονται σε αντιπαράθεση, αφού το όραμα συγκρότησης πατρίδας θα βρίσκεται στην ίδια εδαφική περιοχή, τη γη της Παλαιστίνης που για τους Άραβες είναι η γη που δεν εγκατέλειψαν ποτέ, ενώ για τους εβραίους, η γη που ο θεός τους υποσχέθηκε και την οποία υποχρεώθηκαν να εγκαταλείψουν, αρχίζοντας μια μεγάλη οδύσσεια περιπλάνησης στα πέρατα της γης, υποβαλλόμενοι πολλές φορές σε κάθε είδους διαχωρισμούς και διώξεις.

³Pappe I (2007)(σ.1-40)

Προϋποθέσεις

α). Ο όρος εθνικισμός, όπως χρησιμοποιείται στην παρούσα διατριβή αναφέρεται στην καλλιέργεια της εθνικής συνείδησης· και στην πίστη των ατόμων στο έθνος τους, χωρίς όμως καμία αρνητική διάθεση περιφρόνησης ή υποτίμησης άλλου έθνους ή αλλιώς στο πνευματικό κίνημα του 19^{ου} αιώνα που εντοπίζει και αναδεικνύει τις εθνικές διαφορές και ιδιότητες ως βάση για τη συγκρότηση πολιτικών κοινοτήτων.

β). Παρομοίως στην παρούσα εργασία, ο όρος σιωνισμός ,αναφέρεται ως το εθνικό κίνημα που αναπτύχθηκε κατά τα τέλη του 19^{ου} αιώνα από εβραίους της διασποράς για την επιστροφή των Εβραίων στη βιβλική γη της Παλαιστίνης και την αναγέννηση του κράτους του Ισραήλ χωρίς να έχει καμία χροιά αντισημιτισμού που αποδίδεται στον ορό από ακραίες ρατσιστικές ομάδες και νεοναζιστικά μορφώματα και οργανώσεις .

γ). Ακόμη ο όρος Σιωνιστής αναφέρεται σε εκείνο το άτομο που έχει θέσει τον εαυτό του στην υπηρεσία της σιωνιστικής ιδέας όπως αυτή ορίστηκε παραπάνω.

δ). Η εργασία εστιάζεται κυρίως στους δύο βασικούς δρώντες Ισραήλ και Παλαιστίνιους ,ενώ παρουσιάζει και την πολιτική τριών μεγάλων δυνάμεων σε σχέση με τη διένεξη καθώς και τα συμφέροντα που καθόρισαν αυτές τις πολιτικές των δυνάμεων αυτών. Των Η.Π.Α., της Ρωσίας και της Γαλλίας.

ε). Η εργασία θεωρεί ότι το διεθνές σύστημα είναι άναρχο και κυριαρχείται από ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών.

Κεφάλαιο 1ο.

Η ιστορία του γεωγραφικού χώρου που ονομάζεται Παλαιστίνη μέχρι το 19ο αιώνα.

Σύμφωνα με τη σύγχρονη αντίληψη, η Παλαιστίνη ορίζεται γενικά ως μια περιοχή που οριοθετείτε ανατολικά από τον ποταμό Ιορδάνη, βόρεια από τα σύνορα μεταξύ του σύγχρονου Ισραήλ και του Λιβάνου, δυτικά από τη Μεσόγειο Θάλασσα και νότια από την έρημο Νεγκέβ, με τη νοτιότερη έκτασή της να φτάνει στον Κόλπο της Ακαμπα.⁴

Η λέξη Παλαιστίνη προέρχεται από τη λέξη Φιλιστία, το όνομα που δόθηκε από τους Έλληνες συγγραφείς στη γη των Φιλισταίων, οι οποίοι τον 12ο αιώνα π.Χ. κατέλαβαν ένα μικρό θύλακα γης στη νότια ακτή, μεταξύ του σύγχρονου Τελ Αβίβ και της Γάζας. Το όνομα αναβίωσε από τους Ρωμαίους τον 2ο αιώνα μ.Χ. στη «Συρία-Παλαιστίνη», και το χρησιμοποίησαν οι Άραβες για να περιγράψουν την περιοχή τουλάχιστον από την πρώιμη ισλαμική εποχή.

Μετά τους ρωμαϊκούς χρόνους το όνομα δεν είχε επίσημο καθεστώς μέχρι τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και το τέλος της κυριαρχίας από την Οθωμανική Αυτοκρατορία, όταν υιοθετήθηκε από τη Μεγάλη Βρετανία για μία από τις περιοχές που είχε λάβει εντολή από την κοινωνία των εθνών, δηλαδή, το σημερινό Ισραήλ, τα Παλαιστινιακά εδάφη και το Χασμιτικό Βασίλειο της Ιορδανίας.⁵

Κάνοντας μια σύντομη αναδρομή της ιστορίας της περιοχής μπορεί να λεχθεί, ότι η περιοχή που σήμερα ονομάζεται Παλαιστίνη υπήρξε από τα βάθη της ιστορίας περιοχή που κατοίκησαν διάφοροι λαοί και ανέπτυξαν τον πολιτισμό τους⁶.

⁴Walid Ahmed Khalidi, «Palestine», [britannica.com](https://www.britannica.com/place/Palestine), 13 Αυγούστου 2021 <https://www.britannica.com/place/Palestine> (έγινε πρόσβαση στις 17 Μαρτίου 2022)

⁵Walid Ahmed Khalidi, «Palestine», [britannica.com](https://www.britannica.com/place/Palestine), 13 Αυγούστου 2021 <https://www.britannica.com/place/Palestine> (έγινε πρόσβαση στις 17 Μαρτίου 2022)

⁶ Οι πρώτοι άνθρωποι έφτασαν στη Γόνιμη Ημισέληνο περίπου 500.000 χρόνια πριν. Η μόνιμη ζωή εκεί άρχισε μεταξύ 12.500 και 9.500 π.Χ. Η περίοδος μεταξύ του 3000 και 1250π.Χ είναι περίοδος αιγυπτιακής κυριαρχίας. Οι Χαναανίτες, μια ομάδα Σημιτών, εγκαταστάθηκαν στην Παλαιστίνη/Χαναάν και κατά μήκος των σύρο-παλαιστινιακών ακτών. Μέχρι το 721π.Χ μαζικές μεταναστεύσεις πληθυσμών οδήγησαν στη δημιουργία περιφερειακών βασιλείων στην Παλαιστίνη. Από την άλλη οι Φιλισταίοι μετανάστευσαν από τη λεκάνη της Μεσογείου, ιδρύοντας μια συνομοσπονδία πόλεων-κρατών κατά μήκος της νότιας ακτής της Παλαιστίνης. Οι Εβραίοι ή Ισραηλίτες, ημι-νομαδικοί σημιτικοί λαοί, εγκατεστημένοι στα κεντρικά βουνά της Παλαιστίνης ήταν σε σύγκρουση με τους Φιλισταίους. Ακολούθησε η Ασσυριακή και Βαβυλωνιακή κατάκτηση την περίοδο από το 721 πΧ. έως το 586 πΧ. Ο Μέγας Αλέξανδρος κατέκτησε την Παλαιστίνη το

Μετά την κατάκτηση της Παλαιστίνης από τους Ρωμαίους το 63 π.Χ., ξεκίνησε μια διαδικασία εκρωμαϊσμού της περιοχής με την ίδρυση ρωμαϊκών πόλεων. Τέτοιες πόλεις με χαρακτήρα ρωμαϊκό ήταν, η Καισάρεια, η Σαμπατίγια, η Μπεϊσάν, ενώ η σύνθεση της χώρας ήταν πολυεθνοτική. Περιελάβανε Εβραίους, Σαμαρείτες και Ναβαταίους Άραβες, Έλληνες και Φοίνικες.

Με όρους σύγχρονης γεωγραφίας, αυτή η Ρωμαϊκή επαρχία για περισσότερα από πεντακόσια χρόνια αποτέλεσε μια γεωπολιτική οντότητα μείζονος σημασίας στη Μέση Ανατολή, που απλωνόταν σε έκταση που σήμερα είναι μοιρασμένη σε πέντε τουλάχιστον κράτη την Αίγυπτο, το Ισραήλ, την Ιορδανία, τη Σαουδική Αραβία και τη Συρία.⁷ Αυτή η γεωγραφική ενότητα διατηρείται σε μεγάλο βαθμό και παράγει αποτελέσματα ακόμη και σήμερα. Η γεωγραφική ενότητα της περιοχής είναι ένας παράγοντας που επηρέασε και επηρεάζει τις πολιτικές εξελίξεις στην περιοχή ακόμη και σήμερα, αφού υπάρχει στενή αλληλεπίδραση μεταξύ των πολιτικόοικονομικών γεγονότων που συμβαίνουν σε κάθε υποενότητα αυτής. Έτσι πολιτικές και κοινωνικές αλλαγές στη σύγχρονη Συρία, Αίγυπτο, Ιορδανία κλπ., επηρεάζουν την ασφάλεια και την πολιτική του Ισραήλ αλλά και την μορφή του παλαιστινιακού αγώνα, καθώς και την ασφάλεια των υπόλοιπων χωρών της Μέσης Ανατολής.

Κατά την περίοδο της ρωμαιοκρατίας έχουμε δύο μεγάλες εξεγέρσεις Εβραίων, κατά των Ρωμαίων, που η εξέλιξή τους επηρέασε και διαμόρφωσε την μετέπειτα εβραϊκή πορεία και ιστορία. Η πρώτη το 70 μ.Χ., οδήγησε στην καταστροφή του Εβραϊκού Ναού στην Ιερουσαλήμ, ενώ η δεύτερη, η επανάσταση του Μπαρ Κότσοβα το 135 μ.Χ., οδήγησε στην ισοπέδωσή⁸ της Ιερουσαλήμ και στην οικοδόμηση στη θέση της μιας νέα ρωμαϊκής αποικίας, της Αιλία Καπιτωλίνα.

Έτσι ξεκίνησε η μεγάλη έξοδος των Εβραίων από την πατρίδα τους και η αρχή της διασποράς τους.⁹ Αρχικά στην βόρεια Αφρική, στην Αίγυπτο και μετά στη Ρώμη, όπου πολλοί Εβραίοι μεταφέρθηκαν ως δούλοι. Βέβαια σύμφωνα με άλλους μελετητές η εβραϊκή διασπορά δεν μπορεί μονοδιάστατα να αποδοθεί στην εξέγερση των Εβραίων, αλλά θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι γεωγραφικές συνθήκες της Παλαιστίνης. Συγκεκριμένα οι εβραίοι στην

332π.Χ., φέρνοντάς την, υπό την επιρροή του ελληνιστικού πολιτισμού, επηρεάζοντας όλες τις πτυχές της ζωής, της τέχνης και της αρχιτεκτονικής, της φιλοσοφίας και της θρησκείας.

⁷ Bowersock.G (Summer, 1985),Palestine: Ancient History and Modern Politics. California University of California press Journal of Palestine Studies .jstor Ανακτήθηκε την 17/3/2022 από <https://www.jstor.org/stable/2537121>

⁸ Οι Ρωμαίοι ως αντίδραση στην εβραϊκή επανάσταση κατέστρεψαν το εβραϊκό κράτος και τον ναό. Συναγωγές, βιβλιοθήκες και βασάνισαν και εκτέλεσαν δασκάλους και γραμματείς υποδουλώνοντας ή εξορίζοντας πολλούς από τους επιζώντες. Ακόμη αφάνισαν πολλά εβραϊκά χωριά από τον χάρτη, και εξάλειψαν την εβραϊκή παρουσία στη νότια Παλαιστίνη αντικαθιστώντας την με “εθνικούς”.

⁹ Αρχικά στην βόρεια Αφρική, στην Αίγυπτο και μετά στη Ρώμη όπου πολλοί Εβραίοι μεταφέρθηκαν ως δούλοι

Παλαιστίνη κατείχαν μια ορεινή χωρά που δεν ήταν σε θέση να εξασφαλίσει μια καλή ποιότητα ζωής για τους κατοίκους της. Έτσι την ίδια εποχή που έγινε η καταστροφή του δεύτερου ναού από τους Ρωμαίους, υπήρχαν ήδη μεγάλες εβραϊκές κοινότητες στην Αλεξάνδρεια, σε ελληνικά νησιά αλλά και στην ενδοχώρα ανάμεσα στις δύο ακτές του Αιγαίου. Μάλιστα μελετητές όπως ο Theodor Mommsen στο έργο του «Η ιστορία της Ρώμης» το 1911 αναφέρει ότι ο καίσαρας είχε δώσει στους εβραίους της Αλεξάνδρειας και της Ρώμης, ειδικά προνόμια και διευκολύνσεις που προστάτευαν την ιδιαίτερη θρησκεία τους, από τους Ρωμαίους και Έλληνες «εθνικούς» ιερείς.¹⁰

Ανεξαρτήτως όμως της ύπαρξης εβραϊκών κοινοτήτων εκτός Παλαιστίνης, ήδη την περίοδο της εξέγερσης των ζηλωτών και της καταστροφής του δεύτερου ναού, αυτή καθαυτή η καταστροφή του ναού θα παίξει κομβικό σημείο στην θρησκευτική και πολιτική συγκρότηση των Εβραίων. Αποτέλεσε μια καμπή στην Ιστορία του εβραϊκού έθνους, δεδομένου ότι ήδη από τα αρχαία χρόνια ο λαός του Ισραήλ αποτελεί πρωτίτως εθνικοθρησκευτική κοινότητα και δευτερευόντως φυλετική.

Η εθνικοπολιτική αυτή καταστροφή των Εβραίων όμως και οι διώξεις που υπέστησαν έγιναν αιτία, αυτοί, να καλλιεργήσουν την εκπαίδευση και τη γλώσσα τους και να έρθουν πιο κοντά στη γραμματεία τους, που είχαν παραμελήσει εξαιτίας της γοητείας που τους ασκούσε ο ελληνικός πολιτισμός.¹¹ Έτσι ενδυνάμωναν την αποφασιστικότητά τους για επιστροφή κάποια μέρα στην πατρώα γη. Πόθος, που πραγματοποιήθηκε τελικά το 1948 με την ίδρυση του κράτους του Ισραήλ.

Οι Μουσουλμάνοι Άραβες το 640 κατέλαβαν την Παλαιστίνη από τους βυζαντινούς και αραβοποίησαν και εξισλάμισαν τον τοπικό πληθυσμό. Η Ραμάλα ορίστηκε ως πρωτεύουσα της Παλαιστίνης και χτίστηκε το Τέμενος Άλ-Ακσά στο όρος του ναού.

Την μουσουλμανική κατάκτηση ανέκοψε για βραχύ διάστημα η Φραγκοκρατία, όταν το 1099 οι Σταυροφόροι-Φράγκοι κατέλαβαν την Παλαιστίνη. Η Λατινοκρατία αποδείχτηκε βραχύβια, μέχρι την επανάκτησή της περιοχής από τον Σαλαχαντίν¹². Όμως η βία που ασκήθηκε, κατά την λατινοκρατία έμεινε στο υποσυνείδητο του τοπικού πληθυσμού. Το 1260 η Παλαιστίνη πέρασε στα χέρια των Μαμελούκων της Αιγύπτου. Την περίοδο αυτή η Ιερουσαλήμ αναδείχθηκε για τους μουσουλμάνους, ως μία από τις πανίερές πόλεις του Ισλάμ.¹³

10 Λέον Α. (2017)(σ.58,59,60)

11 Aberbach D.(2018,November)Poverty and Mass Education: the Jews in the Roman Empire.Lodon school of economics .(σ.4-5) Ανακτήθηκε την 18/3/2022 από <https://www.lse.ac.uk/international-development/Assets/Documents/PDFs/Working-Papers/WP192.pdf>

¹² Ο Σαλάχαντίν ανέκτησε την Παλαιστίνη και την Ιερουσαλήμ, μετά την μάχη του Χιτίν το 1187 αποκαθιστώντας την μουσουλμανική κατοχή

¹³ Dr.Hawari M, Dr .Karm G, «Palestine chronology».The palestinian History tapestry.org <https://www.palestinianhistorytapestry.org/history-references-for-embroidery-panels/> (έγινε πρόσβαση στις 17 Μαρτίου 2022)

Την κατάκτηση των Μαμελούκων ακολούθησε το 1516 η οθωμανική κατάκτηση από τον Σουλεϊμάν τον Μεγαλοπρεπή, η οποία συνεχίστηκε ως το 1917 όταν η οθωμανική αυτοκρατορία ηττήθηκε στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.¹⁴

¹⁴ Dr.Hawari M, Dr .Karm G, «Palestine chronology».The palestinian History tapestry.org <https://www.palestinianhistorytapestry.org/history-references-for-embroidery-panels/> (έγινε πρόσβαση στις 17 Μαρτίου 2022)

Κεφάλαιο 2ο.

Η Παλαιστίνη στη σύγχρονη εποχή-Πολιτικές οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις τον 19ο αιώνα.

Μέσα από αυτή την ιστορική διαδρομή το 19^ο αιώνα είχε δημιουργηθεί μια κοινωνία επί τη βάση της παράδοσης. Παραμονές του κριμαϊκού πολέμου, στην Παλαιστίνη διαβιούσαν μισό εκατομμύριο περίπου άνθρωποι, μιλούσαν αραβικά και η συντριπτική πλειοψηφία τους ήταν μουσουλμάνοι. Εκτός από τους μουσουλμάνους υπήρχαν και χριστιανοί διαφόρων δογμάτων, που ο αριθμός τους άγγιζε τους 60.000 καθώς και Εβραίοι των οποίων ο αριθμός άγγιζε περίπου τις 20.000.¹⁵

Στις αγροτικές περιοχές, σε μικρά χωριά τοποθετημένα σε πλαγιές βουνών ή στις εισόδους μικρών κοιλάδων διαβιούσαν περίπου 400.000 άτομα. Καθ' όλη τη διάρκεια της οθωμανικής περιόδου, το πλεόνασμα της αγροτικής περιοχής ανταλλάσσονταν με προϊόντα της πόλεως. Έτσι μπορεί να λεχθεί ότι η αγροτική ζωή της Παλαιστίνης συνδεόταν στενά με αυτή των Πόλεων.

Κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου, η συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού δεν ασχολούταν με την πολιτική, μη θέλοντας να διαταραχθεί η ζωή του. Κατά το 18ο και 19ο αιώνα βέβαια, συνέβησαν λαϊκές εξεγέρσεις, εξαιτίας της βαριάς οθωμανικής φορολογίας. Παράδειγμα τέτοιων εξεγέρσεων είναι η περίφημη ανταρσία του 1834,¹⁶ εναντίον της αιγυπτιακής διακυβέρνησης της Παλαιστίνης που είχε ξεκινήσει το 1831 και διήρκεσε ως το 1840, ως αντίδραση στην υψηλή φορολογία, την υπερβολική παρέμβαση της κεντρικής εξουσίας στις τοπικές υποθέσεις και της υποχρεωτικής στρατιωτικής θητείας.¹⁷

Από τα μέσα του δέκατου ένατου αιώνα και ειδικά μετά τον κριμαϊκό πόλεμο που τελείωσε το 1856 παρατηρούμε ένα εκσυγχρονισμό της παλαιστινιακής κοινωνίας. Μετά τη συνθήκη του Βερολίνου επιτρέπεται σε ξένους να αγοράζουν ιδιοκτησία, ενώ υπάρχει και μία

¹⁵ Pappe I. (2007),(σ.45)

¹⁶ Η εξέγερση του 1834 ήταν μία σπάνια στιγμή αλληλεγγύης μεταξύ της τοπικής άρχουσας ελίτ και των αγροτικών στρωμάτων της Παλαιστίνης. Για πολλούς συγγραφείς αυτή η εξέγερση σηματοδοτεί την απαρχή του παλαιστινιακού εθνικισμού. Αν και μάλλον, αυτή η υπόθεση δεν μπορεί εύκολα να στοιχειοθετηθεί ως μία εκδήλωση εθνικής συνείδησης, παρά είναι μία προσπάθεια του τοπικού πληθυσμού να αποτινάξει τους Αιγυπτίους και να επανέλθει στην οθωμανική διοίκηση, που τους επέτρεπε περισσότερα περιθώρια διαχείρισης των τοπικών υποθέσεων.

¹⁷ Pappe I. (2007)(50-51)

συρροή χριστιανών προσκυνητών από τις δυτικές χώρες στη γη της Παλαιστίνης, που μετασηματίζουν την οικονομία και είναι φορείς νέων ιδεών¹⁸.

Τόσο οι Δυτικοί, όσο και οι ντόπιες κοσμικές ελίτ αντιμετώπιζαν τους φτωχούς μουσουλμάνους με περιφρόνηση. Έτσι, μπορεί να λεχθεί ότι στην Παλαιστίνη δημιουργείται μία μορφή νέο-αποικιοκρατίας. Ο γηγενής πληθυσμός είτε θα εκσυγχρονιζόταν, είτε θα έκανε τόπο για τους νεοφερμένους και τις ιδέες τους. Παράλληλα, Δυτικοί και ιεραπόστολοι δημιουργούν ιδιωτικά σχολεία.¹⁹ Αν και τα συγκεκριμένα σχολεία δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι μείωσαν σε μεγάλο βαθμό τον αναλφαβητισμό, στόχευσαν στη διαμόρφωση επαγγελματιών που θα τίθεντο στην υπηρεσία του Σουλτάνου, ενώ η παρεχόμενη εκπαίδευση ήταν σαφώς ανάλογη της Δυτικής εκπαίδευσης του 19^{ου} αιώνα. Δημιουργήθηκε έτσι ένας πυρήνας μιας μουσουλμανικής μεσαιάς τάξης που αναλόγως και της οικονομικής της δυνατότητας, θα της επέτρεπε να ασχοληθεί, με την πολιτική.

Την ίδια εποχή μαζί με τους ιεραποστόλους καταφθάνουν και οι πρώτοι Σιωνιστές με σκοπό την εκπλήρωση του οράματός τους, της εβραϊκής εθνικής αναγέννησης στη γη της Παλαιστίνης. Στον πυρήνα αυτής της κίνησης ήταν ο δημοσιογράφος και θεατρικός συγγραφέας Τέοντορ Χέρτσλ από τη Βιέννη.

Το όραμα του Χέρτσλ και οι ρίζες του βρίσκονται στον εβραϊκό εθνικισμό που είχε γεννηθεί το 1850 στην Ανατολική Ευρώπη. Ο εβραϊκός σιωνισμός εγκαταλείποντας αιώνες θρησκευτικού δογματισμού και προσφεύγοντας στον ορθό λόγο και στην επιστημονική σκέψη, αναζήτησε σύγχρονες λύσεις για το πρόβλημα της ύπαρξης Εβραίων στην Ευρώπη. Έτσι και πριν ακόμη τον Χέρτσλ είχε δημιουργηθεί, πέρα από τη θρησκεία, μία ιδεολογία ενός έθνους, του εβραϊκού, η οποία επιδίωκε, όχι δια μέσου των ιερών γραφών, αλλά μέσω της αρχαίας ιουδαϊκής ιστορίας να δημιουργήσει ένα νέο μέλλον. Η υπόθεση Ντρέιφους²⁰ οδήγησε το Χέρτσλ να σκεφτεί ότι ο αντισημιτισμός στην Ευρώπη είναι ανυποχώρητος και αναπόφευκτα θα έχει καταστρεπτικές συνέπειες για τις εβραϊκές κοινότητες της Ευρώπης.

¹⁸ Ο εκσυγχρονισμός αυτός προέρχεται από το άνοιγμα των μεσανατολικών επαρχιών της οθωμανικής αυτοκρατορίας στις ευρωπαϊκές δυνάμεις που επενδύουν και κερδοσκοπούν. Αυτή η συρροή θα προκαλέσει και την είσοδο εμπόρων τραπεζιτών που θα δουν ευκαιρίες για γρήγορο κέρδος. Η νέα οικονομική τάξη θα μετασηματίσει την παλαιστινιακή οικονομία. Έτσι ο αριθμός των εμπόρων αυξήθηκε. Η ελληνορθόδοξη κοινότητα της Ιερουσαλήμ που πρώτη υιοθέτησε το νέο ευρωπαϊκό τρόπο ζωής πρωταγωνίστησε σε αυτήν την μεταβολή και έγινε γρήγορα στυλοβάτης της οικονομικής ελίτ στην Παλαιστίνη μία θέση που της άφηνε χώρο να ασκεί επιρροή στα πολιτικά πράγματα. Μέχρι σήμερα η ελληνορθόδοξη κοινότητα παίζει εξέχοντα ρόλο στην παλαιστινιακή πολιτική και έχει και ισχυρή θέση στην παλαιστινιακή διασπορά.

¹⁹ Pappé I. (2007)(σ.69)

²⁰ Η υπόθεση Ντρέιφους σημειώθηκε κατά τα τέλη του 19^{ου} με αρχές 20^{ου} αιώνα και αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες δικαστικές πλάνες, με κεντρικό πρόσωπο τον Γάλλο λοχαγό Ντρέιφους που κατηγορήθηκε αδικώς και καταδικάστηκε για προδοσία και στάλθηκε στην εξορία αφού πρώτα ταπεινωτικά αποτάχθηκε από τις τάξεις του Γαλλικού στρατού. Ένα χρόνο μετά την καταδίκη του, ένα τυχαίο γεγονός οδήγησε στη σύλληψη του πραγματικού ενόχου. Ο Ντρέιφους είχε θεωρηθεί ένοχος όχι λόγω αδιάσειστων στοιχείων, αλλά ανάμεσα στα άλλα και λόγω της εβραϊκής καταγωγής του. Η υπόθεση Ντρέιφους αποτελεί προάγγελο του έντονου αντισημιτισμού στην Ευρώπη που θα κορυφωθεί με την άνοδο των Ναζί στη Γερμανία

Η μόνη λύση λοιπόν ήταν η επιστροφή στην αρχαία πατρώα γη και η αναδημιουργία του Ισραήλ ως ευρωπαϊκού έθνους, εκτός Ευρώπης.

Πέρα από την θρησκευτική διάσταση του διωγμού των Εβραίων, που υπήρξε στον ευρωπαϊκό χώρο για αιώνες και συνεχίστηκε μέχρι τον 20^ο αιώνα, υπάρχει και η οικονομική διάσταση που οδηγούσε στην αφομοίωση τους στις δυτικές κοινωνίες και στην απώλεια της ταυτότητάς τους. Συγκεκριμένα οι Εβραίοι ήταν ενταγμένοι σε μια πρωτοκαπιταλιστική οικονομία. Η ενασχόλησή τους με χρηματιστηριακές ή εμπορικές δραστηριότητες ήταν ενταγμένες σε αυτό το κοινωνικόοικονομικό πλαίσιο. Συγκεκριμένα οι ευρωπαίοι βασιλείς πολλές φορές επινοικιάζουν φόρους σε εβραίους χρησιμοποιώντας τους, ως προσωπικούς τους τραπεζίτες, ώστε να έχουν άμεσα τη ρευστότητα που θέλουν για τους πολέμους που διεξάγουν ή για την γεμάτη πολυτέλεια ζωή που διάγουν. Παράλληλα οι εβραίοι ως σύνολο παίζουν τον αποδιοπομπαίο τράγο μαζεύοντας αυτοί τη δυσaréσκεια των υπηκόων και όχι ο βασιλιάς. Με την ανάπτυξη του καπιταλισμού και τη δημιουργία θεσμών δανεισμού καθώς και εθνικής τάξης εμπόρων, οι εβραίοι χάνουν τον ενδιάμεσο ρόλο τους στην οικονομία. Παράλληλα όσοι ενσωματώθηκαν στο νέο καπιταλιστικό σύστημα αφομοιώνονται, αλλάζοντας πολλές φορές το θρήσκευμά τους εκχριστιανιζόμενοι. Το ότι δεν εξαφανίζεται η εβραϊκή παρουσία στη Δυτική Ευρώπη, παρά τους μαζικούς εκχριστιανισμούς της περιόδου, οφείλεται στην προσέλευση Εβραίων της Ανατολικής Ευρώπης, στην οποία δεν έχει συντελεστεί η οικονομική πρόοδος που συντελέστηκε στη Δύση.²¹

Έτσι μπορεί να λεχθεί ότι από τις αρχές του δέκατου ένατου αιώνα, ο εβραϊσμός έρχεται στο δρόμο της πλήρους αφομοίωσης. Χαρακτηριστική είναι η δήλωση ενός εκ των εκπροσώπων των Γερμανών Εβραίων του Ράισερ το 1879 *«είμαστε Γερμανοί και μόνο Γερμανοί όσον αφορά την εθνικότητα»*. Παράδειγμα κατάδειξης της σημασίας της μετανάστευσης των Εβραίων από την Ανατολική Ευρώπη, στην διατήρηση και αναζωογόνηση των εβραϊκών κοινοτήτων στη Δυτική Ευρώπη, είναι η Βιέννη όπου στις αρχές του 19^{ου} αιώνα υπήρχαν μερικές εκατοντάδες Εβραίων, ενώ στον 20^ο αιώνα ο αριθμός τους έφτανε στις 176.000.²²

Μέχρι την έκρηξη της δεύτερης βιομηχανικής επανάστασης, τα κράτη όπου κατοικούσαν εβραίοι, έδιδαν σε αυτούς, τη δυνατότητα να συμμετέχουν ενεργά στην οικονομική δραστηριότητα. Με τον κατακερματισμό και την πλήρη κατάρρευση της φεουδαλικής οικονομίας, που επιφέρει η δεύτερη βιομηχανική επανάσταση και τη διάλυση των βιοτεχνικών κλάδων, οι εβραίοι οδηγούνται στην μαζική έξοδο από την ύπαιθρο στο «νέο κόσμο», αλλά και στα μεγάλα αστικά βιομηχανικά κέντρα της Δυτικής Ευρώπης όπου προλεταριοποιούνται.²³

²¹ Αμπραμ Λέον (2017), (σ.74-81)

²² Αμπραμ Λέον (2017), (σ.244-245)

²³ Αμπραμ Λέον (2017), (σ.248)

Έτσι η επίδραση της ανάπτυξης του καπιταλισμού στον εβραϊσμό της Ευρώπης, όπου μπορούν να εντοπιστούν οι προσπάθειες αναβίωσης του οράματος της δημιουργίας μιας εθνικής κοιτίδας για τους εβραίους όλου του κόσμου ήταν διττή. Από την μία ευνοούσε την οικονομική αφομοίωση των Εβραίων της Ευρώπης, που θα συνεπαγόταν τελικά και την πολιτισμική αφομοίωση τους. Δεν είναι τυχαίο ότι την περίοδο αυτή παρατηρείται μείωση της γλώσσας των Γίντις και αύξηση των μεικτών γάμων.

Από την άλλη με τη μεγάλη συγκέντρωση των εβραϊκών μαζών στις πόλεις, αναβίωναν κατεστημένες αντιλήψεις κάποτε και με θρησκευτικό υπόβαθρο, που οδηγούσαν σε άνοδο του αντισημιτισμού, γεγονός που έδιδε ώθηση στην ανάπτυξη του εβραϊκού εθνικισμού.²⁴ Της συνειδητοποίησης της ανάγκης, δηλαδή, για αναγέννηση του εβραϊκού έθνους.

Αρχικά ο Χέρτσλ προσπάθησε να επιστρατεύσει την εβραϊκή ελίτ της Ευρώπης. Όμως οι μεγάλοι βιομήχανοι και τραπεζίτες δεν τον πήραν στα σοβαρά και οι προσπάθειές του δεν βρήκαν ευρεία απήχηση. Στην Ανατολική Ευρώπη όμως, που υπήρχαν εξαθλιωμένες εβραϊκές κοινότητες που είχαν υποστεί πογκρόμ ο Χέρτσλ χαιρετίστηκε ως νέος Δαβίδ, από τους Εβραίους που συνέρρεαν για να τον ακούσουν. Έτσι με διακόσιους αντιπροσώπους από την Ανατολική Ευρώπη το 1897, ο Χέρτσλ συγκάλεσε το πρώτο σιωνιστικό συνέδριο στη Βασιλεία της Ελβετίας. Σε αυτό το συνέδριο, οι ιδεολόγοι Σιωνιστές αποφάσισαν να δημιουργήσουν ένα κράτος. Έτσι ξεκίνησε δειλά, μια πρώτη εβραϊκή μετανάστευση προς την Παλαιστίνη. Βέβαια, πολλοί παραδοσιακοί ραβίνοι δεν αγκάλιασαν αυτή την πρωτοβουλία θεωρώντας ότι ο Σιωνισμός ήταν μία δύναμη που παρέμενε στη θεϊκή βούληση που υπαγορεύει ότι οι Εβραίοι έπρεπε να παραμείνουν στην εξορία, μέχρι τη θεϊκή έλευση του μεσσία. Τελικά αυτοί οι πρώτοι οραματιστές κέρδισαν τη μάχη και μία μαζική μετακίνηση στην Παλαιστίνη Εβραίων εργατών, αγροτών, τεχνιτών, μηχανικών ειδικευμένων εργατών αλλά και διευθυντών, έλαβε χώρα. Οι Σιωνιστές είχαν νωρίς συνειδητοποιήσει ότι μία τέτοια μετακίνηση για να είναι επιτυχημένη, εξαρτιόταν από μία προγενέστερη επέκταση και διαφοροποίηση της επαγγελματικής ζωής των Εβραίων στην γη της επαγγελίας.²⁵

Το σιωνιστικό μανιφέστο της Βασιλείας δήλωνε ρητώς, ότι το σιωνιστικό κίνημα φιλοδοξεί να δημιουργήσει ένα κράτος για τον εβραϊκό λαό που θα είχε τις εγγυήσεις του διεθνούς δικαίου. Το δεύτερο σιωνιστικό συνέδριο το 1898 προσέθεσε την ανάγκη του εποίκισμού της γης του Ισραήλ, για την εκπλήρωση αυτού του σκοπού. Στο 3ο συνέδριο, το 1899, ο Χέρτσλ πρότεινε να αντικατασταθεί η αναζήτηση διεθνούς νομιμότητας, με ένα μισθωτήριο συμβόλαιο από τον Οθωμανό Σουλτάνο. Πίστευε ότι το χρήμα και η ευρωπαϊκή πίεση θα μπορούσαν να επιτύχουν αυτή τη μίσθωση. Η οθωμανική όμως κυβέρνηση φοβούμενη τις αντιδράσεις των Αράβων δεν έκανε δεκτό το αίτημα.²⁶

²⁴ Αμπραμ Λέον (2017), (σ.249-255)

²⁵ Pappe I. (2007)(σ.75)

²⁶ Pappe I. (2007)(σ.75-76)

Οι εβραϊκές ομάδες της Δυτικής και κεντρικής Ευρώπης θεωρούσαν το όραμα του Χέρτσλ προκλητικό και επικίνδυνο, γιατί πίστευαν ότι αμφισβητούσε την εθνικοφροσύνη τους ως Άγγλων, Γάλλων και Γερμανών πολιτών Εβραίων. Προς το τέλος του 19ου αιώνα εμφανίστηκαν άλλοι πιο πρακτικοί Εβραίοι, όπως ο Ρώσος εμιγκρέ Χαΐμ Βάισμαν, που εμπνέονταν από ένα μείγμα ρομαντικού εθνικισμού και μιας ελλειπτικής επαναστατικής ιδεολογίας που πρόκειται να πάρει σχήμα και μορφή στην Παλαιστίνη. Για αυτή την ομάδα των Εβραίων, η πιο πειστική ανάγκη ήταν να αντιπαλέψουν την αντισημιτική βία, που έπαιρνε ακραία μορφή στα πογκρόμ της Ρωσίας και της Πολωνίας του 19^{ου} αιώνα. Όταν αυτοί οι λεγόμενοι εδαφικοί Σιωνιστές έφτασαν στην Παλαιστίνη και οικοδόμησαν οικισμούς²⁷, ήταν ελάχιστοι και πολλοί από αυτούς δεν έμειναν για πολύ, μη αντέχοντας τις σκληρές συνθήκες. Έθεσαν όμως τα θεμέλια μιας μελλοντικής εβραϊκής κοινότητας στη χώρα.²⁸

Η μεγαλύτερη δυσκολία των εποίκων ήταν η εύρεση γης. Έτσι στράφηκαν στον πλουσιότερο Εβραίο της Ευρώπης στο βαρόνο Ρότσιλντ. Αν και ήταν ένας από τους Εβραίους τραπεζίτες που είχαν αρνηθεί να δώσουν τη βοήθειά τους στον Χέρτσλ, τελικά πείστηκε από τον ενθουσιασμό των πρώτων αποίκων και βοήθησε σημαντικά μέχρι που το 1889, όταν και οι αντιλήψεις του, ήρθαν σε αντίθεση με τις αντιλήψεις των εποίκων, οπότε απέσυρε την υποστήριξή του, όμως η μετανάστευση συνεχιζόταν.²⁹

Η οθωμανική κυβέρνηση κατέβαλε κάθε δυνατή προσπάθεια να σταματήσει τους Σιωνιστές. Το 1882 ψηφίστηκε νόμος που απαγόρευε την εβραϊκή μετανάστευση. Το 1888 ωστόσο, λόγω βρετανικών πιέσεων που ασκούνταν στο Σουλτάνο, οι περιορισμοί αυτοί χαλάρωσαν, αν και δεν ήρθαν τελείως.³⁰

Η διεθνοποίηση της οικονομίας της περιοχής και η εισαγωγή μαζί με τους εποίκους και νέων ιδεολογιών δεν άφησε ανεπηρέαστες τις τοπικές κοινωνίες και την ανθρωπογεωγραφία της περιοχής. Έτσι μέσα σε αυτές τις συνθήκες δημιουργούνταν οι προϋποθέσεις εθνικής χειραφέτησης των Αράβων-Παλαιστινίων, αφού στους Εβραίους, η ως άνω διαδικασία, είχε ήδη συντελεστεί στην Ευρώπη.

²⁷ «Αχτίδα ελπίδας», «οι Πρώτοι της Σιων», «Ακρογωνιαίος Λίθος», αποτελούν κάποια αντιπροσωπευτικά ονόματα των πρώτων οικισμών που αντανακλούν τα όνειρα και τις ελπίδες των πρώτων Εβραίων εποίκων.

²⁸ Pappe I. (2007)(σ.75-78)

²⁹ Ο Ρότσιλντ όχι μόνο χρηματοδότησε τους πρωινούς εποίκους αλλά έστειλε ειδικούς για να οργανώσουν τον αποικισμό της χώρας και ίδρυσε αμπελώνες και αγροκτήματα στην Παλαιστίνη με τη βοήθεια ειδικών γεωπόνων. Όμως λίγο αργότερα η χρηματοδότηση από τον Λόρδο Ρότσιλντ σταμάτησε λόγω των αντικρουόμενων συμφερόντων μεταξύ αυτού και των εποίκων. Το ειδικευμένο προσωπικό που είχε στείλει αισθανόταν ότι παραμερίζεται από τους νέους εποίκους, ενώ παράλληλα δεν είχε ενθουσιαστεί από την εργατικότητα και παραγωγικότητα τους.

³⁰ Pappe I. (2007)(σ.79-82)

Κεφάλαιο 3ο.

Η περίοδος 1900-1918. Η χειραφέτηση των Αράβων και η εμφάνιση του σιωνιστικού κινήματος στη γη της Παλαιστίνης. Η Συμφωνία Σάικς-Πικό και η διακήρυξη Μπαλφούρ.

Οι αρχές του 20ου αιώνα βρίσκουν μία Παλαιστίνη εκσυγχρονισμένη, στα τελευταία χρόνια της Βασιλείας του Αμπντούλ-Χαμίτ Β.³¹ Ο Αμπντούλ-Χαμίτ ήταν ένας εκσυγχρονιστής Σουλτάνος³² που όμως έβλεπε την αυτοκρατορία του να συρρικνώνεται.³³ Έτσι εισήγαγε την ιδέα της οθωμανικής υπηκοότητας, με σκοπό να ενσωματώσει τους λαούς που διαβιούσαν στην αυτοκρατορία και να ανακόψει την κατάρρευση της. Όταν απέτυχε όμως να προσεταιριστεί τους διάφορους λαούς και δη τους Άραβες, που ήταν η τελευταία του ελπίδα, προσπάθησε να επιβάλει την τη νέα οθωμανική ταυτότητα μέσω της καταπίεσης.³⁴

Παράλληλα όμως με την καταπιεστική πολιτική, η οποία λάμβανε χώρα παντού στην αυτοκρατορία, ο Αμπντούλ-Χαμίτ ενθάρρυνε τους Άραβες της αυτοκρατορίας και ειδικότερα της Παλαιστίνης να επιδιώκουν την κατάληψη υψηλότερων διοικητικών θέσεων, να ενισχύσουν την κοινωνική τους υπόληψη και να βελτιώσουν την οικονομική τους θέση. Το αποτύπωμα της παραπάνω διαδικασίας, ειδικά στις εύπορες οικογένειες των πόλεων και των μεγάλων γαιοκτημόνων της υπαίθρου, οδήγησε παραμονές του πολέμου, το 1914, αυτούς τους Άραβες που έχουν σταθεροποιήσει τον πλούτο τους, να επιχειρούν να μετατρέψουν την οικονομική τους δύναμη σε πολιτική³⁵.

Η ιστορία της Παλαιστίνης δεν διαφέρει από την, εν γένει, ιστορία του αραβικού εθνικισμού. Ήδη από το 1870, στη Συρία το Λίβανο και την Παλαιστίνη διανοούμενοι σε αυξανόμενους ρυθμούς αμφισβητούν την οθωμανική αυτοκρατορία.³⁶ Στα 1875 Θα δημιουργηθούν ομάδες, αρχικά με πολύ μικρό αριθμό Παλαιστινίων, που σταδιακά όμως,

³¹ Οθωμανός Σουλτάνος κυβέρνησε επί 32 έτη από το 1876 έως την εκθρόνιση του το 1909 μετά την επανάσταση των νεότουρκων.

³² Εισήγαγε την καθολική στρατιωτική, θητεία, εκσυγχρόνισε την τεχνολογία κτλπ

³³ Έλληνες, Αρμένιοι, Σέρβοι, βούλγαροι ήδη είχαν χαθεί για το Σουλτάνο

³⁴ Pappe I. (2007)(σ.86)

³⁵ Pappe I. (2007)(σ.86)

³⁶ Pappe I. (2007)(σ.86)

θα αυξάνουν τα μέλη τους, προωθώντας την ιδέα της εθνικής χειραφέτησης, πού τελικά θα τροφοδοτήσει το όραμα της ανεξαρτησίας των Παλαιστινίων.³⁷

Παρόλα αυτά μέχρι και το 1908 ο παλαιστινιακός εθνικισμός είναι περιθωριακό φαινόμενο. Ο πιο σημαντικός χώρος δράσης του, που είχε δημιουργηθεί από τα τέλη του προηγούμενου αιώνα, είναι ο χώρος της εκπαίδευσης. Τα σχολεία που λειτουργούσαν στην περιοχή, τελικά πολιτικοποιούσαν τους νέους και πολλοί από αυτούς άρχισαν να συμμετέχουν δραστήρια στη δημόσια ζωή, μετά την επανάσταση των Νεότουρκων το 1908.

Η ελίτ των Παλαιστινίων, αν και είχε επίγνωση της πρόκλησης του σιωνισμού αρχικά, κατά τη Χαμιτική περίοδο, δεν αντέδρασε ενεργά σε αυτόν, διότι ενέτασσε τον σιωνισμό στο ευρύτερο κύμα ευρωπαϊών αποίκων της περιόδου αυτής.

Οι Παλαιστίνιοι πλούχοντες άρχισαν να επιλαμβάνονται της κατάστασης, όταν δέχτηκαν προσφορές σιωνιστών για αγορές γη. Μάλιστα ο μουφτής της Ιερουσαλήμ Ταχερ-Αλ-Χουσεϊνί ο Β΄ εξέδωσε Φετβά που απαγόρευε την πώληση γης. Παρόλα αυτά αγοραπωλησίες γινόταν όταν οι τιμές ήταν καλές. Συνήθως αυτές οι αγοραπωλησίες γινόταν από χριστιανούς Άραβες.³⁸

Οι Σιωνιστές όμως συνέχιζαν τα σχέδια τους για ίδρυση ανεξάρτητου εβραϊκού κράτους. Έτσι αν και ακόμη ήταν λιγότεροι από 50.000, ίδρυσαν πιστωτικούς συνεταιρισμούς και τράπεζες, παρότι στην Παλαιστίνη υπήρχαν τέτοια ιδρύματα από τα τέλη του 19^{ου}, για να κατευθύνουν ευρωπαϊκά κεφάλαια προς τον σκοπό τους. Αυτή η συμπεριφορά προκάλεσε την εκδήλωση φυσικής αντίστασης εκ μέρους των Παλαιστινίων.³⁹

Όταν ξέσπασε ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, αρχικά η οθωμανική αυτοκρατορία κράτησε ουδέτερη στάση. Το Δεκέμβριο του 1914 όμως, συντάχθηκε με τις κεντρικές αυτοκρατορίες. Οι Τούρκοι επέβαλαν ένα καθεστώς καταπίεσης, δολοφονιών και τρομοκρατίας προς τον γηγενή πληθυσμό και στρατολογούσαν υποχρεωτικά ντόπιους, οι οποίοι μπορούσαν είτε να πληρώσουν τη θητεία τους ή έπρεπε να υπηρετήσουν επί ποινής απαγχονισμού.⁴⁰ Οι Βρετανοί, μέσω του μυθικού Τ.Ε. Λόρενς, ήρθαν σε επαφή με τον Σαρίφ-Χουσεϊνί, απόγονο του προφήτη, ο οποίος με την οικογένεια του μέχρι το 1908, όταν και του αφαιρέθηκαν από τους Νεότουρκους, ήλεγχε τα ιερά προσκυνήματα της Μέκκας και της Μεδίνας, ζητώντας τον να ξεσηκωθεί εναντίον των Οθωμανών. Ο Σαρίφ-Χουσεϊνί δέχτηκε να συνεργαστεί. Έτσι στις αρχές του 1916 ανταλλάχθηκαν επιστολές μεταξύ του βρετανού ύπατου αρμοστή σερ Χένρι Μακ-Μάουν και του Σαρίφ Χουσεϊνί. Σε αυτές οι Βρετανοί υποσχέθηκαν στους Χασεμίτες ότι θα έπαιζαν πρωταγωνιστικό ρόλο στο αύριο της περιοχής. Έτσι το 1916 οι Άραβες εξεγέρθηκαν κατά των Οθωμανών.⁴¹

³⁷ Pappe I. (2007)(σ.87)

³⁸ Pappe I. (2007)(σ.92)

³⁹ Pappe I. (2007)(σ.87)

⁴⁰ Pappe I. (2007)(σ.109)

⁴¹ Pappe I. (2007)(σ.111)

Όμως οι Βρετανοί δεν ήταν ειλικρινείς με τους Άραβες, έχοντας άλλα σχέδια για τη Μέση Ανατολή. Τα σχέδια αυτά είχαν διαμορφωθεί με τη Γαλλία. Οι δύο χώρες, ήδη από το 1912, είχαν συζητήσει το διαμοιρασμό και τη διαμόρφωση μιας νέας Μέσης Ανατολής, μέσω της δημιουργίας νέων πολιτικών μονάδων, στη θέση των οθωμανικών επαρχιών. Έτσι θα δημιουργούνταν οι πολιτικές οντότητες της Συρίας, του Ιράκ και της Παλαιστίνης και αργότερα του Λιβάνου και της υπεριορδανίας.⁴²

Ενώ ο πόλεμος βρισκόταν στο αποκορύφωμά του και η διάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας θεωρούνταν επικείμενη, οι δυνάμεις της Αντάντ διαπραγματεύονταν τα λάφυρα της νίκης τους. Το 1916 οι διαπραγματεύσεις μεταξύ Βρετανίας, Γαλλίας και Ρωσίας, συμπεριλαμβανομένης αργότερα και της Ιταλίας, οδήγησαν στη μυστική συμφωνία Σάϊκς-Πικό⁴³ για την κατανομή των οθωμανικών εδαφών σε σφαίρες επιρροής των ευρωπαϊκών δυνάμεων. Η συμφωνία περιελάμβανε τους εξής όρους α) η Ρωσία θα καταλάμβανε την Τραπεζούντα, καθώς και αρμενικές περιοχές στο Ερζερούμ στην περιοχή του βαν και του Μπιτλίκ, αλλά και ένα μέρος των εδαφών του γεωγραφικού Κουρδιστάν, στα νοτιοανατολικά. β) Η Γαλλία θα αποκτούσε τον έλεγχο της παράκτιας ζώνης της Συρίας και του Λιβάνου, τα Άδανα και την Κιλικία, καθώς και την ενδοχώρα που συνόρευε με τις κτήσεις της Ρωσίας που θα συμπεριλάμβανε τη Μοσούλη, το Ντιγιαρμπακίρ και την Ούρφα, γ) Η Μεγάλη Βρετανία θα έπαιρνε το Ιράκ, την Παλαιστίνη και τα λιμάνια της Χαΐφα και Ακκα. δ) οι Γαλλικές και βρετανικές κτήσεις θα δημιουργούσαν ένα αραβικό ανεξάρτητο κράτος που θα διαχωριζόταν σε ζώνες επιρροής της Γαλλίας και της Αγγλίας ή θα αποτελούσαν μία συνομοσπονδία αραβικών κρατών ε) το λιμάνι της Αλεξάνδρειας θα αποτελούσε ελεύθερο λιμένα. Η Ρωσία αποσύρθηκε από τη συμφωνία με την επικράτηση της Οκτωβριανής Επανάστασης.⁴⁴ Δεδομένου ότι εκεί βρίσκονταν χώροι ιεροί για τρεις παγκόσμιες θρησκείες, αρχικά προβλεπόταν ένα διεθνές καθεστώς για την Παλαιστίνη, το οποίο, ωστόσο, τελικά επρόκειτο να τεθεί υπό βρετανικό έλεγχο.⁴⁵

Η παραπάνω συμφωνία έγινε γνωστή στους Άραβες και δη στο διοικητή της Μέκκας Χουσεϊν-Ιμπν-Αλί, από τον Τούρκο διοικητή της Συρίας Τζαμαλ-Πασά. Ο Χουσεϊν απευθύνθηκε στον Άγγλο βασιλιά Γεώργιο τον Ε΄. Στην απάντησή του ο Άγγλος βασιλιάς στις 17-2-1918 δήλωνε ότι η Μεγάλη Βρετανία εξακολουθούσε να στηρίζει την ανεξαρτησία των Αράβων και ότι οι τούρκοι προσπαθούν να διασπάσουν την Αγγλοαραβική συμμαχία.⁴⁶

Πριν όμως από αυτή την αλληλογραφία και λίγο μετά από τη συμφωνία Σαϊκς-Πικό, ο Άγγλος λόρδος Μπαλφούρ το Νοέμβριο του 1917 σε απαντητική του επιστολή στον

⁴² Pappe I. (2007)(σ.112)

⁴³ Βλέπε παράρτημα Α-1

⁴⁴ Αλατράς Ν.(2009).(σ.51)

⁴⁵ «The Question of Palestine-Origins and Evolution of the Palestine Problem: 1917-1947(Part I)» [un.org . Part I \(1917-1947\) - Question of Palestine \(un.org\)](https://www.un.org/Depts/da/palestine/question_of_palestine/question_of_palestine.html) (έγινε πρόσβαση στις 20 Μαρτίου 2022)

⁴⁶ Αλατράς Ν.(2009).(σ.52)

Βρετανό λόρδο Ρότσιλντ δήλωσε “ *Η κυβέρνηση της Αυτού Μεγαλειότητας τάσσεται υπέρ της ίδρυσης στην Παλαιστίνη ενός εθνικού σπιτιού για τον εβραϊκό λαό και θα καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να διευκολύνει την επίτευξη αυτού του αντικειμένου*”. Ο κεντρικός ρόλος της διακήρυξης Μπάλφουρ σε όλες σχεδόν τις μετέπειτα φάσεις του παλαιστινιακού ζητήματος δεν μπορεί και δεν πρέπει να υποτιμηθεί. Η διακήρυξη, η οποία καθόρισε την κατεύθυνση των επακόλουθων εξελίξεων στην Παλαιστίνη, ενσωματώθηκε στην Εντολή που θα λάμβανε η Βρετανία μετά την νίκη της Αντάντ επί της οθωμανικής αυτοκρατορίας.⁴⁷

Οι διαπραγματεύσεις για το μέλλον της Παλαιστίνης παρήγαγαν τρία σημαντικά έγγραφα. Την αλληλογραφία του Μακ-Μαουν και Σαριφ-Χουσεϊν, τη συμφωνία Σαϊκς-Πικό και τη διακήρυξη Μπαλφούρ. Το κάθε έγγραφο είχε αμφίσημες διατυπώσεις και επίσης η κάθε επαγγελία έρχονταν σε αντίθεση, με τις υποσχέσεις των άλλων δύο. Έτσι η διακήρυξη Μπαλφούρ οραματιζόταν ένα μελλοντικό εβραϊκό κράτος στην Παλαιστίνη, η αλληλογραφία Μακ-Μάουν τη δημιουργία ενός αραβικού Χασιμητικού βασιλείου και η συμφωνία Σάικς-Πικό προέβλεπε την υπαγωγή της Παλαιστίνης ως κοινή αγγλογαλλική αποικία.⁴⁸

Το σιωνιστικό κίνημα κέρδισε μία νίκη με τη μορφή μιας βρετανικής δεσμευμένης εντολής από τη διακήρυξη Μπάλφουρ. Αυτό βέβαια δεν επιτεύχθηκε χωρίς προσπάθεια. Οι Σιωνιστές ηγέτες προσπάθησαν, αρκετά πριν το 1920, να επιτύχουν αυτή την εξέλιξη, τονίζοντας τα στρατηγικά πλεονεκτήματα για τη Βρετανία, δημιουργίας ενός εβραϊκού κράτους στην Παλαιστίνη. Σε μια επιστολή του ο Βάισμαν το 1914 σε έναν υποστηρικτή, του σιωνιστικού κινήματος έγραψε :“... *Εάν η Παλαιστίνη τεθεί στην βρετανική σφαίρα επιρροής, και εάν η Βρετανία ενθαρρύνει μια εβραϊκή εγκατάσταση εκεί, ως βρετανική εξάρτηση, θα μπορούσαμε να έχουμε σε 20 με 30 χρόνια ένα εκατομμύριο Εβραίους εκεί έξω – ίσως περισσότερους·..... αποτελούν έναν πολύ αποτελεσματικό φρουρό για τη διώρυγα του Σουέζ.*”⁴⁹

⁴⁷ Walter L, (1976). The Israel-Arab Reader. New York : Bantam Book. (σ. 6-11)

⁴⁸ Pappé I. (2007)(σ.116)

⁴⁹ Ibid., (1939)Report of a Committee on Correspondence between Sir Henry McMahon and the Sherif of Mecca, Parliamentary Papers – Cmd. 5974 (σ. 177-178)

Κεφάλαιο 4ο.

Η περίοδος της βρετανικής εντολής στη γη της Παλαιστίνης 1922-1948.

Με τη λήξη του Α΄ παγκόσμιου πολέμου συνεχίστηκαν πιο έντονα οι συνομιλίες σχετικά με το μέλλον της περιοχής. Οι συμμαχικές δυνάμεις, αποφάσισαν στις Βερσαλλίες το 1919 να θέσουν τα εδάφη αυτά στο σύστημα εντολών, που θεσπίστηκε από την Κοινωνία των Εθνών.⁵⁰ Οι εντολές για την Παλαιστίνη και τη Συρία τέθηκαν σε ισχύ ταυτόχρονα στις 29 Σεπτεμβρίου 1922. Το σημαντικότερο κομμάτι της εντολής για την Παλαιστίνη είναι ότι, η Κοινωνία των Εθνών αναγνώριζε την *"ιστορική σύνδεση του εβραϊκού λαού με την Παλαιστίνη"* και τους *"λόγους για την ανασύσταση της εθνικής του κατοικίας στη χώρα αυτή"*.⁵¹

Την ίδια εποχή, στις Η.Π.Α. μία άλλη δύναμη που θα διαδραματίσει καίριο ρόλο στις εξελίξεις της ισραηλοπαλαιστινιακής διένεξης, ιδίως μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, την διοίκηση της χώρας την ασκεί ο Πρόεδρος Wilson, ο οποίος θα συνταχθεί με το σιωνιστικό κίνημα. Παρότι οι 14 διάσημες αρχές του Wilson αναγνώριζαν το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης των λαών, ο ίδιος συντασσόμενος με το σιωνιστικό κίνημα, ουσιαστικά περιόριζε στην περίπτωση των Παλαιστινίων. Αυτή η θέση έγινε εμφανή με την εκ των προτέρων αποδοχή εκ μέρους των Η.Π.Α. της διακήρυξης Μπαλφούρ πριν ακόμα αυτή γίνει δημόσια γνωστή. Τη θέση αυτή τη διατήρησαν και μελλοντικές διοικήσεις των Η.Π.Α.⁵²

Ο θάνατος της οθωμανικής αυτοκρατορίας έλυσε το ανατολικό ζήτημα, αλλά η Βρετανία και η Γαλλία ως εκφραστές των εντολών, δεν κληρονόμησαν τα εδάφη αλλά τον πολιτικό έλεγχο της περιοχής. Οι εντολές και οι προτιμησιακές συμμαχίες δεν ήταν, παρά προσωρινές διευθετήσεις, και η παρουσία των Δυτικών δυνάμεων σε διάφορες μορφές υποκίνησε την ανάπτυξη του τοπικού εθνικισμού, που ήταν αφιερωμένος στην έγκαιρη υλοποίηση της πλήρους κυριαρχίας.⁵³

⁵⁰ Η Κοινωνία των Εθνών δημιουργήθηκε στις 28 Ιουνίου 1919, ως αναπόσπαστο μέρος της Συνθήκης των Βερσαλλιών.

⁵¹ «The mandate of Palestine». IMFA-Israel Ministry of Foreign Affairs, <https://www.mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/guide/pages/the%20mandate%20for%20palestine.aspx> (έγινε πρόσβαση στις 25 Μαρτίου 2022)

⁵² Lebow N .R (1968) Woodrow Wilson and the Balfour Declaration”, Journal of Modern History. Vol 40, No 4 (December 1968) (σ.501)

⁵³ Hurewitz, J. C., (1956) Diplomacy in the Near and Middle East, vol. II. Princeton: Εκδότης Van Nostrand, (σ.16)

Οι Βρετανοί υπουργοί και αξιωματούχοι, με εξαίρεση την τοπική βρετανική πολιτικοστρατιωτική διοίκηση, είχαν σχεδόν εσκεμμένη άγνοια των τοπικών πραγμάτων. Ιδιαίτερα αυτή η άγνοια ήταν έντονη, όσον αφορά τα αραβικά συμφέροντα και ευαισθησίες. Η Παλαιστίνη κυρίως ήταν, ένα σημείο που προστάτευε τη στρατηγικής σημασίας για την επικοινωνία των βρετανικών κτήσεων στην Ινδία, ανατολική πτέρυγα της διώρυγας του Σουέζ.

Όταν Παλαιστίνιοι Μουσουλμάνοι ή Χριστιανοί, ζητούσαν ακρόαση, κανένας από τα υψηλά αξιώματα δεν ήταν διατεθειμένος να τους τη δώσει. Ο Sir John Shuckburgh στο αποικιακό γραφείο δήλωσε τον Νοέμβριο του 1921 ότι *«ήρθε η ώρα να ... ανακοινώσουμε ξεκάθαρα και με κύρος αυτό που προτείνουμε να κάνουμε... Όταν ανατολίτες θα δεχτούν μια εντολή»*⁵⁴

Η συμπερίληψη της διακήρυξης του Μπάλφουρ στην εντολή, δημιούργησε μία θεμελιώδη αντίφαση, εφόσον ήταν διατυπωμένη με αμφίσημη γλώσσα, που έδινε δυνατότητες στους βρετανούς να ελίσσονται ανάμεσα στην υπόσχεση για τη δημιουργία μιας πατρίδας για τους Εβραίους και τη δέσμευση τους, ότι θα προωθήσουν την παλαιστινιακή ανεξαρτησία. Μέσα στην Παλαιστίνη οι πολιτικές ελίτ Εβραίων και Αράβων, επιδίωκαν να επιβάλουν, η μία στην άλλη, τη δική τους ερμηνεία της διακήρυξης. Οι Παλαιστίνιοι προσπάθησαν να επαναδιαπραγματευθούν με τη Βρετανική κυβέρνηση το ειδικό καθεστώς της Παλαιστίνης.

Ως εκ τούτου γίνεται εύκολα κατανοητή η απροθυμία συμβιβασμού της παλαιστινιακής ηγεσίας, στα πρώτα χρόνια της εντολής. Εν αντιθέσει με άλλες αραβικές επαρχίες που έγιναν ανεξάρτητα κράτη, η παλαιστινιακή ηγεσία έπρεπε απλά, να είναι ευχαριστημένη με την εκχώρηση αυτονομίας, εντός της βρετανικής εντολής και την υπόσχεση δημιουργίας ενός μελλοντικού ευρωπαϊκού κράτους με αυτές τις συνθήκες. Ενώ εκπροσωπούσε το 90% των κατοίκων της χώρας, αντιμετωπιζόταν ως αν οι Παλαιστίνιοι να αποτελούσαν μόνο το 50% των κατοίκων της χώρας.⁵⁵

Ο όρος βέβαια Παλαιστινιακή ηγεσία, ειδικά τα πρώτα χρόνια της εντολής πρέπει να χρησιμοποιείται με φειδώ αφού ουσιαστικά δεν υπήρχε κεντρική ηγεσία, παρά μόνο Άραβες φεουδάρχες. Η ηγεσία των Παλαιστινίων αναδύθηκε όταν οι Βρετανοί βοήθησαν στη δημιουργία μιας συνεκτικής ομάδας Αράβων με επικεφαλής τον Αμίν-Αλ Χουσεΐν με σκοπό να εξισορροπηθεί η εντύπωση, ότι οι Βρετανοί ακολουθούσαν Φιλοσιωνιστικές πολιτικές. Χαρακτηριστικό της βρετανικής πολιτικής, ήταν ότι ο πρώτος ύπατος αρμοστής Σάμιουελ, που είχε προωθήσει τον Αλ- Χουσεΐν και του είχε δώσει και χάρη,⁵⁶ ήταν

⁵⁴ Sahar Huneidi, (Winter 1998), 'Was Balfour Policy Reversible?', Berkley :University Californiapress- Journal of Palestine Studies, XXVII(2) (σ. 54)

⁵⁵ Pappé I. (2007)(σ.136)

⁵⁶ Ο Αλ Χουσεΐν είχε καταδικαστεί ως επικεφαλής βίαιων συγκρίσεων με φιλοσιωνιστικές οργανώσεις που είχαν σημειωθεί τον Ιούλιο του 1920

ταυτόχρονα υπέρμαχος του σιωνισμού και είχε επιτρέψει στο σιωνιστικό κίνημα, να πραγματοποιήσει έρευνες για την εύρεση γαιών, ενώ απασχολούσε στον κρατικό μηχανισμό Εβραίους σε αναλογία μεγαλύτερη από αυτή των μουσουλμάνων.

Ο Χουσεϊνι κυβερνούσε μέσω του ανώτατου Μουσουλμανικού Συμβουλίου.⁵⁷ Το συμβούλιο ήταν υπεύθυνο όχι μόνο για θρησκευτικά θέματα, αλλά και για θέματα που προκύπταν στον ανταγωνισμό με τους Σιωνιστές.

Το καθεστώς της εντολής ήταν μία επίφαση ανεξάρτητου κράτους, που στην πραγματικότητα ήταν αποικία. Η τοπική κυβέρνηση έπρεπε να βασίζεται στην αρχή της ισοτιμίας. Αρχικά ανάμεσα στο 1923 και 1928 οι Παλαιστίνιοι απέρριψαν την ισοτιμία. Οι Σιωνιστές ηγέτες πάλι, ανταποκρίθηκαν στην αρχή της ισοτιμίας, παρόλο που αυτή απείχε παρασάγγας από το όραμά τους, για ένα εβραϊκό κράτος, στη γη της Παλαιστίνης. Αυτή όμως η στάση τους αποτελούσε ένα πολιτικό ελιγμό και ίσχυε μόνο για όσο καιρό οι Παλαιστίνιοι απέρριπταν την ισοτιμία.

Έτσι το 1928, όταν για μια στιγμή οι ενδοπαλαιστινιακοί ανταγωνισμοί παραμερίστηκαν και πραγματιστές Παλαιστίνιοι ηγέτες, φοβούμενοι ότι χωρίς την ισοτιμία οι Σιωνιστές θα αναλάμβαναν τον πλήρη έλεγχο του πολιτικού συστήματος, αποδέχτηκαν επί της αρχής την ισοτιμία, οι Σιωνιστές την απέρριψαν. Μάλιστα αυτή η αποδοχή αρχικά δημιούργησε μεγάλη σύγχυση στους εβραίους, αλλά όταν επανήλθαν, ταυτόχρονα με την αρνητική τους απάντηση, πρότειναν μία εναλλακτική λύση. Τη διχοτόμηση της Παλαιστίνης σε δύο πολιτικές μονάδες.⁵⁸

Το 1929 οι Σιωνιστές είχαν ήδη καταφέρει να διαμορφώσουν μια συνεκτική ηγετική ομάδα, που ως επί το πλείστον τα μέλη τους είχαν έρθει από τις κοινότητες της ανατολικής Ευρώπης. Έτσι όλη η επικέντρωσή τους, στόχευε στην οικοδόμηση ενός εβραϊκού κράτους στην Παλαιστίνη. Αντίθετα οι Παλαιστίνιοι δυσκολεύονταν να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα, αφού η φεουδαρχία ήταν ισχυρή στην παλαιστινιακή κοινότητα, οι πολιτικές ελίτ αντιμάχονταν η μία την άλλη και υπήρχε μία αυξανόμενη δυσαρέσκεια μέσα στην κοινότητα.⁵⁹

Οι Σιωνιστές είχαν ολιστική αντίληψη του ρόλου τους και κατάφεραν πολύ σύντομα, εν αντιθέσει με τους Παλαιστίνιους, να διαχωρίσουν την κοινότητά τους από το αποικιακό καθεστώς της εντολής σε σημαντικές σφαίρες της κοινωνικής ζωής. Κατανοώντας ότι η δημιουργία κράτους προϋποθέτει την ύπαρξη κρατικών δομών, δημιούργησαν εκτελέστια και νομοθετικά σώματα, καθώς και ανεξάρτητα δικαστήρια που εξέταζαν ζητήματα της

⁵⁷ Το Μουσουλμανικό Συμβούλιο ιδρύθηκε το 1922 και συμμετείχαν μέλη της οικογένεια του καθώς και εκπρόσωποι άλλων οικογενειών της Ιερουσαλήμ.

⁵⁸ Sinanglou P (2009), British Plans for the Partition of Palestine, 1929-1938. The historical journal-Cambridge University press (σ.131-152). Ανακτήθηκε την 28/3/2022 από https://www.jstor.org/stable/pdf/40264161.pdf?refreqid=excelsior%3A7962b4c81a0d5ac30d48d2da9f9f07b1&ab_segments=&origin=

⁵⁹ Pappé I. (2007)(σ.139)

τοπικής κοινότητας σύμφωνα με τον εβραϊκό νόμο. Σημαντικός ήταν ο ρόλος της εκπαίδευσης στην «μετάλλαξη» του εβραίου μετανάστη σε Ισραηλινό πολίτη, με τα νηπιαγωγεία να αποτελούν τη βάση του εγχειρήματος.⁶⁰

Μόνο στην οικονομία οι Σιωνιστές δεν επέτυχαν τον διαχωρισμό και συνέχισε η κοινή λειτουργία της μέχρι το 1936, όταν σταδιακά η κατάσταση άρχισε να αλλάζει, έως το 1948, όπου με τη δημιουργία του Ισραήλ η οικονομική συνεργασία διακόπηκε απότομα.⁶¹

Στις αρχές του 1930 το σιωνιστικό κίνημα είχε ως ηγετικό όργανο την εβραϊκή αντιπροσωπεία, ενώ οι Παλαιστίνιοι μόλις το 1934 απέκτησαν τη δική τους «αραβική κυβέρνηση» την ανώτερη αραβική επιτροπή. Έτσι ήταν πλέον σαφές, ακόμα και για τους βρετανούς ότι πολιτικά η Παλαιστίνη, δεν αποτελούνταν από τρεις θρησκευτικές ομάδες, αλλά από δύο εθνικά κινήματα με τις αντίστοιχες κυβερνήσεις.

Ένα από τα προβλήματα που αντιμετώπιζε η παλαιστινιακή ελίτ, ήταν το κενό ηγεσίας που υπήρχε στην αγροτική Παλαιστίνη. Αυτό το κενό προσπάθησε να το κλείσει ένας Σύρος ιεροκήρυκας ο Αλ-Κάσαμ,⁶² δημιουργώντας το έναυσμα της εξέγερσης του 1936, μέσω της ανάμειξης του ισλαμικού δόγματος με την εθνική ιδεολογία. Όμως αυτή η επαναστάτη έγινε ευπρόσδεκτη μόνο από ένα πολύ συγκεκριμένο τμήμα του πληθυσμού, εκείνου των φτωχών και των αγροτών. Ήδη το 1933 είχε αρχίσει ένας ανταρτοπόλεμος στο Βορρά με στρατολογημένους μαχητές από τη Χάιφα, όπου διεξήγαγαν επιθέσεις εναντίον των βρετανών στρατιωτών και των Εβραίων. Ας σημειωθεί, ότι τις στιγμές που εθνικιστές Παλαιστίνιοι ηγέτες, κατόρθωναν να οικοδομήσουν μία στερεά διασύνδεση με τα κέντρα τοπικού πατριωτισμού και να εναντιωθούν στην παρουσία Εβραίων, στην αγορά γης από Σιωνιστές ή στις Βρετανικές πολιτικές, ο παλαιστινιακός εθνικισμός αποκτούσε τρομερή δύναμη, αλλά αυτό συνέβαινε σπάνια, όπως το 1933 στη Γιάφα, όπου 500 αντιπρόσωποι της παλαιστινιακής ελίτ, αποφάσισαν να μποϊκοτάρουν τα βρετανικά και σιωνιστικά προϊόντα.

Παρόλα αυτά, το νέο είδος εθνικισμού, δεν κατόρθωσε να εντυπωσιάσει όλη την αγροτική Παλαιστίνη. Το 1935 η πολιτική στα χωριά ήταν τοπική υπόθεση και θα παρέμεινε έτσι μέχρι και το 1948⁶³.

Το φθινόπωρο του 1936 η «άτολμη» αραβική ανώτερη επιτροπή, αντέδρασε εναντίον των σκοπών των σιωνιστών που εκφράζονταν με σαφήνεια υπέρ της ίδρυσης εβραϊκού κράτους στη γη της Παλαιστίνης, κηρύσσοντας γενική απεργία και οργανώνοντας

⁶⁰ Πολύ νωρίς ήδη από το 1923 και με την αποδοχή του καθεστώτος της εντολής, η εβραϊκή ηγεσία διαχώρισε το εκπαιδευτικό σύστημα δημιουργώντας τριών ειδών ιδιωτικά σχολεία, ορθόδοξα-θρησκευτικά, αγροτικής κατάρτισης και εθνικά που χρηματοδοτούνταν από εισφορές από το εξωτερικό. Τα νηπιαγωγεία έπαιζαν ιδιαίτερο ρόλο στη δημιουργία εθνικής συνοχής αφού εκεί οι μικροί μαθητές ερχόταν σε επαφή πολλές φορές για πρώτη φορά με την εβραϊκή γλώσσα.

⁶¹ Pappe I. (2007)(σ.142)

⁶² Κάποιες από τις πιο αντιδραστικές παλαιστινιακές οργανώσεις στην πρώτη Ιντιφάντα το 1987 ονομάστηκαν Αλ-Κάσαμ

⁶³ Pappe I. (2007) (σ.160)

εθνικές εκδηλώσεις. Το μέγεθος και η δυναμική των εκδηλώσεων εντυπωσίασαν τους βρετανούς. Έτσι διόρισαν μία διερευνητική επιτροπή το 1937 η οποία πρότεινε μια λευκή βίβλο, η οποία προέβλεπε την προσάρτηση του μεγαλύτερου μέρους της Παλαιστίνης στην Ιορδανία και τη διατήρηση κάποιων στρατηγικών θέσεων από τους βρετανούς, όπως η Χάιφα και το αεροδρόμιο Λήδα. Επίσης, ορίστηκε μία μικρή περιοχή της χώρας, ως μελλοντικό εβραϊκό κράτος. Το σχέδιο αυτό απορρίφθηκε από τους Άραβες, αλλά όχι από τον Μπέν-Γκουριόν που κατανοούσε, ότι κανείς παίρνει ό,τι του δίνουν, όταν η ισορροπία ισχύος δεν είναι ευνοϊκή για αυτόν. Η πρόταση εξάλλου αποτελούσε βάση διαπραγματεύσεως και όχι τελική συμφωνία.

Τελικά το σχέδιο αυτό απέτυχε, η παλαιστινιακή ηγεσία όμως δεν μπόρεσε να παράσχει ούτε παρηγοριά, ούτε καθοδήγηση, στον πληθυσμό της. Η νεότερη παλαιστινιακή γενιά ήθελε διακοπή όλων των διαπραγματεύσεων με τους Σιωνιστές και περήφανη στάση έναντι των βρετανικών πιέσεων. Το 1936, υπό τον Αμίν-Αλ-Κασάρ, οι νέοι της Παλαιστίνης ξεκίνησαν ανταρτοπόλεμο εναντίον των Βρετανών. Όμως παραμονές του Β Παγκοσμίου Πολέμου, η περίοδος δεν ήταν κατάλληλη και η εξέγερση καταπνίγει με τη δύναμη των όπλων, αλλά και με την κατηγορία της υποκίνησης της από τους Ναζί, ενώ οι περισσότεροι συμμετέχοντες σκοτώθηκαν⁶⁴.

Τελικά, εκείνοι οι Παλαιστίνιοι που επιβίωσαν της μάχης αποτέλεσαν τη ραχοκοκαλιά των παλαιστινιακών παραστρατιωτικών οργανώσεων που εμφανίστηκαν μετά το Β Παγκόσμιο Πόλεμο, εξασφαλίζοντας στον παλαιστινιακό αγώνα μία περιορισμένη, αλλά ζωτικής σημασίας στρατιωτική ικανότητα.

Η βρετανική διοίκηση αντιλαμβανόμενη την παλαιστινιακή δυσαρέσκεια το 1939, εξέδωσε μία λευκή Βίβλο στην οποία επαναλαμβανόταν οι υποσχέσεις που είχαν δώσει ήδη το 1930, για περιορισμό της εβραϊκής μετανάστευσης και της αγοράς γης από τους Εβραίους. Οι Εβραίοι αντέδρασαν οργανώνοντας μυστικές επιχειρήσεις παράνομης μετανάστευσης. Οι βρετανικές όμως υποσχέσεις ήρθαν αργά. Η βίαιη καταστολή της εξέγερσης του 1936 είχε ήδη πείσει τους Άραβες Παλαιστίνιους ηγέτες, για τις πραγματικές προθέσεις των Βρετανών. Παράλληλα η σιωνιστική κοινότητα για πρώτη φορά συνειδητοποίησε την ισχύ των στρατιωτικών μέσων, έναντι των πολιτικών. Έτσι, έναντι της διττής απειλής για τα σιωνιστικά συμφέροντα, εμφανίστηκε ένα είδος σιωνιστικού милитарισμού που θα εξελισσόταν αργότερα σε Ισραηλινό. Ο Βάισμαν αντικαταστάθηκε από πιο σκληρούς Σιωνιστές όπως ο Μπεν-Γκουριόν. Οι Σιωνιστές απέρριψαν τα “Αθηναϊκά” πρότυπα των πρώτων Σιωνιστών υιοθετώντας το όραμα της “Σπάρτης” για το νέο Ισραήλ.⁶⁵

⁶⁴ Mattar p.(1988), The manifest of Jerusalem, Al-hal-Amin-Al Huseyini and the palestinian national movement, New York: Columbia university press (σ. 86-107)

⁶⁵ Pappé I. (2007)(σ.166)

Ταυτόχρονα εβραϊκές τρομοκρατικές οργανώσεις έπλητταν βρετανικούς στόχους, ενώ πολύ σύντομα κατευθύνθηκαν και εναντίον του παλαιστινιακού πληθυσμού. Τέτοιες οργανώσεις ήταν η *palmach* και η *Stern*

Ο ΄Β Παγκόσμιος Πόλεμος δεν άφησε ανεπηρέαστη την Παλαιστίνη. Η σιωνιστική ηγεσία αποφάσισε να συμμετάσχει στη διάρκεια του πολέμου βοηθώντας το βρετανικό στρατό. Με αυτή της τη δράση, η σιωνιστική ηγεσία, υπηρετούσε τον αντιναζιστικό αγώνα. Ταυτόχρονα όμως παρείχε στρατιωτική εμπειρία στη νεολαία της. Όπως δήλωσε με ενάργεια ο Μπεν-Γκουριόν, «... *θα πολεμήσουμε με το βρετανικό στρατό εναντίων των Γερμανών σαν μην υπάρχει η λευκή Βίβλος και θα πολεμήσουμε τη λευκή Βίβλο σαν μην υπάρχει η Γερμανία.*»⁶⁶

Κατά τη διάρκεια του πολέμου ο κύριος πολιτικός στόχος της σιωνιστικής ηγεσίας, ήταν η συνέχιση της εκστρατείας της παράνομης μετανάστευσης. Αρχικά οι Σιωνιστές επιθυμούσαν μετανάστες με συγκεκριμένα επαγγελματικά χαρακτηριστικά και ιδιότητες, χρήσιμα για το χτίσιμο ενός νέου κράτους. Όμως η πολιτική αυτή άλλαξε το 1942, όταν έγιναν γνωστά τα φρικτά εγκλήματα των Ναζί και από πολλούς εβραίους διπλωμάτες, υποστηρίχτηκε ότι, το μελλοντικό Ισραήλ θα αποτελούσε καταφύγιο για τα θύματα του ολοκαυτώματος.

Στην παλαιστινιακή πάλι πλευρά, η διαχείριση που έγινε κατά τη διάρκεια του πολέμου, εν αντιθέσει με την εβραϊκή δεν ήταν επιτυχημένη. Ο Αμίν αλ Χουσεϊνί πήγε στο Βερολίνο και έγινε υποχείριο της προπαγάνδας της γερμανικής πολεμικής μηχανής.⁶⁷ Μαζί του πήγαν και άλλα μέλη της αραβικής ανώτερης πολιτικής ηγεσίας, γεγονός που δημιούργησε την αποξένωση των νικητριών δυνάμεων έναντι του παλαιστινιακού αγώνα μετά το τέλος του πολέμου.⁶⁸

Παράλληλα η φυγή αυτή από την περιοχή της Παλαιστίνης, άφησε ελεύθερο χώρο να αναδειχθούν νέες δυνάμεις εκπροσώπησης των Αράβων-Παλαιστινίων. Έτσι δημιουργήθηκε μια διάσπαση μεταξύ της ηγεσίας που είχε φύγει στο εξωτερικό και αυτής που παρέμεινε. Επίσης η τοπική αραβική πολιτική σκηνή πια, επηρεαζόταν από τους Άραβες ηγεμόνες και τους πολιτικούς των γειτονικών αραβικών κρατών. Αυτή η διάσπαση ήταν καταστροφική για όλες τις δομές της παλαιστινιακής κοινωνίας. Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα, αποτελεί η καταστροφή των αραβικών χρηματοπιστωτικών θεσμών που μόλις είχαν δημιουργηθεί για την αντιμετώπιση των σιωνιστών. Μετά το τέλος του πολέμου οι

⁶⁶ Zafar s. (January - June 2010), War-a Tool for Political Ends The Evolution of Israel's Military Psychology .policy perspectives. London: Pluto journals (σ.103-119) Ανακτήθηκε την 30/3/2022 από <https://www.jstor.org/stable/42909257>

⁶⁷ Herzog H.(2011), "Οι αραβοϊσραηλινοί πόλεμοι-Η αραβοϊσραηλινή διένεξη από το 1948 μέχρι σήμερα.(Επιμ.Μιτφρ Λιναίος Μ.).Αθήνα:Λιναίος.(Το πρωτότυπο εκδόθηκε το 1982)(σ.55)

⁶⁸ Pappé I. (2007)(σ.181)

Βρετανοί πρότειναν διάφορα διαδοχικά σχέδια ειρήνης, τα οποία κυμαίνονταν από τη διχοτόμηση ως τη συνέχιση του Βρετανικού ελέγχου.⁶⁹

Το 1947 εν μέσω συγκρούσεων και τρομοκρατικών επιθέσεων από τους ακραίους Σιωνιστές της Στέρν, η Βρετανία αναγκαστικά διατηρούσε περισσότερες δυνάμεις στην Παλαιστίνη από ότι στην Ινδία. Ταυτόχρονα οι Η.Π.Α. πίεζαν οικονομικά μέσω των δανείων που είχαν χορηγήσει στη Μεγάλη Βρετανία για την από-αποικιοποίηση στην Ινδία-Παλαιστίνη.⁷⁰ Οι Η.Π.Α. ήδη από το 1944, δια του προέδρου τους Φραγκλίνου Ρούσβελτ είχαν δηλώσει, ότι έβλεπαν θετικά τη δημιουργία, στη γη της Παλαιστίνης, ενός εβραϊκού κράτους ως αντιστάθμισμα της τεράστιας καταστροφής που είχαν υποστεί εκατομμύρια εβραίοι μένοντας χωρίς σπίτι μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Ο Χάρυ Τρούμαν που ανέλαβε μετά τον Ρούσβελτ, συνέχισε τη φιλοεβραϊκή πολιτική του προκατόχου του, δημιουργώντας την αγγλο-αμερικανική επιτροπή, σκοπός της οποίας ήταν η υποστήριξη του σχεδίου δημιουργίας ενός εβραϊκού κράτους και η προσέλκυση και άλλων κρατών στην υποστήριξη αυτού του σχεδίου, που προέβλεπε το διαμοιρασμό της παλαιστινιακής γης.⁷¹

Έτσι το 1947 το θέμα ανατέθηκε στο νεοσύστατο Ο.Η.Ε. . Ενώ όμως ο αραβικός σύνδεσμος είχε δεσμευτεί στο στόχο μιας ανεξάρτητης αραβικής Παλαιστίνης, οι Χασεμίτες της Ιορδανίας συζητούσαν μυστικά με την εβραϊκή αντιπροσωπεία για τη διαίρεση της Παλαιστίνης μεταξύ αυτών και των Εβραίων.⁷²

Στα πλαίσια του Ο.Η.Ε. και ενώ ο ψυχρός πόλεμος ξεκινούσε, Η.Π.Α. και Ρωσία συμφώνησαν ότι η Παλαιστίνη επρόκειτο να διαιρεθεί ανάμεσα στους Άραβες και στους Εβραίους. Έτσι δημιουργήθηκε μία ενδεκαμελής επιτροπή (unscop) για να μελετήσει το θέμα.

Για εννέα μήνες η επιτροπή μελέτησε την κατάσταση. Οι προετοιμασμένοι Σιωνιστές κατέθεσαν ένα καλά συγκροτημένο σχέδιο διχοτόμησης. Από την άλλη η αραβική πλευρά απέτυχε και πάλι να προβάλει πειστική εναλλακτική πρόταση και επιδόθηκε σε απλό μπούκοτάζ των εργασιών της επιτροπής. Επίσης από το 1946, οι Σιωνιστές προετοίμασαν το λαό τους για αυτό που έβλεπαν ότι ερχόταν, την πολεμική σύγκρουση. Οι Σιωνιστές μάλιστα είχαν αποτιμήσει την αξία των παλαιστινιακών περιουσιών και εξέτασαν και τη λύση της αναγκαστικής εκδίωξης των Παλαιστινίων.⁷³

⁶⁹ Pappé I. (2007)(σ.182)

⁷⁰ Pappé I. (2007)(σ.183)

⁷¹«Recognition of Israel» [Trumanlibrary.gov](https://www.trumanlibrary.gov/education/presidential-inquiries/recognition-israel) <https://www.trumanlibrary.gov/education/presidential-inquiries/recognition-israel> (έγινε πρόσβαση στις 8 Ιουλίου 2022)

⁷² Pappé I. (2007)(σ.184)

⁷³ Tibawi A.(1956).Arab education in Mandatory Palestine: A study of three decades of British administration. London :Luzac (σ. 24-25)

Κεφάλαιο 5ο.

Από τον Πόλεμο της Ανεξαρτησίας του Ισραήλ και τη Νάκμπα των Παλαιστινίων έως τον Πόλεμο των έξι ημερών, 1948-1967.

Στις 29 Νοεμβρίου του 1947 ο Ο.Η.Ε. με την απόφαση (Α/RES/181) ψήφισε ένα σχέδιο διανομής της Παλαιστίνης.⁷⁴ Το σχέδιο προέβλεπε ότι την 1η Αυγούστου 1948, οπότε και τερματιζόταν το καθεστώς της εντολής, η περιοχή θα μοιραζόταν σε δύο ανεξάρτητα κράτη ένα αραβικό και ένα εβραϊκό. Για τους Αγίους Τόπους προβλέπονταν ειδικό καθεστώς, ενώ η διοίκηση της Ιερουσαλήμ θα ασκείτο από τα Ηνωμένα έθνη.⁷⁵

Το σχέδιο εγκρίθηκε από τους Σιωνιστές, ενώ απορρίφθηκε από τους Άραβες της Παλαιστίνης και απεργίες ξέσπασαν στις γειτονικές αραβικές χώρες. Στις 14 Μαΐου του 1948, το Ισραήλ ανακήρυξε την ανεξαρτησία του με πρωτεύουσα του νέου κράτους το Τελ-Αβίβ. Το νέο κράτος αμέσως αναγνωρίστηκε από τις Η.Π.Α., οι οποίες αναγνώρισαν το Ισραήλ 11 μόλις λεπτά μετά τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας του⁷⁶ και την Ε.Σ.Σ.Δ..

Στις 15 Μαΐου του ίδιου έτους τα αραβικά στρατεύματα, της Συρίας, της Αιγύπτου, του Ιράκ, του Λιβάνου και της Ιορδανίας, εισέβαλαν στη γη της Παλαιστίνης.⁷⁷ Τελικά όμως με μεγάλες απώλειες το Ισραήλ θα υπερνικήσει τις πέντε αραβικές χώρες και θα επεκτείνει την επικράτεια του κατά 50% σε σχέση με αυτό που προέβλεπε η απόφαση του Ο.Η.Ε.⁷⁸

Μεταξύ Δεκεμβρίου 1947 και Οκτωβρίου 1948, 650 χιλιάδες Παλαιστίνιοι προσφυγοποιήθηκαν. Χαρακτηριστική της πολιτικής που ακολούθησε το Ισραήλ είναι η φράση του αντισυνταγματάρχη και μετέπειτα πρωθυπουργού του Ισραήλ Ραμπίν “ Οι

⁷⁴Βλέπε παράρτημα Α-2

⁷⁵ Ajchenbaum Y.M. (2004), “Ισραήλ-Παλαιστίνη. Μια γη δύο έθνη 1948-2002,(Επιμ.Μτφρ Καρακατσουλη Α.) Αθήνα: Εκδόσεις Μελάι (σ.19)

⁷⁶ Slonim S. «Harry Truman and the cause of Jewish statehood»,The Jerusalem Post 14 Ιουνίου 2020, <https://www.jpost.com/opinion/harry-truman-and-the-cause-of-jewish-statehood-631368>,(έγινε πρόσβαση 30 Μαρτίου 2022)

⁷⁷ Οι Αιγύπτιοι κατάλαβαν τη γάζα και τη Χερσόνα. Η Ιορδανική λεγεώνα έλεγξε τη Δυτική Όχθη και μέρος της Ιερουσαλήμ, ενώ το Τελ Αβίβ ήταν περικυκλωμένο. Αρχικά το Ισραήλ παρότι είχε μεγαλύτερο Στρατό από αυτόν των Αράβων αντιπάλων του υπέστη πολλές ήττες. Όμως εκμεταλλευόμενο την κήρυξη εκκευρίας 4 βδομάδων στις 11 Ιουλίου μετά από παρέμβαση του ΟΗΕ για να γίνουν ειρηνευτικές συνομιλίες επανεξοπλίστηκε παρά το εμπάργκο όπλων που είχε κηρύξει ο ΟΗΕ , ανασυγκρότησε το στρατό του και κατανίκησε τους αντιπάλους του.

⁷⁸ Κούμας Μ. «Ο πρώτος αραβοϊσραηλινός πόλεμος.»Η Καθημερινή. 14 Απριλίου 2014 <https://www.kathimerini.gr/world/455600/o-protos-aravoisrailinos-polemos/> (έγινε πρόσβαση την 1 Απριλίου 2022)

Παλαιστίνιοι πρέπει να εκδιωχθούν ανεξαρτήτως της ηλικίας τους”. Έτσι το 1949 η UNRWA καταμέτρησε , 726 χιλιάδες παλαιστίνιους πρόσφυγες.⁷⁹

Στις 11 Δεκεμβρίου του 1948 η γενική συνέλευση του Ο.Η.Ε. υιοθέτησε την απόφαση 194, που καθόριζε την επιστροφή των προσφύγων που επιθυμούσαν στις εστίες τους και τους καλούσε να ζήσουν ειρηνικά, με τους γείτονές τους.⁸⁰ Το ερώτημα που τίθεται είναι γιατί οι Παλαιστίνιοι επέλεξαν την προσφυγιά. Οι λόγοι είναι διάφοροι. Κάποιοι έφυγαν γιατί δεν ήθελα να ζήσουν στο Ισραήλ, κάποιοι λόγω των μαχών της περιόδου και της αδυναμίας να γυρίσουν πίσω, όταν αυτές τελείωσαν. Οι περισσότεροι όμως έφυγαν γιατί έτσι τους είχαν πει, οι ηγέτες τους και οι ηγέτες των γειτονικών αραβικών κρατών, καθώς και λόγω της υπόσχεσης, ότι μετά την παρέλευση λίγων εβδομάδων θα επέστρεφαν πίσω θριαμβευτές μαζί με τα αραβικά στρατεύματα.⁸¹

Στην περιοχή που προβλέφθηκε η ίδρυση του Ισραήλ υπήρχαν 350 παλαιστινιακά χωριά. Στις 14 Μαΐου 1948, ημερομηνία, ίδρυσης του Ισραήλ ήδη 58 χωριά είχαν αφανιστεί.⁸²

Παράδειγμα τέτοιων εκκαθαρίσεων που έλαβαν χώρα στα παλαιστινιακά χωριά είναι η περίπτωση του χωριού Ταντούρα όπου βρισκόταν στο εβραϊκό κράτος. Η Ισραηλινή ταξιαρχία αφού εκκένωσε το χωριό και μετέφερε τους αιχμαλώτους στην παραλία διαχώρισε τους άρρενες από τα γυναικόπαιδα και τους φόνευσε.⁸³

Έτσι από 850 χιλιάδες Άραβες-Παλαιστίνιους που ζούσαν στα εδάφη που ορίστηκαν ως επικράτεια του Ισραήλ από τον Ο.Η.Ε., μετά τον πόλεμο του 1948, μόνο 160.000 παρέμειναν κοντά στη γη ή στις εστίες τους. Το καλοκαίρι του 1949 η αγροτική ύπαιθρος της Παλαιστίνης δεν υπήρχε πια. Δεκάδες χωριά ξεριζώθηκαν και αυτά που έμειναν με τη βοήθεια Ισραηλινών αρχαιολόγων επανονομάστηκαν, προκειμένου να μην υπάρξουν μελλοντικές αξιώσεις επί αυτών⁸⁴.

Το 1948 ήταν το έτος της εκπλήρωσης των προσπαθειών του σιωνιστικού κινήματος για τη δημιουργία του κράτους του Ισραήλ Η επιστροφή του λαού του Ισραήλ στη γη των Πατέρων του, που τόσο άδικα την είχε στερηθεί. Οι Εβραίοι αποκτώντας εθνική εστία πότε ξανά δεν θα ήταν απροστάτευτοι και αποδιοπομπαίοι τράγοι, κατά τον Έριχ Φρόμ, έρμια των ορέξεων της ηγεσίας των κρατών που διαβιούσαν και ποτέ ξανά δεν θα βίωναν ολοκαύτωμα.

⁷⁹ Ajchenbaum Y.M. (2004).(σ.20)

⁸⁰ Ajchenbaum Y.M. (2004).(σ.20)

⁸¹ Ajchenbaum Y.M. (2004)(σ.24)

⁸² Τα μόνα χωριά που άφησαν ήταν αυτά που παρείχαν φτηνή εργασία στους εβραϊκούς οικισμούς Ζιχρού, Γιακοβ, Μπιναμινια

⁸³ Sayigh H.(july 1997) Armed Struggle and state, Barkley: Journal of Palestine studies- University press of California(σ.48)

⁸⁴ Benvenist M.(2002).Sacred Landscape. The buried History of the holy land since 1948.Berkley: university press of California

Για τους παλαιστίνιους όμως αυτή η χρονιά ήταν η χρονιά της μεγάλης καταστροφής, η χρονιά της Νάκμπα⁸⁵. Η χρονιά που 15 χιλιάδες Παλαιστίνιοι σκοτώθηκαν και πάνω από 850 χιλιάδες έγιναν πρόσφυγες, αφήνοντας πίσω καταστραμμένα τα χωριά τους και καταδικασμένοι να ζουν μέσα στην ανέχεια σε άθλιες προσφυγικούς οικισμούς.

Το 1950 συγκροτήθηκε η UNRWA⁸⁶ αλλά η υπόθεση δεν ήταν εύκολη. Μόνο η Ιορδανία είχε 450,000 η Συρία 80.000 και ο Λίβανος 120.000 πρόσφυγες. Στη δε λωρίδα της Γάζας, μία άγονη ζώνη γης με Πλάτος 40 και μήκος 6 χιλιόμετρα 250.000 άνθρωποι στοιβάζονται σε ένα στρατόπεδο.⁸⁷ Η έλλειψη ανθρωπιστικής βοήθειας κατέστησε την κατάσταση απογοητευτική μεταξύ 1950-1951.⁸⁸

Επίσης παρά τις λεκτικές τους υποσχέσεις τα αραβικά κράτη, δεν είχαν την πρόθεση να επιτρέψουν την εγκατάσταση Παλαιστινίων σε αυτά, ενώ με κινήσεις τους οδηγούσαν και το Ισραήλ σε σκληρότερη στάση. Χαρακτηριστικό στάσης των λοιπών Αράβων στους Παλαιστίνιους πρόσφυγες, που μόλις είχαν χάσει τα χωριά τους είναι ο αραβικός τύπος της εποχής. Επισείοντας συνεχώς την απειλή ενός δεύτερου γύρου πολέμου, ανάγκαζε το Ισραήλ να μην μπορεί να δεχτεί την επιστροφή μεγάλου αριθμού προσφύγων, που δυνητικά θα λειτουργούσε ως πέμπτη φάλαγγα σε περίπτωση πολέμου. Τέλος η UNRWA αποδείχθηκε κατώτερη των περιστάσεων με τη διαβίωση των Παλαιστινίων προσφύγων να παραμένει άθλια⁸⁹

Χαρακτηριστική της διγλωσσίας και της αμφίσημης πολιτικής από τα αραβικά κράτη είναι η Ιορδανία. Καλούσε τους Παλαιστίνιους πρόσφυγες να εισέλθουν στη χώρα, ωστόσο δεν έκανε διαχωρισμό μεταξύ προσφύγων και μονίμων κατοίκων της Δυτική Όχθης, ουσιαστικά τους θεωρούσε στοιχεία που έπρεπε να επιτηρούνται και να ελέγχονται, λόγω του φόβου που γεννούσε η πιθανότητα, για πιθανή απόσχιση ή για μελλοντική κατάληψη της εξουσίας από αυτούς.⁹⁰

Στο Λίβανο πάλι η κυβέρνηση φοβούμενη μήπως οι πρόσφυγες μεταβάλλουν την ευαίσθητη έθνο-θρησκευτική ισορροπία, τους περιορίσε σε άθλια στρατόπεδα. Με τον ίδιο τρόπο αντιμετώπισε και το ζήτημα των αστικών τους δικαιωμάτων.⁹¹ Η καταδίκη των Παλαιστινίων στην ανέχεια έγινε αιτία και πηγή αποσταθεροποίησης του Λιβάνου, αφού η

⁸⁵ Ο όρος προέρχεται από την έκδοση του πεντάτομου μνημειώδους έργου η καταστροφή της Παλαιστίνης και ο χαμένος παράδεισος του παλαιστίνιου ιστορικού και πρώην Δημάρχου της Ιερουσαλήμ Αλέφ Αραλεφ.

⁸⁶ UNRWA (United Nations Relief and Works Agency) υπηρεσία βοήθειας για τους πρόσφυγες της Παλαιστίνης

⁸⁷ Ajchenbaum Y.M. (2004).(σ.25)

⁸⁸ Η UNRWA ζήτησε 54 εκατομμύρια αλλά συγκεντρώθηκαν μόνο 43 κυρίως από τις ΗΠΑ τη Μεγάλη Βρετανία και τη Γαλλία ενώ οι αραβικές χώρες πρόσφεραν μόνο δύο.

⁸⁹ Ajchenbaum Y.M. (2004).(σ. 26)

⁹⁰ Pappé I. (2007)(σ.212)

⁹¹ Knudsen A. (2007). «The Law, the Loss and the Lives of Palestinian Refugees in Lebanon.» Michelsen institute. <https://www.cmi.no/publications/2607-the-law-the-loss-and-the-lives-of-palestinian> (έγινε πρόσβαση την 1 Απριλίου 2022)

κατάσταση που είχε διαμορφωθεί ενθάρρυνε την πολιτική εκμετάλλευση και τις βίαιες διεκδικήσεις στην απονομή δικαιοσύνης.⁹²

Στη Συρία η κυβέρνηση ήταν πιο χαλαρή στη στάση της, έναντι των προσφύγων και τους επέτρεψε να έχουν μικρές επιχειρήσεις, αλλά ήταν εξίσου σκληρή με τη Λιβανέζικη έναντι των ανειδίκευτων εργατών.⁹³

Η unesco πάλι δημιούργησε προγράμματα, στους προσφυγικούς καταυλισμούς, διδασκαλίας επαγγελμάτων, όπως του μαραγκού και του τσαγκάρη, ώστε τα παιδιά να γλιτώσουν την ηθική κατάρρευση λόγω της εξαθλίωσης.

Πολιτικά η όλη κατάσταση έφερε αδιέξοδα που περιγράφονται γλαφυρά στην ομιλία του βρετανού βουλευτή των εργατικών Ρίτσαρντ Κρόσμαν στις 15 Μαρτίου 1951 “ *αυταπατόμαστε όσο υπολογίζουμε ότι ο Ο.Η.Ε. μπορεί να κάνει κάτι ουσιαστικό για την αποκατάσταση των προσφύγων Παλαιστινίων, διότι ο Ο.Η.Ε. είναι ένα πολιτικό όργανο.. και συμπλήρωνε.. ότι ο αραβικός σύνδεσμος χρειάζεται το πρόβλημα των προσφύγων για να διατηρήσει την ενότητα του, επιπλέον η σύναψη ειρήνης Ισραήλ-Ιορδανίας θα σήμαινε την άρση του εμπάργκο κατά του Ισραήλ.*”⁹⁴

Οι Παλαιστίνιοι πού βρισκόταν στο εβραϊκό κράτος και αριθμούσαν 160.000⁹⁵ άτομα, τον Οκτώβριο του 1948, τέθηκαν υπό στρατιωτικό νόμο μία κατάσταση που διήρκεσε 18 χρόνια και η μνήμη της οποίας παίζει διαμορφωτικό ρόλο ακόμη και σήμερα, στο σχηματισμό της παλαιστινιακής ταυτότητας εντός του Ισραήλ.

Οι ηγέτες της εβραϊκής κοινότητας ήταν απροετοίμαστοι για την διδιεθνική κατάσταση που προέκυψε στην Παλαιστίνη μετά την περίοδο της εντολής. Είχαν στηριχθεί στην πεποίθηση ότι θα δημιουργούνταν ένα καθαρά εβραϊκό κράτος. Αν και υποστήριζαν το ψήφισμα για τη διχοτόμηση του 1947 το οποίο προέβλεπε, ένα εβραϊκό κράτος με ίσο αριθμό Εβραίων και Παλαιστινίων, θεωρούσαν ότι σταδιακά οι Παλαιστίνιοι θα εκδιώκονταν, ή θα αποχωρούσαν μόνοι τους και έτσι θα εξουδετερωνόταν η παρουσία τους στο νέο κράτος.⁹⁶

Υπήρξαν όμως και προσπάθειες προσεταιρισμού των Παλαιστινίων, με ειρηνικές μεθόδους με δέλεαρ οικονομικά ανταλλάγματα, αρκεί να αποκήρυτταν τον αραβικό εθνικισμό. Ωστόσο αυτές οι μέθοδοι δεν ήταν επιτυχημένες στον τοπικό παλαιστινιακό πληθυσμό, ο οποίος ονόμαζε αυτούς που συνεργάζονταν με τους Ισραηλινούς «ουρά» της κυβέρνησης.

⁹² Παπανδρέου Δ. (2002), “Συρία ο κοντινός μας άγνωστος” Αθήνα :Εκδόσεις Επικοινωνίες (σ.131-154)

⁹³ Λόγω του ανταγωνισμού που αυτοί δημιουργούσαν στους πολλούς ανειδίκευτους Σύρους εργάτες και του πολιτικού προβλήματος που μπορούσε αυτή η παράμετρος να επέφερε στην κυβέρνηση της Συρίας.

⁹⁴ Ajchenbaum Y.M. (2004).(σ. 28)

⁹⁵ Ο αριθμός αυτός των Παλαιστινίων δεν αφορά πρόσφυγες, αλλά κατοίκους νόμιμους πολίτες του κράτους του Ισραήλ αραβικής καταγωγής.

⁹⁶ Qanu J.(1983).The Land Conflict in Palestine.Givat Haviva.Institute for Arab Affairs.(σ.16)

Μία άλλη προσπάθεια διάσπασης των Παλαιστίνιων εντός του Ισραήλ ήταν η διαφορετική μεταχείριση μεταξύ Εβραίων και χριστιανών Παλαιστίνιων, ώστε να δημιουργηθεί ένας διαχωρισμός ανάμεσα στους Παλαιστίνιους. Πίστευαν οι Ισραηλινοί, όπως και οι βρετανοί, ότι είναι πιο εύκολο να ελεγχθούν οι διάφορες θρησκευτικές κοινότητες, παρά να αντιμετωπίσουν μία εθνική μειονότητα.⁹⁷

Επιπρόσθετα, στο θέμα της στρατιωτικής θητείας. Η μυστική υπηρεσία υπέδειξε να επιστρατευτούν για ένα έτος όλοι οι Παλαιστίνιοι του Ισραήλ. Πιστεύοντας ότι αυτοί θα αρνούνταν και η ισραηλινή κυβέρνηση θα ήταν σε θέση να διακηρύξει ότι όλη η παλαιστινιακή κοινότητα αρνήθηκε να υπηρετήσει. Όταν όμως το 1954 κλήθηκαν Παλαιστίνιοι κληρωτοί, ανταποκρίθηκαν θετικά όλοι. Έτσι τελικά κανείς δεν επιστρατεύτηκε.⁹⁸

Επισημώς, οι Άραβες πολίτες του Ισραήλ έχουν ίσα δικαιώματα, σε αντίθεση όμως με τους Εβραίους Ισραηλινούς, δεν υποχρεούνται να υπηρετούν στον Ισραηλινό στρατό. Ωστόσο, η μη κατάταξη τους συμβάλει στην οικονομική ανισότητα, καθώς οι βετεράνοι δικαιούνται πολλά οφέλη, όπως οικονομική βοήθεια για την εκπαίδευση και φτηνότερες οικοδομικές άδειες.⁹⁹

Επιπλέον οι νόμοι περί υπηκοότητας έδιναν προβάδισμα στους εβραίους μετανάστες έναντι των γηγενών Παλαιστίνιων. Επιπροσθέτως στο πιο σημαντικό κομμάτι της αντιπαράθεσης, στην ιδιοκτησία γης, οι νόμοι καθόριζαν ότι, το μεγαλύτερο μέρος, της προς πώλησης γης ήταν αιώνια περιουσία του εβραϊκού λαού. Το αποτέλεσμα ήταν η γη που άνηκε σε παλαιστίνιους να δημευθεί, για λόγους ασφάλειας και δημοσίου συμφέροντος και να πουληθεί ή να ενοικιαστεί σε Εβραίους. Το 1948 η γη των Παλαιστίνιων υπολογιζόταν σε 4,5 εκ dums, το 1950 είχε μειωθεί στο μισό εκατομμύριο dums.¹⁰⁰

Το 1959 μια μικρή ομάδα Παλαιστίνιων φοιτητών του Κάιρου, ανάμεσα στους οποίους και ο Γιάσερ Αραφάτ ιδρύουν μία μικρή οργάνωση τη Φατάχ¹⁰¹ που σκοπός της είναι η ένοπλη ανάκτηση της Παλαιστίνης. Στις 28 Μαΐου του 1964 συγκαλείται το πρώτο Εθνικό παλαιστινιακό συνέδριο και ψηφίζεται η χάρτα της οργάνωσης για την απελευθέρωση της Παλαιστίνης, όπου απορρίπτει τη διχοτόμηση της Παλαιστίνης του 1947

⁹⁷ Pappé I. (2007)(σ.228-231)

⁹⁸ Pappé I. (2007)(σ.232)

⁹⁹ Robinson K «What to Know About the Arab Citizens of Israel» .Council of Foreign relations, 21 Ιουνίου 2021, <https://www.cfr.org/backgrounder/what-know-about-arab-citizens-israel> (έγινε πρόσβαση στις 1 Απριλίου 2022)

¹⁰⁰ Pappé I. (2007)(σ.233)

¹⁰¹ Εν αντιθέσει με τα άλλα κινήματα των Παλαιστίνιων που επιζητούσαν την προστασία άλλων αράβων ηγετών η φατάχ θα προσπαθήσει να έχει ρόλο αυτόνομης σε σχέση με τα αραβικά κράτη της περιοχής. Οι δυναμικότητα των μεθόδων της και η μαχητικότητα των μελών της γρήγορα θα την κάνουν δημοφιλή στην Παλαιστινιακή κοινωνία

και αρνείται την αναγνώριση της ύπαρξης του κράτους του Ισραήλ.¹⁰² Οι Άραβες χαρακτήρισαν τον σιωνισμό παράνομο, επιθετικό κίνημα, ενώ το συνέδριο συνέστησε, έντονα, την ενίσχυση των δεσμών ανάμεσα στους αραβικούς λαούς και τα ασιατικά κράτη. Επίσης πρότεινε την έναρξη διαπραγματεύσεων με αφρικανικά κράτη, με σκοπό τον αποκλεισμό του Ισραήλ από τον Ο.Η.Ε. και τους διεθνείς οργανισμούς. Ακόμη τα μέλη του συνεδρίου ανακηρύχθηκαν σε προσωρινή εθνοσυνέλευση, με θητεία δύο ετών. Το 1966 θα εκλεγεί η εθνοσυνέλευση της οργάνωσης για την απελευθέρωση της Παλαιστίνης (Ο.Α.Π.¹⁰³) και θα αναλάβει επίσημα την εξουσία.¹⁰⁴

Επιπροσθέτως, αποφασίστηκε η φορολόγηση όλων των Παλαιστινίων, άνω των 18 ετών, ώστε να δημιουργηθεί ένα ταμείο για τις ανάγκες της οργάνωσης.

Τέλος κατά τη διάρκεια του συνεδρίου ειπώθηκε ότι οι Άραβες πλέον ήταν έτοιμοι για δράση, για να ξεπλύνουν την ντροπή της ήττας του 1948. Μάλιστα δήλωσαν ότι 16 χρόνια ήταν πολλά, για να ενωθούν και να περάσουν στη δράση, αυτή τη φορά όμως η δράση δεν θα είναι ούτε πολιτική, ούτε διπλωματική, αλλά στρατιωτική.¹⁰⁵

Αυτή η προειδοποίηση δεν άργησε πολύ να επιβεβαιωθεί, στις 5 με 10 Ιουνίου του 1967, μετά από αρκετές βδομάδες απειλών πολέμου και σχετικών ενεργειών από την πλευρά των αραβικών κρατών, το Ισραήλ περνά στην επίθεση. Η ισραηλινή πολεμική αεροπορία καταστρέφει στο έδαφος τα συριακά και αιγυπτιακά αεροπλάνα, προτού οι δύο χώρες μαζί με την Ιορδανία κηρύξουν πόλεμο κατά του εβραϊκού κράτους. Το Ισραήλ βγαίνει νικητής και από αυτή την απόπειρα αποσταθεροποίησης του. Ο παναραβισμός αποδεικνύεται τελικά, πέρα από τις λαϊκίστικες δηλώσεις, που δημιουργούν φανατισμούς στην περιοχή, ανίκανος να αποτελέσει ουσιαστικό αντίπαλο για το δημοκρατικό και τεχνολογικά αναπτυγμένο κράτος του Ισραήλ.¹⁰⁶

Έτσι το Ισραήλ πλέον ελέγχει όλη την Δυτική όχθη του Ιορδάνη καθώς και την Ανατολική Ιερουσαλήμ, που ως τότε άνηκε στην Ιορδανία, εκπληρώνοντας ένα εβραϊκό όνειρο πολλών γενεών. Ακόμη παίρνει τον έλεγχο της λωρίδα της Γάζας η οποία ήταν υπό αιγυπτιακή κηδεμονία, τα υψίπεδα του Γκολάν, από όπου βομβάρδιζαν τα εδάφη του και τέλος το αιγυπτιακό Σινά. Το ίδιο καλοκαίρι ξεκίνησε ο εποικισμός της Δυτικής Όχθης, ενώ 200.000 Παλαιστίνιοι θα πάρουν τον δρόμο της προσφυγιάς.¹⁰⁷

¹⁰² Το συνέδριο έλαβε χώρα στο όρος των Ελαιών διεξήχθη υπό την αιγίδα του αραβικού συνδέσμου με εκπροσώπους από όλες τις παλαιστινιακές οργανώσεις. Όλα τα αραβικά κράτη εκτός του εμίρη φεϊζάλ Σαούντ έστειλαν στη συνάντηση αυτή αντιπροσώπους.

¹⁰³ Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης. Αγγλικά P.L.O.(Palestine Liberation Organization)

¹⁰⁴ Ajchenbaum Y.M. (2004).(σ. 33)

¹⁰⁵ Ajchenbaum Y.M. (2004).(σ. 31)

¹⁰⁶ Herzog H.(2011), (σ.265-345)

¹⁰⁷ Ajchenbaum Y.M. (2004).(σ. 35)

Την ίδια χρονιά ο Ο.Η.Ε. παίρνει την απόφαση (es/res/242)¹⁰⁸ που θα αποτελέσει τον ακρογωνιαίό λίθο της μετέπειτα ειρηνευτικής διαδικασίας των αρχών του 1990, που προβλέπει την επιστροφή εδαφών με αντάλλαγμα την ειρήνη.¹⁰⁹

Παρά όμως τα ψηφίσματα του Ο.Η.Ε το Ισραήλ διατήρησε τα διεθνή του ερείσματα. Έτσι οι κυβερνήσεις των Η.Π.Α. , της πιο σημαντικής δυτικής χώρας, απέφευγαν επιμελώς να δηλώνουν την υποχρέωση του Ισραήλ για αποχώρηση από την κατεχόμενη δυτική όχθη. Χαρακτηριστική είναι η αντίδραση της διοίκησης του Λίντον Τζόνσον όπου δήλωσε ότι το Ισραήλ δεν θα πιεστεί από τις Η.Π.Α. να αποσυρθεί από τα κατεχόμενα εδάφη χωρίς την σύναψη ειρήνης.¹¹⁰

Το 1969 ο Ρ.Νίξον θα διαδεχθεί τον Τζόνσον στην διακυβέρνηση και η Η.Π.Α. θα εγκαινιάσουν μια πολιτική, που θα ακολουθούσαν όλες οι επόμενες αμερικανικές διοικήσεις, η οποία συνίστατο στη χρήση veto εκ μέρους των Η.Π.Α. σε κάθε απόφαση που καταδίκασε τις πράξεις του Ισραήλ στο πλαίσιο του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. Η ίδια πολιτική θα συνεχιστεί και από τις επόμενες κυβερνήσεις χαρακτηριστικά έως το 2019 οι Η.Π.Α. θα θέσουν βέτο 44 φορές¹¹¹ με εξαίρεση την διοίκηση Ομπάμα που απλά απείχε από το ψήφισμα 2334 του Συμβουλίου Ασφαλείας που καταδίκασε τους Ισραηλινούς εποικισμούς στη δυτική όχθη.¹¹²

Στη στάση αυτή των Η.Π.Α. όμως, που από πολλούς θεωρείται προκατειλημμένη υπέρ του Ισραήλ, μπορεί να εντοπιστούν οι πρώτοι σπόροι που θα οδηγήσουν πολύ αργότερα στη πιο σημαντική ιστορικά, προσπάθεια ειρήνευσης της περιοχής, στις συμφωνίες του Όσλο. Σε όλη αυτήν την περίοδο, το Ισραήλ θα επικαλείται όταν προβαίνει σε πράξεις που αντιβαίνουν τα ψηφίσματα της ολομέλειας του Ο.Η.Ε. τον κίνδυνο για την ασφάλεια και την ύπαρξη του. Αυτός ο ισχυρισμός όμως του Ισραήλ έβρισκε βάση στις

¹⁰⁸ Το συμβούλιο ασφαλείας δηλώνει ότι η εξασφάλιση μιας δίκαιης και βιώσιμης λύσης θα πρέπει να βασίζεται σε δύο αρχές α) την αποχώρηση των Ισραηλινών δυνάμεων από τα εδάφη που κατέλαβαν κατά τη σύγκρουση του 1967 και β) τον τερματισμό όλων των εχθροπραξιών και το σεβασμό και την αναγνώριση της εθνικής κυριαρχίας και της ακεραιότητας όλων των κρατών της περιοχής Το Ισραήλ επικαλέστηκε ότι σύμφωνα με το αγγλικό κείμενο της απόφασης δεν όφειλε να αποσύρει τις δυνάμεις τους πέρα από τα σύνορα που αυτό θα έκρινε ασφαλή. Έτσι με την εκκένωση του Σινά θεώρησε ότι συμμορφώθηκε με τις επιταγές του Ο.Η.Ε.

¹⁰⁹ Ajchenbaum Y.M. (2004).(σ. 37)

¹¹⁰ Dennis Ross, Nicholas Rostow, Michael Mandelbaum «LBJ and the June 1967 War: Lessons from the American Role»,The Washington Institute for Near east 9 Ιουνίου 2017 <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/lbj-and-june-1967-war-lessons-american-role> (έγινε πρόσβαση στις 12 Ιουνίου 2022)

¹¹¹ Dennis Ross, Nicholas Rostow, Michael Mandelbaum «LBJ and the June 1967 War: Lessons from the American Role»,The Washington Institute for Near east 9 Ιουνίου 2017 <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/lbj-and-june-1967-war-lessons-american-role> (έγινε πρόσβαση στις 12 Ιουνίου 2022)

¹¹²Μοχάμεντ Αλ-Μινσάουι «Η παλαιστινιακή υπόθεση. Έτσι ο Τραμπ απέφυγε την κληρονομιά του Ομπάμα» «Al Jazeera, (20 Νοεμβρίου,2019) <https://bit.ly/2QjwmWR> (έγινε πρόσβαση στις 12 Ιουλίου 2022)

συνεχείς απειλές από μέρους ηγετών αραβικών κρατών , ισλαμικών αραβικών οργανώσεων καθώς και του Ιράν μετά την ισλαμική επανάσταση του 1979 περί καταστροφής του κράτους του Ισραήλ. Η στάση των Η.Π.Α. λοιπόν μπορεί να εκληφθεί, πέραν των κοινών συμφερόντων μεταξύ Η.Π.Α. και Ισραήλ ως μία στάση που υπαγορεύεται εκ του γεγονότος ότι το Ισραήλ αποτελεί το μόνο δημοκρατικό κράτος σε μια περιοχή με αποτυχημένα κράτη ,κράτη παρίες και κράτη με ανελεύθερα καθεστώτα. Ακόμη στο γεγονός ότι η στάση των Η.Π.Α υπήρξε αντίβαρο στις προκλήσεις ασφαλείας που αντιμετώπιζε το νεοσύστατο κράτος από μια σειρά κρατών της μέσης ανατολής αλλά και ως μοχλός πίεσης ώστε να γίνει αποδεκτή η αρχή επιστροφής εδαφών με αντάλλαγμα την ειρήνη.

Κεφάλαιο 6ο.

Η περίοδος από το 1967 ως το 1987. Από την κατάληψη της Ιερουσαλήμ το 1967, στην πρώτη Ιντιφάντα το 1987.

Η Ιερουσαλήμ η πιο εμβληματική πόλη των Εβραίων είναι σε εβραϊκά χέρια. Η κατάληψή της θα περιπλέξει ακόμη περισσότερο την ισραηλινό-παλαιστινιακή διένεξη. Λίγες μέρες μετά τη λήξη του πολέμου, το Ισραήλ και παρά την αντίδραση του Ο.Η.Ε. θα προσαρτήσει μονομερώς τα Ιεροσόλυμα. Η μετακίνηση από και προς την Ιερουσαλήμ από τα καταχωμένα, θα αποτελεί αποκλειστικό δικαίωμα, των εποίκων Εβραίων και των ντόπιων, κατόπιν ειδικής άδειας. Οι έλεγχοι είναι πολύ αυστηρότεροι στα Ιεροσόλυμα από ότι στην Γάζα και τη Δυτική Όχθη, γεγονός που δημιουργεί ιδιαίτερες δυσκολίες, ειδικά στους ανειδίκευτους παλαιστίνιους εργάτες που μετακινούνται καθημερινά για εργασία στην ανθούσα οικονομία του Ισραήλ.¹¹³

Η κήρυξη του Πολέμου το 1967 ήταν το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας που η τελική της φάση διήρκησε αρκετούς μήνες. Η ακραία ρητορική άρχισε να μετατρέπεται σε δράση, όταν στις 14 Μαΐου το Ισραήλ ανακάλυψε ότι, παραβιάζοντας προηγούμενες συμφωνίες, οι αιγυπτιακές δυνάμεις βρισκόταν στο Σινά, κινούμενες προς τα σύνορα, στα πλαίσια αλληλεγγύης¹¹⁴ προς τη Συρία που βρισκόταν στα πρόθυρα πολέμου με το Ισραήλ.¹¹⁵ Τον Απρίλιο του 1967 είχε ήδη γίνει μία αιμαχία μεταξύ Συρίας¹¹⁶ και Ισραήλ με αποτέλεσμα τον βομβαρδισμό της Δαμασκού.

Ο Ισραηλινός στρατός ήδη από τη δεκαετία του 1950, είχε αναπτύξει σχέδια για μία ταχεία κατάληψη της Δυτικής Όχθης. Με το ξέσπασμα του πολέμου τα σχέδια αυτά τέθηκαν σε εφαρμογή και μέσα σε έξι μέρες, ο στόχος επιτευχθεί¹¹⁷.

Όταν τελείωσε ο πόλεμος, διατηρήθηκε η διχοτόμηση σε προσφυγικές και μη κοινότητες. Η κατάσταση όμως στα στρατόπεδα προσφύγων στην Ιορδανία, τη Συρία και το Λίβανο χειροτέρευε. Παράλληλα η UNRWA λόγω έλλειψης δωρεών και χρημάτων δεν

¹¹³ Pappé I. (2007)(σ.283)

¹¹⁴ Εκείνη την εποχή Συρία και Αίγυπτος είχαν συγκροτήσει μία συνομοσπονδία με το όνομα Ηνωμένη Αραβική Δημοκρατία στα πλαίσια του κινήματος του Παναραβισμού υπό την ηγεσία του Νάσσερ.

¹¹⁵ Αιτία της διαμάχης ήταν η προσπάθεια του Ισραήλ μέσω ενός υδραυλικού έργου να διοχετεύσει νερό που ανήκε και στη Συρία και αντίδραση της Συρίας να εκτρέψει τα νερά του Ιορδάνη προκειμένου να μειωθούν οι ροές νερού προς το Ισραήλ.

¹¹⁶ Οι σοβιετικοί σύμβουλοι του υπουργού αμύνης της Συρίας Άσαντ, είχαν δώσει ανακριβείς πληροφορίες ότι το Ισραήλ ανέπτυξε τις στρατιωτικές του δυνάμεις προετοιμαζόμενο για μία συνολική επίθεση στη Συρία.

¹¹⁷ Pappé I. (2007)(σ.267)

μπορούσε να βοηθήσει ικανοποιητικά τους Παλαιστίνιους πρόσφυγες. Επίσης οι τοπικές κοινωνίες που κατέφυγαν οι πρόσφυγες, τους αντιμετώπιζαν με εχθρότητα και υφίσταντο διακρίσεις.^{118 (119)}

Για την Ο.Α.Π. πάλι, οι πρόσφυγες ήταν πιθανοί νεοσύλλεκτοι για τον απελευθερωτικό της αγώνα. Ο πόλεμος του 1967, βρήκε την Ο.Α.Π. πιο δυνατή και έφερε στην επιφάνεια την όγδοη ρήτρα του καταστατικού της, που διακήρυττε ότι ο ένοπλος αγώνας για την απελευθέρωση της Παλαιστίνης είναι στρατηγική και όχι τακτική.¹²⁰

Ο τομέας δράσης του κινήματος, αφού ήταν αδύνατο να δράσει μέσα στο Ισραήλ μετατοπίστηκε από το αστικό περιβάλλον των πόλεων, στα προσφυγικά στρατόπεδα Λιβάνου και Ιορδανίας. Οι Φενταγίν¹²¹ ήταν πλέον σε θέση να αρχίσουν αντάρτικο πόλεμο εναντίον του Ισραήλ και να ανταγωνιστούν με την δράση τους την UNRWA προσφέροντας κοινωνικές και οικονομικές υπηρεσίες

Το 1968 η Φατάχ εξεγέρθηκε εναντίον της ηγεσίας της Ο.Α.Π. και εγκατέστησε το Γιασέρ Αραφάτ ως ηγέτη της οργάνωσης στη θέση του Αλ-Σουντάρι. Η στρατηγική που επιλέχτηκε για την απελευθέρωση της Δυτικής Όχθης ήταν ο ανταρτοπόλεμος, εκ των έσω ,στα κατεχόμενα εδάφη. Ο ίδιος ο Αραφάτ εμπνεόμενος από της Μαοϊκές πρακτικές εισήλθε στη Δυτική Όχθη, προσπαθώντας να δημιουργήσει ανταρτική βάση στον αγροτικό χώρο. Δεν πέτυχε όμως το σκοπό του και διέφυγε καταδιωκόμενος από τον ισραηλινό στρατό.¹²² Αναβίωσε τότε η ιδέα μετατροπής της Ιορδανίας, σε ενός είδους βόρειου Βιετνάμ της περιοχής για την εκδήλωση ανταρτικών επιχειρήσεων στο Ισραήλ. Το 1967 οι επιθέσεις ήταν 100, ενώ το 1972 είχαν φτάσει στις 2000. Το Ισραήλ ξεκίνησε αμέσως αντίποινα ,όμως μια πετυχημένη αντίκρουση των Ισραηλινών δυνάμεων το Μάρτιο του 1968, κοντά στον παλαιστινιακό οικισμό Καρμέλ από Ιορδανούς στρατιώτες και παλαιστίνιους μαχητές έγινε αιτία, νέοι άνθρωποι να ενταχθούν στους Φενταγίν κατά χιλιάδες.¹²³

Το γεγονός αυτό και η ανάληψη της Ο.Α.Π. από τον Αραφάτ είχαν σαν αποτέλεσμα να προστεθούν νέες ρήτρες στο καταστατικό της οργάνωσης, που υπογράμμιζαν με έμφαση την ανάγκη για απελευθερωτικό πόλεμο του λαού και την ανεξαρτησία της Ο.Α.Π. από τον παναραβικό έλεγχο, απομακρύνοντας την οργάνωση από την επίδραση των Νασερικών ιδεών.

¹¹⁸ Turki F.(1972)The Disinherited: Journal of a Palestinian Exile.New York.Εκδόσεις Monthly Review Press(σ.53)

¹¹⁹ Χαρακτηριστικά στη Συρία και στο Λίβανο δεν επιτρεπόταν στους πρόσφυγες να αγοράσουν αρόσιμη γη και ήταν σχεδόν αδύνατο για ένα πρόσφυγα να διαθέτει δικό του σπίτι.

¹²⁰ Pappé I. (2007)(σ.273)

¹²¹ Παλαιστίνιος αντάρτης από το αραβικό fidai .Αυτός που θυσιάζει τη ζωή του για ένα σκοπό.

¹²² Pappé I. (2007)(σ.275)

¹²³ Farsoun S.Zacharia Ch.(1997) Palestine And The Palestinians. Boulder, ,(σ.182) Colorado: Westview Press.(σ.182)

Μια άλλη Παλαιστινιακή οργάνωση μετά το 1968 το Λαϊκό Μέτωπο για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης εμπνεόμενο από την επαναστατική ιδεολογία της λατινικής Αμερικής προσπάθησε να προσαρμόσει τις απόψεις του Τσε Γκεβάρα στην κατάσταση της Μέσης Ανατολής. Η οργάνωση οδηγήθηκε στη διεύρυνση των επαναστατικών της στόχων, συμπεριλαμβάνοντας την ανατροπή των «αντιδραστικών» αραβικών καθεστώτων, σε αντίθεση με την Φατάχ, που επιζητούσε την υποστήριξη των αραβικών κυβερνήσεων. Το 1968 το λαϊκό μέτωπο επέλεξε το Αλγέρι, ως τόπο της πρώτης επιχειρήσεις αεροπειρατείας σε επιβατικό αεροπλάνο της Ελ-Αλ. Η ισραηλινή κυβέρνηση συμφώνησε να απελευθερώσει Παλαιστίνιους πολιτικούς κρατούμενους, προκειμένου να λήξει η αεροπειρατεία. Η ίδια πολιτική συνδιαλλαγής ακολουθήθηκε από την ισραηλινή κυβέρνηση μέχρι το 1976, όταν ο Ισραηλινός στρατός επέδραμε στο Έντεμπε της Ουγκάντας και απελευθέρωσε Εβραίους και Ισραηλινούς ομήρους από αεροπλάνο της Air France.

Την ίδια εποχή η Ο.Α.Π. αποκτώντας μεγάλη δύναμη στην Ιορδανία, απέκτησε υπερβολική αυτοπεποίθηση, εκμεταλλευόμενη στο έπακρο και την απειρία του βασιλιά Χουσεΐν και τη δημογραφία, που ήταν υπέρ των Παλαιστινίων και προσπάθησε να δημιουργήσει ένα κράτος εν κράτη. Μαχητές της Φατάχ προχωρούσαν οπλισμένοι στο Αμμάν. Οι μυστικές υπηρεσίες του Χουσεΐν προειδοποιούσαν περί επικείμενης κατάληψης της εξουσίας. Έτσι το Σεπτέμβριο του 1970 ο ιορδανικός στρατός εισήλθε στα προσφυγικά στρατόπεδα. Το επεισόδιο εξελίχθηκε σχεδόν σε περιφερειακό πόλεμο, όταν συριακές στρατιωτικές μονάδες εισέβαλαν στην Ιορδανία σε επίδειξη αλληλεγγύης προς τους Παλαιστίνιους.¹²⁴ Μετά από διαμεσολάβηση του Νάσσερ και τελεσίγραφο του Ισραήλ, οι εχθροπραξίες έπαψαν και η Ο.Α.Π. μετέφερε την έδρα της στο νότιο Λίβανο, αποχωρώντας για πάντα από την Ιορδανία.¹²⁵

Στις 5 Σεπτεμβρίου του 1972,μία ένοπλη παλαιστινιακή ομάδα που αποκαλείται Μαύρος Σεπτέμβρης θα δολοφονήσει 11 μέλη της ισραηλινής ομάδας, στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Μονάχου. Η λέξη Παλαιστίνιος γίνεται, για μερίδα της δυτικής κοινής γνώμης συνώνυμη με τη λέξη τρομοκράτης. Το 1973 ανήμερα του Γιομ Κιπούρ, αιγυπτιακές δυνάμεις θα διασχίσουν τη διώρυγα του Σουέζ και οι Σύριοι θα εισβάλουν στο Γκολάν. Το Ισραήλ αρχικά υφίσταται βαριές απώλειες. Τελικά όμως, ύστερα από λίγες μέρες, αναλαμβάνει την πρωτοβουλία και ανακτά το χαμένο έδαφος. Ο πόλεμος τελειώνει στις 24 Οκτωβρίου με μία συμφωνία κατάπαυσης του πυρός. Στο Ισραήλ η ηγεσία των εργατικών βγαίνει κλονισμένη από αυτόν τον πόλεμο, που δεν μπόρεσε να προβλέψει η ισραηλινή υπηρεσία πληροφοριών, αλλά και λόγω των απωλειών τις πρώτες μέρες των μαχών. Η

¹²⁴ Pappé I. (2007)(σ.276)

¹²⁵ Ajchenbaum Y.M. (2004).(σ. 37-41)

Ο.Α.Π., πάλι, σταθεροποιείται όλο και περισσότερο στο Λίβανο, από όπου ένοπλες ομάδες της εκτελούν επιθέσεις κατά του Ισραήλ.¹²⁶

Ο πόλεμος του 1973 δεν επηρέασε ούτε είχε ως επίκεντρο τους Παλαιστίνιους. Σκοπός του ήταν οι Άραβες ηγέτες να πείσουν τον Ισραήλ, να επιστρέψει πίσω τα εδάφη που κρατούσε από το 1967. Το Ισραήλ ανταπεξήλθε χάρη στην τεράστια βοήθεια που έλαβε από τις Η.Π.Α.. Η Αίγυπτος από την άλλη, είχε εκδιώξει τους σοβιετικούς τεχνικούς συμβούλους το 1972, έλαβε όμως προμήθειες από την Ε.Σ.Σ.Δ., στα πλαίσια της πολιτικής της τελευταίας να δημιουργεί προβλήματα στους Αμερικανούς,¹²⁷ αλλά αυτή η βοήθεια δεν ήταν καθοριστική.¹²⁸

Το 1974 η Φατάχ που ουσιαστικά ήλεγχε την Ο.Α.Π. δημοσιεύει ένα πρόγραμμα σταδίων που είχε εκπονήσει, όπου δήλωνε ότι η απελευθέρωση των κατεχομένων εδαφών προηγούνταν της λύτρωσης όλης της Παλαιστίνης.¹²⁹ Ήταν μία στροφή προς τον πραγματισμό που συνοδευόταν με σταδιακή εγκατάλειψη του ένοπλου αγώνα προς όφελος της διπλωματίας. Η στροφή αυτή διευκολύνθηκε και από την απόφαση της αραβικής συνόδου κορυφής να αναγνωρίσει την Ο.Α.Π. ως μοναδικό και νόμιμο εκπρόσωπο του παλαιστινιακού λαού.¹³⁰ Η Φατάχ μπόρεσε να το κάνει αυτό, γιατί σε αντίθεση με άλλα παλαιστινιακά κινήματα, είχε κρατήσει αποστάσεις από την επαναστατική πρακτική¹³¹⁽¹³²⁾.

Το 1977, ο Αιγύπτιος πρόεδρος Σαντάτ συναντιέται στην Ιερουσαλήμ με τον Ισραηλινό Πρωθυπουργό Μπεγκίν, γινόμενος ο πρώτος Άραβας ηγέτης που τείνει χείρα φιλίας στο Ισραήλ και εκφωνεί λόγο στην Κνεσέτ,¹³³ καλώντας το εβραϊκό κράτος να επιστρέψει τα κατεχόμενα εδάφη με αντάλλαγμα την Ειρήνη. Αυτή η πρώτη χειρονομία θα έχει συνέχεια και τα δύο κράτη κατόπιν διαπραγματεύσεων το Σεπτέμβριο του 1978, στο Κάμπ-Ντέιντ, με την μεσολάβηση των Ηνωμένων Πολιτειών, θα υπογράψουν μία σειρά από συμφωνίες, που προβλέπουν, την σύναψη διπλωματικών σχέσεων μεταξύ Αιγύπτου και Ισραήλ, την επιστροφή της χερσονήσου του Σινά στην Αίγυπτο και την αναγνώριση των νόμιμων δικαιωμάτων, χωρίς όμως να χαρακτηρίζονται και εθνικά των Παλαιστίνιων, ενώ για τη Γάζα και τη Δυτική Όχθη προτείνεται ένα καθεστώς διευρυμένης αυτονομίας. Οι

¹²⁶ Ajchenbaum Y.M. (2004).(σ. 41)

¹²⁷ Παπαφλωράτος Ι. (2021), " Η εξωτερική Πολιτική και η Υψηλή Στρατηγική των Μεγάλων δυνάμεων και των Βαλκανικών Κρατών". Αθήνα: Εκδόσεις Λειμών(σ.95)

¹²⁸ Rappe I. (2007)(σ.295)

¹²⁹ Μία άλλη δύναμη στην ΟΑΠ, το Λαϊκό Δημοκρατικό Μέτωπο είχε ήδη προτείνει τη λύση των δύο κρατών.

¹³⁰ Το ίδιο έπραξαν τα Ηνωμένα έθνη το 1975 η ευρωπαϊκή κοινότητα το 1981 και de facto το 1988 οι ΗΠΑ και το Ισραήλ το 1993.

¹³¹ Rappe I. (2007)(σ.307)

¹³² Η Φατάχ απέφευγε να παρέμβει στην πολιτική των αραβικών κρατών περιόρισε την εγχώρια πολιτική στην κατήχηση των εθνικών σκοπών της απελευθέρωσης και ήταν ευέλικτη στην αλλαγή τακτικής και στρατηγικής.

¹³³ Κνεσέτ ονομάζεται η Βουλή του Ισραήλ.

παραπάνω συμφωνίες καταδικάστηκαν ομόφωνα και απορρίφθηκαν από τον αραβικό κόσμο. Ο Σαντάτ δολοφονήθηκε στις 6/10/1981 από ισλαμιστές.¹³⁴

Μέσα στο Ισραήλ, ήδη μετά τον πόλεμο του 1967, οι ισραηλινές κυβερνήσεις των Εσκόλ, Γκόλντα-Μέιρ και Ραμπίν, είχαν επιτρέψει τον εποίκισμό της Γαλιλαίας με εβραίους. Το 1976 όμως με το πρόγραμμα Γιεχούντ Χαγκαλίλ¹³⁵ συστηματοποιήθηκε περισσότερο, ενώ η οικονομική δυσπραγία των Παλαιστινίων εντείνεται.¹³⁶⁽¹³⁷⁾

Στις 6 Ιουνίου 1982 Ο Ισραηλινός πρωθυπουργός Μπεγκίν και ο υπουργός Άμυνας Σαρρόν διατάσσουν επίθεση της Τσαχάλ¹³⁸ ενάντια των βάσεων της Ο.Α.Π. στο Λίβανο. Ο Σαρρόν υποστηρίζει ότι θα είναι μία επιχείρηση λίγων εβδομάδων, όμως είναι η αρχή ενός πενταετούς πολέμου, με συνεχείς σκοτωμούς, με αποκορύφωμα την εισβολή χριστιανών φαλαγγιτών στα στρατόπεδα Σάμπρα και Σατίλα, όπου δολοφονούν εκατοντάδες Παλαιστίνιους και Λιβανέζους. Στις 16 Σεπτεμβρίου ο Ισραηλινός στρατός εισέρχεται στη δυτική Βηρυτό, ενώ Ο.Α.Π. και Γιάσερ Αραφάτ καταφεύγουν στην περιοχή της Τρίπολης και κατόπιν σε διάφορες αραβικές χώρες.¹³⁹

Ο Σαρρόν είχε ξεγελάσει την άπειρη ισραηλινή κυβέρνηση. Ήταν ο πρώτος πόλεμος που δεν είχε τη λαϊκή συναίνεση των Ισραηλινών. Επίσης για πρώτη φορά ο παγκόσμιος εβραϊσμός διαιρέθηκε. Το σχέδιο του Σαρρόν ήταν να διαλύσει το κράτος εν κρατεί της Ο.Α.Π. που υπήρχε στο νότιο Λίβανο, να εγκαταστήσει πρόεδρο του Λιβάνου το χριστιανό Τζεμαγιέλ και να υπογράψει συνθήκη ειρήνης μαζί του. Τελικά κανείς από τους στόχους του δεν επιτευχθεί, ενώ και οι φιλήσυχου Σίιτες του νότιου Λιβάνου έγιναν αντί-Ισραηλινοί¹⁴⁰

Το 1985 έληξε ο πόλεμος με μία διευθέτηση της ισορροπίας ισχύος ανάμεσα στο Ισραήλ, τη Συρία, τους Σίιτες και τη λιβανέζικη κυβέρνηση.¹⁴¹

Αρχίζοντας το 1987, το παλαιστινιακό ζήτημα ήταν τελευταίο στον κατάλογο των αραβικών, αλλά και διεθνών προτεραιοτήτων. Παράλληλα η πολιτική στρατηγική της Ο.Α.Π. δεν έδινε λύσεις ούτε στο προσφυγικό, ούτε στην κατοχή, ενώ οι Ισραηλινοί ήταν αδιάλλακτοι. Επιπλέον είχε αρχίσει μια διαδικασία σταδιακής ενσωμάτωσης των παλαιστινιακών εδαφών στο Ισραήλ. Παράλληλα η οικονομική κατάσταση των Παλαιστινίων χειροτέρευε. Το Δεκέμβριο του 1987 στα προσφυγικά στρατόπεδα της Γάζας

¹³⁴ Ajchenbaum Y.M. (2004).(σ. 50)

¹³⁵ Εβραϊκή Γαλιλαία

¹³⁶ Rappe I. (2007)(σ.307)

¹³⁷ Την εποχή αυτή η φτωχότερη εβραϊκή πόλη η Γιερουσαμ είχε υψηλότερο επίπεδο διαβίωσης από τη Μείλια την πλουσιότερη αραβική κοινότητα του Ισραήλ

¹³⁸ Τσαχάλ είναι οι ένοπλες δυνάμεις του Ισραήλ προέρχεται από τα αρχικά τον Τσβα Χαγκανά Λε-Γισραέλ

¹³⁹ Ajchenbaum Y.M. (2004).(σ. 50-51)

¹⁴⁰ Κοέν Ζ.(2020), "Επίκαιρα Άρθρα από το Παρελθόν-Καθημερινή 1985-1992". Αθήνα :Εκδόσεις Ιωάννης Στ . Φλαούντας (σ.114-115)

¹⁴¹ Καθένα από τα μέρη συμφώνησε να έχει μία δική του έκταση γης στο νότιο Λίβανο και την ΟΑΠ να συνεχίζει να έχει δύναμη στα προσφυγικά στρατόπεδα

και της Δυτικής Όχθης, που φιλοξενούσαν 850.000 πρόσφυγες, ξεκίνησε η Ιντιφάντα.¹⁴² Έτσι ξεκίνησε ένας Πετροπόλεμος εναντίον των Ισραηλινών στρατιωτών, ενώ Παλαιστίνιοι έστησαν οδοφράγματα και σήκωναν παλαιστινιακές σημαίες σε ηλεκτρικούς στύλους, δηλώνοντας την προσωρινή τους ανεξαρτησία. Μάλιστα σχηματίστηκε και διοίκηση η οποία αν και αρχικά ιδρύθηκε βιαστικά, χωρίς κεντρικό έλεγχο, γρήγορα την ιδιοποιήθηκε η Ο.Α.Π.

Τα Μ.Μ.Ε. για πρώτη φορά από το 1948 δικαίωσαν το παλαιστινιακό αφήγημα. Η Ιντιφάντα έβαλε το παλαιστινιακό, στη διεθνή ημερήσια διάταξη και άνοιξε το δρόμο για την ειρηνευτική διαδικασία του 1990.

¹⁴² Pappe I. (2007)(σ.325-328)

Κεφάλαιο 7ο.

Η εξέλιξη της ισραηλινό-παλαιστινιακής διένεξης από τις Συμφωνίες του Όσλο έως το 2022.

Η Ιντιφάντα λοιπόν έφερε το παλαιστινιακό πρόβλημα και πάλι στην επιφάνεια. Η περίοδος μέχρι και το 1990 συνεχίστηκε με αψιμαχίες και μικρής έντασης συγκρούσεις στα κατεχόμενα εδάφη της δυτικής όχθης και της γάζας, ενώ η διεθνής κοινότητα σκεφτόταν τρόπους διευθέτησης του προβλήματος. Έτσι το Μάιο του 1989, σε εκδήλωση της AIPAC¹⁴³, της πιο ισχυρής φίλο-Ισραηλινής οργάνωσης πίεσης στις Η.Π.Α., ο υπουργός εξωτερικών των Η.Π.Α., Τζέιμς Μπέικερ, κάλεσε το Ισραήλ, να θέσει τέρμα στους εποικισμούς, να παραιτηθεί από την προσάρτηση των εδαφών της Παλαιστίνης που κατέλαβε στον πόλεμο των έξι ημερών και να εγκαταλείψει μία για πάντα το όραμα του μεγάλου Ισραήλ.¹⁴⁴ Η αμερικανική διοίκηση για πρώτη φορά παίρνει αποστάσεις από τις Ισραηλινές θέσεις, χωρίς όμως να τίθεται εν αμφιβόλω, η στρατηγική της σχέση με το Ισραήλ. Στη ίδια ομιλία ο Μπέικερ, είχε καλέσει τους Παλαιστίνιους των κατεχομένων εδαφών να διαπραγματευτούν με το εβραϊκό κράτος καλώντας τους, να οικοδομήσουν ένα καλύτερο μέλλον, αποκρούοντας όμως την ιδέα δημιουργίας ανεξάρτητου κράτους. Η Ο.Α.Π. αγνοήθηκε πλήρως. Η δήλωση πάντως σίγουρα έλαβε υπόψη της την διακήρυξη, λίγους μήνες νωρίτερα, από την Ο.Α.Π. για τη δημιουργία ενός παλαιστινιακού κράτους, δίπλα στο Ισραήλ που σηματοδοτούσε την παραίτηση της από την ανάκτηση ολόκληρης της ιστορικής Παλαιστίνης.

Το 1990 λαμβάνει χώρα, ο πόλεμος του κόλπου, ως αντίδραση στην εισβολή του Ιράκ στο Κουβέιτ. Η Ο.Α.Π. είχε συνταχθεί με τον Σαντάμ, γεγονός που την οδήγησε σε απομόνωση τόσο στο διεθνές περιβάλλον, ενώ κόπηκε και η χρηματοδότηση στις μεγάλες Αραβικές χώρες.¹⁴⁵

¹⁴³ American Israel Public Affairs Committee

¹⁴⁴ «Το φάντασμα του Τζέιμς Μπέικερ στο Κάιρο» Η Καθημερινή-International Herald Tribune 5 Ιουνίου 2009, <https://www.kathimerini.gr/world/360306/to-fantasma-toy-tzeims-mpeiker-sto-kairo/> (έγινε πρόσβαση στις 5 Απριλίου 2022)

¹⁴⁵ Κοέν Ζ.(2020)(σ.168-169)

Μετά τη νίκη του διεθνούς συνασπισμού δυνάμεων, κατόπιν εντολής του Ο.Η.Ε. υπό τις Η.Π.Α., αυτές βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση να προτείνουν ένα σχέδιο ειρήνης, εμπνεόμενες και πάλι από τις αρχές του Γούντροου Γουίλσον, που θα επισφράγιζε την περιφερειακή ειρήνη και θα δημιουργούσε μια νέα τάξη πραγμάτων.¹⁴⁶ Προσκλήθηκαν όλοι οι δρώντες που εμπλέκονται άμεσα στη σύγκρουση.¹⁴⁷ Η συνδιάσκεψη έλαβε χώρα στη Μαδρίτη, ενώ συνοδευόταν από εγγυήσεις που είχαν γίνει αποδεκτές από όλους του εμπλεκόμενους και καθόριζαν ότι οι συνομιλίες θα γίνονταν επί τη βάση των αποφάσεων 338¹⁴⁸ και 242¹⁴⁹ του Συμβουλίου ασφαλείας του Ο.Η.Ε. και την επιβεβαίωση της αρχής της επιστροφής εδαφών σε αντάλλαγμα για την ειρήνη.

Στις 30 Οκτωβρίου 1991 ξεκίνησε η συνδιάσκεψη. Οι Παλαιστίνιοι συμμετείχαν στην αποστολή της Ιορδανίας, αλλά με δικαίωμα λόγου όπως και οι υπόλοιπες αντιπροσωπείες. Αν και η Ο.Α.Π. επισήμως είχε αποκλειστεί τίποτα δεν ήταν εφικτό χωρίς τη γνώμη της,¹⁵⁰ πολύ σύντομα μεσούσης της διαδικασίας, οι Παλαιστίνιοι κατάφεραν να απαλλαχθούν από την Ιορδανική κηδεμονία και να διαπραγματευτούν απευθείας με τους ισραηλινούς. Στο μεταξύ οι συνομιλίες μεταφέρθηκαν στην Ουάσιγκτον .

Τον Αύγουστο του 1993 και ενώ κανείς δεν το περίμενε, εξαιτίας των δυσκολιών που ανέκυπταν, ανακοινώθηκε στο Όσλο,¹⁵¹ η ενδιάμεση συμφωνία Ισραήλ-Παλαιστίνιων που είχε συναφθεί ανάμεσα στα δύο μέρη, με άκρα μυστικότητα,¹⁵².

Το πιο σημαντικό σημείο των συνομιλιών έγκειτο στην αμοιβαία εκατέρωθεν αναγνώριση του Ισραήλ και της Ο.Α.Π., καθώς και στην αναγνώριση από τα δύο μέρη των νόμιμων και πολιτικών δικαιωμάτων τους. Οι συμφωνίες καθόρισαν μια μεταβατική περίοδο αυτονομίας των παλαιστινιακών εδαφών, καθώς και το χρονοδιάγραμμα της σταδιακής εφαρμογής αυτών των συμφωνιών. Το χρονοδιάγραμμα περιλάμβανε τη σταδιακή αποχώρηση των Ισραηλινών στρατευμάτων, ξεκινώντας από τη λωρίδα της γάζας

¹⁴⁶ Παπαφλωράτος Ι. (2021)(60-61)

¹⁴⁷ Ισραήλ, Συρία, Ιορδανία, Λίβανος, Παλαιστίνιοι

¹⁴⁸ Το ψήφισμα 338 αναφέρεται στην απόφαση του συμβουλίου ασφαλείας του ΟΗΕ της 22/10/1973 για κατάπαυση του πυρός και εφαρμογής της απόφασης 242 του Συμβουλίου Ασφαλείας του 1967.

¹⁴⁹ Το ψήφισμα 242 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ υιοθετήθηκε στις 22/11/1967 και καλούσε το Ισραήλ να αποσυρθεί από τα εδάφη που κατέλαβε στον πρόσφατο Πόλεμο των έξι ημερών , αλλά παράλληλα καλούσε και τα αραβικά κράτη να αναγνωρίσουν το δικαίωμα της ειρηνικής και ασφαλούς ύπαρξης του κράτους του Ισραήλ δίπλα από αυτά.

¹⁵⁰ Χαρακτηριστικό της παλαιστινιακής συμμετοχής στη σύνοδο και του ρόλου αυτής είναι ότι αντιπρόσωποι της αποτελούνταν αποκλειστικά από εκπροσώπους της Δυτικής Όχθης και της γάζας.

¹⁵¹ Πρόκειται για την διάσημη διακήρυξη αρχών που τελικά υπογράφει στις 13/11/93 στον κήπο του λευκού οίκου μεταξύ Ραμπίν και Αραφάτ.

¹⁵² Χοντάλι Ν.-Αναστασοπούλου Ε, «25 χρόνια από τη Συμφωνία του Όσλο.» DW. 13 Σεπτεμβρίου 2018.

<https://www.dw.com/el/25-%CF%87%CF%81%CF%8C%CE%BD%CE%B9%CE%B1-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%B7-%CF%83%CF%85%CE%BC%CF%86%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%8C%CF%83%CE%BB%CE%BF/a-45465075>

(έγινε πρόσβαση στις 5 Απριλίου 2022)

και στη συνέχεια από την Ιεριχώ στη Δυτική Όχθη, την παράλληλη μεταφορά της διοίκησης και της αστυνομίας τους παλαιστίνιους και την εκλογή ενός παλαιστινιακού νομοθετικού συμβουλίου. Επίσης όριζαν την 4/5/1996 ως καταληκτική ημερομηνία για την έναρξη διαπραγματεύσεων για τα εκκρεμή ζητήματα. Τα εκκρεμή ζητήματα αφορούσαν την Ιερουσαλήμ, το προσφυγικό, τον εποικισμό, το διακανονισμό ασφαλείας των συνόρων, των σχέσεων και της συνεργασίας με τις γειτονικές χώρες κι άλλα θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Τέλος, τα μέλη δήλωναν ότι θα απείχαν μονομερών ενεργειών.¹⁵³

Αν και ήταν μία δύσκολη διαδικασία με πολλούς κινδύνους, ήταν μία διαδικασία μη αναστρέψιμη. Το πρόβλημα όμως ήταν, ότι από την αρχή σημειώθηκαν καθυστερήσεις.¹⁵⁴ Οι καθυστερήσεις αυτές επιδείνωσαν de facto την κατάσταση.¹⁵⁵

Από το 1994 ως το Σεπτέμβριο του 1999 θα απαιτηθούν πέντε νέα μνημόνια για την εφαρμογή των συμφωνιών αυτονομίας. Έτσι, σταδιακά οι Παλαιστίνιοι δημιούργησαν νομοθετικό συμβούλιο και μία οιονεί κυβέρνηση, την παλαιστινιακή αρχή. Επίσης τα παλαιστινιακά εδάφη χωρίστηκαν σε 3 ζώνες¹⁵⁶, ενώ δημιουργήθηκε και ένα ένοπλο σώμα Παλαιστίνιων 50 χιλιάδων ανδρών με την ενθάρρυνση και του Ισραήλ για την βελτίωση της ασφάλειας στα αυτοδιοικούμενα εδάφη. Οι συνθήκες όμως ζωής των Παλαιστίνιων δεν βελτιώθηκαν. Οι ισραηλινές κυβερνήσεις Ράμπιν, Νετανιάχου και Μπάρακ συνέχισαν τον εποικισμό και μετά τις Συμφωνίες του Όσλο.¹⁵⁷

Έτσι οι συμφωνίες του Όσλο δεν μπόρεσαν να επιφέρουν την πλήρη επίλυση της Ισραηλινοπαλαιστινιακής διένεξης. Οι λόγοι που δεν επέτρεψαν τις συμφωνίες του Όσλο να προσχωρήσουν στην πλήρη ευόδωσή τους είναι τρεις. Αρχικά πολλά από τα άρθρα της συμφωνίας χαρακτηρίζονταν από αμφισημία και δεν ήταν πλήρως αιτιολογημένα επί τη βάση του διεθνούς δικαίου. Επίσης για να επιτυγχάνονταν ακρίβεια και πιστότητα της εφαρμογής της συμφωνίας, θα έπρεπε να υπήρχε ένα τρίτο ανεξάρτητο μέρος που θα επέβλεπε την πρόοδο της διαδικασίας ειρήνευσης, διαθέτοντας βέβαια τους αντίστοιχους μηχανισμούς επιτήρησης και ελέγχου εφαρμογής, των δεσμεύσεων των δύο μερών. Οι Η.Π.Α. που de facto ανέλαβαν τον παραπάνω ρόλο, κατηγορήθηκαν ότι απέτυχαν να

¹⁵³ Ajchenbaum Y.M. (2004).(σ. 68)

¹⁵⁴ Χαρακτηριστικά οι συμφωνίες του Όσλο τέθηκαν σε ισχύ στις 13/10/1993, αλλά η συμφωνία για τη λωρίδα της Γάζας και την Ιεριχώ υπογράφηκε στις 4/5/1994

¹⁵⁵ Ο Πρωθυπουργός του Ισραήλ Ράμπιν είχε δηλώσει ότι δεν υπάρχουν ιερές ημερομηνίες. Όμως κάθε καθυστέρηση επιδείνωνε το περιβάλλον ασφαλείας και δημιουργούσε προσκόμματα στη διαδικασία. Έτσι το Φεβρουάριο του 1994 δολοφονούνται 29 μουσουλμάνοι στο τέμενος του Σηλαιού των Πατριαρχών στη Χεβρώνα, ενώ ακολούθησε η πρώτη επίθεση αυτοκτονίας της χαμάς τέλος το Νοέμβριο του 1995 εβραίος εξτρεμιστής δολοφονεί τον Ράμπιν.

¹⁵⁶ Βλέπε Παράρτημα Β-3

¹⁵⁷ Ajchenbaum Y.M. (2004).(σ. 59)

λειτουργήσουν ως ανεξάρτητος και αδιάβλητος διαμεσολαβητής και μάλλον τελικά συντόνισαν τη θέση τους με αυτή του Ισραήλ.¹⁵⁸

Κάτω από αυτές τις συνθήκες Θα πραγματοποιηθεί, στις 11 Ιουλίου 2000 μία ακόμη συνάντηση κορυφής Ισραήλ-Παλαιστινίων στο Κάμπ-Ντέβιντ υπό την αιγίδα του Κλίντον. Κλίντον και Μπαράκ προσέβλεπαν σε μια γρήγορη συμφωνία, όμως ο Αραφάτ πίστευε ότι δεν είχε γίνει κατάλληλη προετοιμασία για τα ακανθώδη ζητήματα της Ανατολικής Ιερουσαλήμ, των εποικισμών και των προσφύγων. Τελικά παρά τις γενναιόδωρες προτάσεις του Μπαράκ, αλλά και τις παλαιστινιακές παραχωρήσεις οι διαπραγματεύσεις απέτυχαν. Η Παλαιστινιακή αρχή από την αρχή της διαδικασίας επέμενε το Ισραήλ να αποδεχτεί τα ψηφίσματα του Ο.Η.Ε. και να αποχωρήσει πλήρως από τα κατεχόμενα εδάφη, καθώς και να αναγνωρίσει το δικαίωμα επιστροφής όλων των προσφύγων.¹⁵⁹

Για πολλούς αναλυτές ο Μπαράκ κάλυψε το 99% των παλαιστινιακών αιτημάτων, όμως οι Παλαιστίνιοι είπαν όχι, υποδηλώνοντας την άρνηση τους στην ειρηνική συνύπαρξη με το Ισραήλ. Ο πρόεδρος Κλίντον μάλιστα, επέρριψε την ευθύνη της αποτυχίας στην Παλαιστινιακή αρχή, ενώ έδωσε τα εύσημα στον Εχούντ Μπαράκ¹⁶⁰. Άλλοι πάλι αναλυτές διαφωνούν υποστηρίζοντας ότι οι προτάσεις ήταν ετεροβαρείς υπέρ του Ισραήλ¹⁶¹. Σύμφωνα με αυτή την άποψη, η απουσία πραγματικής δέσμευσης σε μια λύση δύο κρατών, παρά τη λεκτική υποστήριξη για τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους, δεν είχε από αποτέλεσμα στην προώθηση της ειρηνευτικής διαδικασίας.

Το Δεκέμβριο του ίδιου έτους στην Τάμπα¹⁶² της Αιγύπτου τα δύο μέρη περιόρισαν και άλλο την απόσταση που τα χωρίζει, ενώ δεσμεύτηκαν ότι τα μελλοντικά σύνορα τους θα καθορίζονται στη γραμμή της 4/6/1967 βάσει της απόφασης 242 του Ο.Η.Ε.. Αυτό ήταν ένα μεγάλο βήμα για τους Παλαιστίνιους, όμως παρέμειναν σημαντικές διαφορές σχετικά με τους εποικισμούς.¹⁶³ Σχετικά με την Ιερουσαλήμ δέχονται το κάθε κράτος να πάρει τις συνοικίες που έχει πλειοψηφία και να αποτελέσει πρωτεύουσα και των δύο κρατών. Για το προσφυγικό εξέτασαν, σειρά από πιθανές λύσεις.¹⁶⁴ Τέλος τα δύο μέρη συμφώνησαν στην

¹⁵⁸ Rynhold J , The Failure of the Oslo Process : Inherently Flawed Implementation?'' Mideast Security and Policy studies, No 76 Ανακτήθηκε στις 7/7/2022 από chrome-extension://oemmnacblldboiebfnladdacbfmadadm/https://besacenter.org/wp-content/uploads/2008/03/MSPS76.pdf (σ.6)

¹⁵⁹ Mamdough Nofal (2000), "amaleyat al salam baad Camp David al-thaneya" Berkley : Journal of Palestine Studies , Vol. 11, No 43 (σ.90-92)

¹⁶⁰ Mamdough Nofal (2000), (σ.93)

¹⁶¹ Βλέπε παράρτημα Α-4

¹⁶² <https://ajchenbaum.com> Y.M. (2004). (σ. 71-72)

¹⁶³ Βλέπε παράρτημα Α-5

¹⁶⁴ Οι λύσεις που προτείνονται για τους πρόσφυγες είναι η εγκατάστασή τους την τόλμη χώρα υποδοχής τους η μετανάστευση του σε μία τρίτη χώρα Επίσης δεν προτάθηκε συγκεκριμένος αριθμός που θα επιτρέψει να επιστρέψουν πίσω. πάντως ισραηλινοί μιλούν για 25 με 40 χιλιάδες άτομα τα οποία θα επιτραπεί να επιστρέψουν στο Ισραήλ και τα πέντε πρώτα χρόνια

αμοιβαία αναγνώριση της κυριαρχίας στους ιερούς τόπους του καθενός¹⁶⁵, όμως οι διαπραγματεύσεις διακόπηκαν το 2001, μετά από αίτημα των Ισραηλινών, λόγω πρόωρων εκλογών στο Ισραήλ.

Εν τω μεταξύ το 2000 είχε ξεσπάσει η δεύτερη Ιντιφάντα, η οποία ήταν μία παλαιστινιακή αντίδραση στην προβοκατόρική επίσκεψη του Σαρρόν¹⁶⁶, στην πλατεία των τεμενών για να καταστρέψει την ειρηνευτική διαδικασία.¹⁶⁷

Από τη στιγμή που οι Η.Π.Α. αποφάσισαν να εμπλακούν ενεργά στην διαδικασία ειρήνευσης, μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστινίων αποτέλεσαν τον πιο ενεργό διαμεσολαβητή .

Η εκλογή του προέδρου Τζορτζ Μπους, αλλά και το χτύπημα της Αλ-Κάιντα στους δίδυμους πύργους ώθησε αρχικά την αμερικανική διοίκηση στην πλήρη απεμπλοκή από την ειρηνευτική διαδικασία και στην συστηματική αντιμετώπιση των Ισραηλινών στρατιωτικών ενεργειών εναντίον των Παλαιστινίων ως νόμιμων επιχειρήσεων ασφαλείας. Τελικά μόλις το Νοέμβριο του 2001, ο Τζορτζ Μπους παρουσίασε το πολιτικό του όραμα για τη Μέση Ανατολή που ήταν σύμφωνο με την σταθερή αμερικανική θέση, περί δύο κρατών που θα ζούσαν το ένα δίπλα στο άλλο.¹⁶⁸ Ο Σκοπός της ειρηνευτικής προσπάθειας του Μπους εντασσόταν στην ευρύτερη στόχευση της αμερικανικής διοίκησης, να διατηρήσουν την ειρήνη και να σταθεροποιήσουν την ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής. Όμως η αμερικανική πλευρά απέτυχε να κατανοήσει ή ηθελημένα αγνόησε το βάθος των διαφορών μεταξύ Ισραηλινών και Παλαιστινίων, καθώς και ότι και μετά τις συμφωνίες του Όσλο το Ισραήλ συνέχισε στο μεγαλύτερο μέρος των κατεχομένων να ρυθμίζει ουσιαστικά την κάθε πτυχή της καθημερινής ζωής. Το 2003 με πρωτοβουλία της διοίκησης Μπους θα συγκληθεί στην Άκαμπα της Ιορδανίας σύνοδος, μεταξύ του πρωθυπουργού του Ισραήλ Σαρρόν και του πρωθυπουργού Αμπάς με στόχο τον τερματισμό της Ισραηλο-παλαιστινιακής διένεξης και τη δημιουργία έως το 2005 ενός παλαιστινιακού κράτους. Επιπλέον ο Μπους ήθελε να ενισχύσει τον Αμπάς σε σχέση με τον Αραφάτ με τον οποίο είχε διακόψει σχέσεις.¹⁶⁹ Τα αποτελέσματα είναι πενιχρά, όπως και δύο χρόνια αργότερα στη συνάντηση στο αιγυπτιακό θέρετρο Σαρμ-ελ-Σειχ

Το 2004 αποβιώνει ο εμβληματικός ηγέτης των Παλαιστινίων Γιασέρ Αραφάτ. Το 2005 αποχωρεί μονομερώς το Ισραήλ από τη Γάζα, ενώ το 2006 κερδίζει τις εκλογές στην Γάζα, η ακραία Ισλαμιστική οργάνωση Χαμάς , η οποία δεν αναγνωρίζει το δικαίωμα

¹⁶⁵ Ο καθορισμός των ορίων του τείχους των δακρύων εξακολουθεί να είναι προβληματικός

¹⁶⁶ Αρχηγού της δεξιάς αντιπολίτευσης του Ισραήλ

¹⁶⁷ Pressman j.(2003) The Second Intifada: Background and Causes of the Israeli-Palestinian Conflict. Journal of conflict studies. Ανακτήθηκε την 5/4/2022 από <https://journals.lib.unb.ca/index.php/jcs/article/view/220/378>

¹⁶⁸ Ajchenbaum Y.M. (2004).(σ. 71)

¹⁶⁹ Rooney K. «Sixteen Years of Israeli-Palestinian Summits. The Oslo peace process has come and gone, but the two-state solution remains elusive.» Time 4 Ιουνίου 2003 http://content.time.com/time/specials/2007/article/0,28804,1644149_1644147_1644142,00.html (έγινε πρόσβαση στις 5 Απριλίου 2022)

ύπαρξης του Ισραήλ¹⁷⁰. Η Παλαιστινιακή διοίκηση διασπάται μεταξύ της Χαμάς και της μετριοπαθούς Φατάχ που ελέγχει τη Δυτική Όχθη. Έτσι ο Παλαιστίνιος πρόεδρος Μαχμούντ Αμπάς διαλύει την κυβέρνηση εθνικής ενότητας και ιδρύει ξεχωριστή κυβέρνηση.¹⁷¹ Το 2008 ξεσπούν συγκρούσεις μεταξύ της Χαμάς και Ισραήλ, με αποτέλεσμα 1110 νεκρούς παλαιστίνιους και 13 Ισραηλινούς αντίστοιχα.¹⁷²

Στη Γάζα η κατάσταση από ανθρωπιστικής πλευράς βαίνει επιδεινούμενη, αφότου η Χαμάς που τη διοικεί, μια οργάνωση που οι μεγαλύτεροι δωρητές Η.Π.Α. και Ε.Ε. , θεωρούν τρομοκρατική¹⁷³ αφού επιζητά την καταστροφή του Ισραήλ, δεν δέχτηκε να συμμορφωθεί με τους όρους που συνοδεύουν την οικονομική βοήθεια με αποτέλεσμα να διακοπεί¹⁷⁴.

Με την άνοδο του Ομπάμα στην Προεδρία των Η.Π.Α., ξεκίνησε μια νέα διαδικασία ειρηνευτικών προσπαθειών στην αρχή της προεδρίας του το 2009. Το βασικό στοιχείο της προσέγγισης των Η.Π.Α. ήταν να πείσουν την κυβέρνηση του Ισραήλ να δεσμευτεί σε πάγωμα του εποικισμού στη Δυτική όχθη, αλλά ο Νετανιάχου αρνήθηκε. Τελικά υπήρξε συμφωνία για ενιάμηνο πάγωμα, μέχρι τα τέλη Σεπτεμβρίου 2010. Το Ισραήλ συνέχισε την κατασκευή οικισμών στην Ανατολική Ιερουσαλήμ. Ακολούθησαν συνομιλίες σε υψηλό επίπεδο, μετά από πίεση των Η.Π.Α.. Κυριάρχησε το θέμα τις ασφάλειας του Ισραήλ και το θέμα των Προσφύγων . Επίσης ο Αμπάς παρουσίασε πρόταση όπου το 98,2% της Δυτικής Όχθης δινόταν στην Παλαιστίνη. Οι συνομιλίες δεν απέδωσαν.

¹⁷⁰ Allegra, M. Napolitano, P. (2011) “Two States or Not Two States? Leadership and Peace Making in the Israeli–Palestinian Conflict”, (σ.264). Mediterranean Politics, & Slater, J. (2001) “What went wrong? The Collapse of the Israeli-Palestinian Peace Process” Political Science Quarterly, (σ. 176)

¹⁷¹ Bar-Tal, D., Halperin, E., and Oren, N. (2010) “Socio–Psychological Barriers to Peace Making: The Case of the Israeli Jewish Society”, Social Issues and Policy Review (σ. 65)

¹⁷² Murphy B. Taylor A. « The Israeli-Palestinian conflict: A chronology». The Washington Post. 20 Μαΐου 2020 <https://www.washingtonpost.com/world/2021/05/13/israel-palestinians-timeline-conflict/> (έγινε πρόσβαση στις 5 Απριλίου 2022)

¹⁷³ Laub Z. Robinson «What is Hamas?» council on Foreign relations. 17 Αυγούστου 2021 <https://www.cfr.org/backgrounder/what-hamas> (έγινε πρόσβαση στις 6 Απριλίου 2022)

¹⁷⁴ “Criteria set for Palestinian aid» bbc.com 31 Ιανουαρίου 2006. https://web.archive.org/web/20160304210537/http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/4665670.stm (έγινε πρόσβαση στις 6 Απριλίου 2022)

Το 2013-14 κατά τη δεύτερη θητεία του Ομπάμα με υπουργό εξωτερικών τον Τζον Κέρι, ενώ οι συνομιλίες διήρκεσαν περισσότερο και ήταν πιο εντατικές¹⁷⁵, τελείωσαν χωρίς συμφωνία.¹⁷⁶

Τέλος επί διοίκησης Τράμπ οι Η.Π.Α. παρουσίασαν ένα νέο σχέδιο το οποίο το ονόμασαν «Συμφωνία του Αιώνα».

Ο Τράμπ μετέβαλε την αμερικανική πολιτική στο παλαιστινιακό. Μέχρι και την διοίκηση Τράμπ οι αμερικανικές διοικήσεις προσπαθούσαν να συμβιβάσουν τις θέσεις του Ισραήλ και της παλαιστινιακής αρχής. Με τον Τράμπ αυτό άλλαξε, υιοθετώντας μια καταφανώς φιλοισραηλινή θέση. Μάλιστα η κυβέρνηση Τράμπ κατηγορήθηκε ότι πρότεινε ένα σχέδιο που δημιουργήθηκε σε συνεργασία με τον ισραηλινό πρωθυπουργό Νετανιάχου. Συγκεκριμένα ο Τράμπ διόρισε ειδικό διαμεσολαβητή τον Τζαρεντ Κούσνερ, ο οποίος κατηγορήθηκε από παλαιστίνιους ότι δεν ήταν ανεξάρτητος μεσολαβητής και είχε στενές σχέσεις με το εβραϊκό λόμπυ στις Η.Π.Α., με εντολή να προτείνει ένα νέο σχέδιο ειρήνευσης. Η «Συμφωνία του Αιώνα» είναι αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας .

Περαιτέρω το 2017 η διοίκηση Τράμπ αναγνώρισε τα Ιεροσόλυμα ως πρωτεύουσα του Ισραήλ, δίνοντας εντολή για μεταφορά της πρεσβείας. Μετέβαλλε έτσι την πολιτική των προκατόχων του προέδρων, που αρνούνταν να αναγνωρίσουν τα Ιεροσόλυμα ως πρωτεύουσα του κράτους του Ισραήλ. Μάλιστα ο Τραμπ δήλωσε ότι η αντίληψη ότι η τελική διευθέτηση του καθεστώτος της Ιερουσαλήμ θα προωθούσε την ειρηνευτική διαδικασία δεν αποδείχτηκε αληθινή.¹⁷⁷ Η διοίκηση Τράμπ αναθεώρησε αυτή την αντίληψη λέγοντας ότι αυτή η άποψη αποδείχτηκε φρούδα. Περαιτέρω, η διοίκηση Τράμπ δήλωσε ότι μεταβάλλει την αμερικανική πολιτική , ως προς το ζήτημα των εποικισμών στην Δυτική Όχθη, δηλώνοντας ότι παύει να δεσμεύεται από την γνωμάτευση της νομικής υπηρεσίας του αμερικανικού υπουργείου εξωτερικών το 1978, που χαρακτήριζε παράνομους τους Ισραηλινούς εποικισμούς στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη και ως μη σύννομους με το διεθνές δίκαιο.¹⁷⁸

Επίσης ο Τράμπ αναγνώρισε την Ισραηλινή κυριαρχία πάνω στα υψίπεδα του Γκολάν που κατείχε το Ισραήλ από την εποχή του πολέμου των έξι ημερών το 1967 και τα προσάρτησε. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο Ο.Η.Ε. ουδέποτε αποδέχτηκε την προσάρτηση

¹⁷⁵ Οι ΗΠΑ ήλπιζαν σε μια συμφωνία πλαίσιο που θα καθόριζε τις παραμέτρους σε βασικά ζητήματα όπως η γη, η Ιερουσαλήμ, οι πρόσφυγες, οι οικισμοί και η ασφάλεια.

¹⁷⁶ Pressman J. «Obama and the israeli-palestinian conflict.» E-international relation 16 Ιουλίου 2016 <https://www.e-ir.info/2016/07/14/obama-and-the-israeli-palestinian-conflict/> (έγινε πρόσβαση στις 5 Απριλίου 2022)

¹⁷⁷ «Ο Τράμπ αναγνώρισε την Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσα του Ισραήλ» Cnn.gr 06 Δεκεμβρίου 2017, <https://www.cnn.gr/kosmos/story/108574/o-tramp-anagnorise-tin-ieroyosalim-os-protreyoyisa-toy-israil> (έγινε πρόσβαση στις 12 Ιουλίου 2022)

¹⁷⁸ Lee M. US softening position on Israeli settlements in West Bank. Usatoday.com-Associated Press <https://eu.usatoday.com/story/news/world/2019/11/18/pompeo-us-no-longer-considers-west-bank-settlements-per-se-illegal/4231813002/> (έγινε πρόσβαση στις 13 Ιουλίου 2022)

του Γκολάν σύμφωνα με την απόφαση 497/1981 του συμβουλίου ασφαλείας, όπου ανέφερε ότι η προσάρτηση των υψιπέδων από το Ισραήλ θεωρείται ως παράνομη, μη γενόμενη και μη παράγουσα διεθνή έννομα αποτελέσματα.¹⁷⁹

Το σχέδιο προέβλεπε ότι το Ισραήλ διατηρεί τη συντριπτική πλειοψηφία της Ιερουσαλήμ ως αδιαίρετη πρωτεύουσά του¹⁸⁰, ενώ οι Παλαιστίνιοι ουσιαστικά δεν έχουν δικαίωμα επιστροφής, ακόμη επανακαθόριζε τα σύνορα κυρίως μεταξύ Ισραήλ και Δυτικής Όχθης, ενώ δεν επέτρεπε στην Παλαιστίνη να διατηρεί ένοπλες δυνάμεις.¹⁸¹

Συγκεκριμένα από πολιτικής απόψεως το σχέδιο προέβλεπε ένα μοντέλο παλαιστινιακής κρατικής οντότητας που θα ήταν συνδεδεμένο με μια μακρά λίστα αιρεσιμοτήτων που πρέπει να ικανοποιηθούν από τους παλαιστίνιους σε ένα διάστημα τεσσάρων ετών. Οι υποχρεώσεις της παλαιστινιακής αρχής περιλαμβάνουν τον αφοπλισμό της Χαμάς και της παλαιστινιακής Τζιχάντ, που θεωρούνται τρομοκρατικές οργανώσεις από Η.Π.Α. και Ε.Ε.. Την αναγνώριση του Ισραήλ ως εβραϊκού κράτους. Την απόχη εκ μέρους της Παλαιστίνης κάθε προσπάθειας να θέσει υποψηφιότητα για να γίνει μέλος οποιαδήποτε διεθνούς οργανισμού, χωρίς την προηγούμενη συγκατάθεση του κράτους του Ισραήλ. Την αποχή κάθε νομικής ενέργειας ενώπιον διεθνών δικαστηρίων εναντίον των Η.Π.Α. και του Ισραήλ. Τη διακοπή της παροχής συντάξεων σε οικογένειες ατόμων που σκοτώθηκαν σε επιθέσεις εναντίον Ισραηλινών ή το που κράτος του Ισραήλ τους θεωρεί τρομοκράτες. Σύμφωνα με το προτεινόμενο σχέδιο το Ισραήλ θα προσαρτήσει το 90% των οικισμών στην δυτική όχθη, ενώ το παλαιστινιακό κράτος θα αποτελείται από το 70% περίπου της δυτικής όχθης και της Λωρίδας της Γάζας.¹⁸²

Το ερώτημα που ανέκυπτε είναι πιο κομμάτι του προτεινόμενου σχεδίου θα αποτελούσε το δέλεαρ προς τους Παλαιστίνιους να δεχτούν αυτό το σχέδιο. Το αντίδωρο του σχεδίου για τους παλαιστίνιους ήταν ένα επενδυτικό σχέδιο 50 δισεκατομμυρίων δολαρίων στην παλαιστινιακή οικονομία για τα επόμενα 10 έτη. Το σχέδιο επίσης προέβλεπε τη μείωση της φορολογίας και την άρση μια σειράς εμποδίων στην ύπαρξη ελεύθερου εμπορίου που θα ενίσχυαν την ιδιωτική πρωτοβουλία και την δημιουργία θέσεων εργασίας, ώστε να αντιμετωπιστεί το οξύτατο πρόβλημα ανεργίας που υπάρχει ανάμεσα

¹⁷⁹ “Resolution 497 (1981) / adopted by the Security Council at its 2319th meeting, on 17 December 1981.” [Digitallibrary.un.org](https://digitallibrary.un.org/record/26751), <https://digitallibrary.un.org/record/26751> (έγινε πρόσβαση στις 13 Ιουλίου 2022)

¹⁸⁰ Βλέπε παράρτημα Α-6

¹⁸¹ Ward A.«Trump’s Israeli-Palestinian peace plan explained.» [vox](https://www.vox.com/2020/1/28/21083615/trump-peace-plan-map-netanyahu-israel-palestine) 28 Ιουνίου 2020 <https://www.vox.com/2020/1/28/21083615/trump-peace-plan-map-netanyahu-israel-palestine> (έγινε πρόσβαση στις 6 Απριλίου 2022)

¹⁸² «Peace to prosperity» [trumpwhitehouse.archives.gov](https://trumpwhitehouse.archives.gov/chrome-extension://oemmnrcbldboiebfnladdacbfmadadm/https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2020/01/Peace-to-Prosperity-0120.pdf) chrome-extension://oemmnrcbldboiebfnladdacbfmadadm/https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2020/01/Peace-to-Prosperity-0120.pdf (έγινε πρόσβαση στις 13 Ιουλίου 2022) (σ.43)

στους Παλαιστίνιους.¹⁸³ Επιπλέον σύμφωνα με το σχέδιο η δυτική όχθη και η Γάζα θα ενοποιηθούν μέσω μια διόδου που θα περνάει μέσα από το κράτος του Ισραήλ. Ακόμη το υπό ίδρυση παλαιστινιακό κράτος προβλέπονταν να έχει δικό του λιμένα, με την προϋπόθεση και πάλι ότι αυτό δεν θα αποτελούσε απειλή για το κράτος του Ισραήλ.¹⁸⁴

Το οικονομικό κομμάτι της συμφωνίας μπορεί να λεχθεί ότι εντόπιζε ένα από τα προβλήματα στην προσπάθεια ειρηνικής διευθέτησης του παλαιστινιακού που δεν είναι άλλο, από τις άθλιες συνθήκες που διαβιών εδώ και δεκαετίες οι Παλαιστίνιοι. Οι άθλιες συνθήκες διαβίωσης δίνουν την δυνατότητα σε ακραίες ομάδες στην Παλαιστίνη που χαρακτηρίζονται ως τρομοκρατικές οργανώσεις από τη διεθνή κοινότητα και οι οποίες ευαγγελίζονται την καταστροφή του κράτους του Ισραήλ, να στρατολογούν στελέχη και καμικάζι αυτοκτονίας εναντίων Ισραηλινών στόχων. Το αποτέλεσμα είναι συνεχείς επιθέσεις εναντίων Ισραηλινών στρατιωτικών αλλά και πολιτικών στόχων με αποτέλεσμα τη επιδείνωση των σχέσεων μεταξύ των δύο κοινωνιών, Ισραηλινής και Παλαιστινιακής γεγονός που δυσχεραίνει τη δημιουργία κλίματος για την εξεύρεση λύσεως.

Όμως οι παράμετροι του σχεδίου αγνοούσαν και την ιστορική και κοινωνική διάσταση της σύγκρουσης. Με άλλα λόγια αν και η οικονομική πτυχή του προβλήματος είναι υπαρκτή, ειδικώς όσον αφορά την οικονομική δυσπραγία της παλαιστινιακής πλευράς, το πρόβλημα αυτό καθαυτο είναι πρώτιστα και κύρια διασφάλισης της ταυτότητας και της αυθυπαρξίας δύο λαών μέσα στην ίδια γη, την γη της Παλαιστίνης. Η προσπάθεια του σχεδίου να διασφαλίσει όλες τις ισραηλινές επιδιώξεις και ανησυχίες αγνοώντας, παράλληλα τις παλαιστινιακές ανησυχίες, δεν ήταν δυνατό να γίνει δεκτό από την Παλαιστινιακή πλευρά. Μια παλαιστινιακή πλευρά μάλιστα που είναι βαθιά διχασμένη ανάμεσα στην παλαιστινιακή αρχή και τον Μαχμούτ Αμπάς που διοικεί τη Δυτική Όχθη και την Χαμάς που από το 2007 διοικεί την λωρίδα της Γάζας. Οποιαδήποτε πολιτική παραχώρηση με οικονομικό αντάλλαγμα, ειδικά με τους όρους που προβλέπονταν στο σχέδιο εκ μέρους οποιοδήποτε παλαιστίνιου θα εκλαμβάνονταν ως προδοσία. Έτσι το οικονομικό πακέτο, αντί να αποτελεί κίνητρο προς τους Παλαιστίνιους για την υιοθέτηση μιας πιο ανοιχτής στάσης προς το αντικειμενικό στόχο του σχεδίου, αποτέλεσε αντικίνητρο για την συμμετοχή των Παλαιστίνιων στη διαδικασία.

Από την άλλη πλευρά για την Ισραηλινή πλευρά, υπό την ηγεσία του Μπέντζαμιν Νετανιάχου το σχέδιο κάλυπτε σχεδόν όλες τις πάγιες επιδιώξεις των πιο αδιάλλακτων Ισραηλινών. Όμως αν και η Ισραηλινή πλευρά γνώριζε ίσως ότι αυτούς τους όρους που προέβλεπε το σχέδιο δεν θα ήταν διατεθειμένη να τους δεκτεί η Παλαιστινιακή πλευρά το

¹⁸³ «Peace to prosperity» [trumpwhitehouse.archives.gov](https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2020/01/Peace-to-Prosperity-0120.pdf) chrome-extension://oemmnadbldboiebfnladdacbfmadadm/https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2020/01/Peace-to-Prosperity-0120.pdf (έγινε πρόσβαση στις 25 Ιουλίου 2022) (σ.19)

¹⁸⁴ «Peace to prosperity» [trumpwhitehouse.archives.gov](https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2020/01/Peace-to-Prosperity-0120.pdf) chrome-extension://oemmnadbldboiebfnladdacbfmadadm/https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2020/01/Peace-to-Prosperity-0120.pdf (έγινε πρόσβαση στις 25 Ιουλίου 2022) (σ.12)

σχέδιο αυτό καθαυτό, της έδινε το πρόσχημα να ελαφρύνει τη διεθνή πίεση προς αυτήν και να συνεχίσει το πρόγραμμα εποίκισμών στη Δυτική Όχθη.

Όμως το «Σχέδιο του Αιώνα» όπως ονομάστηκε είχε και μια ακόμη πτυχή πέρα από τις σχέσεις μεταξύ Παλαιστινίων και Ισραηλινών αυτή των κρατών του κόλπου. Από τη δημοσιοποίηση κιάλας του σχεδίου στο work-shop στο Μπαχρέν τον Ιούνιο του 2019, έγινε γνωστό ότι η οικονομική πτυχή του σχεδίου θα στηριζόταν από τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Ακόμη στην επίσημη παρουσίαση του σχεδίου τον Ιανουάριο του 2020 εκπροσωπήθηκαν το Μπαχρέν και το Ομάν, ενώ ο υπουργός εξωτερικών της Σαουδικής Αραβίας, Αντελ-αλ-τζουμπέρ δήλωσε ότι το αμερικανικό σχέδιο περιέχει ορισμένα θετικά στοιχεία και ως εκ τούτου μπορεί να αποτελέσει πεδίο βάσης για την έναρξη διαπραγματεύσεων.¹⁸⁵

Η κύρια αιτία αναθέρμανσης των σχέσεων με το Ισραήλ βρίσκεται στην αντίληψη των περισσότερων καθεστώτων του αραβικού κόλπου, ότι η κύρια απειλή για την σταθερότητα της περιοχής δεν είναι το Ισραήλ, αλλά το Ιράν. Η αντίληψη αυτή επιβεβαιώνεται από τις επιθέσεις ανταρτών Χούτι στις πετρελαϊκές εγκαταστάσεις της Σαουδικής Αραβίας, στους αγωγούς μεταφοράς και στα πλοία στον περσικό κόλπο. Επιπρόσθετα και πιο σημαντικά ο Πρίγκιπας Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν, δεσμεύτηκε να επιτρέψει και να ομαλοποιήσει τις εμπορικές σχέσεις με το Ισραήλ με την προϋπόθεση ότι οι Η.Π.Α θα βοηθήσουν τη Σαουδική Αραβία να επιβληθεί στη διαμάχη της με το Ιράν και τους συμμάχους του στην περιοχή και να γίνει κομβική χώρα στη Μέση Ανατολή. Η άνοδος του Σαλμάν στην εξουσία του θρόνου της Σαουδικής Αραβίας και η τριμερής συνεργασία μεταξύ των χωρών του κόλπου του Ισραήλ και των Η.Π.Α. θα καταστήσει τη Σαουδική Αραβία από επικριτή των πολιτικών του Ισραήλ στην Ισραηλινοπαλαιστινιακή διένεξη σε σιωπηλό παρατηρητή.

Για τους Παλαιστίνιους η μη λύση της διένεξης έχει αποτέλεσμα τη συνέχιση της καταπάτησης των δικαιωμάτων τους και της φτωχοποίησης τους. Χαρακτηριστικά, στην Ζώνη Γ¹⁸⁶ των κατεχομένων της Δυτικής Όχθης και της Ανατολικής Ιερουσαλήμ, οι Ισραηλινοί δίνουν οικοδομική άδεια μόνο στο 3-4% των αιτούντων. Ακόμη υφίστανται δυσκολίες στην μετακίνηση, διακρίσεις στην παροχή δημόσιων αγαθών, ενώ αποτελούν και θύματα υπερβολικής βίας από τις δυνάμεις ασφαλείας της περιοχής.¹⁸⁷

¹⁸⁵ «Saudi foreign minister praises 'deal of the century» [middleeastmonitor.com](https://www.middleeastmonitor.com/20200214-saudi-foreign-minister-praises-deal-of-the-century/). 14 Φεβρουαρίου 2020 <https://www.middleeastmonitor.com/20200214-saudi-foreign-minister-praises-deal-of-the-century/> (έγινε πρόσβαση στις 27 Ιουλίου 2022)

¹⁸⁶ Βλέπε Παράρτημα Α-3

¹⁸⁷ A/75/86-E/2020/62 (2020,may,27). Economic and social repercussions of the Israeli occupation on the living conditions of the Palestinian people in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and of the Arab population in the occupied Syrian Golan. United Nations/General Assembly Economic and Social Council Ανακτήθηκε την 6/4/2022 από <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Economic%20and%20social%20repercussions%20of%20the%20Israeli%20occupation%20on%20the%20living%20conditions%20of%20the%20Palestinian%20people>

Από την άλλη οι Εβραίοι πολίτες του Ισραήλ, συχνά γίνονται στόχοι τρομοκρατών και επιθέσεων αυτοκτονίας. Το Ισραήλ στην εβδομηντατετράχρονη ιστορία του, πότε δεν ένωσε ασφάλεια και απαλλαγμένο από την τρομοκρατία.¹⁸⁸

Για να γίνει όμως πλήρως κατανοητή η πολυπλοκότητα της διένεξης θα πρέπει να γίνει παρουσίαση και της πολιτικής των μεγάλων δυνάμεων σε σχέση με αυτή, αφού οι μεγάλες δυνάμεις με τις πράξεις τους επηρέασαν την εξέλιξή της και τις αποφάσεις Ισραηλινών και Παλαιστινίων και ως εκ τούτου σε μεγάλο βαθμό την εξέλιξη της σύγκρουσης.

[e%20in%20the%20OPT%2C%20including%20East%20Jerusalem%2C%20and%20of%20the%20Arab%20population%20in%20the%20occupied%20Syrian%20Golan.pdf](https://www.un.org/victimssofterrorism/en/node/359)

¹⁸⁸ Un.org VICTIMS of TERRORISM SUPPORT PORTAL. United nations

Ανακτήθηκε την 6/4/2022 από <https://www.un.org/victimssofterrorism/en/node/359>

Κεφάλαιο 8ο

Η Ρωσική πολιτική στην Ισραηλο-Παλαιστινιακή διένεξη από την εποχή της Σοβιετικής Ένωσης ως και την Ρωσική ομοσπονδία.

Η επίδραση της Ρωσίας στην Παλαιστίνη από το τέλος του 19ου αιώνα ως τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα.

Η ρωσική εμπλοκή στη Μέση Ανατολή είναι αρκετά παλαιά. Μάλιστα στις 8 Μαΐου 1882 ιδρύθηκε η Ορθόδοξη Αυτοκρατορική Εταιρεία Παλαιστίνης, κατόπιν έγκρισης του Ρώσου Τσάρου Αλέξανδρου Γ.' Σκοπός της ίδρυσης της εταιρίας ήταν η αύξηση της Ρωσικής επιρροής στη μέση Ανατολή. Αυτό προσπάθησε να το επιτύχει μέσω της δημιουργίας σχολείων, νοσοκομείων, ξενόνων και διαφόρων εν γένει φιλανθρωπικών δραστηριοτήτων. Παράλληλα η εταιρεία προσέφερε βοήθεια στους πολυάριθμους προσκυνητές που από το δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα συρρέουν στην γη της Παλαιστίνης.¹⁸⁹

Μετά την επανάσταση του 1917, η εδαφική εξάπλωση έπαυσε να αποτελεί πρωταρχικό κίνητρο της ρωσικής πολιτικής και η έμφαση μετατοπίστηκε στην ιδεολογική και πολιτική επιρροή. Κατά την περίοδο αυτή, η Σοβιετική Ένωση δεν ασχολήθηκε πολύ με την κατάσταση στην Μέση Ανατολή και την Παλαιστίνη. Αυτή η αδιαφορία διάρκειας τριών δεκαετιών, διακόπηκε μόνο για λίγο και παροδικά εξαιτίας των παλαιστινιακών ταραχών του 1929, της μικρότερης παλαιστινιακής εξέγερσης του 1933 και της μεγάλης αραβικής εξέγερσης του 1936-1939. Κύριος σκοπός της σοβιετικής ηγεσίας όλη την προπολεμική περίοδο, ήταν η εδραίωση της επανάστασης, η αναγνώριση του νέου καθεστώτος από την υπόλοιπη διεθνή κοινότητα, καθώς και η αντιμετώπιση του Ναζιστικού κινδύνου.

Έτσι η Σοβιετική Ρωσία βρέθηκε χωρίς κανέναν σύμμαχο στην εν δυνάμει

¹⁸⁹ «Ο Πατριάρχης Μόσχας για τα 140 χρόνια της Αυτοκρατορικής Ορθόδοξης Παλαιστινιακής Ένωσης» [orthodoxianewsagency.gr](https://www.orthodoxianewsagency.gr) *Ορθοδοξία Διεθνές εκκλησιαστικό πρακτορείο ειδήσεων*. (06 Απρίλιος 2022,) https://www.orthodoxianewsagency.gr/patriarxeia/patriarxio_mosxas/o-patriarxis-mosxas-gia-ta-140-xronia-tis-aytokratorikis-orthodoksis-palaistiniakis-enosis/ad (έγινε πρόσβαση στις 4 Οκτωβρίου 2022)

εκρηκτική περιοχή.¹⁹⁰

Το παράδοξο της συμβολής της Ε.Σ.Σ.Δ. στην αναγνώριση του Ισραήλ το 1948.

Τον Μάιο του 1947, η Σοβιετική Ένωση εξέπληξε τον τότε διπλωματικό κόσμο αντιστρέφοντας την επί τρεις δεκαετίες υποστήριξή της προς τον αραβικό κόσμο, τοποθετούμενη πρακτικά ως υποστηρικτής των σιωνιστικών φιλοδοξιών, για την ίδρυση και εδραίωση ενός εβραϊκού κράτους στην Παλαιστίνη.

Ο Στάλιν εφάρμοσε αυτή την πολιτική γιατί πίστευε ότι έτσι θα εξασφάλιζε ένα σύμμαχο στην Μέση Ανατολή.¹⁹¹ Αρχικά δεν ήθελε να προωθήσει τα εβραϊκά συμφέροντα στην Παλαιστίνη. Μάλιστα είχε ξεκινήσει μια πολιτική που σκόπευε να δώσει στους Σοβιετικούς Εβραίους εθνική αυτονομία εντός των συνόρων της Ε.Σ.Σ.Δ., τελικά αυτές οι πρωτοβουλίες απέτυχαν. Όσο για το Ισραήλ, ο Στάλιν δεν επρόκειτο να αφήσει τους Σοβιετικούς Εβραίους πολίτες να μεταναστεύσουν εκεί. Ο Στάλιν είδε τη δημιουργία του κράτους του Ισραήλ στην Παλαιστίνη ως μία ευκαιρία να απωθήσει έξω από τη Μέση Ανατολή την ήδη αποδυναμωμένη από τον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο, Μεγάλη Βρετανία, την οποία μισούσε.¹⁹²

Εξίσου εκπληκτική ήταν και η ιδεολογική εκλογίκευση αυτής της κίνησης υποστήριξης του σιωνιστικού κινήματος, στην οποία αντιτίθετο ιδεολογικά η κομμουνιστική ιδεολογία. Αυτή η εντελώς ανορθόδοξη αντιστροφή της σοβιετικής εξωτερικής πολιτικής διήρκεσε λιγότερο από δύο χρόνια προτού μεταπέσει σε μια περίοδο αδιάφορης ουδετερότητας, ώσπου κατόπιν, να

¹⁹⁰ Krammer Ar.(winter, 1973), Soviet Motives in the Partition of Palestine, 1947-48, Journal of Palestine Studies. pp. 102-119 <https://doi.org/10.2307/2535483> Ανακτήθηκε την 4/10/2022 από https://www.jstor.org/stable/2535483#metadata_info_tab_contents

¹⁹¹ Yerogov Oleg «Why did the USSR help to create Israel, but then became its foe.» *Russia beyond*. 15 Δεκεμβρίου 2015, <https://www.rbth.com/history/327040-ussr-and-israel-from-friends-to-foes> (έγινε πρόσβαση στις 4 Οκτωβρίου 2022)

¹⁹² Krammer Ar.(winter, 1973), Soviet Motives in the Partition of Palestine, 1947-48, Berkeley- California Journal of Palestine Studies. pp. 102-119 <https://doi.org/10.2307/2535483> Ανακτήθηκε την 4 Οκτωβρίου 2022 από https://www.jstor.org/stable/2535483#metadata_info_tab_contents

ακολουθήσει μιας περιόδου επιδείνωσης, που κορυφώθηκε με τη διαμόρφωση της συμφωνίας πώλησης αιγυπτιακών όπλων από την Τσεχία το 1955.¹⁹³

Μέχρι το 1947, οι γενικοί στόχοι της Σοβιετικής Ένωσης, που είχε εμπλακεί σε μια σειρά επικίνδυνων διπλωματικών ελιγμών και αντιπαραθέσεων με τη Δύση, στη Μέση Ανατολή μπορούν να περιοριστούν σε τέσσερις βασικούς άξονες.

Αρχικά η Ρωσία ανησυχούσε για τα νότια σύνορά της στον Καύκασο με τις χώρες της Μέσης Ανατολής. Συγκεκριμένα το Ιράν του Σάχη και η Τουρκία, που ήδη είχε στενές σχέσεις με τις Η.Π.Α. και τη Δύση, βρισκόταν επικίνδυνα κοντά στις μεταλλουργικές βιομηχανίες και στα πετρελαϊκά πεδία του Καυκάσου της Νότιας Ρωσίας. Ο προβληματισμός ήταν ότι οι χώρες αυτές θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως δυνητικά εφιαλτήρια εναντίον της Σοβιετικής Ένωσης.

Ένας δεύτερος, αν και εξίσου σημαντικός, λόγος για το ενδιαφέρον της Ρωσίας για την περιοχή, ήταν η παραδοσιακή επιθυμία να εξασφαλίσει ένα λιμάνι που θα της δίνει πρόσβαση στα θερμά ύδατα της Μεσογείου κάτι που δεν είχε καταφέρει να επιτύχει ο Στάλιν στις διαπραγματεύσεις ειρήνευσης μετά τον πόλεμο.

Ένας τρίτος λόγος που ευνοούσε την ενεργότερη εμπλοκή της Ε.Σ.Σ.Δ. στην Μέση Ανατολή αφορούσε το μέλλον του πετρελαίου της περιοχής. Ήδη από το 1943 ο Στάλιν επιθυμούσε Ε.Σ.Σ.Δ., Η.Π.Α. και Η.Β. να διαχειρίζονται μαζί το πετρέλαιο της Μέσης Ανατολής κάτι που απέρριψε ο Ρούσβελτ.¹⁹⁴ Η επιθυμία αυτή, μάλιστα γιγαντωνόταν από την καταστροφή που είχε υποστεί η Σοβιετική πετρελαϊκή βιομηχανία, κατά το διάστημα της Ναζιστικής κατοχής και τον φόβο ότι τελικά τα κοιτάσματα της Μέσης Ανατολής θα περιέρχονταν υπό τον πλήρη αγγλοαμερικανικό έλεγχο, χωρίς η Ε.Σ.Σ.Δ. να μπορεί να επηρεάσει τις εξελίξεις όπως και συνέβη.¹⁹⁵

Τέλος η εκτεταμένη ύπαρξη δυτικών συμφερόντων στην περιοχή την καθιστούσε αγαπημένο στόχο των σοβιετικών τακτικών αντιπερισπασμού εναντίον των Δυτικών δυνάμεων και δη της Μεγάλης Βρετανίας.

Το ξέσπασμα του Παλαιστινιακού Ζητήματος το 1947, αν και καταλάβαινε μικρό μέρος των ανησυχιών του Κρεμλίνου, στα πλαίσια του ψυχρού πολέμου, παρείχε σαφώς μια απροσδόκητη ευκαιρία στη Μόσχα να ακολουθηθεί μια εντελώς νέα

¹⁹³ Thomas Michael & Shaughnessy Skaggs (2015) The Czech-Egyptian arms deal of 1955 : a turning point in Middle Eastern Cold War history (σ.46). Louisville (Master thesis) University of Louisville <https://doi.org/10.18297/etd/2287> Ανακτήθηκε την 5/10/2022 από <chrome-extension://oemmnadbldboiebfnladdacdbfmadadm/https://ir.library.louisville.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3343&context=etd>

¹⁹⁴ Krammer Ar. (1973), (σ.104)

¹⁹⁵ «Oil and oil power» *American foreign relations*, <https://www.americanforeignrelations.com/O-W/Oil-Oil-and-world-power.html> (έγινε πρόσβαση στις 13 Οκτωβρίου 2022)

σοβιετική τακτική, όσον αφορά τη Μέση Ανατολή. Σημαντική συμβολή σε αυτή την φιλοισραηλινή πολιτική μετατόπιση είχαν Εβραίοι σοβιετικοί πολίτες καθώς και Εβραίοι σιωνιστές της Παλαιστίνης που διατηρούσαν διαύλους επικοινωνίας με την σοβιετική ηγεσία τα προηγούμενα χρόνια που προηγήθηκαν της εντολής του Ο.Η.Ε., για να αντιμετωπίσει το θέμα με μια φιλοισραηλινή οπτική. Μάλιστα υπάρχουν ενδείξεις ότι σε αυτές τις συναντήσεις Εβραίοι σιωνιστές ηγέτες έδωσαν προσωπικές υποσχέσεις ότι το νέο κράτος δεν θα ακολουθούσε εχθρική πολιτική προς την Ε.Σ.Σ.Δ.¹⁹⁶ Οι Σοβιετικοί σίγουρα δεν είχαν λάβει παρόμοιες διαβεβαιώσεις από μέλη του αραβικού κόσμου. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Δρ Μοσέ Σνέχ πολωνοεβραίου σιωνιστή¹⁹⁷, διευθυντού το 1946 του εβραϊκού οργανισμού στο Παρίσι για την πανευρωπαϊκή υποστήριξη του σχεδίου διχοτόμησης της Παλαιστίνης¹⁹⁸. Ο Σνέχ είχε διαμορφώσει κατόπιν επαφών του στην Πολωνία, τη θέση ότι ο εβραϊκός αγώνας εναντίων των Βρετανών στην Παλαιστίνη ήταν κομμάτι του αντιιμπεριαλιστικού αγώνα και ως εκ τούτου μια πρόσδεσή του με την Ε.Σ.Σ.Δ. θα απέφερε περισσότερα κέρδη, απ'ότι η αντίστοιχη με την Αγγλία και τις Η.Π.Α..

Επιπλέον αριστερές οργανώσεις του Ισραήλ, ιδιαίτερα η Χασμχομέρ Χατζαϊρ¹⁹⁹ διέθεσαν έναν αριθμό άλλων ανεπίσημων "περιπλανώμενων πρεσβευτών" για να επηρεάσουν κομμουνιστές αξιωματούχους σε όλο το ανατολικό μπλοκ και στα Ηνωμένα Έθνη.

Οι Σιωνιστές της Παλαιστίνης επιπροσθέτως έθεταν περαιτέρω ζήτημα στρατιωτικών προμηθειών από την Ανατολική Ευρώπη για την υπεράσπιση του δυνητικού κράτους από την επικείμενη αραβική εισβολή. Στα παραπάνω ζητήματα ο Γκρομικό το 1947 πριν ακόμη υποστηρίξει επίσημα στην ολομέλεια του Ο.Η.Ε. το σχέδιο διχοτόμησης απάντησε θετικά γεγονός που επιβεβαιώθηκε λίγο αργότερα όταν

¹⁹⁶ Gorodetsky, G. (2001). The Soviet Union and the creation of the state of Israel. (CAP Working-Paper). München: Universität München, Sozialwissenschaftliche Fakultät, Centrum für angewandte Politikforschung (C.A.P), Διαθέσιμο [chrome-extension://oemmn.../36219/ssoar-2001-gorodetsky-The_Soviet_Union_and_the.pdf?sequence=1&isAllowed=y&lnkname=ssoar-2001-gorodetsky-The_Soviet_Union_and_the.pdf](https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/36219/ssoar-2001-gorodetsky-The_Soviet_Union_and_the.pdf?sequence=1&isAllowed=y&lnkname=ssoar-2001-gorodetsky-The_Soviet_Union_and_the.pdf) (έγινε πρόσβαση στις 13 Οκτωβρίου 2022)

¹⁹⁷ Ο Σνέχ ήταν βετεράνος πολεμιστής του πολωνικού στρατού κατά τον Β παγκόσμιο πόλεμο, ενώ υπήρξε και αρχιστράτηγος για έξι χρόνια της Χαγκάνα, μετά την εγκατάστασή του στην αγγλοκρατούμενη Παλαιστίνη το 1940

¹⁹⁸ Judd L. Teller (1957), The Kremlin the Jews and the Middle East New York, publisher Cambridge University Press, (σ.142)

¹⁹⁹ Hashomer Hatzair «Israel Society & Culture» [jewishvirtuallibrary.org https://www.jewishvirtuallibrary.org/hashomer-hatzair](https://www.jewishvirtuallibrary.org/hashomer-hatzair) (έγινε πρόσβαση στις 6 Οκτωβρίου 2022)

η Ρωσία συνέβαλε στην Προμήθεια όπλων του Ισραήλ μέσω Πράγας.²⁰⁰

Την εποχή εκείνη οι σιωνιστές αναζητούσαν επιτακτικά την υποστήριξη από οποιονδήποτε θα μπορούσε να τους παράσχει στήριξη. Οι σοβιετικοί στρατηγιστές πάλι, είχαν θεωρήσει, ότι μια υποστήριξη προς την εβραϊκή υπόθεση θα οδηγούσε τους Σιωνιστές να αισθάνονται ευγνώμονες προς την Σοβιετική Ένωση για την υποστήριξή της στο ψήφισμα του διαχωρισμού, που θα οδηγούσε σε σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των δύο μερών και τελικά θα καθιστούσε το νέο κράτος του Ισραήλ, σε βραχίονα της Σοβιετικής πολιτικής στην περιοχή. Γεγονός που ερείδονταν και σε ανάλογες απόψεις αριστερών σιωνιστών όπως ήδη καταδείχτηκε.

Όμως αυτή η προσδοκία των Σοβιετικών δεν επρόκειτο να πραγματοποιηθεί. Ο ίδιος ο Μπεν Γκουριόν, παντού δήλωνε ότι ο παγκόσμιος εβραϊσμός βρίσκεται τόσο σε Δυτικές χώρες όσο και στην Ανατολική Ευρώπη. Ένα εβραϊκό κράτος που θα καθόριζε την πολιτική του επί της βάσης πολιτικών ιδεολογιών, θα εξέθετε σε κίνδυνο τη μία από τις δυο ομάδες και αυτό είναι κάτι που δεν θα έπρεπε να συμβεί.

Ο Μπεν Γκουριόν έκανε πιο ξεκάθαρη τη θέση του μιλώντας με τον πρώτο Αμερικανό πρέσβη στο Ισραήλ Τζέιμς Μακ-Ντόναλντ :*«Το Ισραήλ καλωσορίζει τη ρωσική υποστήριξη στον Ο.Η.Ε., αλλά δεν θα ανεχθεί τη ρωσική κυριαρχία. Το Ισραήλ δεν είναι μόνο δυτικό στον προσανατολισμό του, αλλά ο λαός μας είναι δημοκρατικός και αντιλαμβάνεται ότι μόνο μέσω της συνεργασίας και της υποστήριξης των Η.Π.Α. μπορεί να γίνει ισχυρός και να παραμείνει ελεύθερος. Μόνο η Δύση, ταπεινώνοντας και εγκαταλείποντας το Ισραήλ στον Ο.Η.Ε. και αλλού, μπορεί να αποξενώσει το λαό μας.»*²⁰¹

Πράγματι η ευγνωμοσύνη του Ισραήλ προς το Ανατολικό μπλοκ και δη προς την Ε.Σ.Σ.Δ. σε καμία περίπτωση δεν το εμπόδισε να συμμαχήσει με τη Δύση στα Ηνωμένα Έθνη σε θέματα όπως ο πόλεμος της Κορέας. Ταυτοχρόνως όμως προσπαθούσε να διατηρήσει φιλικές σχέσεις με τη Σοβιετική Ένωση για χάρη του μεγάλου εβραϊκού πληθυσμού που φιλοξενούσε στους κόλπους της.

Ένας άλλος παράγοντας που ώθησε την Ε.Σ.Σ.Δ. στη στήριξη της δημιουργίας του νέου κράτους είναι ο σοσιαλιστικός χαρακτήρας των εβραϊκών αποικισμών στην Παλαιστίνη. Ήδη από το 1909 είχε ξεκινήσει μια ιδεαλιστική κοινοτική εκστρατεία γεωργικής ανάπτυξης και αποκατάστασης ελών με την έναρξη της δημιουργίας των κιμπούτς.²⁰² Στην «εβραϊκή» Παλαιστίνη, στα Κιμπούτς, είχαν δημιουργηθεί

²⁰⁰ Habib Canaan, (1958), (*Betzeit Ha'Britim*) when the British left, Tel Aviv, (σ. 44)

²⁰¹ Mac Donald G. James, (1951) *My Mission to Israel, 1948-1951* (New York) : Εκδότης Aslan press (σ. 257)

²⁰² Τα κιμπούτς είναι συλλογικοί οικισμοί χτιζόταν σε γη που ανήκε στο όλον σύνολο της εβραϊκής κοινότητας που συναποτελούσε τα Κιμπούτς .

αυτάρκεις παραγωγικές μονάδες, όπου εσωτερικά το χρήμα δεν είχε καμία αξία , υπήρχε ισοκατανομή των καρπών της κοινοτικής εργασίας και η ηγεσία ήταν εκ περιτροπής. Τα επιτεύγματα σε γεωργία και βιομηχανία εντυπωσίαζαν τους Σοβιετικούς.²⁰³

Χαρακτηριστική του πως οι Σοβιετικοί είχαν επηρεαστεί από το «σοσιαλιστικό» πείραμα είναι οι παρατηρήσεις γνωστού σοβιετικού διπλωμάτη σε εβραϊκή αντιπροσωπία εν μέσω του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου το 1943 που ρίχνουν φως στη μετέπειτα σοβιετική στήριξη δημιουργίας του Ισραήλ το 1948. Ο διπλωμάτης φέρεται να δήλωσε: *«Τη δεκαετία του '20, δεν μπορούσαμε παρά να θεωρήσουμε τον Σιωνισμό ως φορέα του βρετανικού ιμπεριαλισμού. Και ήμασταν υποχρεωμένοι να σας αντιμετωπίσουμε ανάλογα. Τώρα, ωστόσο, η όλη κατάσταση έχει αλλάξει. Όχι μόνο η Βρετανία και ο Σιωνισμός φαίνεται να βρίσκονται σε συνεχή διαμάχη, αλλά και η δική μας οπτική έχει υποστεί μια σοβαρή εξέλιξη. Εάν η Σοβιετική Ρωσία ενδιαφερόταν για το μέλλον στη Μέση Ανατολή, θα ήταν προφανές ότι οι προηγμένοι και προοδευτικοί Εβραίοι της Παλαιστίνης μας υπόσχονται πολύ περισσότερα από τους καθυστερημένους Άραβες που ελέγχονται από φεουδαρχικές κλίκες βασιλιάδων και αφέντηδων.»*²⁰⁴

Πέρα όμως από την «γοητεία» που ασκούσαν στη Ρωσία οι επιτυχίες των Κιμπούτς, η απόφαση της Ρωσίας ήταν και αποτέλεσμα στυγνών στρατηγικών υπολογισμών της εξωτερικής πολιτικής, της τότε Σοβιετικής ηγεσίας. Χαρακτηριστική είναι η δήλωση του Αντρέι Γκρομικό, υπουργού εξωτερικών της Σοβιετικής ένωσης από το 1957 έως το 1985 και εκπροσώπου της Ε.Σ.Σ.Δ. την επίμαχη περίοδο του 1947 και 1948 λέγοντας *«υπάρχει μόνο ένα είδος λογικής στις εξωτερικές υποθέσεις: η λογική του τι είναι καλύτερο για τη Σοβιετική Ένωση»*²⁰⁵

Η Βρετανία μετά το τέλος του δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου είχε αυξήσει το γόητρο και τη δύναμη της, στην Μέση Ανατολή ως η μόνη μεγάλη δύναμη με πλήρη παρουσία στην περιοχή. Την ισχύ της αύξανε η υπαρξη συνθήκων όπως η Συνθήκη του Λονδίνου με την Υπερ-Ιορδανία το 1946, όπου αναγνωριζόταν η ανεξαρτησία της χώρας²⁰⁶, καθώς

²⁰³ Eliahu Ben-Horin, (1944) "The Soviet Wooing of Palestine", Harper's Magazine Απρίλιος, 188 (σ. 418)

²⁰⁴ Krammer Ar. (1973,) (σ.108)

²⁰⁵ Lester Velie, (1969), Countdown in the Holy Land, New York : Εκδότης Funk & Wagnalls (σ. 19)

²⁰⁶ A. S. Kirkbride, Tewfiq A. Huda, Fauzi El Mulki (Oct., 1948) "Treaty of Alliance between His Majesty in Respect of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and His Majesty the King of the Hashimite Kingdom of Transjordan", 15th March, 1948 Middle East Journal, Vol. 2, No. 4 pp. 469-473 Εκδότης Middle East institute Ανακτήθηκε την 10/10/2022 από https://www.jstor.org/stable/pdf/4322014.pdf?refreqid=excelsior%3A1f8074b03e5de16912f31c35615e0c55&ab_segments=&origin=&acceptTC=1

και οι συνθήκες παραχώρησης ανεξαρτησίας στο Ιράκ ήδη από το 1922²⁰⁷ και της Αιγύπτου από το 1930.²⁰⁸ Ταυτόχρονα είχε υπό τον έλεγχό της την Αραβική Λεγεώνα και η θέση της φαινόταν απρόσβλητη. Πέρα όμως από αυτή την επιφανειακή δύναμη της Μεγάλης Βρετανίας, οι Σοβιετικοί γνώριζαν τις αδυναμίες του Ηνωμένου βασιλείου και ήθελαν να τις εκμεταλλευτούν. Αυτές οι αδυναμίες προήρχοντο εκ του γεγονότος ότι ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος είχε εξαντλήσει οικονομικά αλλά και ψυχολογικά την Βρετανία. Ο ανταποικιακός αγώνας είχε ως αποτέλεσμα η τεράστια αυτοκρατορία της, σταδιακά να αποσυντίθεται. Ακόμη υπήρχε συνεχής εσωτερική πίεση στη Βρετανία για μείωση του αποικιακού κόστους.

Η Σοβιετική ένωση θεωρούσε ότι η δημιουργία ενός εβραϊκού κράτους θα συνέβαλε στην περαιτέρω εξουθένωση των βρετανών. Σε αυτό το πλαίσιο οι Άραβες της Παλαιστίνης δεν αποτελούσαν Σοβιετική προτεραιότητα.

Η έκκληση του Βρετανού πρωθυπουργού Κλέμεντ Άττλη το φθινόπωρο του 1946 προς τις Η.Π.Α. για σύμπραξη μαζί τους στην ασφάλεια της περιοχής επιτάχυνε τις Ρωσικές αποφάσεις. Όπως παρατήρησε ένας οξυδερκής παρατηρητής : *«Πιθανόν αυτή η απόφαση του Άττλη, περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη, ήταν που έπεισε τον Στάλιν στην αιφνιδιαστική απόφαση να υποστηρίξει την ίδρυση εβραϊκού κράτους στην Παλαιστίνη.»*²⁰⁹ Οι Αμερικανοί αντίπαλοι της υποστήριξης του Ισραήλ υποπτευόταν ότι, η αναγνώριση του Ισραήλ και η απόφαση διαμελισμού της Παλαιστίνης, θα προκαλούσε εκτός από την λεκτική αντίδραση των εξοργισμένων αραβικών κρατών και μια πιθανή αραβοισραηλινή σύγκρουση στην οποία οι πιθανότητες ήταν εναντίον του Ισραήλ. Μία παρέμβαση λοιπόν των Αραβικών κρατών που θα σήμαινε κατάφορη παραβίαση των ψηφισμάτων του Ο.Η.Ε., θα προκαλούσε την επέμβαση του οργανισμού με ειρηνευτικές δυνάμεις, ώστε να επιβάλει το ψήφισμα. Σε μια τέτοια επέμβαση, εικαζόταν ότι ο Ρωσικός στρατός θα συμμετείχε ενεργά, απαιτώντας κυρίαρχο ρόλο στην ειρηνευτική δύναμη. Από τη στιγμή που η Ρωσία έστελνε τους στρατιωτικούς της στην Παλαιστίνη, οι Αμερικανοί θεωρούσαν ότι δεν θα ήταν δυνατό καμία δύναμη στη γη να τους εκδιώξει χωρίς πόλεμο.²¹⁰

²⁰⁷ «Anglo-Iraqi Treaty United Kingdom-Iraq [1930]» [Britannica.com, https://www.britannica.com/topic/Anglo-Iraqi-Treaty-United-Kingdom-Iraq-1930](https://www.britannica.com/topic/Anglo-Iraqi-Treaty-United-Kingdom-Iraq-1930) (έγινε πρόσβαση στις 10 Οκτωβρίου 2022)

²⁰⁸ The Anglo-Egyptian Treaty Negotiations (Mar. 17, 1928), Bulletin of International News, New Series, Vol. 4, No. 19 (σ. 3-11) : Εκδότης Royal Institute of International Affairs, Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου 2022 από <https://www.jstor.org/stable/i25638429>

²⁰⁹ Kimche Jon, & Kimche David, (1960) Clash of Destinies: The Arab-Jewish War and the Founding of the State of Israel, New York: Εκδότης Praeger (σ. 275)

²¹⁰ The Hon. Lawrence Smith, Wisconsin, (December 18, 1947), (σ. 11653) US House of Representatives, Congressional Record

Η ίδια η διαμάχη επίσης της Σοβιετικής Ένωσης με τις Η.Π.Α. ωθούσε την πρώτη να επιλέξει τους Εβραίους αντί τους Άραβες. Η Σοβιετική αναγνώριση του Ισραήλ σκόπευε να διασπάσει την αμερικανοβρετανική ενότητα. Επιπλέον η επιδέξια Σοβιετική προπαγάνδα, μέσω του Ράδιο Μόσχα, γρήγορα έπεισε τους Άραβες να ξεχάσουν την κίνηση της Ρωσίας. Χαρακτηριστική είναι η δήλωση του εκπροσώπου του αραβικού γραφείου ενημέρωσης στην Ουάσιγκτον την 1η Δεκεμβρίου 1947 μια βδομάδα μετά το ψήφισμα περί διαμελισμού της Παλαιστίνης του Ο.Η.Ε. «... Η στάση της Ρωσίας είναι πιο κατανοητή από εκείνη των Ηνωμένων Πολιτειών, διότι οι Ρώσοι δεν έχουν τίποτα να χάσουν στη Μέση Ανατολή... Προφανώς ενδιαφέρονται για μια λύση που δεν είναι λύση...»²¹¹

Η προθυμία της Μόσχας να συμπράξει με τις Ηνωμένες Πολιτείες στο σχέδιο για ένα εβραϊκό κράτος, θεωρήθηκε από πολλούς στρατιωτικούς παρατηρητές ως μια επιδέξια επιχείρηση των Σοβιετικών να προκαλέσουν μια μόνιμη ρήξη μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και των αραβικών κρατών που συνορεύουν με την Παλαιστίνη. Η Ρωσία εξάλλου δεν χρειαζόταν ούτε στρατηγικές αεροπορικές βάσεις, ούτε πετρέλαιο από τις αραβικές χώρες.²¹²

Η αραβική δυσαρέσκεια στράφηκε πράγματι προς τις Ηνωμένες Πολιτείες. Παράλληλα το εβραϊκό κράτος θα συνέχιζε να αποτελεί εμπόδιο σε οποιαδήποτε συμφιλίωση των αραβοαμερικανικών σχέσεων. Η Σοβιετική Ρωσία δεν είχε παρά να αρχίσει να εκμεταλλεύεται τη δυσαρέσκεια των Αράβων εθνικιστών για να παίξει και στις δύο πλευρές του Παλαιστινιακού ζητήματος μέχρι τα γεγονότα να υπαγορεύσουν την ανάγκη για δέσμευση.²¹³

Η Σοβιετική ένωση υπό τον Στάλιν επέλεξε να στηρίξει το ψήφισμα για την διχοτόμηση της Παλαιστίνης αντιμετωπίζοντας τα αραβικά κράτη ως "αντιδραστικά" και ως προϊόντα της βρετανικής και εν γένει της Δυτικής νεοαποικιακής πολιτικής στην περιοχή. Έτσι παρά την προγενέστερη άποψη του Λένιν που θεωρούσε ότι ο αραβικός κόσμος θα μπορούσε κάλλιστα να προσφέρει μια ποικιλία πλεονεκτημάτων ως σύμμαχος σε έναν αγώνα εναντίον της Δύσης, ο Στάλιν αποφάσισε, ότι οι περιορισμένοι στόχοι που προσφέρονταν από την υποστήριξη των Εβραίων εξακολουθούσαν να υπερτερούν εκείνων που προσφέρονταν από τους Άραβες.²¹⁴

Ο άλλος λόγος που μπορεί να εξηγήσει τη στάση του Στάλιν στην αναγνώριση του Ισραήλ ήταν μια ακραία υποτίμηση της δυναμικής δύναμης του αραβικού κόσμου και του αντιδυτικού συναισθήματος, σε αντίθεση με μια υπερεκτίμηση των

²¹¹ Arab Office Washington, (December,6, 1947) Arab News Bulletin, Washington Εκδότης Arab office. (σ.2)

²¹² Krammer Ar.(1973,),(σ.108-114)

²¹³ Krammer Ar.(1973,)(σ.118)

²¹⁴ Krammer Ar.(1973,)(σ.118)

περιορισμένων πλεονεκτημάτων που φαινόταν να προσφέρει η υποστήριξη του εβραϊκού κράτους. Έτσι αγνόησε το γεγονός ότι οι Άραβες σε μια περίοδο που έψαχναν απελπισμένα διεθνή υποστήριξη θα ένιωθαν αιώνια ευγνωμοσύνη, για την υποστήριξη που θα ελάμβαναν από την Σοβιετική ένωση.

Το τέλος του μήνα του Μέλιτος μεταξύ Ε.Σ.Σ.Δ. και Ισραήλ. Η επαναπροσέγγιση με τον αραβικό κόσμο και τους Παλαιστίνιους

Ο “Μήνας του Μέλιτος” όμως της Σοβιετικής ένωσης με το Ισραήλ δεν επρόκειτο να διαρκέσει πολύ. Η εξασθένιση των ρωσικών και σοβιετικών στοιχείων άρχισε στα μέσα της δεκαετίας του 1950, αποτέλεσμα εν μέρει του μεταβαλλόμενου πολιτικού προσανατολισμού του Ισραήλ υπό την επίδραση του Ψυχρού Πολέμου, καθώς και μιας νέας εγχώριας ιδεολογίας “χωνευτηρίου” στο Ισραήλ. Τη διαδικασία αυτή «αποσοβιετοποίησης» η ιστορικός Ανίτα Σαπίρα έχει ονομάσει “*ανεκπλήρωτη αγάπη του Σιωνισμού για τη Σοβιετική Ρωσία*”.²¹⁵

Επιπλέον σύντομα έγινε καταφανές στη Μόσχα ότι η βοήθεια που παρείχε στο Τελ-Αβίβ έφθειρε τα κομμουνιστικά κόμματα της περιοχής, ενώ μέσα στο Ισραήλ η Σοβιετική ένωση είδε πολύ σύντομα να επιβεβαιώνεται η πολιτική άποψη που είχε εκφράσει ο Μπεν Γκουριόν, ότι το Ισραήλ είναι προσανατολισμένο στη Δύση και στις Δυτικές αξίες. Χαρακτηριστικά το κομμουνιστικό κόμμα του Ισραήλ που υποστήριξε μάλιστα τη δημιουργία ενός κοινού Παλαιστινιακού κράτους επί τη βάση της εργατικής τάξης και όχι της εθνοθηρσκείας, δεν κατάφερε ποτέ να ξεπεράσει το 5% του εκλογικού σώματος αποτελούμενο μάλιστα κατά τα 4/5 του από Άραβες.²¹⁶

Έτσι η Ε.Σ.Σ.Δ με αποδυναμωμένα τα ερείσματα στην Ισραηλινή κοινωνία και βλέποντας την συνεχώς αυξανόμενη φιλοαμερικανική τάση στην πολιτική του Ισραήλ διέκοψε τις διπλωματικές της σχέσεις το 1953. Μάλιστα παρά κάποιες διορθωτικές κινήσεις μετά το θάνατο του Στάλιν, αυτές δεν επανήλθαν ποτέ στο επίπεδο που είχαν κατά την περίοδο του 1946-1948, όπου η συμβολή της Σοβιετικής Ένωσης στη δημιουργία του Ισραηλινού κράτους ήταν σημαντική.²¹⁷

²¹⁵ Ziva Galili (2005) The Soviet Experience of Zionism: Importing Soviet Political Culture to Palestine, *Journal of Israeli History*, 24:1, 1-33, (σ.3) DOI: [10.1080/13531040500039984](https://doi.org/10.1080/13531040500039984) Ανακτήθηκε την 17/10/2022 από <https://doi.org/10.1080/13531040500039984>

²¹⁶ Μάζης Θ. Ι. (2008) Η Αραβο-Ισραηλινή σύγκρουση και η γεωπολιτική της Ανατολικής Μεσογείου στο δεύτερο ήμισυ του 20ου αιώνα. Αθήνα (σ.14) Εκδότης: Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής & Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ). Ανακτήθηκε την 15/10/2022 από [chrome-extension://oemmnadbldboiebfnladdacbfmadadm/https://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2008/07/op01051.pdf](https://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2008/07/op01051.pdf)

²¹⁷ Μάζης Θ.Ι. (2008) (σ.14)

Η Ε.Σ.Σ.Δ. μετά το 1955 επανακαθορίζει την πολιτική της και τις συμμαχίες της στην περιοχή, στηρίζοντας το αραβικό εθνικιστικό κίνημα που εκείνη την εποχή ανθεί και στο οποίο το Παλαιστινιακό παίζει σημαντικό ρόλο, ως παράγοντας συσπείρωσης του Αραβικού κόσμου που συγκρούεται κατά την οπτική της Μόσχας με τις νέο-αποικιακού τύπου πολιτικές των δυτικών δυνάμεων. Στο πλαίσιο αυτής της οπτικής η Σοβιετική ένωση τη δεκαετία του 1950 θα θεωρήσει το Ισραήλ ως «μοχλό» όλων αυτών των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων στη Μ. Ανατολή.²¹⁸

Η απτή αποτύπωση αυτής της μεταβολής της Ρωσικής πολιτικής προς τον Αραβικό κόσμο έλαβε χώρα στις 27 Σεπτεμβρίου του 1955 όταν η Σοβιετική ένωση υλοποίησε μέσω Τσεχοσλοβακίας την συμφωνία εξοπλισμού της Αιγύπτου ύψους 90 εκατομμυρίων δολαρίων. Αυτή η συμφωνία είναι κομβικής σημασίας αν αναλογιστεί κανείς ότι το Ισραήλ πολέμησε στον πρώτο ισραηλοαραβικό πόλεμο με όπλα που πήρε από την Σοβιετική ένωση και πάλι μέσω Τσεχοσλοβακίας.²¹⁹

Για τις επόμενες δύο δεκαετίες η Ρωσία υπέγραψε διάφορες συμφωνίες οικονομικής, αμυντικής και κοινωνικοπολιτιστικής συνεργασίας με αραβικές χώρες της περιοχής. Οι Η.Π.Α. θα αντιδράσουν σε αυτές τις δράσεις της Σοβιετικής ένωσης με το δόγμα Αϊζενχάουερ σύμφωνα με το οποίο προβλέπονταν ότι εάν η Ε.Σ.Σ.Δ. υπερβεί το όριο και αυξήσει την παρουσία της στη Μέση Ανατολή οι Η.Π.Α. θα αντιδράσουν δυναμικά.²²⁰

²¹⁸ Μάζης Θ.Ι. (2008) (σ.14).

²¹⁹ Μάζης Θ.Ι. (2008) (σ.15).

²²⁰ Μάζης Θ.Ι. (2008) (σ.16).

Η Σοβιετική πολιτική σε σχέση με την ισραηλοπαλαιστινιακή διένεξη κατά τις δεκαετίες του 1960 και του 1970.

Η δεκαετία του 1960 θα σηματοδοτεί από τον πόλεμο των έξι ημερών. Μερικοί ερευνητές υποστήριζαν ότι η Μόσχα υποκίνησε τον πόλεμο στο μέτρο του δυνατού, ή δεν τον απέτρεψε, ώστε να αυξήσει την αραβική εξάρτηση για τη σοβιετική βοήθεια, καθώς και για να ενοποιήσει τις «προοδευτικές δυνάμεις» στη Μέση Ανατολή, ώστε να εδραιώσει περαιτέρω τη θέση της στην περιοχή.²²¹ Σύμφωνα με αυτή την άποψη οι σοβιετικοί ηγέτες επεδίωκαν έναν περιορισμένο αραβο-ισραηλινό πόλεμο που θεωρούσαν ότι δεν θα δημιουργούσε κανέναν κίνδυνο περαιτέρω ανάφλεξης, ή την καταστροφή του Ισραήλ που δεν επιθυμούσαν. Η αντίληψή τους ήταν ότι οι αραβικές ένοπλες δυνάμεις ήταν καλά εξοπλισμένες και επαρκώς προετοιμασμένες για οποιαδήποτε ένοπλη σύγκρουση με τις Ισραηλινές Αμυντικές Δυνάμεις (IDF)²²²

Μία άλλη άποψη προκρίνει την ιδέα ότι η Σοβιετική πολιτική της περιόδου ήταν διχασμένη ως προς την πολιτική της, στην Μέση Ανατολή ως αποτέλεσμα της μάχης εξουσίας μεταξύ των μελών της συλλογικής ηγεσίας που είχε ανατρέψει τον Νικίτα Χρουστσόφ τον Οκτώβριο του 1964. Σύμφωνα με αυτή την ερμηνεία, ο Σοβιετικός πρωθυπουργός Αλεξέι Κοσίγκιν, ο πρόεδρος του Ανώτατου Σοβιέτ, Νικολάε Ποντγκόρνι και ο υπουργός Εξωτερικών Αντρέι Γκρομικό ήταν επιφυλακτικοί ως προς το εάν οι Άραβες «σύμμαχοι» τους ήταν έτοιμοι να πολεμήσουν εναντίον του Ισραήλ. Όλοι υποτίθεται ότι υποστήριζαν μια προσεκτική πολιτική έναντι της Μέσης Ανατολής, με σκοπό να αποτραπεί ο κίνδυνος ένοπλης σύγκρουσης μεταξύ της Ε.Σ.Σ.Δ. και των Ηνωμένων Πολιτειών, μετά από έναν τυχόν πόλεμο μεταξύ του Ισραήλ και των αραβικών χωρών. Ωστόσο, ο γραμματέας του Σοβιετικού Κομμουνιστικού Κόμματος (CPSU), Λεονίντ Μπρέζνιεφ και ο νέος πολιτικός του σύμμαχος, ο υπουργός Άμυνας Αντρέι Γκρέτσκο, ακολούθησαν μια περιπετειώδη πολιτική πορεία που οδήγησε στην κλιμάκωση της αραβό-ισραηλινής σύγκρουσης. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με αυτήν την άποψη, ο πόλεμος των Έξι Ημερών ήταν το αποτέλεσμα και μιας συνωμοσίας που σχεδιάστηκε για να επισπεύσει μια ένοπλη σύγκρουση στη Μέση Ανατολή και να βελτιώσει την εσωτερική θέση τόσο του

²²¹ Michael Oren, (2003), Six Days of War: June 1967 and the Making of the Modern Middle East, New York Presidio Press (σ.54-55)

²²² Alexei Vassiliev (1993), Russian Policy in the Middle East: from Messianism to Pragmatism, Reading-Berkshire: Ithaka press (σ. 65-66)

Μπρέζνιεφ όσο και του Γκρέτσκο.²²³

Από τα απομνημονεύματα του Νικήτα Χρουστσόφ, καταδεικνύεται ότι η Μόσχα ακολουθούσε μία πολιτική που επιδίωκε πράγματι την κλιμάκωση των εντάσεων στη Μέση Ανατολή, ώστε να ξεσπάσει μία ακόμη πολεμική σύγκρουση μεταξύ του Ισραήλ και των Αράβων γειτόνων του. Η ανώτατη ηγεσία της Ε.Σ.Σ.Δ. ενθάρρυνε την ηγεσία Αίγυπτου και Συρίας για σύγκρουση με το Ισραήλ θεωρώντας ότι έτσι εξυπηρετούνταν τα συμφέροντα της. Μάλιστα ο σοβιετικός στρατός όταν φάνηκε ότι η σύγκρουση δεν θα είχε θετική έκβαση για τους Άραβες, σχεδίασε να λάβει πρακτικά μέτρα, όπως ναυτικές και αερομεταφερόμενες ενισχύσεις καθώς και αεροπορική υποστήριξη για τις χερσαίες επιχειρήσεις των Αράβων συμμάχων της, ενώ προειδοποίησε το Ισραήλ να μην κινηθεί προς τη Δαμασκό όταν διαφάνηκε μια τέτοια πιθανότητα²²⁴. Τελικά η Ε.Σ.Σ.Δ. δεν έλαβε πρακτικά μέτρα που θα αντέστρεφαν τις εδαφικές απώλειες των Αράβων από φόβο μήπως κάτι τέτοιο προκαλούσε την αντίδραση των Η.Π.Α. αλλά και διχογνωμιών στο Κρεμλίνο.²²⁵

Μια τρίτη άποψη υποστηρίζει ότι η Μόσχα δεν επιθυμούσε να οδηγήσει τους Άραβες να διεξάγουν πόλεμο εναντίον του Ισραήλ. Τουναντίον, ήθελε να αποτρέψει τον κίνδυνο μιας πιθανής ισραηλινής στρατιωτικής επίθεσης στη Συρία. Όμως ο πρόεδρος της Αιγύπτου Γκαμάλ Αμπντ ελ Νάσερ παρερμήνευσε τις προθέσεις της Μόσχας και αποκλείοντας τον Κόλπο της Άκαμπα, εν αγνοία όμως του Κρεμλίνου ή τουλάχιστον χωρίς την πλήρη συγκατάθεσή του, έδωσε το έναυσμα του casus belli για το Ισραήλ και τον πόλεμο των έξι ημερών.²²⁶

Σε μυστική έκθεση του Λεονίντ Μπρέζνιεφ, όπως αποκαλύπτουν πολωνικά αρχεία²²⁷ η οποία παρουσιάστηκε στην ολομέλεια της κεντρικής επιτροπής του Σοβιετικού Κομμουνιστικού Κόμματος στις 20/6/1967 με τίτλο «*Σχετικά με τη Σοβιετική Πολιτική Μετά την Ισραηλινή Επιθετικότητα στη Μέση Ανατολή*» καταδεικνύεται ότι η Μόσχα δεν είχε καμία πρόθεση να υποκινήσει ένοπλη σύγκρουση στη Μέση Ανατολή. Ο πόλεμος του Ιουνίου 1967, ήταν αποτέλεσμα σοβαρών

²²³ Pedro Ramet (1990), *The Soviet-Syrian Relationship since 1955: a Troubled Alliance* Newfoundland & Labrador, Boulder (σ. 43-44)

²²⁴ Richard Herrmann (1987), *Soviet policy and the Arab-Israeli conflict*. *Political Science Quarterly*, Vol. 102, No. 3 (Autumn, 1987), pp. 417-440 *The Academy of Political Science* . (σ.424), Ανακτήθηκε την 02/10/2022 από <https://www.jstor.org/stable/2151401>

²²⁵ Sabella Ginor, (2000) "The Russians Were Coming: the Soviet Military Threat in the 1967 Six Day War", *Herzliya, Middle Eastern Review of International Affairs* 4(4) December, (σ.44-59)

²²⁶ Richard B. Parker, (1992) "The June 1967 War: Some Mysterious Explored", *Middle East Journal* 46(2) (σ. 177-197).

²²⁷ Ένα αντίγραφο της συνοπτικής δήλωσης του Μπρέζνιεφ μεταφράστηκε στα πολωνικά και στη συνέχεια κυκλοφόρησε στην ηγεσία του Πολωνικού Κομμουνιστικού Κόμματος. Τα στοιχεία ανακαλύφθηκαν από το πανεπιστήμιο του Μπεν Γκουριόν.

λανθασμένων υπολογισμών, αλλά και της σοβιετικής αδυναμίας να ελέγξει τους Άραβες, παρά μια συνωμοσία. Σύμφωνα με την έκθεση φαίνεται ότι καθ' όλη τη διάρκεια του διαστήματος Απριλίου-Μαΐου 1967, το Κρεμλίνο υποψιαζόταν ότι το Ισραήλ σχεδίαζε μια επιθετική ενέργεια κατά της Συρίας. Υπό το φως αυτών των πληροφοριών, το Πολιτικό Γραφείο του Κ.Κ.Σ.Ε. αποφάσισε να ενημερώσει τις κυβερνήσεις της Αιγύπτου και της Συρίας για τα επιθετικά σχέδια του Ισραήλ.²²⁸ Έτσι η Σοβιετική κυβέρνηση προσπαθώντας να αποτρέψει μια ισραηλινή επίθεση και να σώσει το νέο φίλο προσκεείμενο ριζοσπαστικό-αριστερό καθεστώς στη Δαμασκό, ενημέρωσε την Αίγυπτο ότι το Ισραήλ είχε κινητοποιήσει τις ένοπλες δυνάμεις του στα σύνορα με τη Συρία. Με αυτόν τον τρόπο, η Μόσχα ήλπιζε να ωθήσει τον Νάσερ να βοηθήσει τη Συρία συγκεντρώνοντας τις ένοπλες δυνάμεις του στα σύνορα της Αιγύπτου με το Ισραήλ. Αυτό το Κρεμλίνο το έκανε, πιστεύοντας λανθασμένα, ότι το Ισραήλ δεν ήταν αρκετά ισχυρό για να πολεμήσει ταυτόχρονα σε δύο πολέμους και έτσι θα αναχαιτιζόταν η επικείμενη επιθετική ενέργεια του Ισραήλ στη Συρία.

Σύμφωνα με την συγκεκριμένη έκθεση του Μπρέζνιεφ φαίνεται καθαρά ότι μετά την επιδείνωση της κατάστασης στη Μέση Ανατολή τον Μάιο του 1967, η Μόσχα δεν ήταν πλέον σε θέση να ελέγξει την κρίση. Μάλιστα Σοβιετικοί ξαφνιάστηκαν όταν ο Νάσερ απέκλεισε τον Κόλπο της Ακαμπα χωρίς να τους έχει συμβουλευτεί. Ο φόβος ότι ο αποκλεισμός του Κόλπου της Ακαμπα θα μπορούσε να προκαλέσει το Ισραήλ σε πόλεμο οδήγησε τη Μόσχα να ασκήσει διπλωματική πίεση στην ισραηλινή κυβέρνηση. Παράλληλα η Μόσχα άσκησε όλη της την επιρροή στους ηγέτες της Συρίας και της Αιγύπτου ώστε να σταματήσουν την επιθετική ρητορική έναντι του Ισραήλ. Την Συρία την προέτρεπε να αποφύγει οποιαδήποτε ενέργεια που θα μπορούσε να δώσει το πρόσχημα στο Ισραήλ να επιτεθεί, ενώ ο Νάσερ είχε διαβεβαιώσει επίσης σε επίσκεψή του στη Μόσχα στις 28/5/1967 ότι δεν σχεδίαζε να καταφύγει σε ένοπλη σύγκρουση ή να προκαλέσει το Ισραήλ σε πόλεμο .

Η αιφνιδιαστική επίθεση του Ισραήλ και η ταχεία νίκη μέσα σε έξι ημέρες ανησύχησαν τη σοβιετική ηγεσία. Η Μόσχα, ωστόσο, δεν ήταν διατεθειμένη να λάβει οποιαδήποτε στρατιωτική δράση κατά του Ισραήλ ή να δώσει όπλα στους Άραβες, όσο συνεχίζονταν οι εχθροπραξίες. Μάλιστα οι σοβιετικοί ηγέτες αμφιβάλλοντας για την δυνατότητα των Αράβων να συνεχίσουν την πολεμική προσπάθεια, επικεντρώθηκαν στο διπλωματικό στίβο, αναζητώντας μέσω του Ο.Η.Ε. την επίτευξη μιας συμφωνίας κατάπαυσης του πυρός που θα σταματούσε την ισραηλινή επίθεση και θα

²²⁸ «AAN KC PZPR 2632, pp. 366-367. “ June 20, 1967 On Soviet Policy following the Israeli Aggression in the Middle East» [Digitalarchive.wilsoncenter.org](https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/112654.pdf?v=c22886d0b719fbfb8ec2242455327761)
<https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/112654.pdf?v=c22886d0b719fbfb8ec2242455327761>
(έγινε πρόσβαση στις 31 Οκτωβρίου 2022)

αποκαθιστούσε το status quo ante, αποσυρόμενο το Ισραήλ στην προπολεμική συνοριακή γραμμή. Μόνο όταν η κατάληψη της συριακής πρωτεύουσας από τον ισραηλινό στρατό φαινόταν επικείμενη, το Κρεμλίνο αύξησε απότομα την πίεση στο Ισραήλ και μάλιστα κατέφυγε σε στρατιωτικές απειλές. Σε εκείνο το σημείο ο Πρόεδρος Λίντον Τζόνσον παρενέβη στη σύγκρουση και έπεισε την ισραηλινή κυβέρνηση να σταματήσει τις μάχες.²²⁹

Ο Μπρέζνιεφ στην έκθεσή του περιέγραφε το Ισραήλ ως εργαλείο στα χέρια του Δυτικού ιμπεριαλισμού, ισχυριζόμενος ότι η ισραηλινή επίθεση το 1967, είχε σχεδιαστεί προσεκτικά από τη Δύση και στηριχτεί με ακριβό Δυτικό εξοπλισμό, που είχε δοθεί στο Ισραήλ τα χρόνια που είχαν προηγηθεί της σύγκρουσης με στόχο την ανατροπή των προοδευτικών καθεστώτων στη Μέση Ανατολή, τη μείωση της επιρροής της Ε.Σ.Σ.Δ. στους Άραβες συνεργάτες της και την αποκατάσταση της κυρίαρχης θέσης, που είχαν οι Δυτικές δυνάμεις στην περιοχή αυτή μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1950.²³⁰

Έτσι την κρίσιμη περίοδο του πολέμου των έξι ημερών η Σοβιετική ένωση με την πολιτική που ακολούθησε δεν μπόρεσε να αποτρέψει τον πόλεμο, αλλά μπορεί να λεχθεί ότι μάλλον αντίθετα, επιτάχυνε την έκρηξη της πολεμικής αναμέτρησης, ενώ τελικά αρκέστηκε να προστατεύσει τα φίλα προς αυτήν καθεστάτα από την πλήρη κατάρρευση. Για τους Άραβες της Παλαιστίνης ο Πόλεμος των έξι ημερών προκάλεσε μια ακόμη καταστροφή, αφού οι Ισραηλινοί κατέλαβαν την Ιερουσαλήμ. Η Ιερουσαλήμ και η τύχη της στην ισραηλοπαλαιστινιακή αποτέλεσε και θα αποτελέσει κομβικό σημείο της διένεξης.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1970, οι σοβιετικοί επιθυμούσαν την έναρξη διαλόγου με το Ισραήλ, στα πλαίσια της προσπάθειάς βελτίωσης των σχέσεων με την Ουάσιγκτον και της επίδρασης που μπορούσε να έχει σε αυτή το εβραϊκό λόμπι διαμαρτυρόμενο για την σοβιετική μεταναστευτική πολιτική.²³¹

Ας σημειωθεί ότι οι επαφές μεταξύ Ισραήλ και Ε.Σ.Σ.Δ., παρά την ύπαρξη του ψυχρού πολέμου συνεχίστηκαν. Επαφές υπήρχαν ακόμη και μετά την διακοπή των επίσημων σχέσεων που ακολούθησε τον πόλεμο του 1967. Ο λόγος αυτής της μη διακοπής, από την μία, ήταν η φιλοδοξία της Μόσχας να γίνει ένας «τίμιος μεσίτης» μεταξύ Εβραίων και Αράβων και ο έλεγχος των τελευταίων, ώστε να μην την σύρουν

²²⁹ «Uri Bar-Noi The Soviet Union And The Six-Day War: Revelations From The Polish Archives» [Wilsoncenter.org, https://www.wilsoncenter.org/publication/the-soviet-union-and-the-six-day-war-revelations-the-polish-archives](https://www.wilsoncenter.org/publication/the-soviet-union-and-the-six-day-war-revelations-the-polish-archives) (έγινε πρόσβαση την 1 Νοεμβρίου 2022)

²³⁰ «AAN KC PZPR 2632, pp. 359-360 “ June 20, 1967 On Soviet Policy following the Israeli Aggression in the Middle East”» [Digitalarchive.wilsoncenter.org https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/112654.pdf?v=c22886d0b719fbfb8ec2242455327761](https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/112654.pdf?v=c22886d0b719fbfb8ec2242455327761) (έγινε πρόσβαση στις 31 Οκτωβρίου 2022)

²³¹ Οι σοβιετικοί απαγόρευαν την ελεύθερη μετανάστευση σοβιετικών εβραίων πολιτών στο Ισραήλ.

σε αντιπαράθεση με τις Η.Π.Α. και από την άλλη η ελπίδα που έτρεφε το Ισραήλ ότι θα έπειθε την Ε.Σ.Σ.Δ. να ανοίξει τις πύλες στην εβραϊκή μετανάστευση.²³²

Οι μυστικές συναντήσεις που πραγματοποιούνταν κατά τη δεκαετία του 1970 μεταξύ Ισραηλινών εκπροσώπων και Σοβιετικών και λίγο πριν τον πόλεμο του Yom-Kippur δεν κατάφεραν να γεφυρώσουν το χάσμα μεταξύ των δύο χωρών. Αιτία της αποτυχίας των επαφών ήταν ο φόβος, ότι ακόμη και η γνωστοποίηση τους αρκούσε να αποξενωθούν οι Σοβιετικοί από τους Άραβες συμμάχους τους. Πάντως σε αυτές τις συνομιλίες υπήρχε η αίσθηση ότι, οι Σοβιετικοί, υποπτευόταν ότι οι Αιγύπτιοι φίλοι τους, έκρυβαν πράγματα και ήταν πιο ευέλικτοι σε προτάσεις τους προς τους Ισραηλινούς μέσω αμερικανικών διαύλων. Όταν ξέσπασε όμως ο πόλεμος του Yom-Kippur οι σοβιετικοί απείλησαν με χρήση βίας, για να αποτρέψουν τη συντριπτική ήττα της Αιγύπτου στο Σινά και την πιθανότητα να βαδίσει το Ισραήλ προς το Κάιρο.²³³ Όμως, όταν μετά τον πόλεμο ο Σαντάτ διαπραγματεύτηκε σοβαρά με το Ισραήλ μια συνθήκη ειρήνης, χρησιμοποίησε την αμερικανική μεσολάβηση. Η Σοβιετική εισφορά ήταν σημαντική στον πόλεμο, αλλά η αδυναμία της Ε.Σ.Σ.Δ. να βελτιώσει τις σχέσεις του με το Ισραήλ την έθετε στο περιθώριο τον καιρό της ειρήνης.²³⁴

Η Ε.Σ.Σ.Δ. απομακρύνθηκε από την Αίγυπτο του Σανταντ και έθεσε την Συρία ως βάση των Ρωσικών επιδιώξεων στην περιοχή. Ταυτόχρονα συνεχίστηκαν οι επαφές μεταξύ Ε.Σ.Σ.Δ. και Ισραήλ. Ο Αντρέι Γκρομικό υπουργός εξωτερικών της Ε.Σ.Σ.Δ., συναντήθηκε με τον Ισραηλινό ομόλογο του Άμπα Έμπαν τον Δεκέμβριο του 1973 στις Η.Π.Α. και του μετέφερε το μήνυμα, ότι η επανέναρξη των επίσημων σχέσεων μεταξύ των δυο χωρών εξαρτάται από την έναρξη διαλόγου μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστινίων για την επίλυση της διένεξης.

Η σοβιετική προσέγγιση όλα αυτά τα χρόνια, πρωτίστως αποσκοπούσε στην εξυπηρέτηση των ιδιαίτερων συμφερόντων της Ε.Σ.Σ.Δ. στην περιοχή παρά στην εκτίμηση του παλαιστινιακού κινήματος προς αυτή. Η αύξηση του γοήτρου της και η δημιουργία προβλημάτων στις Η.Π.Α., χωρίς όμως αυτά να ξεφεύγουν από ένα πλαίσιο που θα μπορούσε να εξελιχθεί σε σύγκρουση των δυο υπερδυνάμεων αποτελούσε οδηγό της σοβιετικής πολιτικής. Έτσι αντιτάχθηκε στις τρομοκρατικές επιθέσεις παλαιστινιακών οργανώσεων που λάμβαναν χώρα από τα τέλη της δεκαετίας του 60, ενώ συνεχώς καλούσε τις δύο πλευρές για επίλυση της διένεξης, μέσω

²³² Laron G. «Secret-soviet Israeli Negotiations on the eve of the Yom-Kippur war» <https://www.wilsoncenter.org/publication/secret-soviet-israeli-negotiations-the-eve-the-yom-kippur-war> (έγινε πρόσβαση 3 Νοεμβρίου 2022)

²³³ Laron G. «Secret-soviet Israeli Negotiations on the eve of the Yom-Kippur war» <https://www.wilsoncenter.org/publication/secret-soviet-israeli-negotiations-the-eve-the-yom-kippur-war> (έγινε πρόσβαση 3 Νοεμβρίου 2022)

²³⁴Herrmann Richard (1987) (σ.11)

διαπραγματεύσεων.

Σχετικά με το Παλαιστινιακό ζήτημα, οι Η.Π.Α. ήταν αυτές που ανέλαβαν ηγετικό ρόλο στις διαπραγματευτικές διαδικασίες που ξεκίνησαν τη δεκαετία του 1970, μεταξύ του Ισραήλ και των Αράβων. Τον Οκτώβριο του 1976, η Ε.Σ.Σ.Δ. και οι Η.Π.Α. κάλεσαν από κοινού για το τέλος της σύγκρουσης και ταυτόχρονα την αναγνώριση του παλαιστινιακού δικαιώματος στην αυτοδιάθεση. Το Ισραήλ αντέδρασε με οργή και ως εκ τούτου η πρόταση απορρίφθηκε. Κατά τις δεκαετίες του 1970 και του 1980, η Ε.Σ.Σ.Δ. ενίσχυσε τις σχέσεις της με τα αραβικά κράτη, όχι μόνο μέσω της στρατιωτικής βοήθειας που παρείχε προς αυτά, αλλά και υπογράφοντας συμφωνίες φιλίας με την Αίγυπτο, το Ιράκ και τη Συρία.

Η Συμφωνία του Καμπ Ντέιβιντ από την μία καθιέρωσε τις Η.Π.Α. ως τον αδιαμφισβήτητο μεσολαβητή στην περιοχή, και αφετέρου απομάκρυνε όσες αραβικές χώρες ήταν απογοητευμένες από τις Η.Π.Α. που δεν βοήθησαν τους Παλαιστίνιους να αποκτήσουν ένα ανεξάρτητο κράτος. Έτσι κράτη όπως η συντηρητική Σαουδική Αραβία και η ριζοσπαστική Συρία απευθύνθηκαν προς την Ε.Σ.Σ.Δ., η οποία ήταν διατεθειμένη να δεχτεί οποιαδήποτε αραβική οντότητα, ιδίως μετά την ευθυγράμμιση της Αιγύπτου με τις Η.Π.Α. στη διαπραγματευτική διαδικασία με το Ισραήλ.²³⁵

Η Δεκαετία του 1980 και οι τελευταίες προσπάθειες της Ρωσίας ως Ε.Σ.Σ.Δ. να παρέμβει στην διευθέτηση της ισραηλοπαλαιστινιακής διένεξης.

Η δεκαετία του 1980 ξεκινάει με την εισβολή της Ε.Σ.Σ.Δ. στο Αφγανιστάν και την αναζωπύρωση του ψυχρού πολέμου μετά τη ύφεση της δεκαετίας του 70. Έτσι ενώ ο ανταγωνισμός των δυο υπερδυνάμεων είχε αναζωπυρωθεί, οι παλαιστινιακές οργανώσεις στον Λίβανο άρχισαν τη μαζική απόκτηση σοβιετικών όπλων. Ωστόσο, και παρά τις στενές σχέσεις με τη Συρία και τη σοβιετική υποστήριξη προς την ηγεσία της, η Ε.Σ.Σ.Δ. δεν προμήθευσε τη Συρία με όπλα κατά τη διάρκεια του Πρώτου Πολέμου του Λιβάνου. Έτσι το 1983 δεν έκανε τίποτα για να αποτρέψει την ήττα των Αράβων που λίγο έλειψε να οδηγήσει στην πλήρη καταστροφή της Ο.Α.Π. και στη σύλληψη του Αραφάτ που αποτράπηκε με παρέμβαση της Γαλλίας. Αυτή η στάση που τήρησε η Ε.Σ.Σ.Δ. έγινε αιτία να κατηγορηθεί από τους Άραβες ότι δεν τους στήριξε όταν έπρεπε και ότι συνέβαλε στην ήττα της Συρίας.²³⁶

Στα πλαίσια ενίσχυσης των συμφερόντων της και μιας προσπάθειας

²³⁵ Aharason Micky «Relations between Israel and the USSR/Russia». *The Jerusalem institute for strategy and security*, 01 Μάϊου 2018, <https://jiss.org.il/en/aharonson-relations-israel-ussr-russia/> (έγινε πρόσβαση στις 4 Νοεμβρίου 2022)

²³⁶ Aharason Micky «Relations between Israel and the USSR/Russia». *The Jerusalem institute for strategy and security*, 01 Μάϊου 2018, <https://jiss.org.il/en/aharonson-relations-israel-ussr-russia/> (έγινε πρόσβαση 4 Νοεμβρίου 2022_)

επαναπροσέγγισης με τους Άραβες, τον Ιούλιο του 1984, η Σοβιετική Ένωση παρουσίασε ένα σχέδιο έξι σημείων ειρήνευσης των δύο πλευρών. Συγκεκριμένα το σχέδιο προέβλεπε ότι το Ισραήλ θα επέστρεφε τα εδάφη που κατελήφθησαν το 1967, ενώ θα καταργούνταν οι παράνομοι ισραηλινοί εποικισμοί. Τα ισραηλινά σύνορα θα καθορίζονταν επιτέλους οριστικά και θα κηρύσσονταν απαραβίαστα. Επιπρόσθετα, το σχέδιο ζητούσε τη δημιουργία ενός παλαιστινιακού κράτος, που θα περιλάμβανε τη Δυτική Όχθη και την Γάζα, ενώ επίσης καθοριζόταν, ότι το δημιουργηθέν νέο κράτος θα μπορούσε ως απόλυτα κυρίαρχη κρατική οντότητα να επιλέξει κατά τη βούλησή του, να σχηματίσει συνομοσπονδία με τη γειτονική του χώρα. Ακόμη στο ακανθώδες ζήτημα της Ιερουσαλήμ το σχέδιο προέβλεπε ότι η Ανατολική Ιερουσαλήμ θα περνούσε στον έλεγχο του παλαιστινιακού κράτους. Το σχέδιο θα επικυρωνόταν από το Συμβούλιο ασφαλείας.

Η Ε.Σ.Σ.Δ. πρότεινε τη διεξαγωγή διεθνούς διάσκεψης με την παρουσία της ίδιας και των Η.Π.Α., του Ισραήλ και όλων των συνορευόντων κρατών με αυτό, καθώς και την Ο.Α.Π., όπου θα δινόταν η δυνατότητα μέσα στο πολυμερές πλαίσιο μέσα από επιμέρους διμερείς συνομιλίες να καθοριστούν οι επιμέρους λεπτομέρειες της Λύσεως.

Το σχέδιο όμως δεν ευοδώθηκε γιατί το Ισραήλ δεν δεχόταν να αναγνωρίσει *de jure* την Ο.Α.Π. συνομιλώντας μαζί της, καθώς και λόγω του τρόπου που αντιμετώπιζε το σχέδιο το μέλλον της Ανατολικής Ιερουσαλήμ. Συγκεκριμένα απέδιδε την Ανατολική Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσα του Παλαιστινιακού κράτους, τη στιγμή που το Ισραήλ τη θεωρούσε ενιαία και αδιαίρετη αιώνια πρωτεύουσα του, ενώ θεωρούσε αδιανόητη και την επιστροφή του 100% των εδαφών που κέρδισε με τον πόλεμο του 1967 και αυτά σε μια εποχή που μέσα στο Ισραήλ υπήρχαν φωνές για εκδίωξη όλων των Αράβων από τη δυτική όχθη.²³⁷

Τόσο στο σχέδιο της Ε.Σ.Σ.Δ. όσο και στο παρόμοιο σχέδιο Φαχντ, του Αραβικού συνδέσμου που είχε παρουσιαστεί τον Σεπτέμβριο του 1982, από τη Σαουδική Αραβία, στη διάσκεψη της Φέζ υπήρχε η ρήτρα, που έλεγε ότι όλα τα κράτη της περιοχής θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να ζουν ειρηνικά. Τα σχέδια αυτά φυσικά δεν τελεσφόρησαν, γιατί το Ισραήλ, τα αντιμετώπισε από την αρχή ως εχθρικά, προς τα συμφέροντά του. Πάντως σε κάθε πρόταση της Σοβιετικής ένωσης θα πρέπει να σημειωθεί ότι τονιζόταν το δικαίωμα ύπαρξης του Ισραήλ, ενώ στο σχέδιο του 1984 υπήρχε ως όρος της διευθέτησης το κάλεσμα προς τους Άραβες να αποδεχτούν το δικαίωμα ύπαρξης του Ισραήλ.²³⁸

Όταν ο Γκορμπατσόφ ανέβηκε στην εξουσία, το 1985, βοήθησε τον Αραφάτ να ενισχύσει τη θέση του μεταξύ των Παλαιστινίων. Σκοπός αυτής της πράξης ήταν η ενίσχυση της επιρροής της Ε.Σ.Σ.Δ. στους Παλαιστινίους.

²³⁷Herrmann Richard (1987) (σ.423)

²³⁸ Herrmann Richard (1987) (σ.430)

Σε αντίθεση με τους προκατόχους του, ο Γκορμπατσόφ προσπάθησε επίσης να αναπτύξει μία πιο θετική ατζέντα με το Ισραήλ και να πιέσει για την επανέναρξη διαπραγματεύσεων μεταξύ Ισραήλ και Αράβων υπό τη διεύθυνση των Σοβιετικών. Σβήνοντας χρέη προς την Αίγυπτο, ύψους 3 δισεκατομμυρίων δολαρίων και προσεγγίζοντας την Ιορδανία, ήλπιζε ότι οι Η.Π.Α. ανησυχώντας για περαιτέρω αποξένωση τους από τους Άραβες θα πίεζαν το Ισραήλ να γίνει πιο διαλλακτικό. Αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής ήταν η Ιορδανία να προκρίνει μια διεθνή διάσκεψη υπό την Ε.Σ.Σ.Δ. , έναντι των άμεσων διαπραγματεύσεων. Πάντως το Ισραήλ συνέχισε να έχει την πλήρη υποστήριξη των Η.Π.Α. και ελευθερία κινήσεων.²³⁹

Η αναδιάρθρωση της ρωσικής πολιτικής στο μεσανατολικό και στο παλαιστινιακό μετά την κατάρρευση της Ε.Σ.Σ.Δ.. Η νέα εποχή που σηματοδοτεί η άνοδος του Πούτιν στη Ρωσική πολιτική

Κατά τα πρώτα χρόνια που ακολούθησαν την κατάρρευση της Ε.Σ.Σ.Δ. η Ρωσία ουσιαστικά αποσύρθηκε από τις εξελίξεις στην περιοχή της Μέσης Ανατολής. Πάρα ταύτα η προσέγγιση της σχετικά με την παλαιστινιοισραηλινή διένεξη ακολούθησε τις ίδιες αρχές με εκείνες της σοβιετικής αυτοκρατορίας, με τάσεις όμως εξισορρόπησης των θέσεων της, μεταξύ των δύο πλευρών και στάθμισης των εγχώριων αναγκών με τις διεθνείς εξελίξεις.

Από εσωτερικής πλευράς αυτό σήμαινε ότι η Ρωσία έπρεπε να ελέγξει την εξάπλωση του ριζοσπαστικού Ισλάμ που από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 δραστηριοποιούνταν στον Καύκασο. Η εμφάνιση αυτών των ομάδων συνέπεσε με την εμφάνιση της Αλ-Καϊντα και αργότερα του ISIS στην Μέση Ανατολή. Η Ρωσία ανησυχεί πάντα, ότι τρομοκρατικές ομάδες στην επικράτεια της θα επηρεάζονται από ριζοσπαστική ισλαμική κατήχηση που έχει επίκεντρο της την Μέση Ανατολή.

Ο μουσουλμανικός πληθυσμός που διαβιεί εντός Ρωσικής ομοσπονδίας καταλαμβάνει το 10% των 144 εκατομμυρίων πολιτών της. Την ίδια στιγμή ο αριθμός των Εβραίων εντός Ρωσικής ομοσπονδίας δεν ξεπερνάει τις 180 χιλιάδες. Το γεγονός αυτό εξετάζεται σοβαρά από την Ρωσική ηγεσία, κάθε φορά που αποφασίζει τα βήματά της στο πλαίσιο της αραβο-ισραηλινής σύγκρουσης, με στόχο την αποφυγή αναταραχών εντός Ρωσικής ομοσπονδίας.

Η πτώση της Ε.Σ.Σ.Δ. μείωσε το κύρος της Ρωσίας ως παγκόσμιας δύναμης, ενώ η επιρροή της έφθινε καθ' όλη τη δεκαετία του 1990, εξαιτίας εσωτερικών δυσχερειών

²³⁹ Aharason Micky «Relations between Israel and the USSR/Russia». The Jerusalem institute for strategy and security ,01 Μάϊου 2018, <https://jiss.org.il/en/aharonson-relations-israel-ussr-russia/> (έγινε πρόσβαση 4 Νοεμβρίου 2022)

στα χρόνια μετάβασης από την μονοκομματική διακυβέρνηση στην φιλελεύθερη δημοκρατία. Παρόλα αυτά η Ρωσία στήριξε τις διαπραγματεύσεις μεταξύ Παλαιστινίων και Ισραηλινών και τη διαδικασία του Όσλο που οδήγησε τελικά στις συμφωνίες της Ουάσιγκτον και της Τάμπα και παράλληλα παρείχε τις φιλικές υπηρεσίες της στις διαπραγματεύσεις μεταξύ Ιορδανίας Ισραήλ. Η ανάγκη της Ρωσίας να εξασφαλίσει την ανοχή της Δύσης στις επιχειρήσεις της στην Τσετσενία, είχε οδηγήσει τον Ιβανοφ²⁴⁰ να δηλώσει το 2001, ότι το Ισραήλ αντιμετωπίζει με την δεύτερη Ιντιφάντα παρόμοια κατάσταση με αυτή που αντιμετωπίζει αυτή στην Τσετσενία. Όμως αυτή η δήλωση δεν συνιστούσε αλλαγή της Ρωσικής πολιτικής στην ισραηλοπαλαιστινιακή διένεξη.

Το 2002 η Ρωσία αποτέλεσε ένα από τα μέρη του κουαρτέτου που συγκροτήθηκε με σκοπό τη μεσολάβηση για την ειρήνευση τα άλλα μέρη ήταν ο Ο.Η.Ε. οι Η.Π.Α. και η Ε.Ε.²⁴¹

Με την άνοδο του Πούτιν στην εξουσία, το Ισραήλ αναγκαζόταν όλο και περισσότερο να λαμβάνει υπόψη τις ρωσικές θέσεις. Η Ρωσία αντιμαχόταν κάθε ιδέα αντικατάστασης της Παλαιστινιακής ηγεσίας, είτε αρχικά του Αραφάτ, μια ιδέα που είχε εκφράσει ο πρόεδρος Μπους ο νεότερος ως πράξη επιβεβλημένη για την πάταξη της τρομοκρατίας, είτε αργότερα της Χαμάς στη Γάζα. Η εξήγηση αυτής της πολιτικής βρισκόταν στην ανησυχία της Ρωσίας, η υιοθέτηση μιας τέτοιας πολιτικής να αποτελέσει προηγούμενη για επέμβαση και στα εσωτερικά της.

Το 2001 η Ρωσία υποστήριξε ψήφισμα για αποστολή παρατηρητών στην Ιουδαία και τη Σαμάρεια του Ισραήλ και τη Λωρίδα της Γάζας. Το 2002, ο Σεργκέι Μιρόνοφ, εκπρόσωπος του Ομοσπονδιακού Συμβουλίου της Άνω Βουλής του Κοινοβουλίου, ακύρωσε μια επίσκεψη στην Παλαιστινιακή Αρχή, συνδέοντας τα γεγονότα στην Τσετσενία, το Αφγανιστάν και την Παλαιστίνη με την ίδια πηγή

Η άνοδος του Σαρόν στην εξουσία σύσφιξε τις σχέσεις Ισραήλ-Ρωσίας στηρίζοντας πολιτικά τις Ρωσικές επιχειρήσεις στη Τσετσενία.

Το 2003, ο Σαρόν σε συνάντηση του με τον Πούτιν εξέφρασε την αντίθεσή του στο ψήφισμα 1515 που προτάθηκε από τους Ρώσους και το οποίο υποστήριζε τον Οδικό Χάρτη για την Ειρήνη. Την ίδια χρονιά, η Ρωσία είχε υποστηρίξει ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας που απαιτούσε από το Ισραήλ να μην εκδιώξει τον Αραφάτ, λέγοντας όμως αργότερα, ότι ήταν ένα βιαστικό ψήφισμα.

Το 2004, κατά τη διάρκεια συζητήσεων στη Μόσχα, οι Παλαιστίνιοι εκπρόσωποι κατηγόρησαν το Ισραήλ για το αδιέξοδο στις διαπραγματεύσεις. Οι Ρώσοι δεν

²⁴⁰ Ο Σεργκέι Ιβανοφ είναι εξέχον Ρώσος πολιτικός και αξιωματούχος της Ρωσικής ομοσπονδίας. Την περίοδο 1999 έως το 2001 ήταν πρόεδρος του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας της Ρωσίας.

²⁴¹ «The Quartet», Office of Quartet, <http://www.quartetoffice.org/page.php?id=4e3e7y320487Y4e3e7> (έγινε πρόσβαση 6 Νοεμβρίου 2002)

υποστήριξαν τη θέση αυτή και μάλιστα καταδίκασαν τον Αραφάτ στο πλαίσιο του πολέμου κατά της παλαιστινιακής τρομοκρατίας, ενώ την ίδια χρονιά απείχαν από ψηφοφορία της γενικής συνέλευσης του Ο.Η.Ε. για παραπομπή της νομιμότητας του διαχωριστικού φράχτη από το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

Επίσης την ίδια χρονιά η Ρωσική ομοσπονδία καταδίκασε τη δολοφονία του Γιασίν,²⁴² αλλά παράλληλα ο Μιχαήλ Μαργκέλοφ πρόεδρος της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων, δήλωσε ότι το Ισραήλ τελικά είναι η μόνη δύναμη που μπορεί να εξουδετερώσει τρομοκράτες βοηθώντας έτσι τις παλαιστινιακές δυνάμεις ασφαλείας.²⁴³

Όταν το 2006 η Χαμάς κατέλαβε την εξουσία στη λωρίδα της Γάζας, η Ρωσία ήταν η πρώτη χώρα που αναγνώρισε την εξουσία της και μάλιστα δέχτηκε αντιπροσωπία αυτής στη Μόσχα.²⁴⁴ Η Ρωσία συνέχισε να κρατά ανοιχτούς διαύλους με τη Χαμάς, προσπαθώντας να αναλάβει μια πρωτοβουλία διαμεσολάβησης μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστινίων και παράλληλα να λειτουργεί ως διάυλος επικοινωνίας μεταξύ Χαμάς και Παλαιστινιακής αρχής στην ενδοπαλαιστινιακή σύγκρουση μεταξύ Χαμάς και Φατάχ. Κάθε Ρωσική προσπάθεια όμως ως το 2010, για το παλαιστινιακό κράτος δεν ευοδώθηκε.

Με το πέρας της πρώτης δεκαετίας του 2000 η Ρωσία κατανόησε ότι μονομερώς δεν θα μπορούσε να επιτύχει μια διευθέτηση της διαμάχης και προώθησε μια διεθνή διπλωματική παρέμβαση μέσω, του κουαρτέτου που συμμετέχει και η ίδια. Σκοπός της πολιτικής της Ρωσίας ήταν να εξισορροπήσει την αμερικανική παντοκρατορία στην περιοχή και παράλληλα να ενισχύσει το γόητρο της ως αναγεννημένη δύναμη.

Το 2011, με το ξέσπασμα και της Αραβικής άνοιξης, οι Ρώσοι σε συνομιλίες τους με τους Ισραηλινούς και τους Παλαιστινίους επισήμαναν την ανάγκη τα δύο μέρη να κατευθυνθούν προς μία ειρηνική διευθέτηση της διένεξης μέσω συνομιλιών ζητώντας παράλληλα αποχή από πράξεις που θα δυναμίτιζαν το μεταξύ τους κλίμα. Στην ίδια γραμμή τον Ιούνιο του ίδιου έτους η Ρωσία προσπάθησε να οργανώσει στη Μόσχα διεθνή διάσκεψη μέσω του κουαρτέτου, αλλά δεν τελεσφόρησαν. Τα επόμενα χρόνια οι Ρώσοι σε κάθε συνάντηση εργασίας με τους Ισραηλινούς έθεταν επαναληπτικά το θέμα μια νέας

²⁴² «In Security council debate, most speakers condemn Israel's Assassination of Hamas Leader» Press release security council , <https://press.un.org/en/2004/sc8034.doc.htm> (έγινε πρόσβαση στις 7 Νοεμβρίου 2022)

²⁴³ Igor Khrestin & John Elliott AEI «Russia and the Middle East», 19 Ιανουαρίου 2007, <https://www.aei.org/articles/russia-and-the-middle-east/> , (έγινε πρόσβαση στις 7 Νοεμβρίου 2022)

²⁴⁴ Steven Lee Myers & Greg Myre «Hamas Delegation Visits Moscow for a Crash Course in Diplomacy» The New York times.com, 4 Μαρτίου 2006, <https://www.nytimes.com/2006/03/04/world/middle-east/hamas-delegation-visits-moscow-for-a-crash-course-in.html> (έγινε πρόσβαση 6 Νοεμβρίου 2022)

διάσκεψης με έδρα στη Μόσχα, χωρίς όμως οι πρώτοι να ανταποκρίνονται θετικά κυρίως ελλείψει κινήτρου να το πράξουν.²⁴⁵

Έτσι τον Απρίλιο του 2017 και ενώ η αμερικανική διοίκηση του προέδρου Τράμπ εξέταζε το ενδεχόμενο μεταφοράς της πρεσβείας των Η.Π.Α. στην Ιερουσαλήμ,²⁴⁶ η Ρωσία έκανε μια δήλωση που σηματοδοτούσε μια αλλαγή από την μέχρι τότε πολιτική της. Από την μια επανεπιβεβαίωσε την σημασία που δίνει στη συμμετοχή της στο Κουαρτέτο και την δέσμευση της να συνεχίσει να εργάζεται εντός αυτού για την επίτευξη μια βιώσιμης λύσης που θα εξασφαλίζει σε όλους την πρόσβαση στους αγίους τόπους. Από την άλλη προέβη σε μια σημαντική ανακοίνωση λέγοντας ότι η Ρωσία αναγνωρίζει την Δυτική Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσα του Ισραήλ, χωρίς μάλιστα, για πρώτη φορά και εν αντιθέσει με παλαιότερες διακηρύξεις της, να συνδέει αυτή την πράξη της με τη δημιουργία ανεξάρτητου Παλαιστινιακού κράτους με πρωτεύουσα του την ανατολική Ιερουσαλήμ.²⁴⁷

Το 2021 καινούριες συγκρούσεις έλαβαν χώρα στην γη της Παλαιστίνης μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστινίων, όταν το Ισραήλ αντέδρασε εξαιρετικά βίαια εναντίον παλαιστινιακών διαδηλώσεων που διοργανώθηκαν την «ημέρα της οργής» στις 6/5/2021 ενάντια στη συνεχιζόμενη ισραηλινή κατοχή. Το Ισραήλ αντέδρασε με επιθέσεις στη Λωρίδα της Γάζας και αεροπορικές επιχειρήσεις, ενώ η Χαμάς φέρεται να εκτόξευσε περίπου 3.000 ρουκέτες στο ισραηλινό έδαφος. Αποτέλεσμα των συγκρούσεων ήταν οι μεν παλαιστίνιοι να μετρήσουν 227 νεκρούς οι δε Ισραηλινοί 12 .

Η Ρωσία ακολούθησε μια ουδέτερη στάση στη σύγκρουση καλώντας και τα δύο μέρη να αποκλιμακώσουν τις εντάσεις και να επιλύσουν ειρηνικά τα αναδύμενα ζητήματα, τη στιγμή μάλιστα που οι Η.Π.Α. του Μπάιντεν πήραν τη θέση του Ισραήλ επιβεβαιώνοντας την αμερικανική δέσμευση στην ασφάλεια του και στο νόμιμο δικαίωμα αυτοπροστασίας του. Την ίδια θέση με τη Ρωσία συµμερίζεται και η Κίνα και μαζί την υποστηρίζουν και στο Συμβούλιο Ασφαλείας, ως ακρογωνιαίο λίθο της παγκόσμιας αρχιτεκτονικής ασφάλειας. Η Ρωσία, όπως και η Κίνα, υποστηρίζουν από κοινού, το «σύστημα δύο κρατών» ως την καλύτερη επιλογή για μια ειρηνευτική διευθέτηση, κάτι που έχει

²⁴⁵ «Visit to Palestine and News conference following Russian-Palestinian talks» [Reliefweb.int](https://reliefweb.int), 18 Ιανουαρίου 2011, <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/visit-palestine-and-news-conference-following-russian> (έγινε πρόσβαση στις 8 Νοεμβρίου 2022)

²⁴⁶ Andrew Restuccia & Eliana Johnson «Trump inches toward moving U.S. Embassy to Jerusalem» [Politico.com](https://www.politico.com) 30 Νοεμβρίου 2017 <https://www.politico.com/story/2017/11/30/trump-us-embassy-move-jerusalem-271764> (έγινε πρόσβαση την 8 Νοεμβρίου 2022)

²⁴⁷ Anna Borshchevskaya «Putin's Self-Serving Israel Agenda-Why Russia Now Recognizes West Jerusalem as the Capital.» [Foreign Affairs.com](https://www.foreignaffairs.com), 13 Απριλίου 2017, <https://www.foreignaffairs.com/articles/israel/2017-04-13/putins-self-serving-israel-agenda> (έγινε πρόσβαση στις 8 Νοεμβρίου 2022)

υποστηριχθεί και από τα Ηνωμένα Έθνη.²⁴⁸

Έτσι στις 13/5/2021 ο Πούτιν μαζί με τον Γενικό Γραμματέα του Ο.Η.Ε. Γκουντιέρες ζήτησαν να τερματιστεί η ισραηλινοπαλαιστινιακή σύγκρουση μέσω της «λύσης των δύο κρατών», Ισραήλ και Παλαιστίνης, που θα προκύψει μετά από ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις, ενώ η Ρωσία συνέχισε να βοηθά την παλαιστινιακή οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θεσμών.²⁴⁹

Στις 22/2/2022 η Ρωσία εισέβαλε στην Ουκρανία επικαλούμενη τον κίνδυνο που συνιστούσε για την ασφάλεια της, ενδεχόμενη μελλοντική είσοδος της Ουκρανίας στο Ν.Α.Τ.Ο.. Με αυτή τη πράξη της, ήρθε σε αντίθεση με τη Δύση και υπονόμωσε σοβαρά τη θέση της ως μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας.

Παρά την επικέντρωση της Ρωσίας στον πόλεμο στην Ουκρανία, σε επικοινωνία του Ρώσου προέδρου με τον Πρόεδρο της Παλαιστινιακής αρχής για να τον ενημερώσει για την εξέλιξη της σύγκρουσης, έγινε και ανασκόπηση των εντάσεων που λαμβάνουν χώρα στην Παλαιστίνη. Ο Πούτιν επίσης διαβεβαίωσε τον Μαχμουτ Αμπας ότι η Μόσχα θα παράσχει στους Παλαιστίνιους «ρωσικό σιτάρι και λιπάσματα». Αυτή η δέσμευση είναι πολύ σημαντική για τους Παλαιστίνιους, σε μια εποχή που ο πόλεμος ανεβάζει τις τιμές των τροφίμων παγκοσμίως.

Ακόμη ο πρόεδρος Πούτιν, σύμφωνα με το πρακτορείο wafa αναφέρθηκε στις ισραηλινές πρακτικές που εμποδίζουν τους μουσουλμάνους πιστούς να έχουν ελεύθερη πρόσβαση στο τέμενος Al-Aqsa», προσθέτοντας ότι το Ισραήλ πρέπει να «σεβαστεί το υπάρχον ιστορικό status quo» στους Αγίους Τόπους και δήλωσε την πολιτική υποστήριξη της Ρωσίας στην παλαιστινιακή υπόθεση σε όλα τα διεθνή φόρουμ²⁵⁰.

Η σαφή φιλοπαλαιστινιακή στροφή της ρωσικής πολιτικής έρχεται ως αποτέλεσμα των ευρύτερων επιδράσεων που δημιουργεί ο πόλεμος στην Ουκρανία. Η Ρωσία είναι αρκετά ενοχλημένη από την στάση του Ισραήλ. Χαρακτηριστική είναι η έντονη διαμαρτυρία της Ρωσίας προς τον Ισραηλινό πρέσβη στη Μόσχα Αλεξάντερ Μπεν Σβι, ως αποτέλεσμα της απόφασης του Ισραήλ να υποστηρίξει στον Ο.Η.Ε. την αναστολή από το

²⁴⁸ Toi Staff, «In call with PA's Abbas, Putin said to criticize Israeli policies at Al-Aqsa Mosque» *times of israel.com*, 18 Απριλίου 2022, <https://www.timesofisrael.com/putin-and-pas-abbas-discusses-jerusalem-tensions-war-in-ukraine/> (έγινε πρόσβαση στις 10 Νοεμβρίου 2022)

²⁴⁹ Danil Bochkov «What Are China and Russia Saying About the Israel-Palestine Conflict? Beijing and Moscow have taken up similar positions on the escalating violence in the Middle East.» *The Diplomat*, May 21, 2021, <https://thediplomat.com/2021/05/what-are-china-and-russia-saying-about-the-israel-palestine-conflict/> (έγινε πρόσβαση στις 7 Νοεμβρίου 2022)

²⁵⁰ Toi Staff, «In call with PA's Abbas, Putin said to criticize Israeli policies at Al-Aqsa Mosque» *times of israel.com*, 18 Απριλίου 2022, <https://www.timesofisrael.com/putin-and-pas-abbas-discusses-jerusalem-tensions-war-in-ukraine/> (έγινε πρόσβαση στις 10 Νοεμβρίου 2022)

Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της συμμετοχής της Ρωσίας.²⁵¹

Μάλιστα το υπουργείο εξωτερικών της Ρωσίας κατηγορήσε το Ισραήλ, ότι προσπαθεί να εκμεταλλευτεί την κατάσταση γύρω από την Ουκρανία για να αποσπάσει την προσοχή της διεθνούς κοινότητας από μια από τις πιο μακροχρόνιες ανεπίλυτες συγκρούσεις αυτήν μεταξύ Παλαιστίνης και Ισραήλ, τονίζοντας την παράνομή κατοχή και την υφέρπουσα προσάρτηση παλαιστινιακών εδαφών, που μάλιστα γίνεται με την ανοχή της Δύσης και την υποστήριξη των Η.Π.Α. Επιπλέον καταδίκασε τον αποκλεισμό της Λωρίδας της Γάζας που κάνει το Ισραήλ με την αιτιολογία της αποτροπής στην παράνομη διακίνηση όπλων από τη Χαμάς και τρομοκρατικές ομάδες που εγκαταβιούν στο φύλακα.

²⁵¹ Toi Staff, «Russia summons Israeli ambassador, said to ask: ‘Why are you backing Nazis?’» The Times of Israel, 25 february,2022, <https://www.timesofisrael.com/russia-summons-israeli-envoy-said-to-ask-why-are-you-backing-nazis/> (έγινε πρόσβαση στις 29 Νοεμβρίου 2022)

Κεφάλαιο 9ο

Η πολιτική της Γαλλίας στην Μέση Ανατολή η θέση της στην Ισραηλο-Παλαιστινιακή διένεξη.

Η Γαλλία τα πρώτα χρόνια μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και η στάση της στο σχέδιο του Ο.Η.Ε. για τη διχοτόμηση της Παλαιστίνης.

Η Γαλλία μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου βρισκόταν σε αστάθεια τόσο όσον αφορά τη χάραξη και εφαρμογή της εσωτερικής της πολιτικής, που επηρεαζόταν έντονα από τις διακομματικές διαμάχες, όσο και στη χάραξη της εξωτερικής πολιτικής της.

Όσον αφορά το ζήτημα της Ισραηλο-Παλαιστινιακής διένεξης, το οποίο ήρθε στο προσκήνιο με την υιοθέτηση του σχεδίου διχοτόμησης το 1947, η Γαλλία παρέμεινε ως επί το πλείστον διστακτική, συναινώντας στους χειρισμούς των Ηνωμένων Πολιτειών, οι οποίες ουσιαστικά ανάγκασαν τη Γαλλία που ήταν αντίθετη με το ψήφισμα της 29ης Νοεμβρίου 1947, για τη διχοτόμηση της Παλαιστίνης, να αλλάξει την ψήφο της. Μάλιστα υπό την επίδραση των Η.Π.Α. συμμετείχε ακόμη και σε αμφιλεγόμενες επιχειρήσεις, όπως ο πόλεμος του Σουέζ τον Οκτώβριο του 1956.

Η θέση της Γαλλίας στο παλαιστινιακό ζήτημα πέρασε από διάφορες φάσεις. Αρχικά αναγνώρισε το κράτος του Ισραήλ, και υπερψήφισε στις 11 Μαΐου 1949 το 273 ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης του Ο.Η.Ε. για την εισδοχή του Ισραήλ στα Ηνωμένα Έθνη. Μετά τη λήξη όμως του πρώτου Αραβοϊσραηλινού πολέμου και την προσφυγοποίηση πολλών Παλαιστινίων, η Γαλλία υπερψήφισε στις 11 Δεκεμβρίου 1948, το ψήφισμα 194, της Γενικής Συνέλευσης, που αναγνώριζε το δικαίωμα των Παλαιστινίων προσφύγων να επιστρέψουν ή να λάβουν αποζημίωση.²⁵²

Επίσης μαζί με τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Τουρκία, η Γαλλία συμμετείχε στην Επιτροπή Συνδιαλλαγής των Ηνωμένων Εθνών που δημιουργήθηκε για να αντικαταστήσει τον διαμεσολαβητή του Ο.Η.Ε. για την Παλαιστίνη, με σκοπό την επίτευξη της αραβοϊσραηλινής ειρήνης. Από το 1950 έως το 1962, ο ρόλος της Γαλλίας στην εκστρατεία του Σουέζ, η ανοιχτή εχθρότητα της προς τον Νασερισμό και ο πόλεμος της Αλγερίας την κατέστησαν ύποπτη στα μάτια των Αράβων εθνικιστών,

²⁵² Folke Bernadotte «United Nations General Assembly Resolution 194 (1948)» *The Israeli-Palestinian Conflict: an Interactive Database* (2014/07/22) “<https://ecf.org.il/issues/issue/103>, (έγινε πρόσβαση στις 31 οκτωβρίου 2022)

συμπεριλαμβανομένων των Παλαιστινίων. Επιπλέον, καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου, η Γαλλία παρέμεινε ο κύριος προμηθευτής όπλων του Ισραήλ.²⁵³

Στις 25 Μαΐου 1950 η Γαλλία, οι Η.Π.Α. και η Αγγλία υπέγραψαν τριμερή διακήρυξη για τη διατήρηση του status quo στη Μέση Ανατολή. Αν και λογικό, στο βαθμό που επεδίωκε τη διατήρηση της ειρήνης και της σταθερότητας, που αμφότερες απειλούνταν ήδη, το έγγραφο μόνο τους Άραβες μπορούσε να ερεθίσει, οι οποίοι μάλιστα το απέρριψαν στις 21 Ιουνίου με την αιτιολογία ότι υπονοούσε την αναγνώριση του κράτους του Ισραήλ.²⁵⁴

Η άνοδος του Ντε Γκωλ στη προεδρία και η ισχυρή προσωπικότητα του στον καθορισμό της Γαλλικής πολιτικής στη διένεξη, για τις επόμενες δεκαετίες.

Ο στρατηγός Ντε Γκωλ αναφέρθηκε γλαφυρά στα αποτελέσματα της Γαλλικής πολιτικής στη μέση ανατολή μεταπολεμικά, δηλώνοντας ότι αυτή βρισκόταν σε ιστορικό χαμηλό, αφού η Αλγερινή κρίση, καθώς και η Γαλλική συμμετοχή στην κρίση του Σουέζ με το μέρος της Βρετανίας είχε κλείσει την πρόσβαση της Γαλλίας στα αραβικά κράτη δηλώνοντας χαρακτηριστικά «... *Φυσικά, σκοπεύω να αποκαταστήσω τη θέση μας σε αυτή την περιοχή του κόσμου, όπου η Γαλλία ήταν πάντα ενεργή*». Έτσι με την επιστροφή του πρώην ηγέτη των ελευθέρων Γάλλων, στρατηγού Ντε Γκολ στην εξουσία το 1958, άρχισαν να αποκαθίστανται οι δεσμοί με τον Αραβικό κόσμο που είχαν διαταραχθεί από την τέταρτη δημοκρατία.²⁵⁵

Η παραχώρηση στην Αλγερία της ανεξαρτησίας της μέσω δημοψηφίσματος, σύμφωνα και με το μεταπολεμικό πνεύμα της απόαποικιοποίησης δημιούργησε τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την ενίσχυση της θέσης της Γαλλίας έναντι των αραβικών κρατών. Έκτοτε, αυτή η "Γκωλική" άποψη για τις γαλλοαραβικές σχέσεις επηρέασε, με ορισμένες αποχρώσεις, και διαμόρφωσε με την πάροδο των ετών τη γαλλική πολιτική στο παλαιστινιακό ζήτημα, καθώς και τις απόψεις των Γάλλων ηγετών

²⁵³ «The United Nations Conciliation Commission for Palestine -Negotiating Palestine after the Nakba», [palquest.org interactive encyclopedia of the Palestine question](https://www.palquest.org/en/highlight/24260/united-nations-conciliation-commission-palestine_) (έγινε πρόσβαση στις 5 Νοεμβρίου 2022)

²⁵⁴ Shlomo Slonim (Apr., 1987), «Origins of the 1950 Tripartite Declaration on the Middle East», Middle Eastern Studies, (σ.135-149) Oxfordshire , Taylor & Francis, Ltd., Διαθέσιμο από <https://www.jstor.org/stable/4283168> (έγινε πρόσβαση στις 15 Οκτωβρίου 2022)

²⁵⁵ Rondot.P (spirng1987), Palestine: France and Palestine: From Charles de Gaulle to Francois Mitterand.,(σ.87),Berkeley,University of California Press-Journal of Palestine Studies. <https://doi.org/10.2307/2536791> Ανακτήθηκε από <https://www.jstor.org/stable/2536791> (έγινε πρόσβαση στις 24 Σεπτεμβρίου 2022)

για μια μελλοντική Παλαιστίνη.²⁵⁶

Το 1962 υπό προεδρία ντε Γκωλ κατόπιν δημοψηφίσματος και ενώ είχαν προηγηθεί αιματηρές συγκρούσεις αλγερινών ανταρτικών ομάδων με το γαλλικό στρατό, η Αλγερία απέκτησε την ανεξαρτησία της. Η απεγκλώβιση της γαλλικής εξωτερικής πολιτικής από το Αλγερινό πρόβλημα έδωσε ώθηση στην προσέγγιση της Γαλλίας με τον Αραβικό κόσμο.²⁵⁷ Όμως, μέχρι και τις 24 Μαΐου το 1967 η Γαλλία είχε επιλέξει να μην εμπλακεί στην παλαιστίνιο-ισραηλινή διένεξη, όταν στις παραμονές του πολέμου των 6 ημερών του 1967 ο Ντε Γκωλ προειδοποίησε τον ισραηλινό υπουργό εξωτερικών Αμπά Εμπάν ότι *«μια συνέπεια των εχθροπραξιών θα είναι ότι το πρόβλημα των Παλαιστινίων προσφύγων θα λάβει διεθνή διάσταση»*.

Με την εκδήλωση του πολέμου, η Γαλλία ξεκαθάρισε τη θέση της, σχετικά με τις εξελίξεις στην Παλαιστίνη. Το γαλλικό υπουργικό συμβούλιο εξέδωσε στις 2 Ιουνίου το 1967 δήλωση που έλεγε ότι *«Οποιοδήποτε έθνος, οπουδήποτε στον κόσμο, που θα χρησιμοποιήσει πρώτα τα όπλα δεν θα έχει, ούτε την έγκριση, ούτε την υποστήριξη της Γαλλίας»*²⁵⁸

Ο ίδιος ο στρατηγός Ντε Γκωλ σε συνέντευξη που παραχώρησε την 27η Νοεμβρίου του 1967 εξέθεσε τις απόψεις του για τα γεγονότα που είχαν λάβει χώρα στην Παλαιστίνη με τον πόλεμο των έξι ημερών. Συγκεκριμένα δήλωσε ότι: *«όταν ιδρύθηκε το κράτος του Ισραήλ υπήρχαν εκείνοι που φοβόντουσαν ότι οι Εβραίοι, οι οποίοι μέσα από τα μακρά χρόνια της διασποράς παρέμειναν αυτό που ήταν πάντα -ένας ελιτίστικος λαός, σίγουρος για τον εαυτό του και αυταρχικός-, μόλις συγκεντρωθούν στον τόπο του προηγούμενου μεγαλείου τους, θα μετατρέψουν σε φλογερή επιθυμία για κατάκτηση τον τρυφερό πόθο δεκαεννέα αιώνων»*.²⁵⁹ Επιπλέον συνέχισε λέγοντας ότι η μοίρα των Παλαιστινίων προσφύγων στην Ιορδανία ήταν σκανδαλώδης και ότι *« η ισραηλινή κατοχή των εδαφών που κατέλαβε δεν μπορεί να συνεχιστεί χωρίς καταπίεση, καταστολή, εκτοπίσεις, ούτε χωρίς την εμφάνιση με την πάροδο του χρόνου μιας αντίστασης που θα χαρακτηρίσει στη συνέχεια ως τρομοκρατία»*.²⁶⁰ Μάλιστα στην ίδια συνέντευξη ο Ντε Γκωλ έφτασε κοντά στη θέση να υποστηρίξει ότι η ίδρυση του Ισραήλ εντάσσεται μέσα σε ένα νεοαποικιακό πλαίσιο χρησιμοποιώντας τη φράση "εμφύτευσή", παρά το γεγονός ότι δικαιολόγησε τους όρους δημιουργίας του, καθώς και στην άρνηση του να

²⁵⁶ Rondot.P. (1987), (σ.88)

²⁵⁷ «mass atrocity endings- Algeria: War of independence.» Tufts.edu, (August 7, 2015) <https://sites.tufts.edu/atrocityendings/2015/08/07/algeria-war-of-independence/> (έγινε πρόσβαση στις 30 Οκτωβρίου 2022)

²⁵⁸ Rondot.P. (1987), (σ.88)

²⁵⁹ Rondot.P. (1987), (σ.89)

²⁶⁰ «Charles de Gaulle paroles publiques. Conférence de presse du 27 novembre 1967». fresques.ina.fr <https://fresques.ina.fr/de-gaulle/fiche-media/Gaule00139/conference-de-presse-du-27-novembre-1967.html> (έγινε πρόσβαση στις 22 Σεπτεμβρίου 2022)

δεχτεί τετελεσμένα στην ισραηλινή κυριαρχία στην Ιερουσαλήμ υποστηρίζοντας ότι αυτή η Γαλλική θέση δεν θα μεταβληθεί.

Η στάση του Ντε Γκωλ έναντι του Ισραήλ απεδείκνυε ότι μετά τον πόλεμο του 1967 η υποστήριξη της Γαλλίας έναντι του, δεν θα ήταν η ίδια όπως πριν. Ο πόλεμος των έξι ημερών γιγάντωσε το προσφυγικό, καθώς και τα προβλήματα των Παλαιστινίων. Οι πολιτικοί δεσμοί που είχε αναπτύξει η Γαλλία με τα αραβικά κράτη, αλλά και η ρεαλιστική θέαση της διεθνούς πολιτικής είχε οδηγήσει τη Γαλλία, πρώτη να δηλώσει ότι οι συνθήκες που είχαν διαμορφωθεί στην Παλαιστίνη καθιστούσαν αναπόφευκτη την ανάπτυξη ενός αντιστασιακού κινήματος εκ μέρους των Παλαιστινίων.²⁶¹

Η πορεία δράσης της Γαλλίας ήταν διττή. Πρώτον, συμμετέχοντας στη σύνταξη της Απόφασης του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. 242/1967 της 22ας Νοεμβρίου 1967 και εργαζόμενη για την εφαρμογή του σε συνεννόηση με τις άλλες μεγάλες δυνάμεις, η Γαλλία προσπάθησε να οδηγήσει το Ισραήλ να συμβιβαστεί με τα ασφαλή και αναγνωρισμένα σύνορα για τα οποία, υποστήριζε το Ισραήλ, ότι διεξήγαγε τον πόλεμο.²⁶²

Δεύτερον, αναπτύσσοντας τους δεσμούς της με τα αραβικά κράτη και προσπαθώντας να αποδείξει την αποτελεσματικότητα της διπλωματικής υποστήριξής της, η Γαλλία ήλπιζε να αποτρέψει την επίλυση του παλαιστινιακού ζητήματος με κάποια νέα "Γιάλτα", όπου η Ουάσιγκτον και η Μόσχα θα κατέληγαν σε συμφωνία εις βάρος των εμπλεκομένων, όπως συνηθίζουν.

Ακόμη η Γαλλία επιδίωξε, μέσω διακριτικών, αλλά επίμονων προσπαθειών, να ενοποιήσει σταδιακά την ευρωπαϊκή θέση, ώστε να ενισχύσει το ρόλο της Ευρώπης στην περιοχή και ταυτόχρονα να προωθήσει μια πολιτική ανταλλαγών που θα αποσκοπούσε στο να βοηθήσει τα αραβικά κράτη να φθάσουν σε ένα επίπεδο ανάπτυξης ικανό να ψυχράνει τον επεκτατικό ζήλο του Ισραήλ.²⁶³

Η Γαλλική πολιτική στη σύγκρουση Ισραήλ και Παλαιστινίων, από τον οραματιστή Ντε Γκώλ, στον ρεαλιστή Πομπιντού.

Ο πρόεδρος Ζορζ Πομπιντού που διαδέχτηκε τον Ντε Γκωλ μετά το 1969 συνέχισε την εξωτερική πολιτική του προκατόχου του. Ακρογωνιαίος λίθος αυτής της πολιτικής ήταν η διατήρηση της γαλλικής ανεξαρτησίας, από την υπόλοιπη Δύση στη λήψη κρίσιμων αποφάσεων στην εξωτερική πολιτική, χωρίς φυσικά να έρχεται σε

²⁶¹ Rondot.P. (1987), (σ.89)

²⁶² «Israel/Palestine: Understand France's position in nine points», *Ministere de l' Europe et de affaires etrangeres* (September 2020) <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/israel-palestinian-territories/peace-process/> (έγινε πρόσβαση στις 10 Νοεμβρίου 2022)

²⁶³ Rondot.P. (1987), (σ.89)

πλήρη ρήξη με αυτή. Ο Ντε Γκωλ ήταν οραματιστής και πραγματιστής. Ο Πομπιντού, που υπήρξε για μια δεκαετία πρωθυπουργός του, ήταν πρακτικός ρεαλιστής. Ενώ ο πρώτος έφερε νέες ιδέες και καθόρισε το περίγραμμα της μακροπρόθεσμης πολιτικής, ξεπερνώντας ή αγνοώντας σκόπιμα όλα τα εμπόδια, ο δεύτερος επέλεξε να παγιώσει τα κεκτημένα παρά να καινοτομήσει.

Οι εξελίξεις στα τέλη της δεκαετίας του 1960 σχετικά με την Ισραηλο-παλαιστινιακή διένεξη δημιούργησαν ένα χάσμα μεταξύ μιας διπλωματικής λύσης, όπως είχε προβλεφθεί το 1967, και των νέων πολιτικών πραγματικοτήτων που αναπτύσσονταν επί τόπου. Για τη Γαλλία, όπως είχε δηλώσει το 1969 ο Γάλλος υπουργός εξωτερικών Ντεμπρέ, υπήρχαν δύο προβλήματα στην Παλαιστίνη, το προσφυγικό που είχε οξυνθεί ήδη από το 1967 και το προϋπάρχον πολιτικό.

Η γαλλική κυβέρνηση συνέδεσε την επίλυση της διένεξης με την ανάγκη εφαρμογής του 242/1967 απόφασης του Συμβουλίου Ασφαλείας εν αντιθέσει με τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη Βρετανία, που, προσπαθούσαν να υποβαθμίσουν το ψήφισμα.²⁶⁴

Στην πρώτη του συνέντευξη Τύπου στο Ελιζέ στις 10 Ιουλίου 1969, ο Πομπιντού επαναβεβαίωσε την πολιτική της Γαλλίας στη Μέση Ανατολή: *«Όπως γνωρίζετε, η Γαλλία οφείλει να υπερασπιστεί τα ηθικά και υλικά συμφέροντά της, τα οποία είναι σημαντικά και ποικίλα σε ολόκληρη την περιοχή της Μεσογείου- ιδιαίτερα σημαντικοί είναι οι μακροχρόνιοι και ανανεωμένοι δεσμοί της με τα αραβικά κράτη. Η πολιτική μας είναι και ήταν πάντα, να συμβουλεύουμε τη σύνεση, όποτε είναι δυνατόν, και στη συνέχεια να προσπαθούμε να προωθήσουμε ή να βοηθήσουμε στην προώθηση μιας λύσης που θα επιτρέψει στο κράτος του Ισραήλ να υπάρχει ειρηνικά εντός ασφαλών και αναγνωρισμένων συνόρων, ενώ ταυτόχρονα θα επιλύει τα ανθρώπινα και πολιτικά προβλήματα.»*²⁶⁵

Στη Γαλλία είχε ήδη διαμορφωθεί η άποψη ότι η ασφάλεια του Ισραήλ θα ήταν πάντα αδύνατη αν ένα ειρηνευτικό σχέδιο αγνοούσε τα δικαιώματα και την ύπαρξη των Παλαιστινίων. Μάλιστα ακόμη και αν όλα τα Αραβικά κράτη προχωρούσαν σε επιμέρους χωριστές συμφωνίες με το κράτος του Ισραήλ από τη στιγμή που αγνοούνταν οι Παλαιστίνιοι μια τέτοια ειρήνη θα ήταν φενάκη.

Η παλαιστινιακή αντίσταση μετά το 1967 ενίσχυσε την άποψη της Γαλλίας για αναγνώριση των δικαιωμάτων του παλαιστινιακού λαού. Έτσι στις 4 Νοεμβρίου 1970 υπερψήφισε το 2628 ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης του Ο.Η.Ε. στο οποίο δηλωνόταν ότι *«ο σεβασμός των δικαιωμάτων των Παλαιστινίων είναι ζωτικής*

²⁶⁴ «United Nations General Assembly Twenty-Third session Official Records , 1683rd Plenary meeting» [UN Library](https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/NL7/108/39/PDF/NL710839.pdf?OpenElement), 7 October 1968, chrome-extension://oemmnacblldboiebfnladdacbfmadadm/https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/NL7/108/39/PDF/NL710839.pdf?OpenElement (έγινε πρόσβαση στις 27 Σεπτεμβρίου 2022)

²⁶⁵ Rondot.P (1987),(σ.90)

σημασίας για την εγκαθίδρυση μιας δίκαιης και διαρκούς ειρήνης στη Μέση Ανατολή».²⁶⁶

Οι θέσεις αυτές της Γαλλίας είχαν ως αποτέλεσμα όλα τα Αραβικά κράτη από τα τέλη του 1971 να θεωρούν ότι η Γαλλία και ως μόνιμο μέλος του συμβουλίου ασφαλείας, θα ήταν το μόνο κράτος που θα μπορούσε να ασκήσει μια ευνοϊκή επίδραση για τα αραβικά -παλαιστινιακά συμφέροντα όχι μόνο στα πλαίσια του Ο.Η.Ε. αλλά και στην ευρωπαϊκή πολιτική. Πράγματι η άποψη αυτή φαινόταν να επιβεβαιώνεται αφού η Γαλλία ήταν πίσω από ένα ψήφισμα της ΕΟΚ με ημερομηνία 6 Οκτωβρίου 1973, το οποίο υπογράμμιζε ότι «για την επίτευξη της ειρήνης πρέπει να ληφθούν υπόψη τα νόμιμα δικαιώματα των Παλαιστινίων».²⁶⁷

Η Γαλλία του Βαλερί Ζισκαρ ντε Στεν. Η μεταβολή στη γαλλική πολιτική του παλαιστινιακού, από προσφυγικό πρόβλημα, σε ζήτημα αυτοδιάθεσης ενός λαού.

Με την άνοδο του Βαλερί Ζισκαρ ντε Στεν στην προεδρία, η Γαλλία συνέχισε την ίδια πολιτική έναντι των Αράβων. Η πολιτική του ντε Στεν βασίστηκε σε δύο παραμέτρους. Καταρχάς η Γαλλία ενθάρρυνε το διάλογο και την ευρώ-αραβική συνεργασία, επί τη βάση των αλληλοκαλυπτόμενων οικονομιών των δύο μερών. Ενέργεια από τους Άραβες και βιομηχανικά προϊόντα από τη Γαλλία. Επιπρόσθετα ενίσχυσε τις διμερείς σχέσεις, με μια πολιτική φιλίας ξεχωριστά με καθένα από τα Αραβικά κράτη και τη Γαλλία.²⁶⁸

Στο πλαίσιο αυτό, το Παρίσι ήταν ιδιαίτερα ευαίσθητο στις Παλαιστινιακές ανησυχίες. Στην πρώτη επίσημη δήλωσή του για τη Μέση Ανατολή, 31 Μαΐου 1974, ο πρόεδρος ντε Στεν επιβεβαίωσε ότι «κάθε ειρηνευτική διευθέτηση, προκειμένου να είναι δίκαιη και διαρκής, πρέπει να αντιμετωπίζει τις νόμιμες προσδοκίες των Παλαιστινίων με δίκαιο τρόπο»²⁶⁹. Έτσι στις 14 Οκτωβρίου 1974, η Γαλλία υποστήριξε το ψήφισμα της Γενικής συνέλευσης του Ο.Η.Ε. που καλούσε την Ο.Α.Π. να συμμετάσχει στη Γενική συνέλευση του Νοεμβρίου του 1974. Η απόφαση αυτή οδήγησε στην ιστορική ομιλία

²⁶⁶ «UN General Assembly Resolutions: Resolution 2628» [jewishvirtuallibrary.org](https://www.jewishvirtuallibrary.org), November 4, 1970, <https://www.jewishvirtuallibrary.org/un-general-assembly-resolution-2628-november-1970> (έγινε πρόσβαση την 25 Σεπτεμβρίου 2022)

²⁶⁷ «Joint statement by the Governments of the EEC» (6 November 1973) [_Cvce . 02/12/2013](https://www.cvce.eu/content/publication/1999/1/1/a08b36bc-6d29-475c-aadb-0f71c59dbc3e/publishable_en.pdf) https://www.cvce.eu/content/publication/1999/1/1/a08b36bc-6d29-475c-aadb-0f71c59dbc3e/publishable_en.pdf (έγινε πρόσβαση την 1 Νοεμβρίου 2022.)

²⁶⁸ Rondot.P. (1987), (σ.91)

²⁶⁹ Rondot.P. (1987), (σ.92)

του Γιασερ Αραφατ στις 13/11/1974,²⁷⁰ όπου αναφέρθηκε στον παλαιστινιακό αγώνα στα πλαίσια του αντιαποικιακού αγώνα, σύμφωνα με το κλίμα της εποχής, όπου ευνοούσε το τέλος της αποικιοκρατίας και των θεσμών της και στο δικαίωμα του παλαιστινιακού αγώνα για αυτοδιάθεση. Στις 22 Νοεμβρίου εγκρίθηκαν δύο ψηφίσματα το 3236 που αναγνώριζε το δικαίωμα του παλαιστινιακού λαού στην εθνική ανεξαρτησία και κυριαρχία και το 3237 που δήλωνε ότι από τούδε και εφεξής η Ο.Α.Π. θα ήταν προσκεκλημένη να συμμετάσχει στις συνόδους και στις εργασίες της Γενικής συνέλευσης ως παρατηρητής.²⁷¹

Στις 21/10/1974 ο υπουργός εξωτερικών της Γαλλίας Ζαν Σοβανιαργκ σε συνάντηση με τον Αραφάτ στην Βηρυτό, όπου ήταν η έδρα της παλαιστινιακής οργάνωσης του ζήτησε, προκείμενου οι παλαιστίνιοι να έχουν την ενεργή υποστήριξη της Γαλλίας, να σταματήσει τις τρομοκρατικές επιθέσεις και να δηλώσει ότι δέχεται την ύπαρξη των κρατών της περιοχής στα αναγνωρισμένα σύνορά τους, χωρίς όμως ο Αραφατ να δεσμευτεί. Τέσσερις ημέρες αργότερα, ο Ζισκάρ ντ' Εστέν δήλωσε ότι οι παλαιστίνιοι είναι μια πραγματική οντότητα, ένας λαός και όπως κάθε λαός προσδοκά μια πατρίδα, αλλά το ποια πρέπει να είναι αυτή η πατρίδα, θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο διαπραγμάτευσης. Μάλιστα σε συνέχεια αυτής της δήλωσης, στις 31 Οκτωβρίου 1975, η γαλλική κυβέρνηση έδωσε άδεια στην Ο.Α.Π. που ακόμα ήταν ημιεπίσημη οργάνωση να ανοίξει γραφείο πληροφοριών.²⁷²

Αξίζει να σημειωθεί ότι η ταχεία πρόοδος στην προσέγγιση μεταξύ της Γαλλίας και της Ο.Α.Π. κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου συνεχίστηκε παρά ή, κατ' άλλους, εξαιτίας μιας σειράς τρομοκρατικών επιθέσεων στο γαλλικό έδαφος τόσο από Παλαιστίνιους (ομηρίες, αεροπειρατείες) όσο και εναντίον τους. (δολοφονία του εκπροσώπου της Ο.Α.Π. Μαχμούντ Χαμσάρι).

Επίσης με πρωτοβουλία της Γαλλίας, η Ε.Ο.Κ. ενέκρινε στις 29 Ιουνίου 1977 ψήφισμα που ανέφερε: «Μια λύση στη σύγκρουση στη Μέση Ανατολή θα είναι δυνατή μόνο εάν το νόμιμο δικαίωμα του παλαιστινιακού λαού να εκφράσει αποτελεσματικά την εθνική του ταυτότητα μετατραπεί σε πραγματικότητα, λαμβάνοντας υπόψη την

²⁷⁰«United Nations: Address by Yasser Arafat Before the General Assembly» jewishvirtuallibrary.org

<https://www.jewishvirtuallibrary.org/address-by-yasser-arafat-before-the-un-general-assembly-november-1974> (έγινε πρόσβαση την 26 Σεπτεμβρίου 2022)

²⁷¹«3236& 3237 United nations resolutions» <https://www.un.org/unispal/wp-content/uploads/2016/05/ARES3236XXIX.pdf> (έγινε πρόσβαση την 26 Σεπτεμβρίου 2022)

²⁷² Edward Cody, « Mitterands Mideast Policy Is Much Like That of Predecessors» ,*The Washington post*, 5 September 1981, <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1981/09/05/mitterands-mideast-policy-is-much-like-that-of-predecessors/5560d13f-9e68-4888-957d-fb24095ba518/> (έγινε πρόσβαση την 27 Σεπτεμβρίου 2022)

ανάγκη για μια παλαιστινιακή πατρίδα».²⁷³

Οι γαλλοπαλαιστινιακές επαφές υψηλού επιπέδου αυξήθηκαν τα επόμενα χρόνια, γεγονός που ώθησε την Ο.Α.Π. να ξεκινήσει μια διπλωματική προσπάθεια καθ' όλη τη διάρκεια του 1979, με στόχο την επίσημη γαλλική αναγνώριση και μια συνάντηση μεταξύ του Αραφάτ και του Ζισκάρ ντ' Εστέν . Στα πλαίσια αυτά η Γαλλία αν και χαιρέτησε τις συμφωνίες του Καμπ-Ντέιβιντ τον Σεπτέμβριο του 1978, καθώς και την επακόλουθη Ισραηλινοαιγυπτιακή συνθήκη ειρήνης μεταξύ του Μπεγκίν και του Σαντάτ, δεν συμμετείχε ενεργά, καθώς άφηναν άλυτο το παλαιστινιακό ζήτημα.

Ακόμη ο ντ' Εστέν στις 3 Μαρτίου 1980, σε επίσημη επίσκεψή του στο Κουβέιτ, αναγνώρισε επίσημα για πρώτη φορά στο κοινό γαλλοκουβετιανό ανακοινωθέν που εξεδόθη το δικαίωμα των Παλαιστινίων στην αυτοδιάθεση: *"Το παλαιστινιακό πρόβλημα δεν είναι πρόβλημα προσφύγων, αλλά ενός λαού που έχει το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση στο πλαίσιο μιας δίκαιης και διαρκούς ειρήνης"*. Η ίδια δήλωση επαναλήφθηκε στις συναντήσεις που είχε στο Μπαχρέιν, το Κατάρ, το Αμπού Ντάμπι, το Αμμάν και το Ριάντ.²⁷⁴

Η νέα θέση του Παρισιού έγινε δεκτή με πικρία και ανησυχία από το Ισραήλ. Ήδη η Γαλλία αλλά και οι Η.Π.Α. στις 2 Μαρτίου, είχαν υπερψηφίσει μία απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας που καταδίκασε τους Ισραηλινούς οικισμούς στη Δυτική Όχθη και τη Γάζα γεγονός που είχε προκαλέσει την απογοήτευση του Ισραήλ. Το Ισραήλ βέβαια, ήδη από την εποχή του ντε Γκωλ δεν θεωρούσε τη Γαλλία ως πολύ φιλική χώρα, αφού η Γαλλία είχε πολλές φορές "πιέσει" για την επιστροφή των εδαφών που είχε καταλάβει το Ισραήλ το 1967.

Η αναφορά στο δικαίωμα των Παλαιστινίων για αυτοδιάθεση, που εξέφρασε η Γαλλία στις κοινές ανακοινώσεις, ήταν σημαντική διαφοροποίηση της Γαλλικής πολιτικής, αφού για πρώτη φορά, δήλωνε ότι το Παλαιστινιακό δεν ήταν απλά «προσφυγικό» πρόβλημα, αλλά θέμα αυτοδιάθεσης ενός λαού. Βέβαια, παράλληλα η Γαλλία του ντ' Εστεν στις κατ' ιδίαν συζητήσεις με τους Άραβες επέμενε στην αναγνώριση από τα Αραβικά κράτη του Ισραήλ και του δικαιώματος ύπαρξής του. Εντωμεταξύ φαινόταν ότι οι Ισραηλοπαλαιστινιακές διαπραγματεύσεις είχαν βαλτώσει και φαινόταν ότι μέχρι τις 26/5/1980 δεν ήταν δυνατό να υπάρξει συμφωνία σχετικά με την αυτονομία των κατεχόμενων εδαφών όπως προβλεπόταν.

Η θέση της Γαλλίας είχε πια αποκρυσταλλωθεί στο ότι *«όλα τα μέρη πρέπει να*

²⁷³ «European Council Meeting 29 and 30 June 1977 in London» European economic communion 30 June 1977, chrome-extension://oemmnecbldboiebfnladdacbfmadadm/https://www.consilium.europa.eu/media/20785/london_june_1977_eng.pdf (έγινε πρόσβαση την 27 Σεπτεμβρίου)

²⁷⁴ Edward Girardet «Giscard's pro-Arab tilt splits French Jewish community» The Christian science monitor, April 7, 1980, <https://www.csmonitor.com/1980/0407/040744.html> (έγινε πρόσβαση 1 Νοεμβρίου 2022)

*συμπεριληφθούν στις διαπραγματεύσεις, ιδίως ο παλαιστινιακός λαός, πράγμα που συνεπάγεται τη συμμετοχή της PLO».*²⁷⁵

Για τους παλαιστινίους, αυτή η θέση της Γαλλίας ήταν μια γενναία θέση που δημιουργούσε τις προϋποθέσεις για ολόκληρη την Ευρώπη να συμβάλει στην επίλυση των προβλημάτων στη Μέση Ανατολή.

Πραγματικά, η θέση της Γαλλίας επηρέασε και τη στάση της ΕΟΚ: η Δυτική Γερμανία, η Μεγάλη Βρετανία, το Λουξεμβούργο, το Βέλγιο, η Ιταλία και η Ιρλανδία ακολούθησαν το γαλλικό παράδειγμα. Αυτή η συνταύτιση της Ε.Ο.Κ. με τη γαλλική πολιτική ήταν απαραίτητη προκειμένου τόσο η Γαλλία να επιτύχει τις φιλοδοξίες όσο και να ακουστεί η φωνή της Ευρώπης στη Μέση Ανατολή.²⁷⁶

Οι Η.Π.Α μετά το Καμπ Ντέιβιντ είχε επιλέξει τις διμερείς συμφωνίες μεταξύ του Ισραήλ και των γειτόνων του, αντί μιας συνολικής ειρηνευτικής διαδικασίας. Η Γαλλία θεωρούσε ότι η Ευρώπη θα μπορούσε να διαπραγματευτεί καλύτερα μια συνολική ειρηνευτική διαδικασία, που θα διασφάλιζε όμως και τα συμφέροντα ασφάλειας του Ισραήλ.

Οι χώρες της ΕΟΚ συμφώνησαν στα κύρια ζητήματα: τον περιορισμένο χαρακτήρα των συμφωνιών του Καμπ Ντέιβιντ και της ειρηνευτικής συνθήκης Αιγύπτου-Ισραήλ, καθώς και για την ανάγκη για μια συνολική λύση που θα περιλαμβάνει όλα τα μέρη της σύγκρουσης και τα νόμιμα δικαιώματα του παλαιστινιακού λαού, που οριζόταν ως το δικαίωμα στην πατρίδα και το δικαίωμα να συμμετέχει πλήρως στις ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις μέσω των εκπροσώπων του. Η Γαλλία μέσω της ΕΟΚ, ήθελε να λάβει την πρωτοκαθεδρία από τις Η.Π.Α. στην ειρηνευτική διαδικασία στη Μέση Ανατολή. Εν ολίγοις, οι ευρωπαϊκές χώρες ήθελαν η Ο.Α.Π. και το Ισραήλ να προχωρήσουν απευθείας σε διαπραγματεύσεις, μια ιδέα την οποία η κυβέρνηση Μπέγκιν δεν ήθελε καν να ακούσει. Στις 13 Ιουνίου 1980 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέδωσε τη “Διακήρυξη της Βενετίας”, όπου δηλωνόταν για πρώτη φορά τόσο καθαρά ότι θα πρέπει η Ο.Α.Π. να συμμετέχει στις διαπραγματεύσεις μιας συνολικής διευθέτησης του Παλαιστινιακού, ενώ επίσης καταγραφόταν η ευρωπαϊκή δέσμευση για αποστολή ειρηνευτικής δύναμης που θα διασφάλιζε τα σύνορα του Ισραήλ.²⁷⁷ Κεντρικός στόχος των Ευρωπαίων ήταν να επιτύχουν, ταυτόχρονα, εκ μέρους των Παλαιστινίων την αναγνώριση του

²⁷⁵ Sameer A. (sep,1979),The PLO at the Crossroads: Moderation, Encirclement, Future Prospects Middle East Research and Information Project <https://doi.org/10.2307/3011621> Διαθέσιμο από <https://www.jstor.org/stable/3011621> (έγινε πρόσβαση στις 26 Σεπτεμβρίου 2022)

²⁷⁶ Rondot.P. (1987), (σ.95)

²⁷⁷The Israeli-palestinian conflict-An interactive Database «Venice Declaration -Venice, Italy 1980» , -European community 12- 06-1980 , <https://ecf.org.il/issues/issue/11#:~:text=The%20declaration%20stressed%20the%20need,the%201967%20Six%20Day%20War>. (έγινε πρόσβαση την 2 Οκτωβρίου 2022)

δικαιώματος ύπαρξης του κράτους του Ισραήλ, εντός ασφαλών και αναγνωρισμένων συνόρων και ταυτόχρονα την ισραηλινή αποδοχή του δικαιώματος των Παλαιστινίων στην αυτοδιάθεση. Η επιτυχία ενός τέτοιου σχεδίου προϋπέθετε βέβαια, την αποφασιστική στήριξη από Μόσχα και Ουάσιγκτον κάτι που δεν συνέβη. Η δήλωση πάντως αυτή καθαυτή, αποτέλεσε διπλωματική επιτυχία υψίστου είδους για τον Αραφάτ. Ο θεμελιώδης ρόλος της Γαλλίας στη διαμόρφωση της δήλωσης επιδείνωσε τη μακροχρόνια δυσaráεσκεια μεταξύ Ισραήλ και Γαλλίας.

Η Γαλλία του Μιτεράν. Η Γαλλία πιο κοντά στο Ισραήλ, αλλά και η υποστήριξή της, για Παλαιστινιακό κράτος.

Η εκλογή του Φρανσουά Μιτεράν ως προέδρου τον Μάρτιο του 1981 επρόκειτο να αλλάξει σημαντικά τη γαλλική πολιτική στη Μέση Ανατολή. Οι Άραβες από την αρχή της εκλογής του Μιτεράν ανησυχούσαν για τον προσανατολισμό της νέας γαλλικής κυβέρνησης, με δεδομένη τη σχέση του Γαλλικού Σοσιαλιστικού κόμματος με το εργατικό κόμμα του Ισραήλ.²⁷⁸

Η νέα στάση της γαλλικής κυβέρνησης έγινε φανερή όταν απέφυγε να αντιδράσει στον Ισραηλινό βομβαρδισμό σε Ιρακινό πυρηνικό αντιδραστήρα γαλλικής κατασκευής στις 7 Ιουνίου 1981. Σε συνέχεια αυτού η ΕΟΚ δεν καταδίκασε ισχυρά τον Ισραηλινό βομβαρδισμό της Βηρυτού, τον Ιούλιο του ίδιου έτους όπου μάλιστα υπήρχαν και πολλοί πολίτες νεκροί.²⁷⁹

Μιλώντας στον αραβικό τύπο τον Δεκέμβριο του 1981 ο Γάλλος υπουργός εξωτερικών Κλώντ Σεισον περιέγραψε την νέα γαλλική πολιτική σε τέσσερις άξονες: α) Στο δικαίωμα όλων των κρατών της περιοχής συμπεριλαμβανομένων Ισραήλ και Παλαιστινιακού κράτους να ζουν ειρηνικά εντός ασφαλών, αναγνωρισμένων συνόρων β) στη διασφάλιση ίσων δικαιωμάτων για όλους τους λαούς της περιοχής, ειδικά στο δικαίωμα στην πατρίδα, στο δικαίωμα στην αυτοδιάθεση και στο δικαίωμα ύπαρξης κράτους και κρατικών δομών γ) στην άρνηση οιαδήποτε μονομερούς παραβίασης των διακρατικών συμφωνιών και δ) σε οποιαδήποτε μεταβολή πρωθύστερων συμφωνιών θα πρέπει να είναι μόνο αποτέλεσμα διαπραγματεύσεων μεταξύ των μερών της περιοχής.²⁸⁰

Ο Μιτεράν από την μία πλευρά προχωρούσε πιο μπροστά από τον Ζισκάρ ντ' Εστέν

²⁷⁸ Rondot.P. (1987), (σ.96)

²⁷⁹ Rondot.P. (1987), (σ.96)

²⁸⁰ Claude Cheysson (October 01 1986)«The Right to Self-Determination» Journal of Palestine Studies (1986) 16 (1): 3–12., , <https://doi.org/10.2307/2537018> , Διαθέσιμο <https://online.ucpress.edu/jps/article-abstract/16/1/3/52086/Claude-Cheysson-The-Right-to-Self-Determination?redirectedFrom=PDF> (έγινε πρόσβαση στις 30 Σεπτέμβριο 2022)

αναγνωρίζοντας το δικαίωμα των Παλαιστινίων σε ένα κράτος και όχι απλώς σε μια πατρίδα, όπως μέχρι τότε υποστήριζε η Γαλλία, από την άλλη παρακινώντας του δρόντες της περιοχής απλώς σε διαπραγματεύσεις δεν πλησίασε τη «Διακήρυξη της Βενετίας».

Η προσάρτηση των υψιπέδων του Γκολάν το Δεκέμβριο του 1981 από το Ισραήλ οδήγησε τον Μιτεράν σε αναβολή μιας επίσης επίσκεψης στο Ισραήλ, αλλά όχι στην ακύρωσή της, η οποία πραγματοποιήθηκε 3-5 Μαρτίου 1982. Μάλιστα ο Μιτεράν επανεπιβεβαίωσε την υποστήριξη της Γαλλίας, στο κράτος του Ισραήλ. Η Γαλλία μετά από ένα σύντομο πειραματισμό μιας «Ιορδανικής λύσης», προσανατολίστηκε στην ύπαρξη δύο κρατών, όπου το παλαιστινιακό κράτος θα δημιουργούταν στη Δυτική Όχθη, μετά από ευνοϊκές προς το Ισραήλ συνοριακές ρυθμίσεις, ενώ υποστήριζε ότι ο διάλογος μεταξύ των δύο μερών, θα μπορούσε να σημάνει τελικά τη δημιουργία κράτους, πράγμα που αντιμετωπιζόταν εχθρικά από το Ισραήλ και θεωρούνταν ως το κύριο εμπόδιο στη γαλλοισραηλινή φιλία.²⁸¹

Η εισβολή του Ισραήλ στο Λίβανο και η εκδίωξη της Ο.Α.Π. έδωσε την ευκαιρία στη Γαλλία του Μιτεράν να καταδικάσει την εισβολή και να βοηθήσει παράλληλα στην εκκένωση της Τρίπολης. Η βοήθεια τη Γαλλίας έκανε τον Αραφάτ να δηλώσει ότι η Γαλλία από φίλος έγινε αδερφός.

Σταδιακά όμως η Γαλλία πρόκρινε μια πιο ισορροπημένη πολιτική, η οποία θεωρήθηκε ότι ευνοούσε το Ισραήλ, ενώ ταυτόχρονα με επισκέψεις σε Κάιρο και Αμάν ενίσχυε τις σχέσεις με τον αραβικό κόσμο από το 1982 έως το 1984. Μάλιστα το 1982 παρουσίασε ειρηνευτικό σχέδιο σε συνεργασία με την Αίγυπτο και ενέκρινε εν τοις πράγμασι τις συμφωνίες του Καμπ Ντειβιντ. Ενώ όμως το Παρίσι προσπαθούσε να εξισορροπήσει την πολιτική του έναντι του Ισραήλ, οι πολιτικές του Μεγκίν δεν βοηθούσαν την κατάσταση. Η μεγαλύτερη επιτυχία της Γαλλίας ήταν ότι κατάφερε να διατηρήσει καλές σχέσεις με όλα τα μέρη - ο μόνος τρόπος για να μπορέσει τελικά να εφαρμόσει την επιθυμητή πολιτική της στη Μέση Ανατολή, "μια πολιτική της παρουσίας, της ισορροπίας και της ειρήνης". Το γαλλικό σχέδιο απέτυχε. Οι συνθήκες δεν ευνόησαν τις γαλλικές φιλοδοξίες. Σταδιακά η συγκατοίκηση στην κυβέρνηση του Ισραήλ μεταξύ του Λικούντ και των εργατικών, είχε πείσει την Γαλλία ότι ούτε το Ισραήλ θα μπορούσε να λάβει κάποια πρωτοβουλία και απλά θα συνέχιζε τη διατήρηση του status quo.²⁸²

²⁸¹ Rondot.P. (1987), (σ.97)

²⁸² Bernard D. Nossiter « EGYPT AND FRANCE PRESS MIDEAST PLAN», *The New York Times* , July 29, 1982, <https://www.nytimes.com/1982/07/29/world/egypt-and-france-press-mideast-plan.html> (έγινε πρόσβαση την 1 Οκτωβρίου 2022)

Η Γαλλία του ισορροπιστή Σιράκ. Επίλυση του προβλήματος επί της βάσης δύο κρατών.

Η έλευση του Σιράκ στην πρωθυπουργία δεν μετέβαλε στην Γαλλική εξωτερική πολιτική, πρώτον γιατί Μιτεράν και Σιράκ δεν είχαν θεμελιώδης διαφορές στην εξωτερική πολιτική και δεύτερον, στο γαλλικό προεδρικό σύστημα διακυβέρνησης ο Πρόεδρος είναι υπεύθυνος για την χάραξη της εξωτερικής πολιτικής και όχι ο Πρωθυπουργός.

Ο Σιράκ στις 8/8/1986 δήλωσε ότι δεν ήταν υπέρ τις ίδρυσης ενός παλαιστινιακού κράτους, αλλά ότι οι Παλαιστίνιοι έπρεπε να έχουν τη δική τους πατρίδα. Επομένως η λύση θα έπρεπε να βρεθεί με την συνεργασία και έπειτα από διαπραγματεύσεις μεταξύ Ιορδανίας και Ισραήλ. Η Γαλλία υποστήριξε ο Σιράκ είναι *"υπέρ κάθε πρωτοβουλίας που θα οδηγούσε σε καλές σχέσεις μεταξύ του Ισραήλ και του βασιλιά Χουσεΐν"*. Επιπλέον χαιρέτησε την συνάντηση Πέρες και βασιλιά Χασάν του Μαρόκου. Οι δηλώσεις αυτές προκάλεσαν την αντίδραση των Αράβων και του αραβικού συνδέσμου, γεγονός που οδήγησε σε ανασκευή της θέσης του Σιράκ που δήλωσε ότι η γαλλική θέση στο παλαιστινιακό ζήτημα είναι γνωστή σε όλους. Έτσι ο εκπρόσωπος της Ο.Α.Π. στο Παρίσι, Ιμπραήμ Αλ Σους δήλωσε ότι δεν ανησυχεί για τη θέση της Γαλλίας. Ανάλογες εξηγήσεις εκ μέρους της Γαλλίας δόθηκαν στον εκπρόσωπο του Αραβικού συνδέσμου.²⁸³

Οι διάδοχοι του Μιτεράν διατήρησαν την πολιτική αρχών και στήριξης του διεθνούς δικαίου σχετικά με την κατοχή και τη λύση των δύο κρατών. Σύμφωνα με τις Γκωλικές πολιτικές, ο Ζακ Σιράκ (1995- 2007) ακολούθησε μια ισορροπημένη πολιτική στην περιοχή, ενισχύοντας τους δεσμούς με τις αραβικές χώρες και επιβεβαιώνοντας τη γαλλική υποστήριξη στην ειρηνευτική διαδικασία του Όσλο.

Ενώ οι γαλλοϊσραηλινές σχέσεις ήταν κατά καιρούς τεταμένες, ο Σιράκ κατά τη διάρκεια τη θητείας του αναγνώρισε, για πρώτη φορά εκ μέρους της Γαλλίας, την ευθύνη του γαλλικού κράτους για τα εγκλήματα που διαπράχθηκαν κατά των Εβραίων κατά τη διάρκεια του καθεστώτος του Βισί. Το 1996, κατά τη διάρκεια επίσκεψης στο Ισραήλ, δήλωσε ότι *"η Γαλλία και το Ισραήλ έχουν μια προνομιακή σχέση"*.²⁸⁴

Κατά τη διάρκεια της δεύτερης θητείας του, υπήρξε μια κάποια κόπωση στα γαλλικά σχέδια προώθησης της ειρηνευτικής διαδικασίας στη Μέση Ανατολή.

²⁸³ Rondot.P. (1987), (σ.98)

²⁸⁴ « Discours de M. Jacques Chirac, Président de la République, sur les relations franco-israéliennes, la poursuite du processus de paix au Proche Orient, et sur la négociation avec la Syrie à propos du Golan, à Haïfa le 21 octobre 1996.», Vie-publique-Republique Français, 21 Οκτωβρίου 1996 , <https://www.vie-publique.fr/discours/135817-discours-de-m-jacques-chirac-president-de-la-republique-sur-les-relat> (έγινε πρόσβαση στις 30 Σεπτεμβρίου 2022) ³⁴

Μάλιστα, ιδίως από τα τέλη του 2004, ο Σιράκ προσπάθησε να αποκαταστήσει τους στενούς δεσμούς με το Ισραήλ, που είχε η χώρα του με το Ισραήλ μέχρι το 1967, σε μια προσπάθεια επίσης να βελτιώσει τις γαλλικές σχέσεις με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Το 2005, κατά τη διάρκεια μιας επίσκεψης του Ισραηλινού πρωθυπουργού Αριέλ Σαρρόν, η Γαλλία και το Ισραήλ συμφώνησαν να ιδρύσουν ένα Γαλλοισραηλινό ίδρυμα για τη βελτίωση της αντίστοιχης εικόνας τους στις δύο χώρες.²⁸⁵ Οι διάδοχοι του Σιράκ ενίσχυσαν αυτή τη ρητορική της φιλίας και της συμμαχίας με το κράτος του Ισραήλ.

Η Γαλλία των Σαρκοζί και Ολάντ. Ενίσχυση των δεσμών της Γαλλίας με το Ισραήλ.

Ομοίως, ο Νικολά Σαρκοζί (2007-2012) και ο Φρανσουά Ολάντ (2012-2017) συνέχισαν να καταδικάζουν ρητορικά την Ισραηλινή κατοχή και εξέφρασαν την υποστήριξή τους στην ίδρυση παλαιστινιακού κράτους.

Η πολιτική αυτή εκφράστηκε και σε επίπεδο Ο.Η.Ε., όπου η Γαλλία υποστήριξε τη δέσμευσή της στην επίλυση του προβλήματος επί της βάσεως των δύο κρατών και της καταδίκης των Ισραηλινών εποικισμών.

Συμφώνως με την ως άνω πολιτική η Γαλλία ψήφισε υπέρ της ένταξης της Παλαιστίνης στην UNESCO το 2011,²⁸⁶ καθώς και υπέρ της αναβάθμισης του status της εκπροσώπησης της Παλαιστίνης στον Ο.Η.Ε., τον Νοέμβριο του 2012²⁸⁷, σε κράτος παρατηρητή μη μέλος, ενώ τον Σεπτέμβριο του 2015 υπερψήφισε την ανάρτηση της παλαιστινιακής σημαίας στον Ο.Η.Ε..²⁸⁸

Λίγο αργότερα στις 23ης Δεκεμβρίου 2016, η Γαλλία υποστήριξε την απόφαση 2334 του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε., στην οποία το Σ.Α. δήλωσε ότι οι

[wikileaks](https://wikileaks.org/plusd/cables/05PARIS5263_a.html) org. (2005 August 1) *PM Sharon Visit Heralds Symbolic Upturn in French-Israeli Relations*, https://wikileaks.org/plusd/cables/05PARIS5263_a.html (έγινε πρόσβαση στις 30 Σεπτεμβρίου 2022)

²⁸⁶Irish J «UNESCO grants Palestinians full membership.», [reuters](http://www.reuters.com/article/us-palestinians-unesco-idUSTRE79U1ZY20111101), 11, Νοέμβριος, 2011 <http://www.reuters.com/article/us-palestinians-unesco-idUSTRE79U1ZY20111101> (έγινε πρόσβαση στις 30 Σεπτεμβρίου 2022)

²⁸⁷United nation.(2012, Νοέμβριος, 29) «General Assembly Votes Overwhelmingly to Accord Palestine ‘Non-Member Observer State’ Status in United Nations», [un_press](https://www.un.org/press/en/2012/ga11317.doc.htm) 29 Νοεμβρίου 2022 <https://www.un.org/press/en/2012/ga11317.doc.htm> (έγινε πρόσβαση στις 30 Σεπτεμβρίου 2022)

²⁸⁸un.org «State of Palestine Flag to Fly at United Nations Headquarters, Offices as General Assembly Adopts Resolution on Non-Member Observer States United nations.» [un_press](https://www.un.org/press/en/2015/ga11676.doc.htm), 10 Σεπτεμβρίου 2022 <https://www.un.org/press/en/2015/ga11676.doc.htm> (έγινε πρόσβαση στις 3 Οκτωβρίου 2022)

εποικισμοί δεν έχουν καμία νομική ισχύ, αποτελούν κατάφωρη παραβίαση του διεθνούς δικαίου και σημαντικό εμπόδιο στη λύση των δύο κρατών, απαιτώντας την άμεση και πλήρη παύση των εποικιστικών δραστηριοτήτων. Επιπλέον στο ψήφισμα δηλώνονταν ρητώς, ότι δεν αναγνωρίζεται καμία αλλαγή στην Πράσινη Γραμμή, εκτός από αυτές που συμφωνήθηκαν μεταξύ των δυο μερών, Ισραηλινών και Παλαιστινίων και καλεί όλα τα κράτη να κάνουν διάκριση μεταξύ του Ισραήλ και των εδαφών που κατέλαβε το 1967.

Η Γαλλία μέσω του μόνιμου αντιπροσώπου της στον Ο.Η.Ε., πρέσβη Φρανσουά Ντελατρέ, εξέφρασε την πλήρη υποστήριξή της στο ψήφισμα και το χαιρέτισε ως μια σημαντική στιγμή χάρη στη σαφήνεια της θέσης του Συμβουλίου σχετικά με την επιχείρηση εποικισμών.²⁸⁹ Ο Σαρκοζί (2007-2012), με εβραϊκές ρίζες από την Θεσσαλονίκη και ο ίδιος, αλλά και στα πλαίσια της επιρροής των νεοσυντηρητικών της Γαλλίας και της προσπάθειας ενίσχυσης της Γαλλοαμερικανικής συμμαχίας που περνούσε μέσα και από την βελτίωση των σχέσεων με το Ισραήλ, εξέφρασε ανοιχτά τη συμπάθειά του για το Ισραήλ ακόμη και πριν γίνει πρόεδρος το 2007.²⁹⁰

Τα υπουργεία της Γαλλίας και του Ισραήλ ξεκίνησαν στενή συνεργασία από το 2009, ενώ ενισχύθηκε και η στρατιωτική και η οικονομική συνεργασία. Χαρακτηριστικά από το 2000 έχουν ιδρυθεί στο Ισραήλ πολυάριθμα υποκαταστήματα γαλλικών επιχειρήσεων, τα οποία απασχολούν περισσότερους από 6.000 εργαζόμενους σε τομείς όπως η ενέργεια, τα καταναλωτικά αγαθά, οι υποδομές, η υγεία, οι μεταφορές κ.λπ.²⁹¹ Επιπλέον, οι γαλλικές επενδύσεις έχουν υπερτριπλασιαστεί από το 2006.

Ο Ολάντ (2012-2017) συνέχισε την πολιτική που ξεκίνησε ο προκάτοχός του Σαρκοζί, δηλώνοντας το 2013 σε επίσκεψή του στο Ισραήλ ότι θα δημιουργήσει ένα

²⁸⁹ « France Diplomatie Israël – Q&R – Extrait du point de presse». diplomatie.gouv.fr 2 juin 2020, <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/israel-territoires-palestiniens/processus-de-paix/evenements/article/proche-orient-explication-de-vote-de-francois-delattre-representant-permanent> (έγινε πρόσβαση στις 30 Σεπτεμβρίου 2022)

²⁹⁰ «PM Sharon Visit Heralds Symbolic Upturn in French-Israeli Relations» Wikileaks.org, 1 August 2005 https://wikileaks.org/plusd/cables/05PARIS5263_a.html (έγινε πρόσβαση στις 30 Σεπτεμβρίου 2022)

²⁹¹ «Όπως τεκμηριώνεται από πολλές ΜΚΟ, πολλές γαλλικές εταιρείες εμπλέκονται στη βιομηχανία οικισμών (βλ. www.whoprofits.org). Για παράδειγμα, η Alstom, η Systra και η Egis Rail συμμετέχουν στην κατασκευή του ελαφρού σιδηροδρόμου της Ιερουσαλήμ (http://www.france-palestine.org/IMG/pdf/20180524_tramwaypalestine_livret_final_b.pdf). Ομοίως, γαλλικές τράπεζες χρηματοδοτούν ισραηλινές τράπεζες ή δραστηριότητες εποικισμού (<http://www.france-palestine.org/Les-liaisons-dangereuses-des-banques-et-assurances-francaises-avec-la>).

chant d'amour .²⁹²

Το πιο σημαντικό στοιχείο όμως, που καταδεικνύει τη σταδιακή απομάκρυνση της γαλλικής εξωτερικής πολιτικής από τον σφιχτό εναγκαλισμό της με τους παλαιστίνιους είναι ότι, παρά τη συνεχή ρητορική υποστήριξη της Γαλλίας για την αυτοδιάθεση των Παλαιστινίων, το Παρίσι δεν αναγνώρισε την Παλαιστίνη ως κράτος. Επίσης η κυβέρνηση Ολάντ αγνόησε ψήφισμα της γαλλικής εθνοσυνέλευσης, που με 339 ψήφους υπέρ και 151 κατά, καλούσε την γαλλική κυβέρνηση να αναγνωρίσει παλαιστινιακό κράτος, ενώ δεν τήρησε και τη δέσμευση του Λοράν Φαμπιούς, υπουργού εξωτερικών της Γαλλίας, που το 2016 είχε δηλώσει, ότι αν οι διπλωματικές προσπάθειες για επίλυση της Ισραηλοπαλαιστινιακής διένεξης δεν ευοδωνόταν, η Γαλλία θα αναγνώριζε ανεξάρτητο παλαιστινιακό κράτος.²⁹³ Στα πλαίσια μάλιστα αυτά, η Γαλλία διοργάνωσε δύο διεθνείς διασκεύσεις για τη Μέση Ανατολή, τον Ιούνιο του 2016 και τον Ιανουάριο του 2017, με σαφή στόχο την επανεκκίνηση της ειρηνευτικής διαδικασίας.

Η Γαλλία του Μακρόν. Η Γαλλία πιο κοντά στο Ισραήλ, χωρίς να άρει τη λεκτική στήριξή της στη δημιουργία Παλαιστινιακού κράτος.

Ο Εμανουέλ Μακρόν, που εξελέγη τον Μάιο του 2017, διατήρησε την έντονη αντίθεσή της Γαλλίας στους ισραηλινούς εποικισμούς, ενώ παράλληλα τόνισε τη σημασία των διμερών Γάλλο-Ισραηλινών σχέσεων. Για παράδειγμα, σε συνέντευξη Τύπου με τον Ισραηλινό πρωθυπουργό Μπενιαμίν Νετανιάχου στις 10 Δεκεμβρίου 2017, ο Μακρόν δήλωσε ότι η Γαλλία θεωρεί τις δηλώσεις των Η.Π.Α. σχετικά με την αναγνώριση της Ιερουσαλήμ "αντίθετες προς το διεθνές δίκαιο και επικίνδυνες για την ειρήνη".²⁹⁴

Ταυτόχρονα, όμως, επιβεβαίωσε επίσης την "ειδική σχέση" μεταξύ Γαλλίας και Ισραήλ, στην οποία η Γαλλία είναι "ισχυρά προσκολλημένη". Επομένως, ενώ η ρητορική υπέρ της λύσης των δύο κρατών και κατά της ισραηλινής κατοχής παραμένει

²⁹² Armin Arefi « Pourquoi Hollande défend corps et âme Israël. » *Le point international*, 19 Νοεμβρίου 2013 , http://www.lepoint.fr/monde/pourquoi-hollande-defend-corps-et-ame-israel-18-11-2013-1758330_24.php (έγινε πρόσβαση στις 1 Οκτωβρίου 2022)

²⁹³ Laurent Fabius "La reconnaissance de la Palestine, c'est un droit, pas un passe-droit" *Franceinfo* 4 Δεκεμβρίου 2014, https://www.francetvinfo.fr/monde/proche-orient/israel-palestine/video-laurent-fabius-la-reconnaissance-de-la-palestine-c-est-un-droit-pas-un-passe-droit_763967.html (έγινε πρόσβαση την 1 Οκτωβρίου 2022)

²⁹⁴ Bruce Konviser « Netanyahu and Macron spar over Jerusalem », *DW*, 12 Οκτωβρίου 2017 , <https://www.dw.com/en/netanyahu-and-macron-spar-over-jerusalem-and-approach-to-peace/a-41735087> (έγινε πρόσβαση την 1 Οκτωβρίου 2022)

σταθερή από το 1967, η γαλλική θέση έναντι του Ισραήλ και της Παλαιστίνης παρουσιάζει διακυμάνσεις. Παρά τη σαφή και συνεπή ρητορική της καταδίκης της κατοχής του Ισραήλ παλαιστινιακών εδαφών, η Γαλλία δεν έλαβε ποτέ συνεκτικά διπλωματικά μέτρα καταδίκης του Ισραήλ που να μεταφράζονται σε απτές κυρώσεις εναντίον του εβραϊκού κράτους. Ενώ, όπως καταδείχτηκε και παραπάνω η Γαλλία κατά καιρούς υπήρξε ο κινητήριος μοχλός σε μέτρα της Ε.Ε. που αποσκοπούν στη μη αναγνώριση της ισραηλινής κατοχής, ποτέ σε διμερές επίπεδο δεν έκανε οποιαδήποτε ενέργεια που θα τραυμάτιζε ανεπανόρθωτα της σχέσεις της με το Ισραήλ. Παράλληλα σε επίπεδο Ε.Ε. υποστήριξε την «πολιτική της διαφοροποίησης» που συνίστατο στην μη εφαρμογή, στα εδάφη που το Ισραήλ κατέλαβε μετά το 1967, δηλαδή στους εβραϊκούς εποικισμούς της δυτικής όχθης, νομικών και οικονομικών προνοιών του δικαίου της Ε.Ε. που είναι επωφελείς προς το Ισραήλ.²⁹⁵ Με αυτόν τον τρόπο της «πολιτικής της διαφοροποίησης» η Ε.Ε. εξασφάλιζε ότι δεν θα παράσχει έμμεση αναγνώριση στους παράνομους, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, ισραηλινούς οικισμούς που δημιουργήθηκαν μετά τον πόλεμο του 1967 στα κατεχόμενα από το Ισραήλ εδάφη της δυτικής όχθης και της Γάζας.²⁹⁶

Αυτή η πολιτική όμως της διαφοροποίησης αν και σε επίπεδο Ε.Ε. ξεκινούσε από την Γαλλία, η ίδια η Γαλλία στο εσωτερικό της δεν έπαιρνε μέτρα εφαρμογής της. Έτσι δεν υπήρχε μηχανισμός επιβολής της ένδειξης και ως εκ τούτου εντοπισμού των προϊόντων για παράδειγμα που παράγονταν στα υψίπεδα του Γκολάν ή στη Δυτική Όχθη παρά μόνο η ένδειξη «made in Israel». Όταν μάλιστα κατόπιν πιέσεων της γαλλικής βουλής και της κοινωνίας των πολιτών,²⁹⁷ η γαλλική κυβέρνηση πήρε κάποια μέτρα προς εφαρμογή των αποφάσεων της Ε.Ε., τα μέτρα αυτά ήταν θολά, ενώ παράλληλα αντικειμενικά είναι πολύ δύσκολο για τους λιανοπωλητές να εντοπίσουν ποια, από τα Ισραηλινά προϊόντα έχουν παραχθεί σε κατεχόμενα εδάφη, γεγονός που δημιουργεί αντικειμενικά προσχώματα στην λήψη πρακτικών μέτρων προς εφαρμογή της «πολιτικής διαφοροποίησης», όπως αποφασίστηκε και επαναληφθεί με την

²⁹⁵ Nikolov, Krassimir (2014) «Ashton's Second hat: The EU Funding Guidelines on Israel as a Post-Lisbon Instrument of European Foreign Policy Making.» (σ.171) Актуално, Issue 11. <http://diplomacy.bg/archives/1299?lang=en>. (έγινε πρόσβαση στις 2 Οκτωβρίου 2022)

²⁹⁶ Παραδείγματα αυτής της πολιτικής είναι η ερμηνευτική ανακοίνωση σχετικά με την ένδειξη της καταγωγής των προϊόντων που προέρχονται από τα κατεχόμενα από το Ισραήλ εδάφη από τον Ιούνιο του 1967. Μάλιστα η Γαλλία το 2013 ζήτησε διευκρινίσεις από την ευρωπαϊά ύπατη εκπρόσωπο για την εξωτερική πολιτική λαίδη Αστον σχετικά με την επισήμανση προϊόντων που προέρχονται από περιοχές που βρίσκονται εποικισμοί

²⁹⁷ Η Plateforme des ONG françaises pour la Palestine και η Association France Palestine Solidarité έστειλαν επιστολές στη Direction Générale de la Concurrence, de la Consommation e de la Répression des Fraudes (DGCCRF) -η οποία είναι μια υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών αρμόδια για θέματα που αφορούν την προστασία των καταναλωτών

ερμηνευτική δήλωση του 2015.²⁹⁸

Σε όλες τις υφιστάμενες διμερείς συμφωνίες μεταξύ Γαλλίας και Ισραήλ δεν περιέχεται ρήτρα που να περιορίζει την εδαφική τους εφαρμογή στο έδαφος του Ισραήλ εντός δηλαδή των συνόρων του 1967. Αυτή η έλλειψη επίσημου αποκλεισμού των εποικισμών από τις διμερείς συνθήκες δεν συμπληρώνεται από άτυπα μέτρα που θα περιόριζαν το πεδίο εφαρμογής στην πράξη. Επειδή οι εποικισμοί δεν έχουν εξαιρεθεί, ούτε τυπικά ούτε άτυπα, το Ισραήλ είναι συνεπώς σε θέση να εφαρμόσει αυτές τις διμερείς συμφωνίες σύμφωνα με το δίκαιο των συνθηκών και το ισραηλινό δίκαιο. Αυτό σημαίνει ότι οι οικισμοί καθώς και οι κατεχόμενες περιοχές της Ανατολικής Ιερουσαλήμ και των Υψιπέδων του Γκολάν, οι οποίες προσαρτήθηκαν το 1980 και το 1981, περιλαμβάνονται συστηματικά από το Ισραήλ ως κανονικό έδαφός του.²⁹⁹

Ως εκ τούτου, η ρητορική δέσμευση της Γαλλίας κατά της κατοχής συχνά στην πράξη δεν συνοδεύεται από τη μη αναγνώριση των τετελεσμένων της κατοχής.

Από τη μία πλευρά, η Γαλλία καταδικάζει τους ισραηλινούς εποικισμούς, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και τη συναίνεση της διεθνούς κοινότητας. Συχνά έχει προωθήσει αυστηρότερη δράση σε διεθνές επίπεδο και σε επίπεδο Ε.Ε., υποστηρίζοντας τα επικριτικά για τους εποικισμούς ψηφίσματα του Ο.Η.Ε., καθώς και την πολιτική διαφοροποίησης της Ε.Ε..

Από την άλλη πλευρά, το Παρίσι στο πέρασμα του χρόνου σταδιακά τείνει, να γίνεται πιο διαλλακτικό απέναντι στην ισραηλινή κατοχή. Αυτό το πράττει, είτε μέσω της έλλειψης εδαφικών ρητρών στις διμερείς συνθήκες με το Ισραήλ, που θα διασφάλισαν τη διακηρυγμένη θέση του Παρισίου, ότι δεν αναγνωρίζει την παράνομη κατοχή της Δυτικής Όχθης, είτε μέσω της μη ύπαρξης συγκεκριμένων μέτρων που θα διαφοροποιούσαν το Ισραήλ από τους οικισμούς του.

²⁹⁸ Voltoni, B. (15.1.2018). France and the Israeli occupation; Taking the Talk but not taking the walk? (σ.8) Global Affairs, 4(1) 51-63, <https://doi.org/10.1080/23340460.2018.1507286> Ανακτήθηκε από chrome-extension://oemmnacblldboiebfnladdacbfmadadm/https://kclpure.kcl.ac.uk/portal/files/101032218/France_and_the_Israeli_VOLTOLINI_Accepted26July2018_GREEN_AAM.pdf (έγινε πρόσβαση στις 3 Οκτωβρίου 2022)

²⁹⁹ Voltoni, B. (2018)(σ.9)

Κεφάλαιο 10ο

Η πολιτική των Η.Π.Α. στην Μέση Ανατολή και η επίδρασή της, στην διένεξη Παλαιστίνιων και Ισραηλινών.

Η παρουσία των Η.Π.Α. στη γη της Παλαιστίνης ξεκίνησε, όπως ήδη λέχθηκε, από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα, όταν η οθωμανική αυτοκρατορία με τη συνθήκη του Βερολίνου επέτρεψε στους Δυτικούς να αγοράσουν γη. Ιεραπόστολοι ανάμεσα τους και Αμερικανοί ανοίγουν και λειτουργούν φιλανθρωπικά ιδρύματα και σχολεία.³⁰⁰ Όμως τον κύριο έλεγχο της περιοχής από την πλευρά των Δυτικών δυνάμεων έχουν οι Βρετανοί, ειδικά μετά τη συμφωνία Σάικς-Πίκο και ιδιαίτερα μετά την εντολή της Κοινωνίας των Εθνών που τέθηκε σε ισχύ στις 29 Σεπτεμβρίου 1922.³⁰¹ Βέβαια οι Η.Π.Α. λίγο πριν, δια του προέδρου Γουίλσον θα ταχθούν με τον Σιωνιστικό κίνημα αναγνωρίζοντας τη διακήρυξη Μπαλφούρ.³⁰² Όμως η ενεργός ανάμειξη των Η.Π.Α. στην περιοχή δεν θα λάβει χώρα μέχρι την έκκληση του Ηνωμένου Βασιλείου, το φθινόπωρο του 1946, προς τις Η.Π.Α. για σύμπραξη στην ασφάλεια της περιοχής.³⁰³ Από τη στιγμή αυτή και μετά η Αμερική θα γίνει ο κυρίαρχος εξωτερικός δρών στην περιοχή.

Η περίοδος από το 1948 έως το 1962. Οι Η.Π.Α. από την επιφυλακτικότητα και την προσπάθεια τήρησης ίσων αποστάσεων, στην ενίσχυση της σχέσης με το Ισραήλ.

Η σχέση Ισραήλ και Η.Π.Α. συχνά χαρακτηρίζεται ως στρατηγική τα θεμέλια της οποίας φαντάζουν αδύνατο να κλονιστούν. Αν και σήμερα αυτή η αντίληψη θεωρείται κοινός τόπος, τα πράγματα δεν ήταν πάντα έτσι.

Από το 1948 έως το 1960, η σχέση μεταξύ των δύο μερών Η.Π.Α.-Ισραήλ απείχε πολύ από το να χαρακτηρίζεται ξεχωριστή. Αν και ο Αμερικανός πρόεδρος Χάρι Σ. Τρούμαν υποστήριξε τη διχοτόμηση της Παλαιστίνης το 1948 και αναγνώρισε αμέσως, το Ισραήλ παρακινούμενος από παράγοντες μαλακής ισχύος εντός των Η.Π.Α., το Στέιτ Ντιπάρτμεντ, το Πεντάγωνο και η Κεντρική Υπηρεσία

³⁰⁰ Pappé I. (2007)(σ.69)

³⁰¹The mandate of Palestine [IMFA](https://www.mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/guide/pages/the%20mandate%20for%20palestine.aspx)

,<https://www.mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/guide/pages/the%20mandate%20for%20palestine.aspx> (έγινε πρόσβαση στις 25 Μαρτίου 2022)

³⁰² Ned Lebow R. (1968) (σ.501)

³⁰³ Kimche Jon,&Kimche David, (1960) (σ. 275)

Πληροφοριών ενήργησαν με τέτοιο τρόπο, ώστε να ελαχιστοποιήσουν την υποστήριξή αυτή του προέδρου, επειδή τη θεωρούσαν επιζήμια για τα παγκόσμια και περιφερειακά συμφέροντα των Η.Π.Α..

Η κατάσταση για τις Ισραηλινοαμερικανικές σχέσεις «επιδεινώθηκε» όταν η διακυβέρνηση των Η.Π.Α. πέρασε το 1953 στον Ντουάιτ Αϊζενχάουερ. Η νέα αμερικανική διοίκηση του Αϊζενχάουερ θεωρούσε χωρίς αποκλείσεις, το Ισραήλ εμπόδιο στα πολιτικά του συμφέροντα και στα συμφέροντα ασφαλείας των Η.Π.Α., στη Μέση Ανατολή και αλλού. Κατά τη διάρκεια της θητείας του, η σχέση βίωσε τις πιο σοβαρές πολιτικές κρίσεις στην ιστορία της, όπως στη περίπτωση της διαμάχης της γέφυρας του Ιακόβ, όπως έμεινε γνωστή στα 1953, όταν το Ισραήλ σχεδίαζε να κατασκευάσει εγκαταστάσεις μεταφοράς ύδατος εκτρέποντας τον Ιορδάνη ³⁰⁴ γεγονός που προκάλεσε αντιδράσεις. Άλλη γνωστή διαφωνία υπήρξε στην εκστρατεία του Σουέζ-Σινά στα 1956-1957. Και στις δύο περιπτώσεις οι Ηνωμένες Πολιτείες επέβαλαν οικονομικές κυρώσεις στο Ισραήλ, και στην τελευταία περίπτωση, απείλησαν να εκδιώξουν το Ισραήλ από τα Ηνωμένα Έθνη και ακόμη να διαχωρίσουν τη θέση τους από το εβραϊκό κράτος.³⁰⁵

Οι αποκλίσεις συμφερόντων μεταξύ των δύο μερών, εμπόδιζαν τη συνεργασία τους, στον τομέα της ασφάλειας, της προμήθειας όπλων ή ακόμη και της οικονομικής βοήθειας. Αν και οι Ηνωμένες Πολιτείες δημιούργησαν στρατιωτικές συμμαχίες στις οποίες συμμετείχαν αραβικά κράτη, απέρριπταν σταθερά τη συνεργασία με το Ισραήλ στο τομέα της ασφάλειας, ενώ παράλληλα εμπόδισαν τις προσπάθειες του Ισραήλ να ενταχθεί στο ΝΑΤΟ, ή σε μια περιφερειακή συμμαχία υπό την ηγεσία των Η.Π.Α..

Επιπλέον, αν και οι Η.Π.Α. στήριξαν το σχέδιο του Ο.Η.Ε. περί διχοτόμησης της Παλαιστίνης, οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν έδωσαν επίσημες εγγυήσεις για την ύπαρξη ή την εδαφική ακεραιότητα του Ισραήλ, παρά μόνο το Μάιο του 1953 μαζί με τη Βρετανία και την Γαλλία υπέγραψαν μια τριμερή διακήρυξη που παρείχε γενικές εγγυήσεις, πολυμερούς χαρακτήρα σε όλα τα κράτη της Μέσης Ανατολής. Χαρακτηριστικό της άρνησης των Αμερικανών να ταχθούν φανερά με το νεοσύστατο κράτος του Ισραήλ, ήταν η άρνησή τους να δεχτούν τις προσφορές του Ισραήλ το 1950-1951 για κατασκευή αμερικανικών βάσεων στο Νεγκέβ, την ενσωμάτωση των δυνάμεών του, σε ένα περιφερειακό αμυντικό σύμφωνο κατά της Σοβιετικής Ένωσης και την κατασκευή υποδομής στο Ισραήλ για την αποθήκευση πρώτων υλών και τροφίμων που θα ήταν διαθέσιμα στις Η.Π.Α. σε καιρό πολέμου.

³⁰⁴ Israel Begins Jordan River Project, [Center for Israel Education](https://israeled.org/israel-begins-jordan-river-project/) <https://israeled.org/israel-begins-jordan-river-project/> (έγινε πρόσβαση στις 24 Δεκεμβρίου 2022)

³⁰⁵ Bar-Siman-tov, Y. "The United States and Israel since 1948: A 'Special Relationship'?" *Diplomatic History*, vol. 22, no. 2, 1998, pp. 231–62. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/24913659>. Accessed 29 Dec. 2022. (σ.233)

Όλες αυτές οι Ισραηλινές προτάσεις δεν εντυπωσίασαν τους Αμερικανούς αξιωματούχους.

Επιπλέον, οι Ηνωμένες Πολιτείες αρνούσαν σταθερά να παράσχουν στο Ισραήλ όπλα και μερικές φορές, αντιτάχθηκαν στην προμήθεια όπλων από άλλα κράτη, ακόμη και κατά τη διάρκεια των πιο δύσκολων ημερών του πολέμου της ανεξαρτησίας του Ισραήλ το 1948. Πράγματι, χωρίς την τσεχική στρατιωτική βοήθεια, είναι αμφίβολο αν το Ισραήλ θα είχε επιβιώσει σε εκείνον το πρώτο πόλεμο που έδωσε. Έτσι η βοήθεια των Η.Π.Α. στο Ισραήλ ξεκίνησε το 1951 με 100.000 δολάρια, αλλά μέχρι το 1960 είχε ανέλθει συνολικά σε μόλις 546,4 εκατομμύρια.³⁰⁶

Σε όλη αυτή την περίοδο αν και οι Η.Π.Α. ήταν δεσμευμένες στην ύπαρξη του Ισραήλ και στο δικαίωμα του εβραϊκού λαού για μια πατρίδα, θεωρούσαν την ασφάλεια και τα πολιτικά συμφέροντα του Ισραήλ ως ασυμβίβαστα, αν όχι επιζήμια, με τα δικά τους. Οι Η.Π.Α. ενδιαφερόταν κύρια για τον περιορισμό της Ε.Σ.Σ.Δ. και την ομαλή ροή του πετρελαίου. Τα στρατηγικά συμφέροντα αυτά των Η.Π.Α., απαιτούσαν την συνεργασία με τα αραβικά κράτη της περιοχής. Μια συνταύτιση με το Ισραήλ στην διένεξη με τους Παλαιστίνιους θα αποξένωνε τα Αραβικά κράτη με προεξέχουσα την Αίγυπτο του Νάσερ που πρότασε το Αραβικό εθνικισμό.

Στα πλαίσια αυτά, οι Ηνωμένες Πολιτείες υποβάθμιζαν τη σοβαρότητα των αραβικών απειλών κατά του Ισραήλ, την απομόνωση του Ισραήλ και την επείγουσα ανάγκη του για όπλα και εγγυήσεις, πιστεύοντας ότι ο εξοπλισμός του Ισραήλ θα κατέστρεφε τις προοπτικές για μια μόνιμη ειρηνευτική διευθέτηση της διένεξης.

Η πώληση όπλων στην Αίγυπτο από την Τσεχία, τον Σεπτέμβριο του 1955 και η άρνηση των Η.Π.Α. να παράσχουν εγγυήσεις όπλων ή ασφάλειας, ώθησε το Ισραήλ να συνάψει πελατειακή σχέση με τη Γαλλία, ενώ μείωσε τα μέσα πίεσης των Η.Π.Α. προς την Ισραηλινή πλευρά. Τα όπλα ή οι εγγυήσεις των Η.Π.Α. θα μπορούσαν να είχαν αποτρέψει τόσο την ανάπτυξη της γαλλικής πατρωνίας, όσο και τον πόλεμο κατά της Αιγύπτου, αφού αυτή η πολιτική των Η.Π.Α. εξάλειψε τα μέσα αυτοσυγκράτησης του Ισραήλ και ώθησε τον Μπέν Γκουριόν να αγνοήσει τις προτροπές Αϊζενχάουερ για αποφυγή, αλλά και για παύση των εχθροπραξιών όταν αυτός ξεκίνησε.³⁰⁷ Η κορύφωση, της έντασης στις σχέσεις των δύο κρατών, ήρθε όταν οι Η.Π.Α. στα τέλη του 1956 και αρχές του 1957 πίεζαν το Ισραήλ να αποσυρθεί από το Σινά. Την ίδια περίοδο όμως, οι Η.Π.Α. αναγνώρισαν δημόσια τις ανησυχίες ασφάλειας του Ισραήλ, λέγοντας ότι, ως αντάλλαγμα της απόσυρσής του, δικαιούται την ελεύθερη ναυσιπλοΐα στα στενά του Τιράν και διαβεβαιώνοντας ότι η Λωρίδα της Γάζας δεν θα χρησιμοποιηθεί από την Αίγυπτο ως εφιαλτήριο για

³⁰⁶Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ. 234)

³⁰⁷ Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.235)

τρομοκρατικές επιθέσεις εναντίον του Ισραήλ.³⁰⁸ Τελικά το Ισραήλ αποσύρθηκε όμως με όρους που εξυπηρετούσαν και τη στόχευση του Μπεν Γκουριον ο οποίος είχε μαζί του το αμερικανικό κογκρέσο.

Τα προβλήματα όμως στις σχέσεις μεταξύ των δύο κρατών συνεχίστηκαν καθώς το Ισραήλ δεν υπήρχε πουθενά στο δόγμα Αϊζενχάουερ για την ανάσχεση της επιρροής της Ε.Σ.Σ.Δ. στην περιοχή. Το Ισραήλ ωστόσο συνέχιζε να προσπαθεί να προσεγγίσει τις Η.Π.Α.. Το 1960, ο Μπεν-Γκουριόν ζήτησε προσωπικά από τον Αϊζενχάουερ να προμηθεύσει το Ισραήλ με πολεμικό υλικό όπως αεροσκάφη, τεθωρακισμένα και πυραυλικά συστήματα και άλλα προηγμένα όπλα αξίας 100 εκατομμυρίων δολαρίων, αλλά η διοίκηση Αϊζενχάουερ απέρριψε τα αιτήματα του Ισραήλ.

Σε όλη αυτή την περίοδο οι Η.Π.Α. συμπεριφέρονταν ως μια χώρα πάτρωνας του Ισραήλ που το συγκρατούσε, όταν αυτό υπαγόρευαν τα συμφέροντά της, αλλά χωρίς να προσφέρει στο Ισραήλ ως αντίδωρο εγγυήσεις ασφάλειας που παρέχει ένας πάτρωνας στο «δορυφόρο» του ως αποζημίωση για την υπακοή του.

Η παραγμένη δεκαετία του 1960 στη διένεξη Ισραηλινών Παλαιστινίων. Οι απαρχές δημιουργίας μιας στενότερης σχέσης μεταξύ Η.Π.Α. και Ισραήλ.

Το 1961 ανεβαίνει στην προεδρία των Η.Π.Α. ο Τζον Φ. Κένεντι. Κατά τη διάρκεια της προεδρίας του, καθώς και σε αυτής του διαδόχου του Λίντον Β.Τζόνσον, η αμερικανοισραηλινή σχέση θα λάβει νέες διαστάσεις. Ο Κένεντι βλέποντας τη στροφή των αραβικών κρατών προς την Ε.Σ.Σ.Δ. θεωρούσε ότι η ενίσχυση του Ισραήλ, η ασφάλεια του οποίου κινδύνευε, δεν θα χειροτέρευε τη θέση των Η.Π.Α. στην περιοχή. Σε αυτό το συμπέρασμα τον οδήγησε η προμήθεια από την Αίγυπτο, την Συρία και το Ιράκ σοβιετικών όπλων, καθώς και δηλώσεις Αράβων ηγετών για εκδίκηση για την ταπεινωτική τους ήττα στον πόλεμο του 1948 και διακηρύξεων τους για αποκατάσταση των Παλαιστινίων. Έτσι πώλησε πυραύλους Hawk ως αντιστάθμισμα των αντίστοιχων πωλήσεων των σοβιετικών στους Άραβες. Επιπροσθέτως ανησυχώντας για τις πυρηνικές φιλοδοξίες του Ισραήλ θεωρούσε ότι έτσι θα το απέτρεπε να κινηθεί προς τα εκεί.³⁰⁹

Ο Κένεντι ήταν ο πρώτος πρόεδρος που έλαβε τις προκαταρκτικές αποφάσεις να αλλάξει η φύση της μέχρι τότε σχέσης των δυο κρατών. Επίσης, ήταν ο πρώτος πρόεδρος που ονόμασε αυτή τη σχέση ως ειδική. Αν και αυτό δεν ίσχυε ακόμη

³⁰⁸ Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.235)

³⁰⁹ Goldman Zachary K. (2009) Ties that bind: John F. Kennedy and the foundations of the American–Israeli alliance, Cold War History, 9:1, 23-58, (σ.26)DOI: 10.1080/14682740802170941

εκείνη την εποχή, παρείχε στο Ισραήλ σημαντικά αμυντικά όπλα. Ακόμη δεσμεύτηκε ότι σε περίπτωση εισβολής εναντίον του Ισραήλ, οι Η.Π.Α. θα ερχόταν προς υποστήριξη. Όμως όλες αυτές τις βοήθειες, στο πεδίο της ασφάλειας και των εξοπλισμών προς το Ισραήλ, ο Κένεντι τις εξαρτούσε με την αναγνώριση από το Ισραήλ των συμφερόντων των Η.Π.Α. στην περιοχή.³¹⁰

Χαρακτηριστικά δήλωνε «*Θα θέλαμε την αναγνώριση του Ισραήλ ότι αυτή η εταιρική σχέση που έχουμε μαζί του, παράγει πιέσεις για τις Η.Π.Α. στη Μέση Ανατολή και θα ηλπίζαμε ότι το Ισραήλ θα μπορούσε να προχωρήσει με τέτοιο τρόπο ώστε να μειώσει τη σύγκρουση μεταξύ μας*»³¹¹. Αυτή η δήλωση πρέπει να ενταχθεί στην ευρύτερη σκέψη του Κένεντι, να εντάξει την πώληση των αμυντικών πυραύλων Hawk, που ήταν απαραίτητα για την ασφάλεια του Ισραήλ και η οποία θα επιδείνωνε τις σχέσεις και την εικόνα των Η.Π.Α. στους Άραβες, στην προσπάθεια των Η.Π.Α. να πείσουν το Ισραήλ, να γίνει πιο διαλλακτικό σχετικά με τη διευθέτηση του προβλήματος των Παλαιστινίων προσφύγων του 1948.³¹² Το αμερικανικό σχέδιο που είχε την έγκριση και του Ο.Η.Ε., προέβλεπε την επανεγκατάσταση των Παλαιστινίων που θα επιθυμούσαν να ζήσουν εν ειρήνη, εντός του Ισραήλ αναγνωρίζοντάς το, ενώ για τους Παλαιστίνιους που δεν το επιθυμούσαν την επιστροφή τους υπό ισραηλινή διοίκηση, την μετεγκατάστασή τους σε γειτονικές αραβικές χώρες και την αποζημίωση τους. Το σχέδιο τελικά απέτυχε, γιατί μη βάζοντας όριο στον αριθμό των Αράβων που μπορούσε να γυρίσει πίσω στο Ισραήλ, εκλαμβάνόταν ως μέγας κίνδυνος, τόσο από τον Γκουριόν όσο και από και από την Γκόλντα Μει. Επίσης οι Άραβες δεν ήταν διατεθειμένοι να κάνουν καμία υποχώρηση επιθυμώντας την επιστροφή όλων των Παλαιστινίων. Μάλιστα οι Ισραηλινοί υποστήριζαν, ότι σε περίπτωση που γινόταν δεκτό ένα τέτοιο σχέδιο θα άλλαζε η δημογραφία του Ισραήλ, ενώ η ίδια η ύπαρξή του θα ήταν έρμαιο των αραβικών εκβιασμών.³¹³ Ο Κένεντι, μετέβαλε το δόγμα Αϊζενχάουερ που αποσκοπούσε με στρατιωτικά μετρά στον αποκλεισμό της Ε.Σ.Σ.Δ., υποστηρίζοντας ότι οι Η.Π.Α. θα πρέπει να βοηθήσουν όλα τα δημοκρατικά κράτη να ευημερήσουν, θεωρώντας ότι αυτός είναι ο καλύτερος τρόπος αναχαίτησης της Ρωσικής επιρροής. Το Ισραήλ επομένως, ως δημοκρατικό κράτος έπρεπε να έχει τη στήριξη των Η.Π.Α.. Παράλληλα ο συμβατικός εξοπλισμός του Ισραήλ θα διασφάλιζε, ότι θα τιθάσενε της πυρηνικές του φιλοδοξίες.³¹⁴

Με την άνοδο στην εξουσία του Λίντον Τζόνσον οι σχέσεις μεταξύ των δύο

³¹⁰ Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.236)

³¹¹ Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.237)

³¹² Goldman Z. K (2009)(σ.23-446)

³¹³ Goldman Z. K. (2009)(σ.46-47)

³¹⁴ Goldman Z.K. (2009)(σ.23-40)

μερών ενισχύθηκαν ακόμη περισσότερο. Οι λόγοι αυτής της στενότερης σχέσης μεταξύ των δύο κρατών οφείλονται τόσο σε ενδοαμερικανικούς παράγοντες, δηλαδή στην ανάγκη του Τζόνσον να εξασφαλίσει στήριξη από το κογκρέσο στην πολιτική του για το Βιετνάμ και της ανάγκης του να εξασφαλίσει την εβραϊκή ψήφο στις προεδρικές εκλογές του 1964 και του 1968. Όσο και σε ευρύτερους διεθνείς παράγοντες, δηλαδή στην αυξανόμενη σοβιετική διείσδυση στη Μέση Ανατολή, που εκδηλώθηκε, με τη σοβιετο-αιγυπτιακή συμφωνία όπλων τον Ιούνιο του 1963 αξίας 500 εκατομμυρίων δολαρίων.³¹⁵

Την ίδια εποχή στο Ισραήλ η ανάληψη της εξουσίας από τον Λεβί Εσκόλ, ο οποίος αντικατέστησε τον Μπεν-Γκουριόν στην πρωθυπουργία και στο υπουργείο αμύνης, επιτάχυνε τις εξελίξεις στην ενδυνάμωση των σχέσεων. Ο Εσκόλ αποδέχτηκε τους όρους των Η.Π.Α., παγώνοντας το πυρηνικό πρόγραμμα του Ισραήλ, δηλώνοντας και δείχνοντας αυτοσυγκράτηση προς τους Άραβες, ως αντάλλαγμα για τον εξοπλισμό του με συμβατικά όπλα από τις Η.Π.Α..

Ο Τζόνσον για να βοηθήσει το Ισραήλ να προμηθευτεί όπλα, χωρίς όμως να προκαλέσει την αντίδραση των Αράβων απέστειλε μέσω Δυτικής Γερμανίας το 1964 άρματα μάχης. Η Γερμανία όμως φοβούμενη την αντίδραση των Αράβων και ενδεχόμενη αναγνώριση της Ανατολικής Γερμανίας εκ μέρους τους, τον Φεβρουάριο του 1965 ανέστειλε όλες τις αποστολές όπλων προς το Ισραήλ. Έτσι αναγκάστηκε, η ίδια πλέον η Αμερική να προμηθεύσει όπλα στο Ισραήλ ζητώντας όμως, από αυτό, αυτοσυγκράτηση στη σχέση του με τους Άραβες και τα αραβικά κράτη και παύση του πυρηνικού του προγράμματος. Αν και τον πολιτικό όρο της αυτοσυγκράτησης το Ισραήλ τον δέχτηκε, θεώρησε ότι οι όροι για το πυρηνικό του πρόγραμμα, ήταν ασύμβατοι με την ασφάλεια του και ύστερα από διαπραγματεύσεις, δέχτηκε απλά τον όρο, ότι δεν θα ήταν η πρώτη δύναμη που θα εισήγαγε πυρηνικά στην περιοχή. Έτσι οι Η.Π.Α. το 1965 παρέδωσαν 210 άρματα μάχης, ενώ την περίοδο 1966-1967 οι Η.Π.Α. για πρώτη φορά παρέδωσαν και βομβαρδιστικά αεροσκάφη Skyhawk, στο Ισραήλ γεγονός μεγάλης επιτυχίας στην προσπάθεια του Ισραήλ να δημιουργήσει μια στενή σχέση με τις Η.Π.Α.. Πρέπει να σημειωθεί ότι είχε προηγηθεί η προμήθεια σοβιετικών όπλων στην Αίγυπτο και τη Συρία, γεγονός που αποτελούσε ευρύτερη απειλή για του συμμάχους των Η.Π.Α. στην περιοχή, Ιορδανία και Σαουδική Αραβία. Έτσι η προμήθεια όπλων από το Ισραήλ και η αύξηση της αμυντικής του ικανότητας θα σταθεροποιούσε την ισορροπία στη περιοχή.³¹⁶

Το 1967 είναι το έτος που η ισχυρή σχέση που ήδη έχει αρχίσει να

³¹⁵ Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.237)

³¹⁶ Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.238-239)

σχηματοποιείται τα προηγούμενα 5 έτη θα δοκιμαστεί. Η κρίση στα στενά του Τιράν και στο Σινά , οι διακηρύξεις των Αράβων για αποκατάσταση της θιγμένης τιμής τους και το όραμα του παναραβισμού, που χρησιμοποιούσε την Ισραηλοπαλαιστινιακή διένεξη ως μηχανισμό συσπείρωσης των Αράβων θα δοκίμαζε τη σχέση μεταξύ των δύο μερών.

Ο πρόεδρος Τζόνσον απαίτησε από το Ισραήλ για κάθε κίνησή του να διαβουλεύεται τις Η.Π.Α.. Μάλιστα προειδοποίησε το Ισραήλ ότι δεν θα «δεχόταν καμία βοήθεια εκ μέρους των Ηνωμένων Πολιτειών για την κατάσταση, η οποία προκύπτει ως αποτέλεσμα ενεργειών για τις οποίες δεν ζητείται η γνώμη μας», διαβεβαιώνοντας όμως παράλληλα ότι «το Ισραήλ δεν θα είναι μόνο του αν δεν αποφασίσει να πάει μόνο του». Ο πρόεδρος ζήτησε από το Ισραήλ να επιτρέψει στις Ηνωμένες Πολιτείες να επιλύσουν την κρίση και υποσχέθηκε στο Ισραήλ ότι θα «επιδιώξει σθεναρά όλα τα δυνατά μέτρα για να κρατήσει τα Στενά του Τιράν ανοιχτά».³¹⁷

Οι προειδοποιήσεις του Τζόνσον έφεραν το Ισραήλ αντιμέτωπο με το δίλλημα του να λάβει έκτακτα στρατιωτικά μέτρα για να αντιμετωπίσει τον αποκλεισμό του Τιράν και της ανάγκης να συμμορφωθεί με τα κελεύσματα των Η.Π.Α.. Οι Ισραηλινοί ενθουσιάζοντες την εκστρατεία στο Σινά αποφάσισαν πριν προχωρήσουν σε οποιαδήποτε ενέργεια να λάβουν την υποστήριξη των Η.Π.Α., κρίνοντας ότι μόνο έτσι θα αποτρέπονταν μια σοβιετική στρατιωτική επέμβαση που θα επέτρεπε το Ισραήλ να μετατρέψει πιθανές στρατιωτικές νίκες σε πολιτικά οφέλη.³¹⁸

Όταν έγινε αντιληπτό όμως ότι οι Η.Π.Α. δεν μπορούσαν να εκπληρώσουν τις δεσμεύσεις τους και μετά την υπογραφή του αμυντικού συμφώνου μεταξύ Αιγύπτου και Ιορδανίας, φαινόταν ότι ο πόλεμος ήταν αναπόφευκτός, οι Ισραηλινοί ζήτησαν την άδεια ή έστω την ανοχή από τις Η.Π.Α. για να χτυπήσουν. Κρατώντας όλο το προηγούμενο διάστημα πολιτική αυτοσυγκράτησης, θεωρούσαν ότι ένα γρήγορο χτύπημα θα εξασφάλιζε την υποστήριξη των Η.Π.Α., οι οποίες θα προτιμούσαν να μην αναλάβουν στρατιωτική δράση οι ίδιες. Πράγματι, το Πεντάγωνο και η C.I.A., ενθουσιάστηκαν με την προοπτική να χρησιμοποιήσουν την αμερικανική διπλωματία αντί της βίας, για να ανοίξουν ξανά τα Στενά του Τιράν, προτίμησαν την ισραηλινή επιλογή. Ο πρόεδρος Τζόνσον, αν και δεν υπάρχουν σχετικές αποδείξεις, φαίνεται ότι κατάλαβε το σκεπτικό πίσω από το προληπτικό Ισραηλινό χτύπημα και τελικά προθυμοποιήθηκε να λάβει εκείνα τα μέτρα, που θα απέτρεπαν τη σοβιετική

³¹⁷ Johnson Lyn B.(1971), *The Vantage Point; Perspectives of the Presidency, 1963-1969*, Reno: Holt McDougal,(σ.290)

³¹⁸Bar-Siman-Tov, Y.(1987) *Israel, the superpowers, and the war in the Middle East*, New York : Praeger (σ.91-131)

επέμβαση».³¹⁹

Η πολιτική υποστήριξη που εξασφάλισε το Ισραήλ κατά τη διάρκεια του πολέμου των έξι ημερών, το βοήθησε να επιτύχει τους στρατιωτικούς του στόχους, απαλλαγμένο από το φόβο μιας σοβιετικής επέμβασης. Οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν επέβαλαν περιορισμούς στο Ισραήλ κατά τη διάρκεια του πολέμου και επέκτειναν την πολιτική στήριξή τους, μετά το τέλος αυτού. Ωστόσο, με το ξέσπασμα του πολέμου, οι Ηνωμένες Πολιτείες ανακοίνωσαν εμπάργκο στις παραδόσεις όπλων στη Μέση Ανατολή.

Το σημαντικότερο πολιτικό επίτευγμα του Ισραήλ, μετά την λήξη του νικηφόρου πολέμου ήταν ότι έπεισε και συμφώνησε με τις Η.Π.Α. ότι η επίλυση της αραβοϊσραηλινής σύγκρουσης, πρέπει να προηγηθεί της αποχώρησης των Ισραηλινών από τα κατεχόμενα εδάφη. Η αυτοσυγκράτηση του Ισραήλ, πριν την έναρξη του πολέμου και η μη ενεργός αμερικανική στήριξη κατά τη διάρκεια του πολέμου, έγιναν αιτία να εξασφαλιστεί η πολιτική στήριξη των Η.Π.Α. για το Ισραήλ κατά τη διάρκεια και μετά τη λήξη του πολέμου.³²⁰

Ο πόλεμος του 1967 απότοκο και της Ισραηλοπαλαιστινιακής διένεξης, σηματοδότησε για πρώτη φορά στη σχέση των δύο μερών, Ισραήλ και Η.Π.Α., σημαντική σύγκλιση των πολιτικών συμφερόντων και των συμφερόντων ασφαλείας τους. Η σχέση των δύο μερών αναβαθμίστηκε, όμως ακόμα δεν έλαβε την μορφή της ειδικής σχέσης. Ο Καταλυτικός παράγοντας για να συμβεί αυτό θα ήταν, όσο παράξενο και αν φαίνεται οι ίδιοι οι Παλαιστίνιοι.

Η δημιουργία της ειδικής σχέσης μεταξύ Η.Π.Α. και Ισραήλ τη δεκαετία του 1970 και ο ρόλος των Παλαιστινίων σε αυτή την εξέλιξη.

Μετά τον πόλεμο του 1967, οι σχέσεις Η.Π.Α.-Ισραήλ, παρέμειναν σε τακτικό και όχι σε στρατηγικό επίπεδο. Αν και η σχέση σταθεροποιήθηκε και αναγνωρίστηκε ως σημαντική, τόσο από Άραβες, όσο και από την σοβιετική ένωση. Αμέσως μετά τον πόλεμο του 1967, διάφοροι παράγοντες σταθεροποίησαν τη σχέση Η.Π.Α.-Ισραήλ. Πρώτον, η κατάληψη του Σινά, των υψιπέδων του Γκολάν, της Δυτικής Όχθης και της Γάζας από το Ισραήλ, κατέστη το κλειδί για την επίλυση της αραβοϊσραηλινής σύγκρουσης. Μια στενή σχέση με το Ισραήλ, θα μπορούσε να επιτρέψει στις Ηνωμένες Πολιτείες να το πείσουν να κάνει τις απαραίτητες παραχωρήσεις, για την επίλυση των συγκρούσεων. Δεύτερον, η στρατιωτική νίκη του, το κατέστησε την πιο τρομερή στρατιωτική δύναμη στην περιοχή, συγκλόνισε

³¹⁹ Bar-Siman-Tov, Y.(1987) (σ.120-131)

³²⁰ Spiegel S.(1985), The Other Arab-Israeli Conflict ,Making America's Middle East Policy, from Truman to Reagan. Chicago: University of Chicago Press,(σ.150-153)

τα αραβικά κράτη και τη Σοβιετική Ένωση και εντυπωσίασε τις Ηνωμένες πολιτείες, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα τη διασύνδεση της αραβοισραηλινής σύγκρουσης καθώς και αυτής των υπερδυνάμεων. Τρίτον, η νέα στρατιωτική και στρατηγική σημασία του Ισραήλ, έκανε την πολιτική και στρατηγική συνεργασία μαζί του πιο ελκυστική για τις Ηνωμένες Πολιτείες από ότι στο παρελθόν. Η αμερικανική γραφειοκρατία άρχισε να θεωρεί το Ισραήλ από βαρίδιο, σε στρατηγικό πλεονέκτημα.³²¹

Αν και η κυβέρνηση Τζόνσον εμβάθυνε τη σχέση προστάτη-πελάτη, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι συνθήκες στη Μέση Ανατολή δεν δικαιολογούσαν μια ειδική σχέση. Αντίθετα, οι Ηνωμένες Πολιτείες στόχευαν να θεσπίσουν ένα διπλωματικό πλαίσιο για μια ειρηνευτική διευθέτηση, βασισμένη στην αρχή της ανταλλαγής εδαφών για ειρήνη. Αυτή η προσέγγιση απέκλινε από την πολιτική του Ισραήλ. Το ότι δεν υπήρξε καμία σύγκρουση μεταξύ Η.Π.Α. και Ισραήλ αυτό οφείλεται μόνο στο γεγονός ότι ενώ, υπήρχαν σημαντικές διαφωνίες μεταξύ Η.Π.Α. και Ισραήλ αυτές δεν ερχόντουσαν στην επιφάνεια, γιατί οι Άραβες δεν ήταν προετοιμασμένοι να συμμετάσχουν σε οποιαδήποτε ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις. Το 1966, ένα χρόνο πριν το ξέσπασμα του πολέμου ο πρωθυπουργός Λεβί Εσκολ ζήτησε από τον Πρόεδρο Τζόνσον, αεροσκάφη Φάντομ. Το Στέιτ Ντιπάρτμεντ και το Πεντάγωνο, προσπάθησαν, ως αντάλλαγμα, να αποσπάσουν τη συμφωνία του Ισραήλ για αποχώρηση από κατεχόμενα εδάφη και τη συμμετοχή του στη συνθήκη περί μη διάδοσης των πυρηνικών, η συμφωνία παρέμενε ανεκπλήρωτη.³²²

Στα τέλη του 1968, μετά από πολλές ανακατατάξεις υπογράφηκε συμφωνία για πενήντα αεροπλάνα, και τα αεροπλάνα έφτασαν το 1969 και το 1970. Η συμφωνία ήταν μια σημαντική εξέλιξη στη σχέση, όχι μόνο επειδή τα Φάντομς ήταν επιθετικά όπλα, αλλά και επειδή σηματοδότησε το ενδιαφέρον των Η.Π.Α. για τη διατήρηση της στρατιωτικής υπεροχής του Ισραήλ, εν αναμονή της αραβικής προθυμίας για έναρξη διαπραγματεύσεων και της σοβιετικής ετοιμότητας για τον έλεγχο των εξοπλισμών στη Μέση Ανατολή.³²³

Όταν ανέβηκε ο Νίξον στην εξουσία αρχικά μοιράστηκε την αμφιθυμία του Τζόνσον σχετικά με το Ισραήλ. Στο λευκό οίκο δημιουργήθηκαν δύο στρατόπεδα. Ο υπουργός εξωτερικών Ρότζερς και οι σύμβουλοί του στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ, καθώς και αξιωματούχοι του Πενταγώνου απέδιδαν την αστάθεια της Μέσης Ανατολής και τη σοβιετική εξάρτηση στην περιοχή στην αραβοϊσραηλινή σύγκρουση. Γενικά, αντιλαμβάνονταν την κατοχή αραβικών εδαφών από το Ισραήλ

³²¹ Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.241)

³²² Quandt W. (1978) Decade of Decisions: American Policy Toward the Arab-Israeli Conflict, 1967-1976, Berkley: University of California Press,(σ.66-67)

³²³ Bar-Simian-tov, Y.(1998)(σ.242)

καθώς και την αδιαλλαξία του, ως την κύρια αιτία των αρνητικών πολιτικών και στρατηγικών εξελίξεων, που κλιμάκωναν τον κίνδυνο πολέμου στην περιοχή και της πιθανότητας σύγκρουσης των δύο υπερδυνάμεων. Ως εκ τούτου, μόνο μια αραβο-ισραηλινή διευθέτηση θα σταθεροποιούσε τη Μέση Ανατολή, θα βελτιώνε τις σχέσεις Η.Π.Α.-Αράβων και θα αποδυνάμωνε τη σοβιετική επιρροή στην περιοχή.³²⁴

Ο Κίσινγκερ, από την άλλη πλευρά, αντιλαμβανόταν τη σύγκρουση Αράβων-Ισραήλ και τη σχέση του Ισραήλ με τις Ηνωμένες Πολιτείες ως πτυχές της σύγκρουσης των υπερδυνάμεων. Είδε τον αραβικό ριζοσπαστισμό και τη σοβιετική εμπλοκή ως τις κύριες προκλήσεις για τα συμφέροντα των Η.Π.Α. στη Μέση Ανατολή. Οι Η.Π.Α. επομένως θα πρέπει να στοχεύουν στην αποδυνάμωση των Αράβων ριζοσπαστών, στη μείωση αν όχι στην εξάλειψη της σοβιετικής επιρροής στην περιοχή και στην αύξηση της ασφάλειας του Ισραήλ. Αν και ο Κίσινγκερ συμφωνούσε ότι η επίλυση της αραβοϊσραηλινής σύγκρουσης ήταν, πράγματι, ζωτικής σημασίας για τη μείωση της σοβιετικής επιρροής και την εξυπηρέτηση των αμερικανικών συμφερόντων, αλλά αμφέβαλλε ότι οι αραβικές δυνάμεις ήταν ώριμες για μια τέτοια επίλυση.³²⁵

Μόνο όταν τα αραβικά κράτη, ιδιαίτερα η Αίγυπτος συνειδητοποίησαν ότι η στρατιωτική επιλογή και η σοβιετική στρατιωτική βοήθεια ήταν μάταιη επιλογή για να επιτύχουν τους στόχους της θα κατανοούσαν ότι η φιλία με τις Η.Π.Α. θα ήταν ο μόνος τρόπος επίτευξης των στόχων τους και προϋπόθεση για διπλωματική πρόοδο. Όσο περισσότερο διαρκούσε το αδιέξοδο, τόσο πιο ξεκάθαρο θα ήταν ότι η Σοβιετική Ένωση δεν θα μπορούσε να εκπληρώσει τις υποσχέσεις της. Η ενίσχυση του Ισραήλ θα καταδείκνυε την ετοιμότητα των Η.Π.Α. να αντιμετωπίσουν αραβικές ή σοβιετικές απειλές και παράλληλα θα καθιστούσε προφανές στους Άραβες ότι μόνο οι Η.Π.Α. θα μπορούσαν να πείσουν το Ισραήλ να κάνει τις απαραίτητες παραχωρήσεις.

Ο Νίξον, έβλεπε το Ισραήλ ως αποτελεσματικό μοχλό στην αντιμετώπιση της σοβιετικής απειλής. Έτσι για πρώτη φορά, στη σχέση Η.Π.Α.-Ισραήλ, ένας Αμερικανός πρόεδρος είδε το Ισραήλ ως στρατηγικό πλεονέκτημα σε περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο. Ο Νίξον είχε την άποψη ότι οι Η.Π.Α. πρέπει να είναι υπέρ του Ισραήλ, γιατί το Ισραήλ ήταν το μόνο δημοκρατικό κράτος στη Μέση Ανατολή και ως εκ τούτου υπέρ της ελευθερίας και αποτελεσματικός αντίπαλος της σοβιετικής επέκτασης στην περιοχή.³²⁶

Ο Κίσινγκερ υποστηρίζει για τον Νίξον ότι από την μία «ευνόησε ένα ισχυρό

³²⁴ Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.243)

³²⁵ Quandt W. (1978)(σ.79-81)

³²⁶Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.243-244)

Ισραήλ, επειδή δεν ήθελε οι Ηνωμένες Πολιτείες να πρέπει να αντιμετωπίσουν τις μάχες του Ισραήλ». Από την άλλη θεωρούσε ότι ο Νασερ θα γινόταν πιο μετριοπαθείς, μόνο αν αντιμετώπιζε συντριπτική δύναμη και το Ισραήλ ήταν το μόνο κράτος που μπορούσε να εκφράσει αυτή τη δύναμη.³²⁷

Το Ισραήλ γνωρίζοντας αυτές τις αμφιθυμίες, εντός της αμερικανικής κυβέρνησης, έκανε ελιγμούς μεταξύ των δύο σχολών. Σκοπός του πάντα ήταν η εμβάθυνση της σχέσης του με τις Η.Π.Α.. Το 1969-70, τόσο οι Ηνωμένες Πολιτείες όσο και το Ισραήλ απέτυχαν να κατανοήσουν τα όρια της σχέσης προστάτη-πελάτη. Το Ισραήλ θεωρήθηκε στρατηγικό πλεονέκτημα, μόνο στο βαθμό που μπορούσε να αντιμετωπίσει μόνο του τις αραβικές και σοβιετικές απειλές. Παρά τις δηλώσεις του Νίξον και την στήριξη των Η.Π.Α., η σχέση των δύο κρατών απείχε πολύ από το χαρακτηριστεί ειδική. Ένα γεγονός όμως που συνέβη στα 1970 και στο οποίο οι Παλαιστίνιοι έπαιξαν καθοριστικό ρόλο κατέστησε αυτή η σχέση ειδική εξυψώνοντας την στρατηγική σημασία του εβραϊκού κράτους στα μάτια των Η.Π.Α..³²⁸

Το γεγονός αυτό δεν είναι άλλο από τον εμφύλιο πόλεμο στην Ιορδανία μεταξύ του βασιλιά Χουσεΐν και παλαιστινιακών οργανώσεων που είχαν την υποστήριξη της Συρίας. Ο Νίξον και ο Κίσιγκερ θεωρούσαν την επιβίωση του καθεστώτος του Χουσεΐν ζωτικό για τα συμφέροντα των Η.Π.Α. στη Μέση Ανατολή και έβλεπαν τη συριακή επέμβαση ως σοβιετική προσπάθεια αλλαγής της ισορροπίας δυνάμεων στην περιοχή. Έτσι αποφάσισαν να σώσουν τον Χουσεΐν και να περιορίσουν τη Συρία μέσω δημόσιων απειλών, επιδείξεων δύναμης και στρατιωτικής ετοιμότητας.³²⁹

Οι περιορισμένες δυνατότητες επέμβασης των Η.Π.Α. και η εξέταση του κόστους της επέμβασης έπεισαν τον Νίξον να δεχτεί τη συμβουλή του Κίσιγκερ να συνεργαστεί με το Ισραήλ για τη σταθεροποίηση της Ιορδανίας. Όπως αναμενόταν, το Ισραήλ ανταποκρίθηκε θετικά στα ανοίγματα των Η.Π.Α., ενώ σε αντάλλαγμα οι Η.Π.Α. έδωσαν εγγυήσεις εναντίων οποιωνδήποτε σοβιετικών ή αιγυπτιακών αντεπιθέσεων. Τελικά το Ισραήλ αντιμετώπισε ενεργά τη Συρία, ενώ οι Ηνωμένες Πολιτείες απέτρεψαν τη Σοβιετική Ένωση από στρατιωτική επέμβαση εναντίον του Ισραήλ. Οι ισραηλινοί στρατιωτικοί ελιγμοί προς τα Υψίπεδα του Γκολάν και την Κοιλιάδα του Ιορδάνη, μαζί με κινήσεις του αμερικανικού στρατού, επέτρεψαν στον βασιλιά Χουσεΐν να συντρίψει τους Παλαιστίνιους και να αναγκάσει τους Σύριους να αποσυρθούν. Η συμπεριφορά του Ισραήλ, ως υπευθύνου εταίρου, μετέτρεψαν τη σχέση Η.Π.Α.-Ισραήλ από το Σεπτέμβριο του 1970 και μετά σε ειδική.

³²⁷ Kissinger H.(1979) White House years,Boston: Little, Brown and Co (σ.371)

³²⁸ Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.244)

³²⁹ Nixon R.(1978), The Memoirs of Richard Nixon, New York: Grand Central Publishing (σ.478-479)

Χαρακτηριστικό ήταν το μήνυμα του Κίσιγκερ εκ μέρους του προέδρου Νίξον στην Γκόλτα-Μέι «ο Πρόεδρος δεν θα ξεχάσει ποτέ τον ρόλο του Ισραήλ στην αποτροπή της αποκαθής στην Ιορδανία και στην παρεμπόδιση της προσπάθειας ανατροπής του καθεστώτος εκεί.. Οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι τυχερές που έχουν έναν σύμμαχο όπως το Ισραήλ στη Μέση Ανατολή. Αυτά τα γεγονότα οι Η.Π.Α. θα τα λάβουν υπόψη του στις μελλοντικές εξελίξεις»³³⁰

Η νέα αντίληψη των Η.Π.Α. για το ρόλο του Ισραήλ αύξησε σε τεράστιο βαθμό την αμερικανική βοήθεια προς το Ισραήλ. Σε ποσοτικούς όρους, η αμερικανική βοήθεια αυξήθηκε από 269,6 εκατομμύρια δολάρια το 1968-1970 σε 1,5 δισεκατομμύρια δολάρια το 1971-1973 και το στρατιωτικό τμήμα από 140 εκατομμύρια δολάρια σε 1,2 δισεκατομμύρια δολάρια. Από ποιοτική άποψη, εξίσου σημαντική ήταν η μακροπρόθεσμη συμφωνία στρατιωτικού εφοδιασμού των Η.Π.Α. του Δεκεμβρίου 1971, η οποία τερμάτισε την ad hoc προμήθεια όπλων προς το Ισραήλ και τη σύνδεση της πώλησης των όπλων με την ισραηλινή πολιτική.

Επιπλέον, τα δύο κράτη κατέληξαν σε σιωπηρή συμφωνία ότι όσο τα αραβικά κράτη παρέμεναν εχθρικά προς το Ισραήλ, οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν θα πίεζαν το Ισραήλ να αλλάξει την πολιτική του status quo, ενώ από τότε αυξήθηκε και η πολιτική στήριξη στο Ισραήλ σε όλα τα μέτωπα³³¹.

Το 1971-1973, οι Ηνωμένες πολιτείες και το Ισραήλ εισήλθαν σε μια πρωτοφανή συνεργατική φάση στην μέχρι τότε γεμάτη σκαμπανεβάσματα σχέση τους. Πολιτική των Η.Π.Α. και του Ισραήλ ήταν το αδιέξοδο στις ομιλίες για τη διευθέτηση των προβλημάτων, ώστε να κατανοήσουν οι Άραβες ότι οι σοβιετικοί δεν μπορούν να τους βοηθήσουν στην επίλυση των θεμάτων τους. Αυτή η πολιτική ωστόσο αγνοούσε την αυξανόμενη απογοήτευση της Αιγύπτου που κορυφώθηκε με τον πόλεμο του Γιομ-Κιπούρ.³³²

Ο πόλεμος του Γιομ-Κιπούρ που ξέσπασε στις 6 Οκτωβρίου του 1973 όταν συνδυασμένα η Αίγυπτος από το νότο και η Συρία από το βορά, πέρασαν τις γραμμές κατάπαυσης του πυρός στο Σινά και τα υψίπεδα του Γκολάν αντίστοιχα. Το Ισραήλ αν και είχε πληροφορίες για επικείμενη επίθεση των Αράβων έδειξε αυτοσυγκράτηση με το σκεπτικό ότι έτσι θα απέφευγε τυχόν τιμωρία από τις Η.Π.Α. και παράλληλα θα εξασφάλιζε την υποστήριξή τους κατά τη διάρκεια του πολέμου. Η αυτοσυγκράτηση αυτή θα αποδειχτεί ασήμαντη στη λήψη αποφάσεων των Η.Π.Α..³³³

Στη σκέψη των Η.Π.Α. η αποτυχία του Ισραήλ να αποτρέψει την αραβική

³³⁰ Rabin Y.(1996), The Rabin Memoirs Berkley University of California Press,(σ.189)

³³¹ Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.244)

³³² Kissinger H.(1979)(1279,1291)

³³³ Kissinger H.(1979)(450-522)

επίθεση, η αναποφασιστικότητά του και η ευπάθειά του, στο ξέσπασμα του πολέμου αλλά και η τεράστια επακόλουθη εξάρτησή του από την αμερικανική στρατιωτική, πολιτική και οικονομική υποστήριξη δημιούργησαν αμφιβολίες για τη στρατηγική του αξία. Επιπλέον, οι Ηνωμένες Πολιτείες προσδιόρισαν δύο αλληλένδετους στόχους σχετικά με τον πόλεμο.

Πρώτον οι Η.Π.Α. θέλοντας ο πόλεμος να τελειώσει με αδιέξοδο, απέτρεψαν μια ταπεινωτική αραβική ήττα, ώστε να μπορούν να μεσολαβήσουν στις διαπραγματεύσεις. Δεύτερον η αμερικανική διοίκηση ανέλαβε να αποφύγει την αντιπαράθεση με τη Σοβιετική Ένωση, αποτρέποντας όμως την επέμβασή της στον πόλεμο, ώστε να ελαχιστοποιήσει την επιρροή της στην περιοχή.³³⁴

Ο Κίσινγκερ, προσπάθησε να αποτρέψει μια συντριπτική ισραηλινή νίκη γιατί οι Η.Π.Α. δεν είχαν κανένα ιδιαίτερο συμφέρον να δουν την Αίγυπτο ταπεινωμένη. Ο Νίξον και ο Κίσινγκερ είχαν συνειδητοποιήσει ότι η αποκλιμάκωση της αραβοϊσραηλιτικής σύγκρουσης ήταν ζωτική σημασίας για την προώθηση των αμερικανικών συμφερόντων στην περιοχή.

Ο Κίσινγκερ πίστευε ότι οι πλευρές στην αραβοϊσραηλιτική σύγκρουση δεν ήταν ώριμες για μια συνολική διευθέτηση, αλλά μόνο για μια μείωση της σύγκρουσης. Το Ισραήλ «απέρριψε κατηγορηματικά την επιστροφή στα σύνορα του 1967», γεγονός που αύξανε την απογοήτευση των Παλαιστινίων που μόλις είχαν δει μία ακόμη στρατιωτική προσπάθεια των Αράβων να πέφτει στο κενό. Σε αυτό το πλαίσιο, οι σχέσεις Η.Π.Α.-Ισραήλ ανέκτησαν ένα ειδικό καθεστώς, αν και για διαφορετικούς λόγους από πριν. Οποιαδήποτε πρόοδος προς τη διευθέτηση της αραβικής ισραηλινής σύγκρουσης απαιτεί από τις Ηνωμένες Πολιτείες να είναι ένας «έντιμος μεσίτης. Νίξον και Κίσινγκερ αναγνώριζαν ότι η ειδική σχέση Ισραήλ-Η.Π.Α. προσέλκυσε τους Άραβες. Μόλις όμως συνέβη αυτό, η στρατηγική σημασία του Ισραήλ μειώθηκε. Η αξία του Ισραήλ για την Αμερική συνίστατο, όχι στην στρατιωτική του δύναμη, αλλά στην ετοιμότητα του να κάνει εδαφικές παραχωρήσεις προς τους Παλαιστίνιους που θα μείωναν τη σύγκρουση Αράβων-Ισραήλ και θα εγκαθίδρυναν την πρωτοκαθεδρία των Η.Π.Α. στην περιοχή. Από αυτή την άποψη η κατοχή εδαφών από το Ισραήλ ήταν σημαντική για τις Η.Π.Α..³³⁵

Όπως ο Νίξον και ο Κίσινγκερ, έτσι και ο νέος πρόεδρος Τζέραλντ Φορντ μετά την παραίτηση του Νίξον το 1973 χρησιμοποίησε την στρατιωτική και οικονομική βοήθεια, για να αποζημιώσει το Ισραήλ για το κόστος του πρόσφατου πολέμου και να το ωθήσουν να κάνει παραχωρήσεις. Κατά τη διάρκεια του 1974-1976, το Ισραήλ έλαβε τεράστια και άνευ προηγουμένου αμερικανική βοήθεια, συνολικού ύψους 5,8

³³⁴ Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.247)

³³⁵ Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.248)

δισεκατομμυρίων, εκ των οποίων τα 3,4 δισεκατομμύρια από αυτά σε επιχορηγήσεις. Ο Φόρντ υποστήριξε ότι με δεδομένο ότι τίποτα δεν είναι πιο σημαντικό για τους Ισραηλινούς από την ασφάλεια τους, η παροχή στρατιωτικού υλικού προς αυτούς, θα τους έπειθε να κάνουν παραχωρήσεις και να δεχτούν κάποιους κινδύνους στην αναζήτηση της ειρήνης». Ωστόσο, οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν δίστασαν να χειραγωγήσουν τη βοήθεια και ως "μαστίγιο" για να επηρεάσουν το Ισραήλ». ³³⁶

Το Ισραήλ συνειδητοποιώντας ότι οποιαδήποτε βελτίωση στις σχέσεις των Αράβων και Η.Π.Α. θα μπορούσε να υπονομεύσει την ειδική σχέση του με τις Ηνωμένες Πολιτείες αντέδρασε. Η Γκόλντα Μειρ, δήλωσε χαρακτηριστικά ότι, δεν ήταν διατεθειμένη να πληρώσει σε ισραηλινό νόμισμα, ακόμη και για πολύ σημαντικούς αμερικανικούς στόχους. Παράλληλα όμως γνώριζε πολύ και τα όρια των Ισραηλινών ελιγμών. Δήλωνε χαρακτηριστικά «δεν έχουμε πετρέλαιο, δεν έχουμε καμία αξία ενόχλησης. Δεν μπορούμε να πούμε στις Ηνωμένες Πολιτείες: "Δεν θα το κάνετε αυτό για εμάς, οπότε θα προσκαλέσουμε τον Γκρομπίκο να έρθει". Δεν θα έρθει και δεν έχουμε πετρέλαιο για να σταματήσουμε να αντλούμε». ³³⁷

Ο δεύτερος πρόεδρος που όρισε δημόσια τις σχέσεις Η.Π.Α.-Ισραήλ ως ειδικές, ήταν ο Κάρτερ ο οποίος υποστήριξε στα απομνημονεύματά του ότι θεωρούσε το Ισραήλ στρατηγικό πλεονέκτημα. Ο Κάρτερ είχε μια ευμενή στάση προς την χώρα της βίβλου. Από την άλλη, ο Κάρτερ και οι σύμβουλοί του απέδωσαν στην πραγματικότητα περιορισμένη στρατηγική αξία στο Ισραήλ. Στο επιτελείο του Κάρτερ που ήταν υπεύθυνο για την εξωτερική πολιτική δεν υπήρχε κανέναν ανώτερο στέλεχος, που να θεωρούσε το Ισραήλ αναντικατάστατο σύμμαχο, ενώ ο ίδιος ο Κάρτερ συχνά έβλεπε το Ισραήλ αδιάλλακτο. ³³⁸

Σε αντίθεση με τον Κίσινγκερ, ο Κάρτερ πίστευε σε μια συνολική διευθέτηση της αραβοϊσραηλινής σύγκρουσης, συμπεριλαμβανομένου του παλαιστινιακού προβλήματος, μέσω της συνεργασίας της Ε.Σ.Σ.Δ. και των Η.Π.Α.. Μια τέτοια συνολική διευθέτηση φαινόταν το καλύτερο μέσο για τη σταθεροποίηση της Μέσης Ανατολής, τη διασφάλιση της προσφοράς πετρελαίου και τη σταθεροποίηση των τιμών του πετρελαίου, τα οποία ο Κάρτερ θεωρούσε υψηλές προτεραιότητες. Αν και ο Κάρτερ συμεριζόταν την ανάγκη του Ισραήλ για σύναψη συνθήκης ειρήνης, επιθυμούσε το Ισραήλ να επιστρέψει στα σύνορα του 1967. Κατά τη διάρκεια των Αιγυπτωισραηλινών διαπραγματεύσεων ο Κάρτερ προειδοποίησε τον Μπέγκιν αρκετές φορές, ειδικά κατά τη διάρκεια της συνόδου κορυφής του Δαβίδ, ότι εάν το

³³⁶ Ford R.G.(1979), A Time to Heal: The Autobiography of Gerald R. Ford, New York: Harper & Row(σ.108-109)

³³⁷ Kissinger H.(1982) Years of Upheaval, Boston: Little, Brown and Co (σ.624,1046)

³³⁸ Carter J.(1982), Keeping Faith: Memoirs of a President,New York: Bentam Books (σ.274-275)

Ισραήλ αρνηθεί να παραχωρήσει γη θα ήταν δύσκολο για αυτόν να υποστηρίξει το αίτημα του Ισραήλ για πολιτική, οικονομική και στρατιωτική βοήθεια και το Ισραήλ θα παρουσιαζόταν ως το μέρος που εμπόδιζε την επίτευξη της ειρήνης. Όταν τελικά επιτευχθεί ειρήνη και το Ισραήλ επέστρεψε εδάφη στην Αίγυπτο, ο Κάρτερ παρείχε περισσότερη στρατιωτική και οικονομική βοήθεια στο Ισραήλ από οποιαδήποτε προηγούμενη κυβέρνηση ήτοι 10,1 δισεκατομμύρια σε τέσσερα χρόνια εκ των οποίων 4,065 δισεκατομμύρια δολάρια σε επιχορηγήσεις.³³⁹ Όμως πέρα από κάποιες γενικές διακηρύξεις στη συμφωνία μεταξύ Αιγύπτου και Ισραήλ, δεν αντιμετωπίστηκε το Παλαιστινιακό θέμα και αφέθηκε στις καλένδες.

Από την εποχή του Ρείγκαν, του πιο ένθερμου υποστηρικτή του Ισραήλ, στην αμερικανική προεδρία, στην εποχή του Κλίντον και στις Συμφωνίες του Όσλο.

Η άνοδος του Ρείγκαν στην προεδρία τον Ιανουάριο του 1981 σηματοδότησε μία νέα περίοδο στις σχέσεις Ισραήλ-Η.Π.Α.. Ο υπουργός εξωτερικών του Αλεξάντερ Χέιγκ δήλωσε στα απομνημονεύματα του ότι «*Το Ισραήλ δεν είχε ποτέ μεγαλύτερο φίλο στον Λευκό Οίκο από τον Ρόναλντ Ρείγκαν*», ενώ ο Μοσέ Αρένς υπουργός άμυνας και εξωτερικών την ίδια χρονική περίοδο, είπε ότι «*Η προεδρία του Ρόναλντ Ρείγκαν για δύο θητείες ήταν ένας παρατεταμένος μήνας του μέλιτος στη σχέση Η.Π.Α.-Ισραήλ*». Η κυβέρνηση Ρείγκαν, όπως και οι προκάτοχοί της, καθόρισε την πολιτική της απέναντι στο Ισραήλ και στην Ισραηλοπαλαιστινιακή διένεξη σύμφωνα με τα παγκόσμια και περιφερειακά συμφέροντα της. Την πολιτική της διοίκησης Ρείγκαν ειδικά στη Μέση Ανατολή την καθόριζε πρωτίστως η αντιπαλότητα της με την Ε.Σ.Σ.Δ. που την θεωρούσε ως κίνδυνο για τα παγκόσμια συμφέροντα της και προσπαθούσε να την περιορίσει σε συνεργασία με τους συμμάχους της.³⁴⁰

Στόχος των Αμερικανών αρχικά επί διοίκησης Ρείγκαν ήταν να δημιουργήσουν μια στρατηγική συμμαχία μεταξύ των φίλα προσκείμενων προς αυτήν αραβικών καθεστώτων, όπως της Σαουδικής Αραβίας και του Ισραήλ. Όμως όπως και στη δεκαετία του 1950, η ιδέα αυτή απέτυχε κυρίως γιατί το Ισραήλ και τα αραβικά κράτη δεν ήταν πολιτικά έτοιμα για συνεργασία ως περιφερειακοί σύμμαχοι.³⁴¹

Το 1981 υπογράφηκε μνημόνιο συναντίληψης για τη στρατηγική συνεργασία, που ήταν η πρώτη επίσημη και δημόσια συμφωνία που εξέφραζε το ειδικό καθεστώς της σχέσης Ισραήλ-Η.Π.Α.. Το μνημόνιο ήταν μια δήλωση προθέσεων για συνεργασία σε μια σειρά οικονομικών και στρατιωτικών τομέων για την ανάσχεση

³³⁹Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.251)

³⁴⁰Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.252)

³⁴¹ Haig M.A.(1984) Caveat: Realism, Reagan and Foreign Policy, New York: Scribner Books (σ.167)

της σοβιετικής επιρροής στην περιοχή. Η συμφωνία δεν δέσμευσε τις Ηνωμένες Πολιτείες να προστατεύσουν το Ισραήλ από περιφερειακές απειλές, αλλά η στρατηγική της σημασία ήταν τεράστια

Η ειδική σχέση ασφάλειας δεν διασφάλισε σταθερή σύγκλιση συμφερόντων σε κάθε επιμέρους θέμα, γεγονός που συχνά δημιουργούσε εντάσεις. Η πρώτη κρίση στις σχέσεις Η.Π.Α.-Ισραήλ κατά την εποχή Ρέιγκαν πυροδοτήθηκε από την απόφαση του Ρέιγκαν το 1981 να πουλήσει στη Σαουδική Αραβία αεροσκάφη AWACS και F-15 ως μέρος του σχεδίου του να ενισχύσει τους συμμάχους. Το Ισραήλ αντιλήφθηκε την πώληση ως άμεση απειλή για την ασφάλεια του και κινητοποίησε το Κογκρέσο εναντίον του. Παρόμοια κρίση ξέσπασε μετά την επίθεση του Ισραήλ σε έναν ιρακινό πυρηνικό αντιδραστήρα τον Ιούνιο του 1981, της επίθεσής του στα κεντρικά γραφεία της Ο.Α.Π. στη Βηρυτό τον Ιούλιο του 1981 καθώς και της επέκτασης της δικαιοδοσίας του στα υψίπεδα του Γκολάν τον Δεκέμβριο του 1981. Το Ισραήλ αν και περιέγραψε αυτές τις ενέργειες ως μέτρα αυτοάμυνας, για τις Η.Π.Α. ήταν ασυμβίβαστες με την πολιτική τους στην περιοχή με αποτέλεσμα να προκαλέσουν τιμωρητικές αποφάσεις εκ μέρους τους, όπως της αναστολής της πώληση F-15. Τέτοιες αποφάσεις εναντίον του Ισραήλ δεν είχαν λάβει η Η.Π.Α. από τον Οκτώβριο του 1956.³⁴²

Ο πόλεμος του Λιβάνου, που ξεκίνησε το 1982 το Ισραήλ, εναντίον της Ο.Α.Π., που βρισκόταν στη Βηρυτό, αν και αρχικά έγινε με τη σιωπηρή άδεια των Η.Π.Α., που είχαν ενημερωθεί, αφού εξυπηρετούσε το στόχο των Η.Π.Α. για καταστροφή των συμμάχων της Ε.Σ.Σ.Δ. στην περιοχή, όταν κορυφώθηκε, οι Η.Π.Α. επενέβησαν για να περιορίσουν την επίθεση.³⁴³

Την ίδια χρονιά, το 1982, ο Ρέιγκαν παρουσίασε το σχέδιο του για την ειρήνευση στη περιοχή με την επίλυση της Ισραηλοπαλαιστινιακής σύγκρουσης, προτείνοντας αυτοδιοίκηση για τους Παλαιστίνιους στη Δυτική Όχθη και τη Γάζα και συνεργασία με την Ιορδανία. Για το ακανθώδες ζήτημα της Ιερουσαλήμ, τα τελικά σύνορα και το καθεστώς των Εβραίων εποίκων και των οικισμών τους το σχέδιο προέβλεπε ότι θα επιλύονταν κατόπιν διαπραγματεύσεων των ενδιαφερομένων.

Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, το Ισραήλ θα πάγωνε την πολιτική των εποίκισμών και οι Παλαιστίνιοι θα αποκτούσαν πραγματική εξουσία επί της γης και των πόρων. Ο Ρέιγκαν για να καθησυχάσει τις ανησυχίες των Ισραηλινών επανεπιβεβαίωσε το δικαίωμα ύπαρξης του Ισραήλ εντός ασφαλών συνόρων και διαβεβαίωσε ότι *«η δέσμευση της Αμερικής για την ασφάλεια του Ισραήλ είναι σιδερένια»*.

³⁴² Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.252-253)

³⁴³ Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.254)

Το σχέδιο τελικά δεν προχώρησε, γιατί δεν έγινε δεκτό από το Ισραήλ το οποίο εξέφρασε και την ενόχληση του για τη μη διαβούλευση μαζί του για ένα σχέδιο που αφορούσε την ασφάλεια του, την στιγμή μάλιστα που κατά τους Ισραηλινούς, ακύρωνε τις αξιώσεις του Ισραήλ στη Δυτική Όχθη και τη Γάζα, ερχόταν σε αντίθεση με τις συμφωνίες του Καμπ Ντέιβιντ και αρνιόταν στο Ισραήλ μια νίκη στο Λίβανο. Την ίδια εποχή οι σχέσεις με την διοίκηση Ρέιγκαν επιδεινώθηκαν έτι περαιτέρω, από την ανεπιτυχή προσπάθεια της αμερικανικής διοίκησης εντός κογκρέσου, να μειώσει την αμερικανική βοήθεια προς το Ισραήλ, με το αιτιολογικό ότι θα εκλαμβανόταν ως επιβράβευση για τις ενέργειές της στο Λίβανο

Όμως οι σχέσεις δεν εκτραχύνθηκαν παραπάνω, κυρίως γιατί ακόμη μια φορά οι Άραβες μη διαβάζοντας σωστά τις διεθνές εξελίξεις δεν ενδιαφέρθηκαν ορθολογικά να εκμεταλλευτούν αυτά τα ρήγματα στις αμερικανοισραηλινές σχέσεις προς όφελος τους, προκρίνοντας ένα άλλο σχέδιο που εκείνη την εποχή παρουσιάστηκε από τον αραβικό σύνδεσμο και είχε και την υποστήριξη της Ε.Σ.Σ.Δ. του σχεδίου Φέζ.³⁴⁴

Η διαμάχη για το Σχέδιο Ρέιγκαν αποδείχθηκε η τελευταία σοβαρή κρίση στη σχέση μεταξύ Η.Π.Α. και Ισραήλ. Το 1983 αναβίωσε το μνημόνιο στρατηγικής συνεργασίας, ενώ κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 80'υπεγράφησαν και περαιτέρω συμφωνίες. Η σχέση των δυο μερών εμβαθύνθηκε τόσο πολύ, που ούτε η υπόθεση κατασκοπίας Πόλαρντ, ούτε η Ιντιφάντα που ξέσπασε το 1987 ούτε ο διάλογος μεταξύ Η.Π.Α.-Ο.Α.Π. στα τέλη του 1988 την επηρέασε.³⁴⁵

Η περίοδος του Τζορτζ Μπους του πρεσβυτέρου σήμανε και το τέλος της πιο χρυσής εποχής στην αμερικανοισραηλινή σχέση. Όπως ομολόγησε ο Τζέιμς Μπέικερ οι σχέσεις ήταν συχνά θυελλώδεις και περιοδικά τεταμένες, από θεμελιώδεις πολιτικές διαφωνίες.

Σε διεθνές επίπεδο, η εποχή χαρακτηρίζεται από την κοσμοϊστορική κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και το τέλος του Ψυχρού Πολέμου που εξάλειψαν τη σοβιετική απειλή. Έτσι στην οπτική των Η.Π.Α. η στρατηγική αξία του Ισραήλ μειώθηκε, κάτι που υπονόμεισε την μεταξύ τους συνεργασία. Σε περιφερειακό επίπεδο, η διοίκηση ήθελε να εκμεταλλευτεί τις νέες διεθνείς συνθήκες και το τέλος του Πολέμου του Περσικού Κόλπου για να προωθήσει τη διευθέτηση της αραβοισραηλινής σύγκρουσης.³⁴⁶

Ο Μπους και ο Μπέικερ δεν είχαν τους ίδιους φιλοισραηλινούς συμβούλους που είχε ο Ρέιγκαν. Ακόμη θεωρούσαν τον Ισραηλινό πρωθυπουργό Γιτζάκ Σαμיר, ως

³⁴⁴ Mansour C (1994) Beyond Alliance: Israel and U.S. Foreign Policy-Institute For Palestinian studies. New York :Columbia University Press (σ.170-179)

³⁴⁵ Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.255)

³⁴⁶ Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.256)

έναν πεισματάρη ηγέτη που αρνιόταν να κάνει οποιαδήποτε παραχώρηση για την επίτευξη ειρήνης με τους Παλαιστίνιους, ενώ ερμήνευαν την πολιτική εποικισμού ως μια σκόπιμη προσπάθεια να αποτραπεί η πολιτική των Η.Π.Α. για αποκατάσταση της ειρήνης στην περιοχή.³⁴⁷ Την ίδια άσχημη άποψη για τη διοίκηση Μπους του πρεσβύτερου, είχαν και οι Ισραηλινοί του Λικούντ που ασκούσε την εξουσία. Οι Ισραηλινοί υποψιάζονταν ότι η κυβέρνηση Μπους προσπάθησε να εκτονώσει τις διαφορές τους με τους Εργατικούς, οι οποίοι ήταν πιο πρόθυμοι από το Λικούντ να κάνουν ειρήνη, ως μέσο πίεσης ή ακόμη και ανατροπής της κυβέρνησης του Σαμίρ. Οι Η.Π.Α. προσπάθησαν να επηρεάσουν την εσωτερική πολιτική ζωή του Ισραήλ, παραβιάζοντας την παραδοσιακή συμφωνία μεταξύ των δύο κρατών, περί της μη εκατέρωθεν επέμβασης στα εσωτερικά τους, για να το εξαναγκάσουν να αποσυρθεί στα σύνορα του 1967. Στα πλαίσια αυτά η άρνηση των Η.Π.Α. να χορηγήσουν εγγυήσεις σε δάνεια του Ισραήλ, εκλήφθηκε ως μέρος αυτής της αμερικανικής προσπάθειας.

Η κινητοποίηση των Η.Π.Α. να συγκροτήσουν έναν διεθνή συνασπισμό για να αντιμετωπίσουν την εισβολή του Ιράκ στο Κουβέιτ, που θα περιλάμβανε αραβικά κράτη, ώθησαν τις Η.Π.Α. να αποστασιοποιηθούν από το Ισραήλ. Η μετατροπή της Αίγυπτου και της Συρίας σε στρατηγικά πλεονεκτήματα για τις Η.Π.Α., μετέτρεψε το Ισραήλ σε δυσβάστακτο πολιτικό βάρος. Το Ισραήλ πικράθηκε από την περιθωριοποίησή του, αν και έδειξε αυτοσυγκράτηση κατά τη διάρκεια επιθέσεων εναντίον του, στον πόλεμο του Κόλπου. Ταυτόχρονα αρνήθηκε και παρά την πίεση των Η.Π.Α. να αναστείλει τους εποικισμούς. Οι σχέσεις κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης Μπους έφτασαν στα όρια τους, αλλά δεν διερράγησαν.³⁴⁸

Κατά τη διάρκεια της κυβέρνησης Κλίντον, οι Η.Π.Α. και το Ισραήλ-ανασυγκρότησαν την ειδική σχέση. Πράγματι, το Ισραήλ βρήκε στον λευκό οίκο ένα πιστό σύμμαχο, ενώ και οι Η.Π.Α. δεν είχαν πιο καλούς φίλους στο Ισραήλ από τον Γιτζακ Ραμπίν και τον Σιμόν Πέρες το 1993-1996. Για πρώτη φορά στη σχέση Η.Π.Α.-Ισραήλ, τα στρατηγικά και πολιτικά συμφέροντα των δύο δυνάμεων συνδυάστηκαν σχεδόν πλήρως. Η κυβέρνηση Κλίντον καθόρισε και αυτή την πολιτική της, υπό το πρίσμα της κατάρρευσης της Σοβιετικής Ένωσης. Ως η μόνη εναπομείνασα υπερδύναμη, οι Ηνωμένες Πολιτείες αποφάσισαν να σταθεροποιήσουν τη Μέση Ανατολή, κυρίως προωθώντας την παλαιστινιοισραηλινή ειρήνη. Καθώς οι συνομιλίες της Μαδρίτης και της Ουάσιγκτον συνεχιζόταν, η βία μεταξύ Ισραηλινών και Παλαιστίνιων άφαινε, έτσι οι Η.Π.Α. ως η μόνη υπερδύναμη στόχευσε σε μία Pax Americana. Μάλιστα για να

³⁴⁷ Baker J.(1995), The Politics of Diplomacy, New York : Putnam-peguin books (σ.115-132,443-446,540-547)

³⁴⁸ Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.257)

το επιτύχει αυτό αποφάσισε να δεσμευτεί και η ίδια ενεργά στη διαδικασία. Η κυβέρνηση Κλίντον διαπίστωσε ότι η νέα ισραηλινή κυβέρνηση με επικεφαλής τους Ράμπιν και Πέρες συμεριζόταν τη στρατηγική της άποψη.³⁴⁹

Οι ηγέτες του Ισραήλ συνειδητοποίησαν ότι η αξία της χώρας τους για τις Η.Π.Α. στη μεταψυχροπολεμική εποχή, εξαρτιόταν από τη στρατηγική συνεργασία και την προθυμία της να σταθεροποιήσει τη Μέση Ανατολή μέσω της ειρήνευσης. Για τον Ράμπιν η στρατηγική αξία του Ισραήλ για τις Η.Π.Α. ήταν να είναι ειρηνοποιός. Η πρόοδος της ειρηνευτικής διαδικασίας, πίστευαν οι Ράμπιν και Πέρες, θα αντιμετώπιζε καλύτερα τις απειλές κατά του Ισραήλ. Η συνεργασία με τις Ηνωμένες Πολιτείες παρείχε στο Ισραήλ την εμπιστοσύνη να προχωρήσει σε διαπραγματεύσεις σε όλα τα μέτωπα, ιδίως με την Ο.Α.Π.. Οι διαπραγματεύσεις και η συμφωνία του Όσλο που ξεκίνησαν από τον Πέρες και τον Ράμπιν, έγιναν αμέσως δεκτές με ικανοποίηση από την κυβέρνηση Κλίντον, η οποία παρείχε την αιγίδα της για την υπογραφή της Διακήρυξης Αρχών στις συμφωνίες του Όσλο.³⁵⁰

Επιπλέον Ενθαρρυμένες από τις Η.Π.Α., το Ισραήλ και η Ιορδανία υπέγραψαν τη Διακήρυξη της Ουάσιγκτον τον Ιούλιο του 1994 και μια συνθήκη ειρήνης τον Οκτώβριο του 1994. Επιπλέον, οι Ηνωμένες Πολιτείες μεσολάβησαν στις διαπραγματεύσεις μεταξύ Ισραήλ και Συρίας. Η σύμπνοια μεταξύ των δύο μερών οδήγησε σε μια σειρά συμφωνίες. Εκτός από την ετήσια βοήθεια δισεκατομμυρίων δολαρίων, η κυβέρνηση Κλίντον επέτρεψε στο Ισραήλ να χρησιμοποιήσει τις εγγυήσεις δανείων, για να πληρώσει το κόστος της απόσυρσης στρατευμάτων από τη Γάζα και την Ιεριχώ. Διέθεσε επίσης 8 εκατομμύρια σουηδικές κορώνες για βοήθεια σε Εβραίους μετανάστες στο Ισραήλ. Το 1993-94, ο Κλίντον δημιούργησε μια Επιτροπή Επιστήμης και Τεχνολογίας Η.Π.Α.-Ισραήλ, δεσμεύτηκε να χορηγήσει στο Ισραήλ καθεστώς ίσο με αυτό των μελών του ΝΑΤΟ, όσον αφορά τις μεταφορές αμυντικής τεχνολογίας και εξέτασε την αναβάθμιση της πρόσβασης του Ισραήλ σε δεδομένα από δορυφόρους έγκαιρης προειδοποίησης των Η.Π.Α., ενώ ενέκρινε τη μεταφορά πλεονάζοντος στρατιωτικού υλικού.³⁵¹

Οι παλαιστίνιοι επίσης για πρώτη φορά είδαν το όνειρό τους για ανεξάρτητο κράτος να παίρνει σάρκα και οστά. Ενώ η Παλαιστινιακή αρχή έλαβε οικονομική βοήθεια για να οργανώσει δομές κράτους. Όμως τελικά η διαδικασία πλήρους ειρήνευσης έμεινε ανολοκλήρωτη. Η τελευταία σοβαρή προσπάθεια που έλαβε χώρα στο αμερικανικό προεδρικό θέρετρο του Καμπ και αργότερα στην Τάμπα της Αιγύπτου δεν είχε ευτυχή κατάληξη. Από τη μία η άρνηση των Παλαιστίνιων να δεχτούν εκείνα που τους πρόσφερε ο Ισραηλινός πρωθυπουργός Εχούντ Μπαράκ,

³⁴⁹ Mansour c. (1994)(σ.188)

³⁵⁰ Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.258)

³⁵¹ Bar-Siman-tov, Y.(1998)(σ.258)

που όμως ήταν λιγότερα, από εκείνα που οποιαδήποτε Παλαιστινιακή αρχή θα μπορούσε να δεχτεί, χωρίς να χαρακτηριστεί προδοτική από τους εσωτερικούς αντιπάλους της και από την άλλη η κυβέρνηση του Μπαράκ, που ήδη βρισκόταν σε αποδρομή και όλα καταδείκνυαν ότι η ισραηλινή κοινωνία δεν ήταν να προβεί σε περαιτέρω παραχωρήσεις για την επίτευξη της ειρήνης. Η Αμερική δεν αντέδρασε δυναμικά. Ήδη η διοίκηση Κλίντον παρέδιδε την εξουσία στη νέα διοίκηση του Μπους, ενώ η αποτυχία των διαπραγματεύσεων που είχαν ξεκινήσει με τόσες προσδοκίες, είχαν επιφέρει κούραση και απογοήτευση στους Αμερικανούς.

Η αμερικάνικη πολιτική στην Ισραηλοπαλαιστινιακή διένεξη την πρώτη εικοσαετία του νέου αιώνα. Η περίοδος της στασιμότητας.

Η άνοδος του προέδρου Μπους του νεότερου στον προεδρικό θώκο, συνέπεσε με την άνοδο της διεθνούς ισλαμικής τρομοκρατίας και το χτύπημα στους δίδυμους πύργους. Τα γεγονότα αυτά θα έχουν ως αποτέλεσμα οι Η.Π.Α. να ασχοληθούν περισσότερο με την καταπολέμηση της διεθνούς τρομοκρατίας, παρά με την προώθηση της επίλυσης της Ισραηλοπαλαιστινιακής διένεξης ειδικά στο πρώτο στάδιο της προεδρίας Μπους. Η άνοδος της ισλαμικής τρομοκρατίας θα αυξήσει τη γεωπολιτική αξία του Ισραήλ ως πυλώνα σταθερότητας και ως του μοναδικού δημοκρατικού κράτους στην περιοχή και θα μειώσει τις πιέσεις προς αυτό, για υποχωρήσεις για την επίτευξη ειρήνευσης.

Η δεύτερη Ιντφάντα και τα γεγονότα βίας θα οδηγήσουν τον πρόεδρο των Η.Π.Α. Τζορτζ Μπους να ανακοινώνει έναν οδικό χάρτη για τον τερματισμό της βίας και την επανέναρξη των ισραηλινο-παλαιστινιακών διαπραγματεύσεων, που θα οδηγούν σε ένα παλαιστινιακό κράτος. Η άνοδος στην Ισραηλινή προεδρία του Σαρόν θα επιφέρει σκλήρυνση των Ισραηλινών θέσεων, ενώ ο θάνατος του Αραφάτ θα δημιουργήσει σταδιακά ενδοπαλαιστινιακό ρήγμα. Ο οδικός χάρτης θα αποτύχει πριν ακόμη ξεκινήσει. Το 2005 το Ισραήλ αποσύρεται μονομερώς από την Γάζα. Την ίδια εποχή ο Πρόεδρος Μπους στέλνει επιστολή στον Ισραηλινό πρωθυπουργό Αριέλ Σαρόν αναγνωρίζοντας την πραγματικότητα των μπλοκ εποικισμών στη Δυτική Όχθη. Παίρνοντας σαφώς φιλοισραηλινή θέση. Το 2008-2009, αφού η Χαμάς εξαπολύει επιθέσεις με ρουκέτες εναντίον Ισραηλινών αμάχων από τη Γάζα, το Ισραήλ μπαίνει σε πόλεμο με την Χαμάς. Η εβδομαδιαία σύγκρουση σκοτώνει περισσότερους από χίλιους Παλαιστίνιους και δεκατρείς Ισραηλινούς. Το 2013 η κυβέρνηση Μπαράκ Ομπάμα ξαναρχίζει τις διαπραγματεύσεις για το τελικό καθεστώς Ισραήλ-Παλαιστίνιων, αλλά οι συνομιλίες καταρρέουν λόγω διαφωνιών για τους εποικισμούς, την απελευθέρωση Παλαιστίνιων κρατουμένων και άλλα

ζητήματα.³⁵²

Η διοίκηση Μπους και Ομπάμα δεν προώθησε αρκετά την προσπάθεια επίλυσης της διένεξης. Το Ισραήλ συνέχισε το εποικιστικό του πρόγραμμα χωρίς ιδιαίτερες πιέσεις.

Με την άνοδο στην εξουσία των Η.Π.Α. του Ντόναλντ Τραμπ παρατηρείται μια ολοκληρωτική ταύτιση των Η.Π.Α. με τις θέσεις του Ισραήλ. Η κυβέρνηση Τραμπ παρουσίασε ένα σχέδιο ειρήνευσης με το όνομα «Ειρήνη στην Ευημερία». Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το σχέδιο αυτό προετοιμάστηκε χωρίς καμία διαβούλευση με τους Παλαιστίνιους. Το σχέδιο προέβλεπε μεν τη δημιουργία ενός παλαιστινιακού κράτος, αλλά θα έδινε στο Ισραήλ κυριαρχία σε μια ουσιαστικά αδιαίρετη Ιερουσαλήμ, συμπεριλαμβανομένης της Παλιάς Πόλης και των ιερών τόπων. Ακόμη υποβίβαζε την παλαιστινιακή πρωτεύουσα σε ένα μόνο μικρό μέρος της Ανατολικής Ιερουσαλήμ. Επιπλέον το σχέδιο δεν παρείχε στους Παλαιστίνιους πρόσφυγες το δικαίωμα να επιστρέψουν στα πρώην εδάφη τους. Ως αντάλλαγμα υπήρχε η υπόσχεση για επενδύσεις αξίας περίπου 50 δισεκατομμυρίων δολαρίων στο νέο παλαιστινιακό κράτος. Ο εννοιολογικός χάρτης που παρέχεται στο σχέδιο του Τράμπ, πρότεινε ότι η παλαιστινιακή επικράτεια στη Δυτική Όχθη θα συρρικνωθεί στο 70%, καθώς το Ισραήλ θα προσαρτούσε την κοιλάδα του Ιορδάνη και όλους τους οικισμούς της εκεί. Φυσικά η παλαιστινιακή αρχή δεν μπορούσε να κάνει δεκτό ένα τέτοιο σχέδιο.

Η κυβέρνηση Τράμπ επέλεξε να συμπαραταχθεί στο πλευρό του Ισραήλ σε διάφορα θέματα, αθετώντας την πολιτική δεκαετιών των Η.Π.Α. με στόχο να λειτουργήσει ως ουδέτερος μεσολαβητής στις διαπραγματεύσεις. Τον Αύγουστο του 2020, η κυβέρνηση μεσολάβησε σε μια συμφωνία μεταξύ του Ισραήλ και των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, γνωστή ως “Συμφωνίες του Αβραάμ”, στην οποία οι δύο χώρες δεσμεύτηκαν να ξεκινήσουν την εξομάλυνση των σχέσεων. Το Σουδάν, το Μαρόκο και το Μπαχρέιν, ανακοίνωσαν αργότερα παρόμοιες συμφωνίες με τη μεσολάβηση των Η.Π.Α.. Οι συμφωνίες αυτές που έγιναν με την επίτευξη των Η.Π.Α. και στις οποίες συμμετείχαν μία σειρά από αραβικά κράτη, για τους επικριτές τους προδίδουν την παλαιστινιακή υπόθεση. Μάλιστα οι πολέμοί τους λένε ότι έρχονται σε αντίθεση με την αραβική ειρηνευτική πρωτοβουλία του 2002, που όριζε ανάμεσα και σε άλλους όρους, ότι τα μέλη του Αραβικού Συνδέσμου θα δημιουργήσουν σχέσεις με το Ισραήλ μόνο μετά τη δημιουργία ενός παλαιστινιακού

³⁵² Robinson Kali, What Is U.S. Policy on the Israeli-Palestinian Conflict?, [council on foreign relations\(cfr\)](https://www.cfr.org/backgrounder/what-us-policy-israeli-palestinian-conflict) 22 Ιουλίου 2022 , <https://www.cfr.org/backgrounder/what-us-policy-israeli-palestinian-conflict> (έγινε πρόσβαση στις 30 Δεκεμβρίου 2023)

κράτους.³⁵³

Με την αλλαγή της κυβέρνησης στις Η.Π.Α., αν και αρχικά φάνηκε ότι η νέα διοίκηση δεν θεωρούσε προτεραιότητά της, τις εν γένει εξελίξεις στην Μέση Ανατολή, πολύ γρήγορά συνειδητοποιήθηκε ότι δεν ήταν δυνατό οι Η.Π.Α. αποδεσμευτούν από την περιοχή.

Η κυβέρνηση Μπάιντεν προσπάθησε να ισορροπήσει τη μονομερή υπέρ του Ισραήλ στάση της διοίκησης Τράμπ. Παρά ταύτα δεν φαίνεται τουλάχιστον προς ώρας να ανατρέπει πλήρως την πολιτική Τράμπ ειδικά σε ότι αφορά τις Συμφωνίες του Αβραάμ. Έτσι δήλωσε ότι θα προωθήσει τα ίσα δικαιώματα για Ισραηλινούς και Παλαιστίνιους, αντί να επικεντρωθεί στην επίλυση της γενικής διαφωνίας .

Αξιωματούχοι της αμερικανικής κυβέρνησης δήλωσαν ότι συμφωνίες όπως οι Συμφωνίες του Αβραάμ δεν υποκαθιστούν την ειρήνη μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστίνιων, αλλά ότι η κυβέρνηση θα ενθαρρύνει περισσότερα έθνη να επιδιώξουν εξομάλυνση με το Ισραήλ.

Επιπλέον, η κυβέρνηση φέρεται να εργάστηκε στα παρασκήνια για την καθιέρωση εκχειρίδας μεταξύ Ισραήλ και Χαμάς όταν ξέσπασε μια σύγκρουση μεταξύ των δύο το 2021. Ο Μπάιντεν επανέλαβε την υποστήριξη των Η.Π.Α. στο δικαίωμα του Ισραήλ να υπερασπιστεί τον εαυτό του, ενώ υποσχέθηκε ανθρωπιστική βοήθεια για τους Παλαιστίνιους στη Γάζα.³⁵⁴

³⁵³ Robinson Kali, What Is U.S. Policy on the Israeli-Palestinian Conflict?, council on foreign relations(cfr) 22 Ιουλίου 2022 , <https://www.cfr.org/backgrounder/what-us-policy-israeli-palestinian-conflict> (έγινε πρόσβαση στις 30 Δεκεμβρίου 2023

³⁵⁴ Robinson Kali, What Is U.S. Policy on the Israeli-Palestinian Conflict?, council on foreign relations(cfr) 22 Ιουλίου 2022 , <https://www.cfr.org/backgrounder/what-us-policy-israeli-palestinian-conflict> (έγινε πρόσβαση στις 30 Δεκεμβρίου 2023

Κεφάλαιο 11^ο

Ιεροσόλυμα μία πόλη για δύο λαούς. Το κεντρικό ζήτημα των Ιεροσολύμων στην επίτευξη της επίλυσης της διένεξης μεταξύ Ισραηλινών και Παλαιστινίων.

Η πόλη της Ιερουσαλήμ και το τελικό καθεστώς που αυτή θα έχει, διαδραματίζει ιδιαίτερο ρόλο στην σύγκρουση μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστινίων. Η πόλη συγκεντρώνει τα ιερότερα προσκυνήματα για τους Εβραίους, τους Μουσουλμάνους και τους Χριστιανούς, γεγονός που επηρεάζει τις αντιδράσεις των δύο μερών. Το ζήτημα της Ιερουσαλήμ αποτελεί το πιο ευαίσθητο και περίπλοκο ζήτημα της σύγκρουσης των δύο μερών, αφού αγγίζει τις πιο ευαίσθητες χορδές τους. Για τους Ισραηλινούς ολόκληρη η Ιερουσαλήμ αποτελεί την μοναδική αιώνια και αδιαίρετη πρωτεύουσα του εβραϊκού κράτους. Για τους Παλαιστινίους πάλι, η Ανατολική Ιερουσαλήμ, η Αλ-Κούντς αποτελεί την πόλη που θα γίνει η πρωτεύουσα του μελλοντικού ανεξάρτητου κράτους τους.³⁵⁵

Η ακτινοβολία της Ιερουσαλήμ είναι τεράστια για όλα τα μέρη. Έτσι μπορεί με βεβαιότητα να ειπωθεί ότι δεν θα υπάρξει τέλος στην Ισραηλοπαλαιστινιακή σύγκρουση, ούτε συμφιλίωση μεταξύ Αράβων και Ισραηλινών αν δεν βρεθεί μια μόνιμη και αποδεκτή λύση για την Ιερουσαλήμ.

Το καθεστώς της Ιερουσαλήμ σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο.

Η θέση της διεθνούς κοινότητας για την Ιερουσαλήμ βασίζεται σε μια σειρά αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. και ψηφισμάτων της Γενικής

³⁵⁵Napolitano P.(2012), Jerusalem-The Heart of the Israeli-Palestinian Conflict,Brussels, European parliament Think Tank (σ.1), Διαθέσιμο [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/briefing_note/join/2012/491443/EXPO-AFET_SP\(2012\)491443_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/briefing_note/join/2012/491443/EXPO-AFET_SP(2012)491443_EN.pdf) (Ανακτήθηκε την 13 Νοεμβρίου 2022)

Συνέλευσης του Ο.Η.Ε. (ΓΣΗΕ): 181³⁵⁶, 242³⁵⁷, 252³⁵⁸, 476³⁵⁹ και 478³⁶⁰.

Όλα τα ψηφίσματα και οι αποφάσεις αυτές, καλούν το Ισραήλ να μην αλλάξει το νομικό καθεστώς της πόλης. Το Ισραήλ αρνήθηκε κατηγορηματικά να τηρήσει οποιοδήποτε από αυτά τα ψηφίσματα, και για το ψήφισμα του 1947 επιμένει ότι στερείται νομικής βάσης. Στην πραγματικότητα, το ψήφισμα του 1947 αποτελεί το θεμέλιο της διεθνούς νομικής στάσης για την Ιερουσαλήμ, δηλώνοντας ότι η πόλη αποτελεί *corpus separatum*, δηλαδή αποτελεί ξεχωριστό σώμα δεν ανήκει σε κανέναν, μέχρι την τελική διευθέτηση του προβλήματος, κατόπιν διαπραγματεύσεων που θα καθορίσουν και το καθεστώς της. Το Ισραήλ όμως ισχυρισμένο ότι η Ιορδανία, η Αίγυπτος και άλλα αραβικά κράτη απέρριψαν το σχέδιο διαχωρισμού της Παλαιστίνης, δεν το θεωρεί δεσμευτικό.³⁶¹

Ιδιαίτερης σημαντικότητας αποτελεί η απόφαση 242/1967 του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. που αποτελεί τη βάση για τις συμφωνίες του Όσλο. Η απόφαση αυτή, ζητά την απόσυρση του Ισραήλ από τα καταληφθέντα εδάφη του 1967 και επιβεβαιώνει την Ανατολική Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσα του μελλοντικού Παλαιστινιακού κράτους. Αυτή είναι και η ερμηνεία που δίνει στο ψήφισμα η αραβική πλευρά. Η ισραηλινή πλευρά πάλι, υποστηρίζει ότι η απόφαση δεν απαιτεί την απόσυρση από όλα τα κατεχόμενα εδάφη και πάντως όχι από την Ιερουσαλήμ.³⁶²

³⁵⁶ Ψήφισμα ΓΣ ΟΗΕ 1947. Σχέδιο διαμελισμού των Ηνωμένων Εθνών - Η Ιερουσαλήμ ως *corpus separatum* και διεθνές καθεστώς

³⁵⁷ Αναφέρεται στην απόφαση 242 του Σ.Α. που καλεί για την απόσυρση του Ισραήλ από τα εδάφη που κατελήφθησαν στον πόλεμο των έξι ημερών του 1967

³⁵⁸ Απόφαση του Σ.Α. 252/1968 που προτρέπει το Ισραήλ να αποφύγει ενοποιήσει την πόλη της Ιερουσαλήμ υπό ισραηλινή διοίκηση

³⁵⁹ Απόφαση του Σ.Α. 476/1980 που καλεί το Ισραήλ να μην αλλοιώσει τον χαρακτήρα και το καθεστώς της Αγίας Πόλης με νομοθετικά και διοικητικά μέτρα

³⁶⁰ Απόφαση του Σ.Α. 478/1980 που κατακρίνει τον νόμο της κνεσετ του 1980 που θεωρούσε την Ιερουσαλήμ μοναδική και αδιαίρετη πρωτεύουσα του κράτους του Ισραήλ και επαναεπιβεβαιώνει το ψήφισμα 476/1980

³⁶¹ Napolitano P.(2012) (σ.4-5)

³⁶² Napolitano P.(2012) (σ.4-5)

Η ισραηλινή οπτική και οι επιδιώξεις των Ισραηλινών για την Ιερουσαλήμ. Οι εβραϊκοί εποικισμοί, ως μέσω επίτευξης πολιτικών στόχων.

Το Ισραήλ διακηρύττει συνεχώς, εκφράζοντας το συλλογικό εβραϊκό υποσυνείδητο του μεγαλύτερου μέρους της ισραηλινής κοινωνίας, ότι η Ιερουσαλήμ είναι η μοναδική και αδιαίρετη πρωτεύουσα του κράτους του Ισραήλ, κάτι που έλαβε επίσημη μορφή με το νόμο της Κνεσέτ το 1980.

Η απόφαση αυτή αμφισβητήθηκε τόσο από το σύνολο των Αράβων όσο και από τη διεθνή κοινότητα. Το σύνολο του εδάφους της Ανατολικής Ιερουσαλήμ είναι 70 χλμ, με το ιστορικό κέντρο που καταλήφθηκε και προσαρτήθηκε από το Ισραήλ στον πόλεμο ων έξι ημερών να καταλαμβάνει το 10%, ενώ το σύνολό της πόλης είναι 125 χιλιόμετρα.³⁶³

Το Ισραήλ για να επιτύχει τον σκοπό της μιας και αδιαίρετης πόλης, εφάρμοσε ένα πρόγραμμα εποικισμών το οποίο αντιβαίνει τις αποφάσεις του Ο.Η.Ε..

Το Ισραήλ ξεκίνησε τον εποικισμό του με αρχικό στόχο να δημιουργήσει έναν εξωτερικό δακτύλιο που θα διαχώριζε την «Αραβική Ιερουσαλήμ» από την υπόλοιπη δυτική όχθη, ώστε με την υπονόμηση της εδαφικής συνέχειας των δύο τμημάτων, να βεβαιώσει ότι η Ανατολική Ιερουσαλήμ δεν θα μπορούσε εκ των πραγμάτων να γίνει η πρωτεύουσα του μελλοντικού Παλαιστινιακού κράτους.

Σταδιακά δημιουργήθηκαν και άλλες ζώνες εβραϊκών εποικισμών. Έτσι δημιουργήθηκαν τρεις ρυθμιστικές ζώνες οικισμών. Μία στα νοτιανατολικά, χωρίζοντας την Ιερουσαλήμ από τη Βηθλεέμ, η δεύτερη ανατολικά, χωρίζοντας την Ιεριχώ από την Ιερουσαλήμ και τελευταία ζώνη στα βορειανατολικά που χωρίζει την Ιερουσαλήμ από τη Ραμάλα και τα περίχωρα αυτής.³⁶⁴

Στη δεύτερη φάση του εποικισμού, που ξεκίνησε τη δεκαετία του 1980, επεκτάθηκαν οι οικισμοί εντός της κατεχόμενης Ιερουσαλήμ, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση των κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών εντάσεων.

Τέλος η τρίτη φάση του εποικισμού αφορά τη δημιουργία του τείχους διαχωρισμού, το οποίο ξεκίνησε με τη βάσιμη αιτιολογία του ελέγχου των τρομοκρατικών επιθέσεων, κατά αμάχων Ισραηλινών πολιτών, από Άραβες παλαιστίνιους. Οι εποικισμοί όμως καθώς και η κατασκευή του τείχους κατέστρεψαν τα μέσα διαβίωσης πολλών Παλαιστινίων που ζουν στην Ανατολική

³⁶³ Napolitano P.(2012) (σ.5)

³⁶⁴ Napolitano P.(2012)(σ.10)

Ιερουσαλήμ.^{365 (366)}

Μια χαρακτηριστική πτυχή της πολιτικής του Ισραήλ είναι το βιομηχανικό Πάρκο της Αταρότ στην Ανατολική Ιερουσαλήμ όπου το Ισραήλ έχει επενδύσει σημαντικά ποσά.³⁶⁷

Οι λόγοι, που ωθούν το Ισραήλ να θεωρεί τόσο σημαντική την κατοχή της Ιερουσαλήμ και την ενσωμάτωσή της στο κράτος, είναι τόσο ιδεολογικοί και θρησκευτικοί, όσο και πρακτικοί. Ζητήματα δηλαδή εθνικής ασφάλειας όπως αυτά τα αντιλαμβάνεται.

Καταρχάς το Ισραήλ θεωρεί ότι η Ιερουσαλήμ και δη μια ενωμένη Ιερουσαλήμ είναι ζωτικής σημασίας για την ασφάλεια των ανατολικών συνόρων του , κατά μήκος του ποταμού Ιορδάνη. Σε κάποιο βαθμό, ο έλεγχος της ευρύτερης Ιερουσαλήμ αντισταθμίζει το κύριο πρόβλημα ασφάλειας του Ισραήλ. Την έλλειψη στρατηγικού βάθους. Καθώς και την τοπογραφική ευπάθεια της παράκτιας πεδιάδας, όπου κατοικεί το μεγαλύτερο μέρος του εβραϊκού πληθυσμού του Ισραήλ. Η Ιερουσαλήμ αποτελεί επίσης πηγή συνεχών πληροφοριών για επιχειρήσεις ασφαλείας στις περιοχές της Ιουδαίας και της Σαμάρειας που διοικούνται από την Παλαιστινιακή Αρχή.

Η Ιερουσαλήμ βρίσκεται σε ένα σημαντικό σταυροδρόμι που δεσπόζει στον άξονα Βορρά-Νότου. Η πόλη περιέχει, επίσης, έναν από τους λίγους πλευρικούς άξονες, κατάλληλους για μεταφορά από την κοιλάδα του Ιορδάνη προς τα δυτικά, κατά μήκος της κορυφογραμμής του βουνού και προς τη Μεσόγειο Θάλασσα.

Ακόμη μια εβραϊκή πλειοψηφία κατά μήκος του άξονα Ανατολής-Δύσης διευκολύνει την ομαλή αποστολή στρατιωτικών δυνάμεων από την ακτή, όπου βρίσκονται οι περισσότερες από τις εφεδρικές δυνάμεις και αποθήκες υλικού των Ισραηλινών ενόπλων δυνάμεων, στην κοιλάδα του Ιορδάνη. Η διατήρηση ανοιχτής της γραμμής ανεφοδιασμού είναι ζωτικής σημασίας, σε περίπτωση απόπειρας εισβολής στο Ισραήλ από τα ανατολικά, όπως έγινε άλλωστε στον Πόλεμο του 1948 και του 1967. Σε περίπτωση που το Ισραήλ δεν διατηρήσει τον έλεγχο αυτής της ζωτικής αρτηρίας, τότε για την ασφάλεια του, του απομένει μόνο ο αυτοκινητόδρομος Νο1 που συνδέει την Ιερουσαλήμ με το Τελ Αβίβ.³⁶⁸

Επιπλέον στο Ισραήλ υπάρχει συναίνεση να οριστεί η κοιλάδα του Ιορδάνη ως

³⁶⁵Napolitano P.(2012) (σ.10)

³⁶⁶ «Legal Consequences of the Construction of a Wall (Advisory Opinion) 2004», <https://www.icj-cij.org/files/case-related/131/131-20040709-ADV-01-00-EN.pdf> (έγινε πρόσβαση 16 Νοεμβρίου 2022)

³⁶⁷ Napolitano P.(2012)(σ.17)

³⁶⁸ «The Strategic Importance of Jerusalem» *jiss-The Jerusalem Institute for Strategy and Security* , <https://jiss.org.il/en/the-strategic-importance-of-jerusalem/> (έγινε πρόσβαση στις 18 Νοεμβρίου 2022)

υπερασπίσιμο ανατολικό σύνορο του Ισραήλ. Η κοιλάδα του Ιορδάνη βρίσκεται 250-400 μέτρα κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας, ενώ οι βουνοκορφές – κοντά στη Ναμπλούς, τη Ραμάλα και τη Χεβρώνα – υψώνονται πάνω από 900 μέτρα. Έτσι μία στρατιωτική εισβολή από τα ανατολικά θα πρέπει να διασχίσει περίπου 20 μίλια κατά μήκος, μιας εξαιρετικά απότομης κλίσης και μάλιστα μόνο μέσα από ορεινά περάσματα. Ελέγχοντας τα σημεία εισόδου αυτών των ορεινών περασμάτων, οι ισραηλινές ένοπλες δυνάμεις μπορούν να αποτρέψουν μια απόπειρα εισβολής από τα ανατολικά.³⁶⁹ Ας σημειωθεί ότι τα ανατολικά σύνορα του Ισραήλ που εφάπτονται επί του τριγώνου Χάιφα-Ιερουσαλήμ-Γκεδέρα είναι τα πιο ευαίσθητα. Ο Ιορδάνης ποταμός από την ως άνω περιοχή απέχει μόλις 32 χλμ., ενώ μέχρι τις ακτές της μεσογείου 80 χλμ. Επίσης εκεί βρίσκεται το μεγαλύτερο μέρος της υποδομής της χώρας και το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού.

Γίνεται έτσι εύκολα κατανοητό ότι η πολιτική του Ισραήλ θα πρέπει να είναι η διατήρηση της υπεράσπισης αυτών των συνόρων, η ασφάλεια των οποίων μπορεί να επηρεαστεί από τις αλλαγές στη στρατιωτική τεχνολογία, καθώς και από τις τοπικές και περιφερειακές πολιτικές αναταραχές. Υπό αυτό το πρίσμα θα ήταν σοβαρό στρατηγικό λάθος να «ανατεθούν» σε ξένες δυνάμεις ή οργανισμούς οι ανάγκες ασφαλείας του Ισραήλ, τη στιγμή μάλιστα που αυτό έχει δώσει αρκετούς πολέμους για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας του και παράλληλα λειτουργεί με τον καθημερινό κίνδυνο της τρομοκρατίας.

Τούτων λεχθέντων η ευρύτερη Ιερουσαλήμ και οι περιοχές στα ανατολικά της, σχηματίζοντας μια σφήνα μεταξύ των πυκνοκατοικημένων παλαιστινιακών περιοχών, αποτρέπει την εδαφική γειτνίαση μεταξύ τους. Αυτή η δημογραφική αποσύνθεση είναι σημαντική για την ασφάλεια του Ισραήλ.

Για τους Ισραηλινούς η στρατηγική σημασία της Ιερουσαλήμ είναι ένας κρίσιμος παράγοντας, όταν εξετάζονται οι επιπτώσεις των προτάσεων για τη διχοτόμηση της πόλης. Ο διαχωρισμός θα οδηγούσε στην απώλεια του ισραηλινού ελέγχου ασφαλείας σε όλα τα περάσματα της κοιλάδας του Ιορδάνη που αναφέρθηκαν πριν. Έτσι τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα ασφαλείας του Ισραήλ απαιτούν τον πλήρη έλεγχο ολόκληρης της ευρύτερης Ιερουσαλήμ.³⁷⁰

Μία άλλη παράμετρος που καθορίζει τις πολιτικές του Ισραήλ στην Ιερουσαλήμ είναι η εξέλιξη του πληθυσμιακού. Το ποσοστό των Αράβων που ζουν στην Ιερουσαλήμ έχει αυξηθεί από 26% σε 38% από την ενοποίηση της πόλης το 1967. Βέβαια, επειδή επί 50 χρόνια οι Άραβες κάτοικοι της πόλης μοϊκοτάρουν τις

³⁶⁹ Η σκέψη αυτή αποτυπώνεται στο σχέδιο Αλόν που δημιουργήθηκε μετά τον πόλεμο του 1967

³⁷⁰ «The Strategic Importance of Jerusalem» jiss-The Jerusalem Institute for Strategy and Security , <https://jiss.org.il/en/the-strategic-importance-of-jerusalem/> (έγινε πρόσβαση 19 Νοεμβρίου 2022)

τοπικές εκλογές, παρότι το καθεστώς διαμονής τους δίνει το δικαίωμα συμμετοχής σε αυτές, η πολιτική επιρροή τους παραμένει αδύναμη. Ταυτόχρονα στην πόλη αυξάνεται ο αριθμός των Χαρέντι. Μίας θρησκευτικής κοινότητας υπερορθόδοξων Εβραίων που επιθυμούν την κατάρρευση του σύγχρονου εβραϊκού κράτους και την αντικατάστασή του από ένα κράτος θρησκευτικό, που θα κυβερνάται με τους νόμους της Τορά.³⁷¹

Η δυνητική ταύτιση της πόλης με δύο πληθυσμιακές ομάδες μη σιωνιστικές για την πλειοψηφία των Ισραηλινών θα μπορούσε να σημάνει την συναισθηματική αποξένωση τους με αυτή. Μία τέτοια αποξένωση αν εξαπλωθεί και βαθύνει, θα έχει ως αποτέλεσμα να χαθεί η υπάρχουσα στην Ισραηλινή κοινωνία συναίνεση στην ενότητα της Ιερουσαλήμ, με επιπτώσεις και στο ζήτημα του όρους του ναού, του Ιερότερου εβραϊκού μέρους.

Για να αποφευχθεί μία τέτοια προοπτική «αποσιωνοποίησης» της Ιερουσαλήμ που διαχρονικά οι Ισραηλινές κυβερνήσεις θεωρούν καταστροφική, οι ισραηλινές κυβερνήσεις δίνουν κίνητρα, η Ιερουσαλήμ να είναι στο επίκεντρο όλων των οικιστικών προσπαθειών.

Ως εκ τούτου, η ισραηλινή κυβέρνηση υποστηρίζει πολιτικές που ενθαρρύνουν τους Εβραίους σιωνιστές να μετακομίσουν στην Ιερουσαλήμ. Συγκεκριμένα, πρέπει να προσφερθούν στεγαστικά έργα και οικονομικά κίνητρα προκειμένου να προσελκύσουν νέους ανθρώπους σε νέες γειτονίες στην Ιερουσαλήμ και σε κοντινές περιοχές.³⁷²

Στα πλαίσια αυτά το Ισραήλ προγραμματίζει την ανάπτυξη μεγάλου οικιστικού προγράμματος στις περιοχές, Γκιβά Χαμάτος και Αταροτ. Χαρακτηριστικά στις 25/7/2022 η επιτροπή σχεδιασμού της περιφέρειας της Ιερουσαλήμ συνεδρίασε για την πρόωση 1938 νέων οικιστικών μονάδων. Ένα τέτοιο μέτρο θα αποκλείσει περαιτέρω τη νότια πλευρά της Ανατολικής Ιερουσαλήμ από τη νότια Δυτική Όχθη, καθιστώντας ένα πλαίσιο δύο κρατών με δύο πρωτεύουσες στην Ιερουσαλήμ, μη βιώσιμο.³⁷³

Οι πλειοψηφία των Ισραηλινών θεωρεί ότι η εφαρμογή τέτοιων πολιτικών θα ενισχύσει την εικόνα της αποφασιστικότητας του Ισραήλ να διατηρήσει την

³⁷¹ Kershner I. «Σε «εξέγερση» υπερορθόδοξοι νεαροί Εβραίοι», Η καθημερινή 15 Αυγούστου 2015 / (πρώτη δημοσίευση The New York Times), <https://www.kathimerini.gr/world/827345/se-exegersi-yperorthodoxoi-nearoi-evraioi/> (έγινε πρόσβαση 18 Νοεμβρίου 2022)

³⁷² «The Strategic Importance of Jerusalem» jiss-The Jerusalem Institute for Strategy and Security , <https://jiss.org.il/en/the-strategic-importance-of-jerusalem/> (έγινε πρόσβαση στις 19 Νοεμβρίου 2022)

³⁷³ «Israel Advances Plans For Over 1900 New Housing Units In East Jerusalem», <https://www.ir-amim.org.il/en/node/2878> (Έγινε πρόσβαση στις 19 Νοεμβρίου 2022)

κυριαρχία της Ιερουσαλήμ. Ταυτόχρονα πολλοί Ισραηλινοί θεωρούν ότι σταδιακά οι Άραβες κάτοικοι της πόλης αποδέχονται το γεγονός της κατοχής και ως παράδειγμα φέρνουν το γεγονός ότι ένας ραγδαία αυξανόμενος αριθμός Αράβων μαθητών μελετά και φοιτά σε Ισραηλινά σχολεία, κάτι που θα τους επιτρέψει να συμμετάσχουν στις εθνικές εξετάσεις απολυτήριου και να εγγραφούν σε ισραηλινά κολέγια.³⁷⁴

Τέλος πέραν της αξίας της Ιερουσαλήμ για την ασφάλεια του Ισραήλ και τη διασφάλιση των οικονομικών συμφερόντων του, η Ιερουσαλήμ αποτελεί την κορωνίδα του εβραϊκού συλλογικού. Χαρακτηριστικά η Βίβλος αναφέρεται στο όνομα της Ιερουσαλήμ 700 φορές, ενώ στο όνομα του όρους Σιών 150. Αν και αρχικά στην πατριαρχική περίοδο, δεν φαίνεται να παίζει κυρίαρχο ρόλο και άλλες πόλεις της Χαναάν, όπως η Χεβρώνα, η Βηρσαβεε και η Συχέμ είναι πολύ πιο εμφανείς στις περιγραφές της εποχής, με τον θρυλικό βασιλιά Δαβίδ γίνεται το επίκεντρο της εβραϊκής ζωής και τις προσπάθειάς του να ενώσει τις εβραϊκές φυλές. Η Ιερουσαλήμ έγινε η εθνική πρωτεύουσα και ο χώρος του Ναού, το μόνο μέρος στο οποίο θα μπορούσε στη συνέχεια να διατηρηθεί σωστά η βιβλική θυσιαστική λατρεία.³⁷⁵ Ακόμα θεωρείται το μέρος όπου έγινε η απόπειρα θυσίας του γιου του Ισαάκ στο όρος Μοριά, που αργότερα συσχετίστηκε με το όρος Σιών, στο οποίο στήθηκε ο πρώτος και αργότερα, μετά τη Βαβυλωνιακή καταστροφή, ο δεύτερος ναός. Ο Δαβίδ ίδρυσε την Ιερουσαλήμ, με την κεντρική αλλά ουδέτερη θέση της, μεταξύ βορρά και νότου, ως το νέο εθνικό κεφάλαιο, κατ' ανάλογο τρόπο έπραξε και ο Τζορτζ Ουάσιγκτον όταν πρότεινε την τοποθεσία για την πρωτεύουσα των ΗΠΑ. Ο γιος του Δαβίδ, ο Σολομών, συνέχισε τη διαδικασία του πολιτικού συγκεντρωτισμού.³⁷⁶

Ο ρόλος της Ιερουσαλήμ λοιπόν στο εβραϊκό υποσυνείδητο είναι διττός. Από την μία συμβολίζει την πολιτική ένωση των φυλών της χώρας, σε μια εθνική πρωτεύουσα. Από την άλλη αντιπροσωπεύει την αληθινή λατρεία του Θεού. Όταν οι Ρωμαίοι κατέστρεψαν τον δεύτερο ναό και οι εβραίοι εκδιώχθηκαν, η εικόνα της Ιερουσαλήμ εξιδανικεύτηκε ακόμη περισσότερο και απέκτησε μια μεσσιανική σημασία. Οι εβραίοι επί 19 αιώνες θρηνούσαν για την απώλεια της αιώνιας

³⁷⁴ The Strategic Importance of Jerusalem” jiss-The Jerusalem Institute for Strategy and Security , <https://jiss.org.il/en/the-strategic-importance-of-jerusalem/> (Έγινε πρόσβαση στις 19 Νοεμβρίου 2022)

³⁷⁵ Raphael Jospe, (1995) «The Significance of Jerusalem: A Jewish Perspective» (Palestine-Israel Journal of politics, Economics and culture Vol. 2 No. 2 <https://pij.org/articles/647/the-significance-of-jerusalem-a-jewish-perspective> (έγινε πρόσβαση 19 Νοεμβρίου 2022)

³⁷⁶ Raphael Jospe, (1995) «The Significance of Jerusalem: A Jewish Perspective» (Palestine-Israel Journal of politics, Economics and culture Vol. 2 No. 2 <https://pij.org/articles/647/the-significance-of-jerusalem-a-jewish-perspective> (έγινε πρόσβαση στις 19 Νοεμβρίου 2022)

πρωτεύουσας τους και προσεύχονταν για την επιστροφή τους. Έτσι η εβραϊκή Ιερουσαλήμ, σηματοδοτεί στον Ιουδαϊσμό τόσο την εθνική αποκατάσταση του εβραϊκού λαού στο Ισραήλ όσο και την παγκόσμια εποχή ειρήνης και δικαιοσύνης που σχετίζεται με τις ημέρες του Μεσσία. Με αυτή την λογική το Ισραήλ είναι η Ιερουσαλήμ. Έτσι οι εβραίοι δεν θα δεχόταν ποτέ να χάσουν την πλήρη κυριαρχία επί αυτής, της αιώνιας πρωτεύουσας τους. Αυτή η ιδεολογία που ενέπνευσε τους σιωνιστές εβραίους, που επέτυχαν τελικά τη δημιουργία του σύγχρονου κράτους αποτυπώνεται στη φράση ότι «δεν μπορεί να υπάρξει Σιωνισμός χωρίς την Σιών»

Η Ιερουσαλήμ των Παλαιστινίων. Η κατάσταση και οι επιδιώξεις των Παλαιστινίων Αράβων στην Ανατολική Ιερουσαλήμ.

Οι Παλαιστίνιοι διαιρούν το κυβερνείο της Ιερουσαλήμ στη ζώνη J1 και στη ζώνη J2. Η πρώτη, J1, αναφέρεται στο έδαφος της Ανατολικής Ιερουσαλήμ (τα 70 χιλιόμετρα που προσαρτήθηκαν στο δήμο Ιερουσαλήμ) και η δεύτερη, J2, αναφέρεται στις γύρω προαστιακές περιοχές, οι οποίες συνδέουν την Ιερουσαλήμ με την υπόλοιπη Δυτική Όχθη.³⁷⁷

Στην ανατολική Ιερουσαλήμ που διαβιεί σχεδόν το σύνολο των Αράβων η οικονομική κατάσταση είναι πολύ δύσκολη και οι ευκαιρίες απασχόλησης για τους Άραβες κατοίκους είναι ελάχιστες. Το συνολικό ποσοστό ανεργίας για την περιοχή της Ιερουσαλήμ είναι 9,1 %. Όμως μεταξύ του αραβικού πληθυσμού το ποσοστό ανέρχεται στο 13 %. Ακόμη το 42 % των Αράβων που διαβιούν στην Ανατολική Ιερουσαλήμ, ζει κάτω από το όριο της φτώχειας. Χαρακτηριστικά το μέσο μηνιαίο εισόδημα ενός Ισραηλινού εργαζόμενου στην Ιερουσαλήμ είναι περίπου 11.000 σέκελ (62,5 σέκελ/ώρα, ή περίπου 2.200 ευρώ το μήνα), ενώ ένας Άραβας εργαζόμενος κερδίζει λιγότερο από το μισό ποσό - περίπου 5.350 (30 σέκελ/ανά ώρα) Γίνεται κατανοητό ότι η εισοδηματική διαφορά μεταξύ των δύο μερών είναι μεγάλη εις βάρος των Αράβων, ενώ η μελλοντική οικονομική ανάπτυξη της περιοχής παραμένει αβέβαιη. Βέβαια θα πρέπει να σημειωθεί ότι μετά το τέλος της Ιντιφάντα το 2005 οι οικονομικές προοπτικές της Ανατολικής Ιερουσαλήμ

³⁷⁷ (Βλέπε παράρτημα Α-7)

βελτιώθηκαν κάπως.³⁷⁸

Ένα από τα σοβαρότερα κοινωνικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Παλαιστίνιοι κάτοικοι της Ανατολικής Ιερουσαλήμ είναι το στεγαστικό, καθώς είναι εξαιρετικά δύσκολη η απόκτηση οικοδομικών αδειών. Ακόμη οι δημοτικοί φόροι στα Ιεροσόλυμα είναι αρκετά υψηλοί. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο φόρος επί των κτιρίων Αρνόνα. Έτσι πολλοί Παλαιστίνιοι που δεν μπορούν να πληρώσουν τα δυσβάστακτα τέλη κινδυνεύουν με νομικές ενέργειες που μπορεί να οδηγήσουν στην κατάσχεση της περιουσίας τους.³⁷⁹

Αν και ο τρόπος φορολόγησης Αράβων και Ισραηλινών είναι ίδιος στην Ιερουσαλήμ, η ανακατανομή των εσόδων δεν είναι ισότιμη. Έτσι αν και οι Άραβες καταβάλουν το 36% τις δημοτικής φορολογίας μόνο ένα 10% του συνολικού προϋπολογισμού του δήμου κατευθύνεται στην Ανατολική Ιερουσαλήμ. Επίσης η Ανατολική Ιερουσαλήμ λαμβάνει μόνο το 5% της συνολικής αξίας των δημοτικών υπηρεσιών όπως αποκομιδή υπηρεσιών, συντήρηση δρόμων κλπ.. Αυτή η πολιτική εκ μέρους της διοίκησης της Ιερουσαλήμ αποτελεί παραβίαση του διεθνούς δικαίου αφού, αν και βάσει του διεθνούς δικαίου, οι δυνάμεις του Ισραήλ μπορεί να λαμβάνουν φορολογικά έσοδα από τις κατεχόμενες περιοχές, αυτά τα έσοδα πρέπει να επανεπενδύονται στις ίδιες τις περιοχές.³⁸⁰

Επιπλέον υπάρχουν διακρίσεις στην κατανομή και τη διαχείριση των αναπτυξιακών έργων στην περιοχή, τόσο με άτυπες διακρίσεις που λαμβάνουν τη μορφή γραφειοκρατικών εμποδίων προς τους Άραβες όσο και στη φορολογία. Το διαχωριστικό τείχος που υψώθηκε από τους Ισραηλινούς με τη δικαιολογία της προστασίας από τις συνεχείς τρομοκρατικές επιθέσεις είχε ως συνέπεια σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις στην οικονομική δραστηριότητα των Παλαιστινίων Αράβων κατοίκων. Έτσι πολλοί Παλαιστίνιοι επιχειρηματίες αναγκάστηκαν, λόγω της μείωσης του τζίρου στην Ιερουσαλήμ, να κλείσουν τα καταστήματά τους ή να μεταφέρουν τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες στη Ραμάλα και σε άλλες περιοχές της Δυτικής όχθης.³⁸¹

³⁷⁸ Napolitano P.(2012)(σ.16)

³⁷⁹ Napolitano P.(2012)(σ.17)

³⁸⁰ Marina Sergides, «Housing in East Jerusalem: Marina Sergides reports on an legal mission to the Occupied Palestinian Territory» . *Socialist Lawyer* , No. 60 (February 2012)
www.jstor.org/stable/10.13169/socialistlawyer.60.0014 (έγινε πρόσβαση στις 20 Νοεμβρίου 2022)

³⁸¹ «Israel closed 430 Palestinian shops in 20 years in Jerusalem» *Memo middle east monitor* , August 6, 2019 ,
<https://www.middleeastmonitor.com/20190806-israel-closed-430-palestinian-shops-in-20-years-in-jerusalem/>
(έγινε πρόσβαση στις 20 Νοέμβριο 2022) και στο «Palestinians close shops in Jerusalem due to high Israeli

Μία σημαντική πτυχή της οικονομικής κατάστασης των δύο κοινοτήτων και των επιδιώξεων τους είναι η βιομηχανική περιοχή της Ατραλότ. Η βιομηχανική ζώνη έχει 160 εργοστάσια και 4000 υπαλλήλους εκ των οποίων τα ¾ είναι Παλαιστίνιοι. Παρά το γεγονός ότι οι Παλαιστίνιοι αποτελούν τη σημαντική πλειοψηφία του εργατικού δυναμικού στο πάρκο, οι περισσότεροι είναι ανειδίκευτοι εργάτες, σε αντίθεση με τους εβραίους που καταλαμβάνουν διοικητικές θέσεις. Αυτή η διαφορά μπορεί να αποδοθεί και στην παρατεταμένη Ισραηλινή κατοχή.³⁸²

Οι Παλαιστίνιοι, ως αντίδραση στον οικονομικό αποκλεισμό αντιδρούν με διάφορα μέσα. Μία μορφή αντίδρασης είναι ένα σχέδιο που προωθείται από τους Παλαιστίνιους επαγγελματίες του τουρισμού με το όνομα «Τουριστική Συστάδα της Ιερουσαλήμ». Το οποίο περιλαμβάνει ένα δίκτυο συνεργασίας εταιρειών που δραστηριοποιούνται σε παρακείμενους τομείς όπως, καταλύματα, τρόφιμα, έπιπλα, μεταφορές, με σκοπό την προώθηση του ενδοπαλαιστινιακού εμπορίου και την παράκαμψη της ισραηλινής αγοράς.³⁸³

Επιπλέον η Παλαιστινιακή αρχή, έχει ήδη από 2010 ένα στρατηγικό σχέδιο πολυτομεακής ανάπτυξης για την Ανατολική Ιερουσαλήμ το οποίο όμως έχει μείνει στα χαρτιά, γιατί η παλαιστινιακή αρχή δεν ασκεί καμία εξουσία στην Ιερουσαλήμ.³⁸⁴

Οι Παλαιστίνιοι όσον αφορά την Ιερουσαλήμ έχουν μία σειρά από πολιτικούς στόχους που θα επέτρεπαν κατ' αυτούς την ειρήνευση. Ο πρώτος αφορά την ανεμπόδιστη πρόσβαση στην Ιερουσαλήμ για τους Παλαιστίνιους, τους μουσουλμάνους και τους χριστιανούς από άλλες αραβικές χώρες και τους μουσουλμάνους από άλλες χώρες. Οι παλαιστίνιοι υποστηρίζουν ότι αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο αν η Ανατολική Ιερουσαλήμ βρίσκεται υπό παλαιστινιακό έλεγχο.

Δεύτερον, ένα ικανοποιητικό και αμοιβαία αποδεκτό καθεστώς για τον έλεγχο και την ασφάλεια των μουσουλμανικών, χριστιανικών και εβραϊκών ιερών τόπων στην Ιερουσαλήμ. Αυτό θα απαιτήσει σημαντικές αλλαγές στο status quo.

Τρίτον, την Παλαιστινιακή κυριαρχία επί της αραβικής Ανατολικής Ιερουσαλήμ, ως ενιαίας μονάδα, με γειτνίαση των αραβικών γειτονιών της πόλης

taxes,» [Memo middle east monitor](https://www.middleeastmonitor.com/20170815-palestinians-close-shops-in-jerusalem-due-to-high-israeli-taxes/) , August 15 2017 , <https://www.middleeastmonitor.com/20170815-palestinians-close-shops-in-jerusalem-due-to-high-israeli-taxes/>(έγινε πρόσβαση στις 20 Νοέμβριο 2022)

³⁸² Farah M.(2009) «The Atarot Exception? Business and Human Rights under Colonization». [institute for Palestinian studies Issue 80 - Winter 2019](https://www.palestine-studies.org/en/node/1649529) , <https://www.palestine-studies.org/en/node/1649529> (έγινε πρόσβαση στις 16 Νοεμβρίου 2022)

³⁸³ “Jerusalem tourism cluster – JTC platform for Jerusalem's cultural and Tourism sectors ” [The next society](https://www.thenextsociety.co/jerusalem-tourism-cluster-jtc), <https://www.thenextsociety.co/jerusalem-tourism-cluster-jtc> (έγινε πρόσβαση στις 20 Νοεμβρίου 2022)

³⁸⁴ Napolitano P.(2012)(σ.17)

και ανοικτές οδικές συνδέσεις με τις παρακείμενες παλαιστινιακές περιοχές της Δυτικής Όχθης προς βορρά, νότο και ανατολικά.³⁸⁵ Βέβαια μια τέτοια αποδοχή εκ μέρους του Ισραήλ θα ανέτρεπε την ως τώρα πολιτική που αυτό ακολουθεί ,σε σχέση με την Ιερουσαλήμ.

Πολλοί εμπειρογνώμονες θεωρούν ότι αυτές οι επιδιώξεις των Αράβων δεν θα γίνουν ποτέ αποδεκτές από τους ισραηλινούς. Όμως θα πρέπει να ληφθεί υπόψη, ότι το Ισραήλ ήδη έχει δεχτεί παραχωρήσεις που και πάλι θεωρούνταν αδιανόητες. Τέτοιες μεταβολές στην πολιτική του Ισραήλ, που έγιναν αποδεκτές από διαδοχικές κυβερνήσεις, του Γιτζάκ Ραμπίν, του Μπέντζαμιν Νετανιάχου και του Εχούντ Μπαράκ, ήταν η έναρξη διαπραγματεύσεων με την Ο.Α.Π., που προηγουμένως το Ισραήλ τη θεωρούσε τρομοκρατική οργάνωση , η αποχώρηση από τον Λίβανο, η πιθανότητα για πλήρη αποχώρηση, από τα υψίπεδα του Γκολάν και φυσικά η αποδοχή της Παλαιστινιακής κυριαρχίας σε τμήματα της Ανατολικής Ιερουσαλήμ.³⁸⁶

Η Ανατολική Ιερουσαλήμ είναι μία πόλη που διαβιούν κατά πλειοψηφία οι Άραβες για αιώνες. Όταν τα ισραηλινά στρατεύματα κατέλαβαν από την Ιορδανία, την Ανατολική Ιερουσαλήμ, αυτή ήταν μια αραβική πόλη. Αυτό το γεγονός είναι κάτι, που συνεχώς τονίζουν οι παλαιστίνιοι και αντικατοπτρίζεται σε μεγάλο βαθμό και στα ψηφίσματα και τις αποφάσεις του Ο.Η.Ε..Η γεωγραφική θέση της είναι κρίσιμη για τη δημιουργία ενός αραβικού παλαιστινιακού κράτους με γεωγραφική συνέχεια, αφού συνδέει τις βόρειες με τις νότιες επαρχίες. Ένα παλαιστινιακό κράτος χωρίς γεωγραφική συνέχεια, πολύ δύσκολά θα αποδειχτεί βιώσιμο. Η μετακίνηση από τη μία παλαιστινιακή περιοχή στην άλλη, μέσω Ισραηλινών σημείων ελέγχου , όπως γίνεται σήμερα, θα σημαίνει μία ανεξαρτησία υπό κηδεμονία και τη δημιουργία ενός αισθήματος συνεχούς ταπείνωσης για τους Άραβες.

Πέραν όμως της γεωγραφικής και πολιτικής σημασίας της Ιερουσαλήμ για τη δημιουργία ενός παλαιστινιακού κράτους, σημαντικός είναι ο θρησκευτικός της ρόλος. Για τους Χριστιανούς Παλαιστίνιους , η Ιερουσαλήμ είναι ο τόπος όπου ο Ιησούς κήρυξε, πέθανε και αναστήθηκε, ενώ εκεί θα λάβει χώρα και η επικείμενη δευτέρα παρουσία . Η Ιερουσαλήμ είναι ένας σημαντικός τόπος προσκυνήματος για χριστιανούς από όλο τον κόσμο, ενώ οι ίδιοι θεωρούν τους εαυτούς τους θεματοφύλακες των Ιερότερων προσκυνημάτων. Για τους μουσουλμάνους, η Ιερουσαλήμ είναι τόπος βασικών γεγονότων στη ζωή του προφήτη Ιησού και άλλων

³⁸⁵ Rashid Khalidi,(2001) The Centrality of Jerusalem to an End of Conflict Agreement ,Berkeley University of California Press on behalf of the Institute for Palestine Studies Journal of Palestine Studies , Vol. 30, No. 3 (Spring): (σ.82-87) <https://www.jstor.org/stable/10.1525/jps.2001.30.3.82> (έγινε πρόσβαση στις 16 Νοεμβρίου 2022)

³⁸⁶ Rashid Khalidi (2001),(σ 82)

σημαντικών προσωπικοτήτων. Είναι επίσης το σημείο όπου, σύμφωνα με τις παραδοσιακές ερμηνείες του Κορανίου και άλλων κειμένων, ο προφήτης Μωάμεθ ανέβηκε στον ουρανό. Ο Μωάμεθ μεταφέρθηκε από τη Μέκκα στην Ιερουσαλήμ και στη συνέχεια από την Ιερουσαλήμ στους ουρανούς, όπου συνομίλησε με προφήτες πριν επιστρέψει στη γη. Για περισσότερα από 1.300 χρόνια, υπάρχουν μουσουλμανικά ιερά στην Ιερουσαλήμ.³⁸⁷

Οι Παλαιστίνιοι υποστηρίζουν ότι τα δικαιώματά τους στην Ιερουσαλήμ όπως και στην ευρύτερη περιοχή της Παλαιστίνης είναι πανάρχαια και οι ίδιοι είναι γηγενείς της κάτοικοι, ως οι άμεσα απόγονοι των αρχαίων φυλών που ζούσαν την περιοχή, Καναϊτών και Ιεβουδαίων, που μάλιστα ήταν οι πρώτοι κάτοικοι της πόλης πολύ πριν έρθουν οι πρώτοι Εβραίοι.³⁸⁸ Κεντρικό επιχείρημα των Αράβων είναι ότι η δημιουργία μιας πατρίδας για τους εβραίους, δεν μπορεί να σημάνει την προσφυγιά για τον Παλαιστινιακό λαό και την αποστέρηση των εθνικών και ατομικών δικαιωμάτων του. Σε αυτό το πλαίσιο η Ανατολική Ιερουσαλήμ αποτελεί και για τους Παλαιστίνιους το σύμβολο του αγώνα της δημιουργίας ανεξάρτητου αραβικού κράτους.

Ο ρόλος των εκκλησιών στην πόλη της Ιερουσαλήμ.

Η Ιερουσαλήμ αποτελεί Ιερή πόλη για τις τρεις μονοθεϊστικές Αβραμικές θρησκείες, ιουδαϊσμό, χριστιανισμό και μουσουλμανισμό . Αυτή η συνύπαρξη δημιουργεί συχνά τριβές σχετικά με την κυριαρχία των Ιερών προσκυνημάτων, αλλά και τις οικονομικές ρυθμίσεις που τα διέπουν.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το Χαράμ αλ-Σαρίφ , δηλαδή ο Θόλος του Βράχου και το Τέμενος Αλ-Άκσα όπου από το 1967 διοικείται από το Ανώτατο Ισλαμικό Συμβούλιο, που βρίσκεται υπό τη δικαιοδοσία της Ιορδανίας, η οποία ασκούσε τον έλεγχο της πόλης μέχρι τον πόλεμο του 1967, ενώ το Ισραήλ είναι υπεύθυνο για την ασφάλεια στην περιοχή.³⁸⁹

Το status quo που υπάρχει σήμερα καθιερώθηκε επί οθωμανικής αυτοκρατορίας και ισχύει ως σήμερα. Η δημιουργία όμως του Ισραήλ και η κατοχή της πόλης από τους Ισραηλινούς από το 1967 δημιουργεί νέα δεδομένα. Οι συνέχεις αρχαιολογικές ανασκαφές κάτω από το Αλ-Ακσά δημιουργούν ένταση μεταξύ μουσουλμάνων και

³⁸⁷ Michael Schulson, «Why Jerusalem is so important to Muslims, Christians and Jews», The Washington post, 14 may 2018, <https://www.washingtonpost.com/news/acts-of-faith/wp/2017/12/06/questions-about-jerusalem-you-were-afraid-to-ask/> (έγινε πρόσβαση στις 21 Νοεμβρίου 2022)

³⁸⁸ « Arabs founded Jerusalem, says Jordan-based institute», Arab news, 28 Ιουνίου 2020 , <https://www.arabnews.com/node/1696456/middle-east> (έγινε πρόσβαση στις 21 Νοεμβρίου 2022)

³⁸⁹ Napolitano P.(2012)(σ.24-56)

Εβραίων, καθώς και οι πωλήσεις γης από το ελληνορθόδοξο πατριαρχείο σε σιωνιστικές ή υπερορθόδοξες εβραϊκές οργανώσεις που δημιουργούν εντάσεις μεταξύ Παλαιστινίων και πατριαρχείου, αλλά και μεταξύ των ορθοδόξων Παλαιστινίων χριστιανών και του ανώτερου κλήρου που αποτελείται κυρίως από Ελλαδίτες. Πάντως συχνά το ίδιο πατριαρχείο έχει καταγγείλει την ισραηλινή αστυνομία για παράνομες καταπατήσεις περιουσιακών στοιχείων του, ενώ μερικές από τις αγοροπωλησίες γης δεν της αναγνωρίζει και έχει επιδοθεί σε δικαστικούς αγώνες για την ακύρωσή τους.³⁹⁰ Προβλήματα με το Περιουσιακό αντιμετωπίζει και η καθολική εκκλησία η οποία συχνά έρχεται σε αντιπαράθεση με τις Ισραηλινές αρχές και μπορεί να λεχθεί ότι υπάρχει μια καχυποψία μεταξύ των δύο μερών. Μία τελική επίλυση θα πρέπει να λάβει υπόψη της, τις ανάγκες όλων των θρησκευτικών κοινοτήτων.

³⁹⁰ Ευάγγελος Βενέτης –« Η Ελλάδα και το Ελληνορθόδοξο Πατριαρχείο Ιεροσολύμων», *cnn Greece* 13 Αυγούστου 2019, <https://www.cnn.gr/kosmos/story/187346/h-ellada-kai-to-ellinorthodoxo-patriarxeio-ierosolymon> (έγινε πρόσβαση στις 21 Νοεμβρίου 2022)

Συμπεράσματα

Συμπερασματικά μπορεί να λεχθεί ότι η σύγκρουση μεταξύ Ισραηλινών και Παλαιστινίων αποτελεί μία κατεξοχήν διαμάχη για την πατρίδα. Δηλαδή την τοποθέτηση του κάθε λαού στο χώρο και στο χρόνο. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο για τον εθνικισμό κάθε αντιμαχόμενης πλευράς, η νίκη ή η ήττα δεν σημαίνει απλά εδαφική απώλεια, ή κέρδος, αλλά ουσιαστικά την ακύρωση της ιστορικής ύπαρξης του αντιπάλου.

Αν στην παραπάνω διαμάχη προστεθεί και το Θρησκευτικό στοιχείο τότε αυτή, αποκτά ένα μεταφυσικό σωτηριολογικό χαρακτήρα, που οδηγεί στην πίστη ότι ο νικητής πλησιάζει εγγύτερα στο θείο. Δημιουργείται έτσι ο υπαρκτός κίνδυνος μία μάχη εθνοφυλετική Άραβες-Παλαιστίνιοι εναντίον Εβραίων, να μετατραπεί σε μία θρησκευτική, μουσουλμάνοι εναντίον Εβραίων. Η θρησκευτική διάσταση της σύγκρουσης αποτελεί κεντρικό στοιχείο τόσο στα ιστορικά, όσο και στα πρόσφατα πολιτικά γεγονότα της περιοχής. Οι ισραηλινές επιδιώξεις εδράζονται στη βιβλική δέσμευση για την γη της επαγγελίας.

Από την άλλη μεριά οι Παλαιστίνιοι επικαλούνται την συνεχή παρουσία τους στη συγκεκριμένη γη. Έτσι απορρίπτουν τις διεκδικήσεις των Εβραίων στην Παλαιστίνη, επί της βάσεως της ύπαρξης της αρχαίας εβραϊκής παρουσίας στην περιοχή, αρνούμενοι ότι αυτά τα «αρχαία εβραϊκά δικαιώματα» αρκούν για να αποστερήσουν από τους Παλαιστίνιους τα πολιτικά δικαιώματα και το δικαίωμα κατοχής γης, στη γη τους.

Η εξίσωση αυτή περιπλέκεται ακόμα περισσότερο αν προστεθούν και άλλοι παράγοντες όπως η εβραϊκή διασπορά, η παράμετρος του ολοκαυτώματος οι παλαιστίνιοι πρόσφυγες, η θέση του παλαιστινιακού προβλήματος στον αραβικό εθνικισμό, οι περιφερειακοί παράγοντες.

Χαρακτηριστικό της περίπλοκης εξίσωσης είναι το γεγονός ότι πολλά αραβικά κράτη χρησιμοποίησαν την παλαιστινιακή διένεξη, με σκοπό να τεθούν επικεφαλής της θρησκευτικής, ιδεολογικής και εθνολογικής ενότητας των Αράβων.

Για πολλούς αραβικούς δρώντες το παλαιστινιακό ζήτημα, ειδικά μετά το πέρας του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου αποτέλεσε τον πυρήνα της «αραβικής αντίστασης» εναντίον του δυτικού ιμπεριαλισμού και μέσω ενίσχυσης του κινήματος του αραβικού εθνικισμού. Αυτή η θέαση του Παλαιστινιακού υπήρχε ειδικά στα μεταπολεμικά αραβικά σοσιαλιστικά καθεστάτα, είτε υπό τον Νάσερ στην Αίγυπτο, είτε υπό τα Μπαθικά καθεστάτα του Ιράκ και της Συρίας. Αντίστοιχα η πολιτική του Ισραήλ επηρεαζόταν από την ισχυρή εβραϊκή κοινότητα, αλλά και από προτεσταντικά ισχυρά λόμπι των Η.Π.Α., ενώ σημαντικός παράγοντας στο εβραϊκό συλλογικό υποσυνείδητο, που επηρεάζει και τη χάραξη της πολιτικής του Ισραήλ είναι η μνήμη των γκέτο, των διώξεων και των Προγκρόμ, που κορυφώθηκαν με το ολοκαύτωμα.

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να προσεχθεί η στάση των μεγάλων δυνάμεων. Όλες τους ασχέτως, αν χρησιμοποίησαν την σύγκρουση για την προώθηση των ιδιαίτερων συμφερόντων τους και ασχέτως τους προς σε ποια μεριά των αντικρουόμενων μερών έκλειναν, σε κάθε χρονική περίοδο της εξέλιξης της σύγκρουσης, συμφωνούν ότι και οι δύο λαοί πρέπει να έχουν μια πατρίδα. Μάλιστα αυτή η αντίληψη εκφράζεται σε όλα τα ψηφίσματα και τις αποφάσεις του Ο.Η.Ε. από το 1948 έως και σήμερα. Κοινή είναι η αντίληψη ότι το Ισραήλ πρέπει να βρίσκεται εντός ασφαλών συνόρων και να διαβιεί ειρηνικώς με τους Άραβες γείτονές του. Όμως αυτή η κοινή αντίληψη, περί της ανάγκης διασφάλισης της ύπαρξης του Ισραήλ, συνοδεύεται από την κοινή αντίληψη περί του δικαιώματος αυτοδιάθεσης και της δημιουργίας ανεξάρτητου κράτους για τους Παλαιστίνιους. Στην Δυτική Όχθη και στην Λωρίδα της Γάζας διαβιούν εκατομμύρια Παλαιστίνιων, ενώ μέσα στο Ισραήλ διαβιούν 1,8 εκατομμύρια Παλαιστίνιοι. Γίνεται σαφές ότι η κατάσταση της κατοχής δεν μπορεί να συνεχιστεί. Γιατί ούτε η διεθνής κοινότητα τη δέχεται, ούτε είναι προς τα μακροχρόνια συμφέροντα του Ισραήλ. Συνέχιση της κατοχής μπορεί να σημάνει αλλοίωση του εβραϊκού χαρακτήρα του κράτους του Ισραήλ ή μετάπτωση του σε ένα κράτος απαρτχάιντ για να διατηρηθεί ο εβραϊκός έλεγχος. Μία τέτοια εξέλιξη θα κατέστρεφε τη σπουδαιότερη «περιουσία» του Ισραήλ. Αυτής ως του μόνου δημοκρατικού κράτους της περιοχής. Από την άλλη πλευρά η συνεχιζόμενη ενίσχυση ακραίων ομάδων μέσα στην παλαιστινιακή κοινωνία, που ευαγγελίζονται την καταστροφή του Ισραήλ, δεν θα γίνει ποτέ δεκτή από τη διεθνή κοινότητα και θα συνεχίσει να απομακρύνει την προοπτική ανεξάρτητου κράτους από τους Παλαιστίνιους.

Επανερχόμενοι στο ιδεολογικό επίπεδο, θα πρέπει να σημειωθεί, ότι τα δύο εθνικά κινήματα αναπτύχθηκαν το ίδιο διάστημα, επηρεάστηκαν από την ιδεολογία του εθνικισμού του 19ου αιώνα οραματιζόμενα να δημιουργήσουν την εθνική τους εστία στη γη της Παλαιστίνης και θεωρώντας ότι είναι ηθικό τους δικαίωμα να το πράξουν. Η πηγή αυτού του ηθικού δικαιώματος για τους εβραίους εδράζεται στην αντίληψη ότι αποτελούν τα αιώνια θύματα της ιστορίας. Έτσι ο Σιωνισμός έρχεται ως απάντηση όχι μόνο ενάντια στα πογκρόμ των Εβραίων της Ευρώπης, αλλά κυρίως ενάντια στον κίνδυνο που διέτρεχαν οι Εβραίοι, απώλειας της συλλογικής ιδιοσυστασίας τους. Στην ανατολική Ευρώπη από την καταπίεση, ενώ στη Δύση από τον φιλελεύθερο ατομικισμό.

Από την άλλη η Παλαιστινιακή αντίληψη δημιουργίας ενός κράτους, εδράζεται στο ηθικό δικαίωμα κληρονομικής κατοχής μιας γης που αποτελεί ιερό χώρο για χριστιανούς και μουσουλμάνους. Έτσι γίνεται κατανοητό γιατί είναι πολύ δύσκολο να επιλυθεί η συγκεκριμένη σύγκρουση.

Όπως επισημαίνει ο Χόροβιτς είναι δύσκολο να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις ειρήνευσης που να ανταποκρίνονται στις προσδοκίες των αντιμαχόμενων, όταν το διακύβευμα της μάχης δεν είναι υλικό, αλλά σχετίζεται με μη υλικά ζητήματα όπως το

δικαίωμα στην αυτοδιάθεση ή στην ιστορική ύπαρξη. Αυτή ακριβώς είναι η περίπτωση της διαμάχης Ισραηλινών και Παλαιστινίων.

Παρατηρώντας τη διαμάχη τους και την εξέλιξή της μέσα στο χρόνο από το 19ο αιώνα έως σήμερα, μπορεί να επισημανθεί ότι το σιωνιστικό κίνημα ,είχε από την αρχή συγκεκριμένους στόχους και την υπομονή αλλά και την ευελιξία να τους πετυχαίνει, μέσα από ένα πολύ καλό δομημένο σχέδιο και υπό την ύπαρξη μιας συγκροτημένης και συνεκτικής ηγεσίας που εμπνεόταν από το όραμα δημιουργίας και αργότερα της διατήρησης ενός εβραϊκού κράτους, στη γη των πατέρων του.

Από την άλλη στην περίπτωση των Παλαιστινίων η ύπαρξη συλλογικής ταυτότητας που αντανακλάται στην ύπαρξη συγκροτημένης ηγεσίας την οποία υπακούει το μεγαλύτερο μέρος της κοινότητας, άργησε να συμβεί, αν συνέβη ολοκληρωτικά, ποτέ μέχρι σήμερα, αφού οι φεουδαλικές δομές μέσα στην κοινότητα των Παλαιστινίων ήταν αρκετά ισχυρές. Επίσης οι Παλαιστίνιοι έδειξαν να μην μπορούν να προσαρμόζονται και να ερμηνεύουν σωστά τις διεθνείς εξελίξεις. Ενώ δεν ήταν αρκετά ευέλικτοι όταν οι καιροί το απαιτούσαν. Ταυτόχρονα πολλές φορές χρησιμοποιήθηκαν με ευθύνη τους ή μη από τα γειτονικά αραβικά κράτη που προωθούσαν δικές τους ατζέντες.

Ανάμεσα στα δύο μέρη υπάρχει αμοιβαία καχυποψία και φόβος έτσι έρχεται στην επιφάνεια το σχήμα τον Λεϊκ και Ρόθτσιαιλντ που υποστηρίζει ότι όταν μια ομάδα φοβάται για το μέλλον, ανακύπτουν δυσεπίλυτα στρατηγικά διλήμματα που υποθάλπουν τρομακτική βία.

Ταυτόχρονα και οι δύο πλευρές είναι δέσμιες του θρησκευτικού φανατισμού, του αίματος, λόγω των συνεχών συγκρούσεων και των εσωτερικών τους πολιτικών ισορροπιών.

Οι συμφωνίες του Όσλο είχαν δημιουργήσει προσδοκίες για επίλυση της διένεξης, όμως η ατομία για πιο γρήγορα βήματα της διαδικασίας και η αμοιβαία καχυποψία, πάγωσαν την διαδικασία. Επίσης υπήρχαν μεγάλα τμήματα των κοινωνιών των δύο μερών που δεν ήταν έτοιμα. Ο Ραμπίν δολοφονήθηκε από εβραίο εξτρεμιστή, ενώ ο Αραφάτ πολλακις κατηγορήθηκε για προδοσία, ενώ υπάρχουν σκιές και στο θάνατό του. Στις συνομιλίες στην Τάμπα της Αιγύπτου τα δύο μέρη ήλθαν πιο κοντά, αλλά πάλι δεν κατόρθωσαν να έρθουν σε συμφωνία, υπό το φόβο εσωτερικών αντιδράσεων. Οι επόμενες προσπάθειες ειρηνευτικής διαδικασίας μέχρι το 2020 είχαν πενιχρά αποτελέσματα .

Ταυτόχρονα οι συνεχείς επεκτάσεις των εβραϊκών εποίκισμών περιπλέκουν το πρόβλημα της επιστροφής εδαφών και αυξάνουν τις εθνικιστικές συγκρούσεις, ενώ οι τρομοκρατικές επιθέσεις από παλαιστινιακές οργανώσεις, αυξάνουν το αίσθημα ανασφάλειας και απομακρύνουν τους δύο λαούς.

Όμως η σύγκρουση δεν μπορεί να συνεχίζεται ες αεί γιατί και τα δύο μέρη έχουν απώλειες και πέραν των ανθρώπινων ζωών. Χαρακτηριστικά μετά την δεύτερη Ιντιφάντα η Παλαιστινιακή οικονομία συρρικνώθηκε και η ανεργία αυξήθηκε από το 12% στο 40%. Στη Γάζα το 81,5% των νοικοκυριών ζει κάτω από το όριο της φτώχειας.

Από την άλλη και για το Ισραήλ η συνεχής σύγκρουση έχει τεράστιο δημοσιονομικό κόστος. Μόνο από τον Οκτώβριο του 2000 έως τον Δεκέμβριο του 2001 και ενώ συνεχιζόταν η δεύτερη Ιντιφάντα, η τράπεζα του Ισραήλ υπολόγισε απώλειες που έφταναν το 4% του ΑΕΠ, ενώ η αύξηση του ΑΕΠ σε συνδυασμό και με την παγκόσμια ύφεση μειώθηκε από 6,2% σε 2%³⁹¹

Όμως τα υπαρκτά προβλήματα δεν σημαίνουν ότι η επίλυση και η ειρηνική διευθέτηση της διένεξης είναι αδύνατη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι συμφωνίες ειρήνευσης του Ισραήλ με την Ιορδανία και την Αίγυπτο, οι οποίες έχουν αποδειχθεί σημαντικές από στρατηγικής απόψεως και έχουν αντέξει στη δοκιμασία του χρόνου. Χωρίς όμως την επίτευξη ειρήνης με τους παλαιστίνιους το Ισραήλ είναι παγιδευμένο σε μια κατάσταση αλληλοδιαχόμενων περιόδων έξαρσης της βίας.³⁹²

Στον οικονομικό τομέα το Ισραήλ απορροφά το 97% των προϊόντων των Παλαιστινίων, φανερώνοντας την στενή εξάρτηση των δύο οικονομιών. Παράλληλα λόγω του θρησκευτικού ενδιαφέροντος που συγκεντρώνει η περιοχή μία ειρήνευση θα επιφέρει τεράστια οικονομικά οφέλη και για τα δύο μέρη. Επίσης δεν πρέπει να παραγνωρίζεται ότι παρά τις δυσκολίες, οι Παλαιστίνιοι αναγνώρισαν το δικαίωμα ύπαρξης του Ισραήλ, ενώ και το Ισραήλ προχώρησε σε παραχωρήσεις ακόμη και στα Ιεροσόλυμα, κάτι που πριν το Όσλο φαινόταν αδιανόητο. Έτσι μπορεί να λεχθεί, ότι σε αυτή τη διένεξη το αδιανόητο μπορεί ανά πάσα στιγμή να γίνει νοητό, δημιουργώντας θετικές προοπτικές.

³⁹¹ Ajchenbaum Y.M. (2004).(σ. 169)

³⁹²Herzog H.(2011), (σ.37)

Προτάσεις

Η ειρήνευση ανάμεσα στο Ισραήλ και τους Παλαιστίνιους για να επιτευχθεί πρέπει να ακολουθηθεί μια πολυεπίπεδη διαδικασία.

Καταρχάς χρειάζεται επαναβεβαίωση των όρων επανέναρξης μια ειρηνευτικής διαδικασίας με όση λεπτομέρεια είναι πρακτικά εφικτό, ώστε τα μέρη να μην προβούν σε μονομερής ενέργειες που θα διαταράζουν τη διαδικασία. Η μονομερής απόσυρση από τη Γάζα το 2005, αποτελεί παράδειγμα που απέδειξε τον κίνδυνο που εγκυμονούν τα μονομερή και ασυντόνιστα μέτρα, όπως συνέβη στο Λίβανο, έτσι και στη λωρίδα της γάζας, το κενό που δημιουργήθηκε πληρώθηκε από το ισχυρότερο ισλαμιστικό κίνημα τη Χαμάς, η οποία αντιτίθεται σφόδρα στην ειρηνευτική διαδικασία με το Ισραήλ.

Η ισχυρή διεθνής υποστήριξη στην ανάδειξη μετριοπαθών δυνάμεων και η αποδυνάμωση των εξτρεμιστών, μέσω σαφών κινήτρων και αντικινήτρων από τη διεθνή κοινότητα.

Άσκηση πίεσης και στις δύο πλευρές για να ληφθούν συγχρονισμένα αμοιβαία βήματα για τη μείωση της έντασης και την οικοδόμηση μέτρων εμπιστοσύνης.

Δημιουργία προγραμμάτων για την ανοικοδόμηση της Γάζας και τη βελτίωση της ζωής τόσο στη Δυτική Όχθη όσο και στη Γάζα. Η ανέχεια δημιουργεί βία και τρομοκρατία και πρέπει να καταπολεμηθεί.

Επίσης το Ισραήλ πρέπει να κατανοήσει ότι η συνεχής προσάρτηση και επέκταση των εποικισμών, θα τερματίσει τη λύση των δύο κρατών και τον εβραϊκό ή/και δημοκρατικό χαρακτήρα του κράτους του Ισραήλ.

Επιπλέον το Ισραήλ χρειάζεται να επιδείξει μεγαλύτερο σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα των Παλαιστίνιων στη Γάζα, στη Δυτική Όχθη, στην Ανατολική Ιερουσαλήμ.

Ακόμη το Ισραήλ θα πρέπει να επιτρέψει και να δώσει χώρο στην παλαιστινιακή οικονομική δραστηριότητα. Αυτή η αρχή περιλαμβάνει και περαιτέρω βελτιώσεις στην πρόσβαση και τη μετακίνηση στη Γάζα και τη Δυτική Όχθη όπου είναι συνυφασμένες με την οικονομική ανάπτυξη των Παλαιστίνιων.

Οι Παλαιστίνιοι πρέπει να εγκαινιάσουν, έναν εθνικό διάλογο που θα οδηγήσει στη συμφιλίωση. Δεν γίνεται να προχωρήσει καμιά ειρηνευτική διαδικασία, όταν δεν υπάρχει βεβαιότητα ότι αυτά που θα συμφωνηθούν δεσμεύουν τους πάντες.

Πρέπει να ληφθούν μέτρα και με την οικονομική και πολιτική βοήθεια της διεθνούς κοινότητας, που θα οδηγούν στην ενίσχυση της ικανότητας της Παλαιστινιακής Αρχής να συνεργαστεί με το Ισραήλ σε πολιτικά, οικονομικά και θέματα ασφάλειας.

Τέλος, οι Παλαιστίνιοι, πρέπει να πάρουν μέτρα καταπολέμησης της διαφθοράς και της τρομοκρατίας, που θέτουν προσκόμματα στην έναρξη ειρηνευτικών συνομιλιών με το Ισραήλ.

Πηγές-Βιβλιογραφία

Βιβλία ελληνόγλωσσα

1. Αλατράς Ν.(2009), "Παλαιστίνη-αιτίες και μύθοι". Η σύγκρουση στη Μέση Ανατολή από το 1917. Αθήνα: Εκδόσεις ΚΨΜ
2. Κοέν Ζ.(2020), "Επίκαιρα Άρθρα από το Παρελθόν-Καθημερινή 1985-1992". Αθήνα :Εκδόσεις Ιωάννης Στ . Φλαούνας
- 3.Παπανδρέου Δ. (2002), "Συρία ο κοντινός μας άγνωστος". Αθήνα :Εκδόσεις Επικοινωνίες
4. Παπαφλωράτος Ι. (2021), " Η εξωτερική Πολιτική και η Υψηλή Στρατηγική των Μεγάλων δυνάμεων και των Βαλκανικών Κρατών". Αθήνα: Εκδόσεις Λειμών
5. Ajchenbaum Y.M. (2004), "Ισραηλ-Παλαιστίνη. Μια γη δύο έθνη 1948-2002,(Επιμ.Μτφρ Καρακατσουλη Α.) . Αθήνα: Εκδόσεις Μελάρι
6. Parre Pan, (2007), "*Η ιστορία της σύγχρονης Παλαιστίνης* " (Επιμ.Μτφρ Αλαβάνου). Αθήνα: Κέδρος. (Το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε το 2004)
- 7.Αμπραμ Λέον (2017), "Το εβραϊκό ζήτημα μια μαρξιστική προσέγγιση " (Επιμ.Ζωρζ Μπαχαμιάν,Λουίζα Μιζάν, Μπαμπης Μισαηλίδης ,Νατάσα Τερλεξη Μτφρ Μωυσής Λίτσης). Αθήνα: Διεθνές Βήμα. (Το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε το 1946)
- 8.Herzog H.(2011), "Οι αραβοϊσραηλινοί πόλεμοι-Η αραβοϊσραηλινή διένεξη από το 1948 μέχρι σήμερα.(Επιμ.Μτφρ Λιναίος Μ.).Αθήνα:Λιναίος.(Το πρωτότυπο εκδόθηκε το 1982)

Βιβλία ξενόγλωσσα

- 9.Walter L, (1976). The Israel-Arab Reader.New York ,Publisher Bantam Book.
- 10.Hurewitz, J. C., (1956) Diplomacy in the Near and Middle East, vol. II .Princeton: Εκδότης Van Nostrand,

- 11.Sahar Huneidi, (Winter 1998), ‘Was Balfour Policy Reversible?’, *Journal of Palestine Studies*, XXVII(2)
- 12.Mattar (1988) *The manifest of jerusalem,Al-hal-Amin-Al Huseyini and the palestinian national movement*, New York: columbia university press .
- 13.Tibawi A.(1956).*Arab education in Mandatory Palestine: A study of three decades of British administration*.London.: Luzac
- 12.Sayigh H.(july 1997) *Armed Struggle and state*.*Journal of Palestine*.California.Εκδότης University press of California.
- 14.Benvenist M.(2002).*Sacred Landscape.The buried History of the holy land since 1948*.california:University press of California
- 15.Qanu J.(1983).*The Land Conflict in Palestine*.Givat Haviva.Institute for Arab Affairs.
- 16.Turki F.(1972)*The Disinherited: Journal of a Palestinian Exile*.New York.Εκδόσεις Monthly Review Press
- 17.Farsoun S.Zacharia Ch.(1997) *Palestine And The Palestinians*. Boulder, Colorado: Westview Press.
- 18.Allegra, M. Napolitano, P. (2011) “Two States or Not Two States? Leadership and Peace Making in the Israeli–Palestinian Conflict”, *Mediterranean Politics*
- 19.Slater, J. (2001) “What went wrong? The Collapse of the Israeli-Palestinian Peace Process” *Political Science Quarterly*,
- 20.Bar-Tal, D., Halperin, E., and Oren, N. (2010) “Socio–Psychological Barriers to Peace Making: The Case of the Israeli Jewish Society”, *Social Issues and Policy Review*
21. Ibid., (1939)Report of a Committee on Correspondence between Sir Henry McMahon and the Sherif of Mecca, *Parliamentary Papers – Cmd. 5974*
- 22.Judd L. Teller (1957), *The Kremlin the Jews and the Middle East* New York, publisher Cambridge University Press
23. Habib Canaan, (1958), (*Betzeit Ha'Britim*) when the British left, Tel Aviv
- 24.Mac Donald G.James, (1951) *My Mission to Israel, 1948-1951* (New York) :Εκδότης Aslan press
25. Lester Velie, (1969), *Countdown in the Holy Land* ,New York : Funk & Wagnalls

26. Kimche Jon,&Kimche David, (1960) Clash of Destinies: The Arab-Jewish War and the Founding of the State of Israel, New York: Εκδότης Praeger
- 27.The Hon. Lawrence Smith, Wisconsin, (December 18, 1947), US House of Representatives, Congressional Record
28. Arab Office Washington, (December,6, 1947) Arab News Bulletin, Washington Εκδότης Arab office.
- 29.Michael Oren, (2003),Six Days of War: June 1967 and the Making of the Modern Middle East ,New York Presidio Press
- 30.Alexei Vassiliev (1993), Russian Policy in the Middle East: form Messianism to Pragmatism, Reading-Berkshire Ithaka press
- 31.Pedro Ramet (1990), The Soviet-Syrian Relationship since 1955: a Troubled Alliance Newfoundland & Labrador,Boulder
32. Richard B. Parker, (1992)"The June 1967 War: Some Mysterious Explored", Middle East Journal 46(2) .
- 33.Goldman Zachary K. (2009) Ties that bind: John F. Kennedy and the foundations of the American–Israeli alliance, Cold War History, 9:1, 23-58, DOI:10.1080/14682740802170941
- 34.Johnson Lyn B.(1971), The Vantage Point; Perspectives of the Presidency, 1963-1969, Reno: Holt McDougal.
35. Bar-Siman-Tov, Y.(1987) Israel, the superpowers, and the war in the Middle East, New York : Praeger
- 36.Spiegel S.(1985), The Other Arab-Israeli Conflict ,Making America’s Middle East Policy, from Truman to Reagan. Chicago: University of Chicago Press.
- 37.Quandt W. (1978) Decade of Decisions: American Policy Toward the Arab-Israeli Conflict, 1967-1976, Berkley: University of California Press.
- 38.Kissinger H.(1979) White House years,Boston: Little, Brown and Co.
- 39.Nixon R.(1978), The Memoirs of Richard Nixon, New York: Grand Central Publishing
- 40.Rabin Y.(1996), The Rabin Memoirs Berkley University of California Press

41. Ford R.G.(1979), A Time to Heal: The Autobiography of Gerald R. Ford, New York: Harper & Row
42. Kissinger H.(1982) Years of Upheaval, Boston: Little, Brown and Co
43. Carter J.(1982), Keeping Faith: Memoirs of a President, New York: Bantam Books
44. Haig M.A.(1984) Caveat: Realism, Reagan and Foreign Policy, New York: Scribner Books
45. Mansour C (1994) Beyond Alliance: Israel and U.S. Foreign Policy-Institute For Palestinian studies. New York :Columbia University Press
46. Baker J.(1995), The Politics of Diplomacy, New York : Putnam-peguin books

Ηλεκτρονικά Βιβλία

47. Dr Hawari M, Dr Karm G. Palestine chronology. The Palestinian History Tapestry.org Ανακτήθηκε την 17/3/2022 από <https://www.palestinianhistorytapestry.org/history-references-for-embroidery-panels/>
48. Bowersock G (Summer, 1985), Palestine: Ancient History and Modern Politics. California University of California Press Journal of Palestine Studies. JSTOR Ανακτήθηκε την 17/3/2022 από <https://www.jstor.org/stable/2537121>
49. Aberbach D.(2018, November) Poverty and Mass Education: the Jews in the Roman Empire. London School of Economics. Ανακτήθηκε την 18/3/2022 από <https://www.lse.ac.uk/international-development/Assets/Documents/PDFs/Working-Papers/WP192.pdf>
50. Sinanglou P (2009, Mar) .British Plans for the Partition of Palestine, 1929-1938. The Historical Journal. Cambridge University Press Ανακτήθηκε την 28/3/2022 από https://www.jstor.org/stable/pdf/40264161.pdf?refreqid=excelsior%3A7962b4c81a0d5ac30d48d2da9f9f07b1&ab_segments=&origin=
51. Knudsen A. (2007). The Law, the Loss and the Lives of Palestinian Refugees in Lebanon. Michelsen Institute. Ανακτήθηκε την 1/4/2022 από <https://www.cmi.no/publications/2607-the-law-the-loss-and-the-lives-of-palestinian>

52. Pressman j.(2003) The Second Intifada: Background and Causes of the Israeli-Palestinian Conflict.Journal of conflict studies.Ανακτήθηκε την 5/4/2022 από <https://journals.lib.unb.ca/index.php/jcs/article/view/220/378>

53.Bar-Siman-tov, Y. “The United States and Israel since 1948: A ‘Special Relationship’?” Diplomatic History, vol. 22, no. 2, 1998, pp. 231–62. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/24913659>. (έγινε πρόσβαση στις 29 Δεκεμβρίου 2022.)

Εφημερίδες- Περιοδικά

54.Zafar s. (January - June 2010),War-a Tool for Political Ends The Evolution of Israel's Military Psychology .policy perspecrive.Publisher Pluto journals Ανακτήθηκε την 30/3/2022 από <https://www.jstor.org/stable/42909257>

55. Murphy B. Taylor A. « The Israeli-Palestinian conflict: A chronology». The Washington Post. 20 Μαΐου 2020 <https://www.washingtonpost.com/world/2021/05/13/israel-palestinians-timeline-conflict/> (έγινε πρόσβαση στις 5 Απριλίου 2022)

56. Laub Z. Robinson «What is Hamas?» council on Foreign relations. 17 Αυγούστου 2021 <https://www.cfr.org/background/what-hamas> (έγινε πρόσβαση στις 6 Απριλίου 2022)

57.Criteria set for Palestinian aid» bbc.com 31 Ιανουαρίου 2006. https://web.archive.org/web/20160304210537/http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/4665670.stm (έγινε πρόσβαση στις 6 Απριλίου 2022)

58. Pressman J. «Obama and the israeli-palestinian conflict.» E-international relation 16 Ιουλίου 2016 <https://www.e-ir.info/2016/07/14/obama-and-the-israeli-palestinian-conflict/> (έγινε πρόσβαση στις 5 Απριλίου 2022)

59.Ward A.«Trump’s Israeli-Palestinian peace plan explained.» vox 28 Ιουνίου 2020 <https://www.vox.com/2020/1/28/21083615/trump-peace-plan-map-netanyahu-israel-palestine> (έγινε πρόσβαση στις 6 Απριλίου 2022)

60. Rooney K. «Sixteen Years of Israeli-Palestinian Summits. The Oslo peace process has come and gone, but the two-state solution remains elusive.» Time 4 Ιουνίου 2003

http://content.time.com/time/specials/2007/article/0,28804,1644149_1644147_1644142,00.html (έγινε πρόσβαση στις 5 Απριλίου 2022)

61. Robinson K «What to Know About the Arab Citizens of Israel» .Council of Foreign relations, 21 Ιουνίου 2021, <https://www.cfr.org/background/what-know-about-arab-citizens-israel> (έγινε πρόσβαση στις 1 Απριλίου 2022)

62. Κούμας Μ. «Ο πρώτος αραβοϊσραηλινός πόλεμος.»Η Καθημερινή. 14 Απριλίου 2014 <https://www.kathimerini.gr/world/455600/o-protos-aravoisrailinos-polemos/> (έγινε πρόσβαση την 1 Απριλίου 2022)

63. Χοντάλι Ν.-Αναστασοπουλου Ε, «25 χρόνια από τη Συμφωνία του Όσλο.» DW. 13 Σεπτεμβρίου 2018. <https://www.dw.com/el/25-%CF%87%CF%81%CF%8C%CE%BD%CE%B9%CE%B1-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%B7-%CF%83%CF%85%CE%BC%CF%86%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%8C%CF%83%CE%BB%CE%BF/a-45465075> (έγινε πρόσβαση στις 5 Απριλίου 2022)

64.«Ο Τράμπ αναγνώρισε την Ιερουσαλημ ως πρωτεύουσα του Ισραήλ) Cnn.gr 06 Δεκεμβρίου 2017, <https://www.cnn.gr/kosmos/story/108574/o-tramp-anagnorise-tin-ieroyosalim-os-proteyoysa-toy-israil> (έγινε πρόσβαση στις 12 Ιουλίου 2022)

65.«Saudi foreign minister praises 'deal of the century» middleeastmonitor.com. 14 Φεβρουαρίου 2020 <https://www.middleeastmonitor.com/20200214-saudi-foreign-minister-praises-deal-of-the-century/> (έγινε πρόσβαση στις 27 Ιουλίου 2022)

66.Lee M. US softening position on Israeli settlements in West Bank. Usatoday.com-Associated Press <https://eu.usatoday.com/story/news/world/2019/11/18/pompeo-us-no-longer-considers-west-bank-settlements-per-se-illegal/4231813002/> (έγινε πρόσβαση στις 13 Ιουλίου 2022)

67.Krammer Ar.(winter, 1973), Soviet Motives in the Partition of Palestine, 1947-48,Journal of Palestine Studies. pp. 102-119 <https://doi.org/10.2307/2535483> Ανακτήθηκε την 4/10/2022 από https://www.jstor.org/stable/2535483#metadata_info_tab_contents

68.Yerogov Oleg«Why did the USSR help to create Israel, but then became its foe.» Russia beyond. 15 Δεκεμβρίου 2015, <https://www.rbth.com/history/327040-ussr-and-israel-from-friends-to-foes> (έγινε πρόσβαση στις 4 Οκτωβρίου 2022)

69. Krammer Ar.(winter, 1973), Soviet Motives in the Partition of Palestine, 1947-48, Berkeley- California Journal of Palestine Studies. <https://doi.org/10.2307/2535483> (Ανακτήθηκε την 4 Οκτωβρίου 2022 από https://www.jstor.org/stable/2535483#metadata_info_tab_contents

70. Thomas Michael & Shaughnessy Skaggs (2015) The Czech-Egyptian arms deal of 1955 : a turningpoint in Middle Eastern Cold War history (σ.46). Louisville (Master thesis)

71. University of Louisville <https://doi.org/10.18297/etd/2287> Ανακτήθηκε την 5/10/2022 από <chrome-extension://oemmnndcblldboiebfnladdacbfmadadm/https://ir.library.louisville.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3343&context=etd>

72. «Oil and oil power» American foreign relations, <https://www.americanforeignrelations.com/O-W/Oil-Oil-and-world-power.html> (έγινε πρόσβαση στις 13 Οκτωβρίου 2022)

73. Gorodetsky, G. (2001). The Soviet Union and the creation of the state of Israel. (CAP Working-Paper). München: Universität München, Sozialwissenschaftliche Fakultät, Centrum für angewandte Politikforschung (C.A.P), Διαθέσιμο chrome-extension://oemmnndcblldboiebfnladdacbfmadadm/https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/36219/ssoar-2001-gorodetsky-The_Soviet_Union_and_the.pdf?sequence=1&isAllowed=y&lnkname=ssoar-2001-gorodetsky-The_Soviet_Union_and_the.pdf (έγινε πρόσβαση στις 13 Οκτωβρίου 2022)

74. Hashomer Hatzair «Israel Society & Culture» jewishvirtuallibrary.org <https://www.jewishvirtuallibrary.org/hashomer-hatzair> (έγινε πρόσβαση στις 6 Οκτωβρίου 2022)

Eliahu Ben-Horin, (1944) "The Soviet Wooing of Palestine", Harper's Magazine Απρίλιος τχ188

75. A. S. Kirkbride, Tewfiq A. Huda , Fauzi El Mulki (Oct., 1948) "Treaty of Alliance between His Majesty in Respect of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and His Majesty the King of the Hashimite Kingdom of Transjordan", 15th March, 1948 Middle East Journal , Vol. 2, No. 4 pp. 469-473 Εκδότης Middle East institute Ανακτήθηκε την 10/10/2022 από https://www.jstor.org/stable/pdf/4322014.pdf?refreqid=excelsior%3A1f8074b03e5de16912f31c35615e0c55&ab_segments=&origin=&acceptTC=1

76. The Anglo-Egyptian Treaty Negotiations (Mar. 17, 1928), Bulletin of International News, New Series, Vol. 4, No. 19 (σ. 3-11) : Εκδότης Royal Institute of International Affairs, Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου 2022 από <https://www.jstor.org/stable/i25638429>

77. Ziva Galili (2005) The Soviet Experience of Zionism: Importing Soviet Political Culture to Palestine, Journal of Israeli History, 24:1, 1-33, (σ.3) DOI: 10.1080/13531040500039984 Ανακτήθηκε την 17/10/2022 από <https://doi.org/10.1080/13531040500039984>

78. Μάζης Θ. Ι. (2008) Η Αραβο-Ισραηλινή σύγκρουση και η γεωπολιτική της Ανατολικής Μεσογείου στο δεύτερο ήμισυ του 20ου αιώνα. Αθήνα (σ.14) Εκδότης: Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής & Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ). Ανακτήθηκε την 15/10/2022 από <chrome-extension://oemmnndcblldboiebfnladdacbfmadadm/https://www.eliamep.gr/wp->

content/uploads/2008/07/op01051.pdf

79. Richard Herrmann (1987), Soviet policy and the Arab-Israeli conflict. Political Science Quarterly, Vol. 102, No. 3 (Autumn, 1987), pp. 417-440 The Academy of Political Science . (σ.424), Ανακτήθηκε την 02/10/2022 από <https://www.jstor.org/stable/2151401>

80.Sabella Ginor, (2000)"The Russians Were Coming: the Soviet Military Threat in the 1967 Six Day War", Herzliya, Middle Eastern Review of International Affairs 4(4) December

81.AAN KC PZPR 2632, pp. 366-367. “ June 20, 1967 On Soviet Policy following the Israeli Aggression in the Middle East» Digitalarchive.wilsoncenter.org <https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/112654.pdf?v=c22886d0b719fbfb8ec2242455327761> (έγινε πρόσβαση στις 31 Οκτωβρίου 2022)

82.«Uri Bar-Noi The Soviet Union And The Six-Day War: Revelations From The Polish Archives» Wilsoncenter.org, <https://www.wilsoncenter.org/publication/the-soviet-union-and-the-six-day-war-revelations-the-polish-archives> (έγινε πρόσβαση την 1 Νοεμβρίου 2022)

83. «AAN KC PZPR 2632, pp. 359-360 “ June 20, 1967 On Soviet Policy following the Israeli Aggression in the Middle East”» Digitalarchive.wilsoncenter.org <https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/112654.pdf?v=c22886d0b719fbfb8ec2242455327761> (έγινε πρόσβαση στις 31 Οκτωβρίου 2022)

84.Laron G. «Secret-soviet Israeli Negotiations on the eve of the Yom-Kippur war» <https://www.wilsoncenter.org/publication/secret-soviet-israeli-negotiations-the-eve-the-yom-kippur-war> (έγινε πρόσβαση 3 Νοεμβρίου 2022)

85.Aharason Micky «Relations between Israel and the USSR/Russia». The Jerusalem institute for strategy and security , 01 Μάϊου 2018, <https://jiss.org.il/en/aharonson-relations-israel-ussr-russia/> (έγινε πρόσβαση στις 4 Νοεμβρίου 2022)

86.«In Security council debate,most speakers condemn Israel’s Assasination of Hamas Leader» Press release security council , <https://press.un.org/en/2004/sc8034.doc.htm> (έγινε πρόσβαση στις 7 Νοεμβρίου 2022)

87.Igor Khrestin &John Elliott AEI «Russia and the Middle East»,19 Ιανουαρίου 2007, <https://www.aei.org/articles/russia-and-the-middle-east/> ,(έγινε πρόσβαση στις 7 Νοεμβρίου 2022)

88.Steven Lee Myers & Greg Myre « Hamas Delegation Visits Moscow for a Crash Course in Diplomacy»The4NewκYorkκtimes.com,4φΜαρτίουη2006,<https://www.nytimes.com/2006/03/04/world/middleeast/hamas-delegation-visits-moscow-for-a-crash-course-in.html>

(έγινε πρόσβαση 6 Νοεμβρίου 2022)

89.«Visit to Palestine and News conference following Russian-Palestinian talks» Reliefweb.int ,18 Ιανουαρίου 2011, <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/visit-palestine-and-news-conference-following-russian> (έγινε πρόσβαση στις 8 Νοεμβρίου 2022)

90.Andrew Restuccia & Eliana Johnson«Trump inches toward moving U.S. Embassy to Jerusalem»Politico.com 30 Νοεμβρίου 2017 <https://www.politico.com/story/2017/11/30/trump-us-embassy-move-jerusalem-271764> (έγινε πρόσβαση την 8 Νοεμβρίου 2022)

91.Anna Borshchevskaya «Putin’s Self-Serving Israel Agenda-Why Russia Now Recognizes West Jerusalem as the Capital.» Foreign Affairs.com, 13 Απριλίου 2017, <https://www.foreignaffairs.com/articles/israel/2017-04-13/putins-self-serving-israel-agenda> (έγινε πρόσβαση στις 8 Νοεμβρίου 2022)

92.Toi Staff, «In call with PA’s Abbas, Putin said to criticize Israeli policies at Al-Aqsa Mosque» times of israel.com ,18 Απριλίου 2022 ,<https://www.timesofisrael.com/putin-and-pas-abbas-discusses-jerusalem-tensions-war-in-ukraine/> (έγινε πρόσβαση στις 10 Νοεμβρίου 2022)

93. Danil Bochkov «What Are China and Russia Saying About the Israel-Palestine Conflict? Beijing and Moscow have taken up similar positions on the escalating violence in the Middle East.»The Diplomat , May 21, 2021, <https://thediplomat.com/2021/05/what-are-china-and-russia-saying-about-the-israel-palestine-conflict/> (έγινε πρόσβαση στις 7 Νοεμβρίου 2022)

94.Toi Staff, «Russia summons Israeli ambassador, said to ask: ‘Why are you backing Nazis?’» The Times of Israel, 25 february,2022, <https://www.timesofisrael.com/russia-summons-israeli-envoy-said-to-ask-why-are-you-backing-nazis/> (έγινε πρόσβαση στις 29 Νοεμβρίου 2022)

95.Shlomo Slonim (Apr., 1987), «Origins of the 1950 Tripartite Declaration on the Middle East», Middle Eastern Studies, Oxfordshire , Taylor & Francis, (σ.135-149) Ltd., Διαθέσιμο από <https://www.jstor.org/stable/4283168> (έγινε πρόσβαση στις 15 Οκτωβρίου 2022)

96.Rondot.P (spirng1987), Palestine: France and Palestine: From Charles de Gaulle to Francois Mitterand.,(σ.87),Berkeley,University of California Press-Journal of Palestine Studies. <https://doi.org/10.2307/2536791> Ανακτήθηκε από <https://www.jstor.org/stable/2536791> (έγινε πρόσβαση στις 24 Σεπτεμβρίου 2022)

97.Edward Cody, « Mitterands Mideast Policy Is Much Like That of Predecessors» ,The Washington post, 5 September 1981, <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1981/09/05/mitterands-mideast-policy-is-much-like-that-of-predecessors/5560d13f-9e68-4888-957d-fb24095ba518/> (έγινε

πρόσβαση την 27 Σεπτεμβρίου 2022)

98. Sameer A. (sep,1979), «The PLO at the Crossroads: Moderation, Encirclement, Future Prospects» Middle East Research and Information Project <https://doi.org/10.2307/3011621> Διαθέσιμο από <https://www.jstor.org/stable/3011621> (έγινε πρόσβαση στις 26 Σεπτεμβρίου 2022)

99. Cheysson C (October 01 1986) «The Right to Self-Determination» Journal of Palestine Studies (1986) 16 (1): 3–12., <https://doi.org/10.2307/2537018> , Διαθέσιμο <https://online.ucpress.edu/jps/article-abstract/16/1/3/52086/Claude-Cheysson-The-Right-to-Self-Determination?redirectedFrom=PDF> (έγινε πρόσβαση στις 30 Σεπτεμβρίου 2022)

100. « France Diplomatie Israël – Q&R – Extrait du point de presse». diplomatie.gouv.fr 2 juin 2020 ,<https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/israel-territoires-palestiniens/processus-de-paix/evenements/article/proche-orient-explication-de-vote-de-francois-delattre-representant-permanen> (έγινε πρόσβαση στις 30 Σεπτεμβρίου 2022)

101. Bruce Konviser «Netanyahu and Macron spar over Jerusalem», DW, 12 Οκτωβρίου 2017 , <https://www.dw.com/en/netanyahu-and-macron-spar-over-jerusalem-and-approach-to-peace/a-41735087> (έγινε πρόσβαση την 1 Οκτωβρίου 2022)

102. Nikolov, Krassimir (2014) «Ashton’s Second hat: The EU Funding Guidelines on Israel as a Post-Lisbon Instrument of European Foreign Policy Making.» Актуално, Issue 11. <http://diplomacy.bg/archives/1299?lang=en>.(έγινε πρόσβαση στις 2 Οκτωβρίου 2022)

103. Voltoni, B. (15.1.2018). France and the Israeli occupation; Taking the Talk but not taking the walk? Global Affairs, 4(1) 51-63, <https://doi.org/10.1080/23340460.2018.1507286> Ανακτήθηκε από chrome-extension://oemmndcbldboiebfnladdacbfdmadadm/https://kclpure.kcl.ac.uk/portal/files/101032218/France_and_the_Israeli_VOLTOLINI_Accepted26July2018_GREEN_AAM.pdf (έγινε πρόσβαση στις 3 Οκτωβρίου 2022)

104. Kershner I. «Σε «εξέγερση» υπερορθόδοξοι νεαροί Εβραίοι», Η καθημερινή 15 Αυγούστου 2015 / (πρώτη δημοσίευση The New York Times), <https://www.kathimerini.gr/world/827345/se-exegersi-yperorthodoxoi-nearoi-evraioi/> (έγινε πρόσβαση 18 Νοεμβρίου 2022)

105. Raphael Jospe, (1995) «The Significance of Jerusalem: A Jewish Perspective» (Palestine-Israel Journal of politics, Economics and culture Vol. 2 No. 2 <https://pij.org/articles/647/the-significance-of-jerusalem-a-jewish-perspective> (έγινε πρόσβαση 19 Νοεμβρίου 2022)

106. Marina Sergides, «Housing in East Jerusalem: Marina Sergides reports on an legal mission to the Occupied Palestinian Territory» . Socialist Lawyer , No. 60 (February 2012) www.jstor.org/stable/10.13169/socialistlawyer.60.0014 (έγινε πρόσβαση στις 20 Νοεμβρίου 2022)

107.«Israel closed 430 Palestinian shops in 20 years in Jerusalem» Memo middle east monitor , August 6, 2019 , <https://www.middleeastmonitor.com/20190806-israel-closed-430-palestinian-shops-in-20-years-in-jerusalem/> (έγινε πρόσβαση στις 20 Νοέμβριο 2022)

108.«Palestinians close shops in Jerusalem due to high Israeli taxes,» Memo middle east monitor , August 15 2017 , <https://www.middleeastmonitor.com/20170815-palestinians-close-shops-in-jerusalem-due-to-high-israeli-taxes/> (έγινε πρόσβαση στις 20 Νοέμβριο 2022)

109.Rashid Khalidi,(2001) The Centrality of Jerusalem to an End of Conflict Agreement ,Berkeley University of California Press on behalf of the Institute for Palestine Studies Journal of Palestine Studies , Vol. 30, No. 3 (Spring): (σ.82-87) <https://www.jstor.org/stable/10.1525/jps.2001.30.3.82> (έγινε πρόσβαση στις 16 Νοεμβρίου 2022)

110.Michael Schulson, «Why Jerusalem is so important to Muslims, Christians and Jews», The Washington post, 14 may 2018, <https://www.washingtonpost.com/news/acts-of-faith/wp/2017/12/06/questions-about-jerusalem-you-were-afraid-to-ask/> (έγινε πρόσβαση στις 21 Νοεμβρίου 2022)

111. « Arabs founded Jerusalem, says Jordan-based institute», Arab news, 28 Ιουνίου 2020 , <https://www.arabnews.com/node/1696456/middle-east> (έγινε πρόσβαση στις 21 Νοεμβρίου 2022)

112.Ευάγγελος Βενέτης –« Η Ελλάδα και το Ελληνορθόδοξο Πατριαρχείο Ιεροσολύμων», cnn Greece 13 Αυγούστου 2019, <https://www.cnn.gr/kosmos/story/187346/h-ellada-kai-to-ellinorthodoxo-patriarxeio-ierosolymon> (έγινε πρόσβαση στις 21 Νοεμβρίου)

113. «Το φάντασμα του Τζέιμς Μπέικερ στο Κάιρο» Η Καθημερινή-International Herald Tribune 5 Ιουνίου 2009 , <https://www.kathimerini.gr/world/360306/to-fantasma-toy-tzeims-mpaikker-sto-kairo/> (έγινε πρόσβαση στις 5 Απριλίου 2022)

Ηλεκτρονικές πηγές

114.Walid Ahmed Khalidi,«Palestine»,britannica.com. 13 Αυγούστου 2021 <https://www.britannica.com/place/Palestine> (έγινε πρόσβαση στις 17 Μαρτίου 2022)

115.A/75/86–E/2020/62 (2020,may,27). Economic and social repercussions of the Israeli occupation on the living conditions of the Palestinian people in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and of the Arab population in the occupied Syrian Golan. United Nations/General Assembly Economic and Social Council Ανακτήθηκε την 6/4/2022 από

<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Economic%20and%20social%20repercussions%20of%20the%20Israeli%20occupation%20on%20the%20living%20conditions%20of%20the%20Palestinian%20people%20in%20the%20OPT%2C%20including%20East%20Jerusalem%2C%20and%20of%20the%20Arab%20population%20in%20the%20occupied%20Syrian%20Golan.pdf>

116. Resolution 497 (1981) / adopted by the Security Council at its 2319th meeting, on 17 December 1981.” Digitallibrary.un.org, <https://digitallibrary.un.org/record/26751> (έγινε πρόσβαση στις 13 Ιουλίου 2022)

117. Dr. Hawari M, Dr. Karm G, «Palestine chronology». The Palestinian History Tapestry.org <https://www.palestinianhistorytapestry.org/history-references-for-embroidery-panels/> (έγινε πρόσβαση στις 17 Μαρτίου 2022)

118. «The Quartet», Office of Quartet, <http://www.quartetoffice.org/page.php?id=4e3e7y320487Y4e3e7> (έγινε πρόσβαση 6 Νοεμβρίου 2002)

119. «Anglo-Iraqi Treaty United Kingdom-Iraq [1930]» Britannica.com, <https://www.britannica.com/topic/Anglo-Iraqi-Treaty-United-Kingdom-Iraq-1930> (έγινε πρόσβαση στις 10 Οκτωβρίου 2022)

120. «Ο Πατριάρχης Μόσχας για τα 140 χρόνια της Αυτοκρατορικής Ορθόδοξης Παλαιστινιακής Ένωσης» orthodoxianewsagency.gr Ορθοδοξία Διεθνές εκκλησιαστικό πρακτορείο ειδήσεων. (06 Απρίλιος 2022,) https://www.orthodoxianewsagency.gr/patriarxeia/patriarxio_mosxas/o-patriarxis-mosxas-gia-ta-140-xronia-tis-aytokratorikis-orthodoksis-palaistiniakis-enosis/αδ (έγινε πρόσβαση στις 4 Οκτωβρίου 2022)

121. «The mandate of Palestine». IMFA-Isreal Ministry of Foreign Affairs, <https://www.mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/guide/pages/the%20mandate%20for%20palestine.aspx> (έγινε πρόσβαση στις 25 Μαρτίου 2022)

122. «The Question of Palestine-Origins and Evolution of the Palestine Problem: 1917-1947(Part I)» un.org . Part I (1917-1947) - Question of Palestine (un.org) (έγινε πρόσβαση στις 20 Μαρτίου 2022)

123. «Victims of terrorism support portal» .United nations Ανακτήθηκε την 6/4/2022 από <https://www.un.org/victimsofterrorism/en/node/359>

124. Folke Bernadotte «United Nations General Assembly Resolution 194 (1948)» The Israeli-Palestinian Conflict: an Interactive Database (2014/07/22) “<https://ecf.org.il/issues/issue/103>, (έγινε πρόσβαση στις 31 οκτωβρίου 2022)

125. «The United Nations Conciliation Commission for Palestine -Negotiating Palestine

after the Nakba», palquest.org interactive encyclopedia of the Palestine question <https://www.palquest.org/en/highlight/24260/united-nations-conciliation-commission-palestine>, (έγινε πρόσβαση στις 5 Νοεμβρίου 2022)

126.«mass atrocity endings- Algeria: War of independence.» Tufts.edu, (August 7, 2015) <https://sites.tufts.edu/atrocityendings/2015/08/07/algeria-war-of-independence/> (έγινε πρόσβαση στις 30 Οκτωβρίου 2022)

127.«Charles de Gaulle paroles publiques. Conférence de presse du 27 novembre 1967». fresques.ina.fr <https://fresques.ina.fr/de-gaulle/fiche-media/Gaulle00139/conference-de-presse-du-27-novembre-1967.html> (έγινε πρόσβαση στις 22 Σεπτεμβρίου 2022)

128.«Israel/Palestine: Understand France's position in nine points»,Ministere de l' Europe et de affaires etrangeres (September 2020) <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/israel-palestinian-territories/peace-process/> (έγινε πρόσβαση στις 10 Νοεμβρίου 2022)

129. «United Nations General Assembly Twenty-Third session Official Records , 1683rd Plenary meeting» UN Library, 7 October1968, chrome-extension://oemmnndcblldboiebfnladdacbfmadadm/<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/NL7/108/39/PDF/NL710839.pdf?OpenElement> (έγινε πρόσβαση στις 27 Σεπτεμβρίου 2022)

130.«UN General Assembly Resolutions: Resolution 2628» jewishvirtuallibrary.org ,November 4, 1970, <https://www.jewishvirtuallibrary.org/un-general-assembly-resolution-2628-november-1970> (έγινε πρόσβαση την 25 Σεπτεμβρίου 2022)

131.«Joint statement by the Governments of the EEC» (6 November 1973) Cvce . 02/12/2013 https://www.cvce.eu/content/publication/1999/1/1/a08b36bc-6d29-475c-aadb-0f71c59dbc3e/publishable_en.pdf (έγινε πρόσβαση την 1 Νοεμβρίου 2022)

132.«United Nations: Address by Yasser Arafat Before the General Assembly» jewishvirtuallibrary.org ,<https://www.jewishvirtuallibrary.org/address-by-yasser-arafat-before-the-un-general-assembly-november-1974> (έγινε πρόσβαση την 26 Σεπτεμβρίου 2022)

133.«3236& 3237 United nations resolutions» <https://www.un.org/unispal/wp-content/uploads/2016/05/ARES3236XXIX.pdf> (έγινε πρόσβαση την 26 Σεπτεμβρίου 2022)

134.The Israeli-palestinian conflict-An interactive Database «Venice Declaration - Venice, Italy 1980» ,<https://ecf.org.il/issues/issue/11#:~:text=The%20declaration%20stressed%20the%20need,the%201967%20Six%20Day%20War.> (έγινε πρόσβαση την 2 Οκτωβρίου 2022)
108.Bernard D. Nossiter « EGYPT AND FRANCE PRESS MIDEAST PLAN», [The](#)

New York Times, 29 Ιουλίου 1982, <https://www.nytimes.com/1982/07/29/world/egypt-and-france-press-mideast-plan.html> (έγινε πρόσβαση την 1 Οκτωβρίου 2022)

135 « Discours de M. Jacques Chirac, Président de la République, sur les relations franco-israéliennes, la poursuite du processus de paix au Proche Orient, et sur la négociation avec la Syrie à propos du Golan, à Haïfa le 21 octobre 1996.», Vie-publique-Republique Francais, 21 Οκτωβρίου 1996 , <https://www.vie-publique.fr/discours/135817-discours-de-m-jacques-chirac-president-de-la-republique-sur-les-relat> (έγινε πρόσβαση στις 30 Σεπτεμβρίου 2022)

136.wikileaks.org. (2005 August 1) PM Sharon Visit Heralds Symbolic Upturn in French-Israeli Relations, https://wikileaks.org/plusd/cables/05PARIS5263_a.html (έγινε πρόσβαση στις 30 Σεπτεμβρίου 2022)

137.Irish J «UNESCO grants Palestinians full membership.», reuters, 11, Νοέμβριος, 2011 <http://www.reuters.com/article/us-palestinians-unesco-idUSTRE79U1ZY20111101> (έγινε πρόσβαση στις 30 Σεπτεμβρίου 2022)

136. «General Assembly Votes Overwhelmingly to Accord Palestine ‘Non-Member Observer State’ Status in United Nations» , un press 29 Νοεμβρίου 2022 <https://www.un.org/press/en/2012/ga11317.doc.htm> (έγινε πρόσβαση στις 30 Σεπτεμβρίου 2022)

137.«State of Palestine Flag to Fly at United Nations Headquarters, Offices as General Assembly Adopts Resolution on Non-Member Observer States United nations.» un-press, 10 Σεπτεμβρίου 2022 <https://www.un.org/press/en/2015/ga11676.doc.htm> (έγινε πρόσβαση στις 3 Οκτωβρίου 2022)

139.«PM Sharon Visit Heralds Symbolic Upturn in French-Israeli Relations» Wikileaks.org. 1 August 2005 https://wikileaks.org/plusd/cables/05PARIS5263_a.html (έγινε πρόσβαση στις 30 Σεπτεμβρίου 2022)

140.Armin Arefi « Pourquoi Hollande défend corps et âme Israël.» Le point international, 19 Νοεμβρίου 2013 , http://www.lepoint.fr/monde/pourquoi-hollande-defend-corps-et-ame-israel-18-11-2013-1758330_24.php (έγινε πρόσβαση στις 1 Οκτωβρίου 2022)

141.Laurent Fabius "La reconnaissance de la Palestine, c'est un droit, pas un passe-droit" Franceinfo 4 Δεκεμβρίου 2014, https://www.francetvinfo.fr/monde/proche-orient/israel-palestine/video-laurent-fabius-la-reconnaissance-de-la-palestine-c-est-un-droit-pas-un-passe-droit_763967.html (έγινε πρόσβαση την 1 Οκτωβρίου 2022)

142.Israel Begins Jordan River Project, Center for Israel Education

<https://israeled.org/israel-begins-jordan-river-project/> (έγινε πρόσβαση στις 24 Δεκεμβρίου 2022)

143. Robinson Kali, What Is U.S. Policy on the Israeli-Palestinian Conflict?, council on foreign relations(cfr) 22 Ιουλίου 2022 , <https://www.cfr.org/backgrounder/what-us-policy-israeli-palestinian-conflict> (έγινε πρόσβαση στις 30 Δεκεμβρίου 2023)

144. Napolitano P.(2012), Jerusalem-The Heart of the Israeli-Palestinian Conflict, Brussels, European parliament Think Tank (σ.1), Διαθέσιμο [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/briefing_note/join/2012/491443/EXPO-AFET_SP\(2012\)491443_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/briefing_note/join/2012/491443/EXPO-AFET_SP(2012)491443_EN.pdf) (Ανακτήθηκε την 13 Νοεμβρίου 2022)

145.«Legal Consequences of the Construction of a Wall (Advisory Opinion) 2004», <https://www.icj-cij.org/files/case-related/131/131-20040709-ADV-01-00-EN.pdf> (έγινε πρόσβαση 16 Νοεμβρίου 2022)

146.«The Strategic Importance of Jerusalem» jiss-The Jerusalem Institute for Strategy and Security , <https://jiss.org.il/en/the-strategic-importance-of-jerusalem/> (έγινε πρόσβαση στις 18 Νοεμβρίου 2022)

147.«Israel Advances Plans For Over 1900 New Housing Units In East Jerusalem», <https://www.ir-amim.org.il/en/node/2878> (Έγινε πρόσβαση στις 19 Νοεμβρίου 2022)

148. Farah M.(2009) «The Atarot Exception? Business and Human Rights under Colonization». institute for Palestinian studies Issue 80 - Winter 2019 , <https://www.palestine-studies.org/en/node/1649529> (έγινε πρόσβαση στις 16 Νοεμβρίου 2022)

149.“Jerusalem tourism cluster – JTC platform for Jerusalem's cultural and Tourism sectors ” The next society, <https://www.thenextsociety.co/jerusalem-tourism-cluster-jtc> (έγινε πρόσβαση στις 20 Νοεμβρίου 2022)

Παράρτημα «Α»

Χάρτες

ΧΑΡΤΗΣ ΠΟΥ ΑΠΕΙΚΟΝΙΖΕΙ ΤΙΣ ΖΩΝΕΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΣΥΚΕΣ-ΠΙΚΟΤ (Α-1)

Ο χάρτης μας δείχνει τις ζώνες επιρροής που θα δημιουργούνταν στην Εγγύς Ανατολή μετά το τέλος του Α΄ παγκοσμίου πολέμου και την διάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.³⁹³

³⁹³ <https://www.rferl.org/a/the-legacy-of-sykes-picot/27732567.html> (έγινε πρόσβαση στις 7 Απριλίου 2022)

ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ Ο.Η.Ε. ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ ΣΕ ΔΥΟ ΚΡΑΤΗ 1947

(A-2)

Ο ως άνω χάρτης παρουσιάζει την πρόταση του σχεδίου διχοτόμησης του ΟΗΕ το 1947. Με πράσινο χρώμα παρουσιάζεται το κράτος του Ισραήλ, ενώ με πορτοκαλή το Αραβικό κράτος. Για την περιοχή των Ιεροσολύμων το σχέδιο προέβλεπε να τεθεί υπό τη διοίκηση του ΟΗΕ λόγω του αυξημένου θρησκευτικού ενδιαφέροντος που έχει η πόλη.³⁹⁴

³⁹⁴ <https://www.britannica.com/topic/United-Nations-Resolution-181> (έγινε πρόσβαση στις 6 Απριλίου 2022)

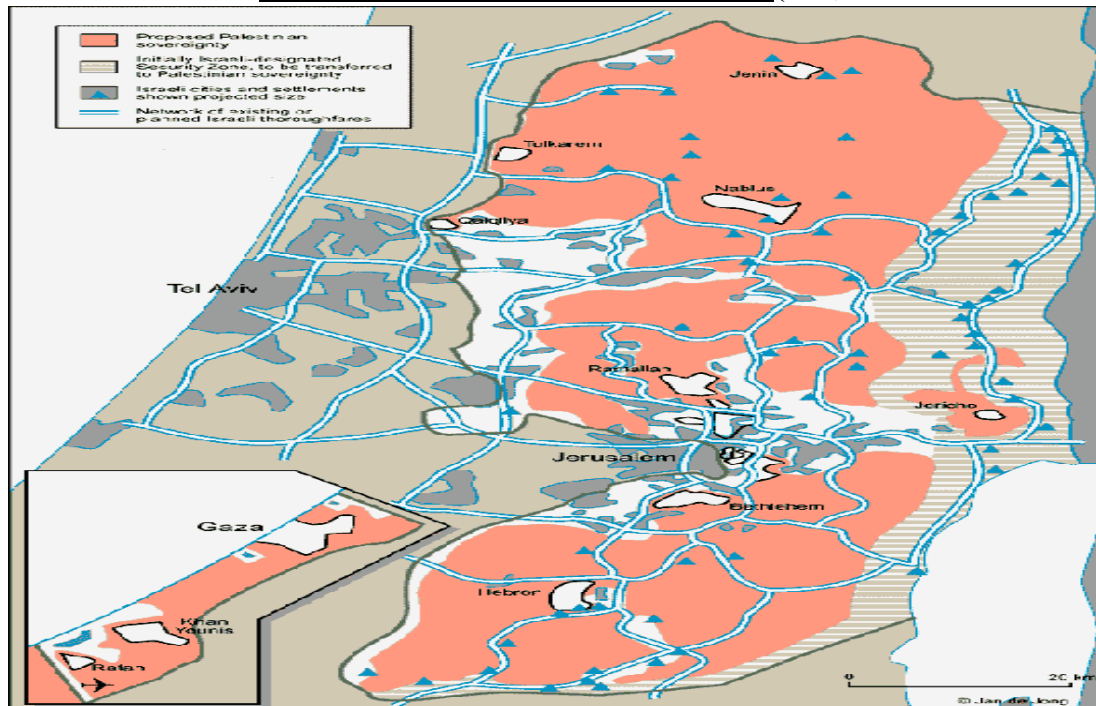
ΧΑΡΤΗΣ ΜΕ ΤΟ ΧΩΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΟΧΘΗΣ ΣΕ ΖΩΝΕΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΤΟΥ ΟΣΛΟ (Α-3)

Στην Α ζώνη οι μεγάλες παλαιστινιακές πόλεις τέθηκαν υπό την αστική διοικητική και αστυνομική ευθύνη της παλαιστινιακής Κυβέρνησης. Στη Ζώνη Β οι Παλαιστίνιοι ασκούν τον αστυνομικό και διοικητικό έλεγχο αλλά η ασφάλεια υπάγεται στο Ισραήλ. Τέλος στην ζώνη Γ οι περιοχές παραμένουν εξολοκλήρου υπό ισραηλινό έλεγχο. αυτός ο κατακερματισμός συνέχισε να Απαγορεύει στους παλαιστίνιους της δυτικής όχθης να μεταβούν στην Ανατολική Ιερουσαλήμ και στη γάζα. έτσι σταδιακά η αμοιβαία εμπιστοσύνη κλονίζεται εννοώ ο παλαιστινιακός πληθυσμός δεν αντιλαμβάνεται καμία θετική συνέπεια της διαδικασίας στην καθημερινή ζωή του.³⁹⁵

³⁹⁵ <https://theelders.org/news/20-years-after-oslo-facts-ground> (έγινε πρόσβαση στις 5 Απριλίου 2022)

ΧΑΡΤΗΣ ΠΟΥ ΑΠΕΙΚΟΝΙΖΕΙ ΤΗΝ ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ ΣΤΙΣ ΣΥΝΟΜΙΛΙΕΣ ΤΟΥ CAMP DAVID (A-4)

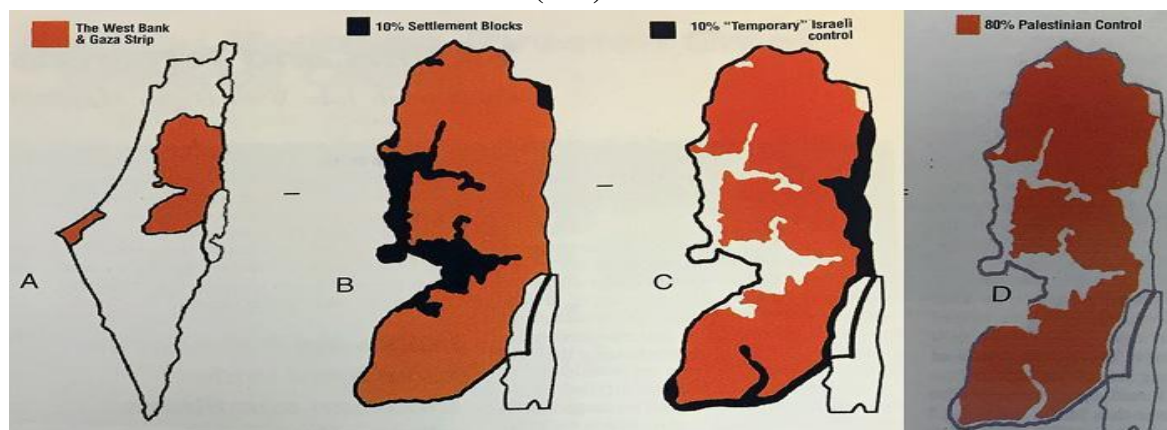
Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων στο Camp David οι προτάσεις του Ισραήλ ήταν πολύ πιο προωθημένες από όσες είχαν προηγηθεί στις μέχρι τότε συνομιλίες με τους Παλαιστίνιους ή με τους Αμερικανούς. Όμως οι Παλαιστίνιοι είχαν λόγους να μην μπορούν να τη δεχτούν. Το Ισραήλ για να δεχτεί πίσω τους εποίκους του θα έπρεπε να προσαρτήσει το 9% της δυτικής όχθης. Σε αντάλλαγμα το νέο παλαιστινιακό κράτος θα ασκούσε κυριαρχία σε μέχρι τώρα Ισραηλινές περιοχές που η έκτασή τους ανερχόταν στο 1/9 των προσαρτημένων από το Ισραήλ εδαφών. Ένα παλαιστινιακό κράτος που θα κάλυπτε το 91% της Δυτικής Όχθης και της Γάζας θα ξεπερνούσε ήδη αυτό που οι περισσότεροι Αμερικανοί και οι Ισραηλινοί θεωρούσαν εφικτό μέχρι τότε πώς όμως θα μπορούσε να εξηγηθεί από τον Αραφάτ η αρνητική αναλογία ανταλλαγής εδαφών.

Στο ακανθώδες πρόβλημα της Ιερουσαλήμ οι Παλαιστίνιοι θα κατείχαν τις περισσότερες αραβικές συνοικίες και το Μουσουλμανικό και Χριστιανικό τομέα της παλιάς πόλης. Όμως το Ισραήλ θα διατηρούσε την κηδεμονία σε ορισμένες αραβικές συνοικίες της Ανατολικής Ιερουσαλήμ, ενώ δεν θα μπορούσε να εξηγηθεί στους παλαιστίνιους και οι κηδεμονία του Ισραήλ σε έναν από τους πιο ιερούς τόπους του Ισλάμ το Χαραμ Αλ Σαριφ.³⁹⁶

³⁹⁶ <https://www.jewishvirtuallibrary.org/map-of-the-israeli-offer-for-west-bank-final-status> (έγινε πρόσβαση στις 4 Απριλίου 2022)

ΣΥΝΟΡΙΑΚΕΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΣΥΝΟΜΙΛΙΕΣ ΤΗΣ ΤΑΜΠΑ

(A-5)

Στις συνομιλίες στην Τάμπα της Αιγύπτου το Ισραήλ είχε προτείνει να επιστρέψει στο μελλοντικό παλαιστινιακό κράτος το 91% των εδαφών που κατέλαβε τον Ιούνιο του 1967 συν 1% ισραηλινού εδάφους ως αντιστάθμισμα για το 9% που θα κρατούσε το Ισραήλ. Ο δηλαδή το Ισραήλ πρότεινε να αποδώσει στους παλαιστίνιους του 97% των εδαφών που συνεχίζεται με το 3% της δυτικής όχθης ήτοι το αντίστοιχο του 100% των εδαφών που κατελήφθησαν το 1967. Επίσης σχετικά με το θέμα των προσφύγων διακανονισμός θα βασιζόταν στην επίσημη αναγνώριση από το Ισραήλ του δικαιώματος των προσφύγων να επιστρέψουν όπως ορίζεται στην απόφαση 194 των Ηνωμένων Εθνών όμως το δικαίωμα αυτό θα μπορούσε να ασκηθεί μόνο στην επικράτεια του παλαιστινιακού Κράτους καθώς το Ισραήλ δέχεται την επιστροφή ενός πολύ περιορισμένου αριθμού προσφύγων και ανθρωπιστικούς λόγους.³⁹⁷

³⁹⁷ <https://www.wrmea.org/001-august-september/barak-s-generous-offer-a-b-c-d.html> (έγινε πρόσβαση στις 7 Απριλίου 2022)

ΧΑΡΤΗΣ ΠΟΥ ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΙΣ ΖΩΝΕΣ ΤΗΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

(A-6)

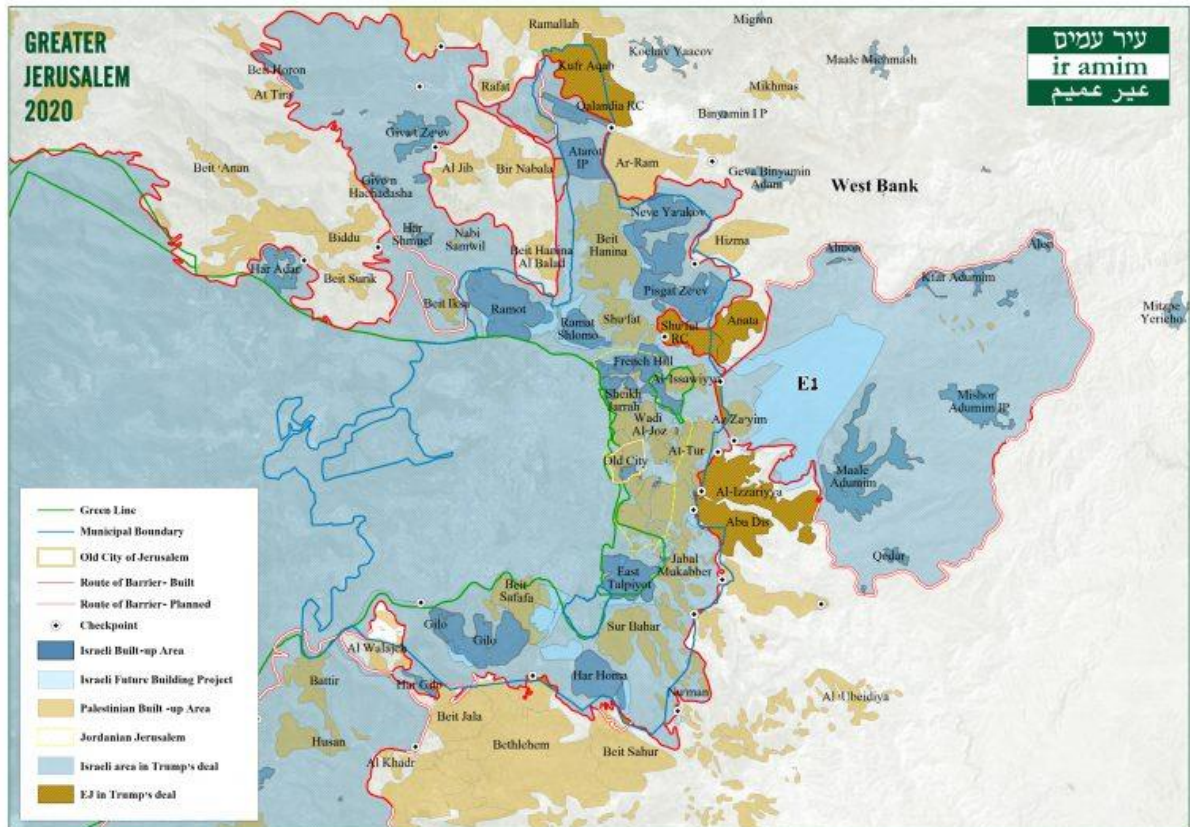

Για τα πρώτα 20 χρόνια ύπαρξης του Ισραήλ, η Ιερουσαλήμ ήταν διαιρεμένη. Το Ισραήλ έλεγχε τα μέρη της Ιερουσαλήμ και των προαστίων της εντός της κόκκινης διακεκομμένης γραμμής σε αυτόν τον χάρτη, ενώ η Ιορδανία έλεγχε τα πάντα έξω από αυτό (οι μπλε διακεκομμένες γραμμές χωρίζουν την Ιερουσαλήμ από τα προάστια)³⁹⁸

³⁹⁸http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi/middle_east/03/v3_israel_palestinians/maps/html/1967_and_now.stm

ΧΑΡΤΗΣ ΠΟΥ ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΙΣ ΖΩΝΕΣ ΤΗΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ ΠΟΥ ΘΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝΤΑΝ ΜΕ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΡΑΜΠ

(A-7)

Σύμφωνα με το σχέδιο του Τραμπ Ολόκληρη η Ιερουσαλήμ δηλώνονταν θα αποτελούσε ενοποιημένη την πρωτεύουσα του Ισραήλ. Στους Παλαιστίνιους δινόταν η δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν περιοχές ανατολικά του διαχωριστικού τείχους (Kufr Aqab, στρατόπεδο προσφύγων Shuaifat και Abu Dis) ως μελλοντική πρωτεύουσα. Μάλιστα το σχέδιο έλεγε ότι αυτή την περιοχή, μπορούν να την αποκαλούν οι Παλαιστίνιοι Αλ-Κούντς αν το επιθυμούν. Αυτές οι περιοχές στην πραγματικότητα ήταν φτωχά προάστια της Ιερουσαλήμ τα οποία οι Ισραηλινοί τα πρόσθεσαν στον δήμο της Ιερουσαλήμ μετά τον πόλεμο του 1967. Έτσι οι Παλαιστίνιοι όχι μόνο δεν θα αποκτούσαν πρωτεύουσα στην ανατολική Ιερουσαλήμ αλλά ουσιαστικά θα ήταν, σε περίπτωση που δεχόταν το σχέδιο εντελώς αποκομμένοι από αυτήν.³⁹⁹

³⁹⁹ <https://fmep.org/resource/settlement-report-january-31-2020/> (έγινε πρόσβαση στις 6 Ιανουαρίου 2023)

